

291 D 1522
MINISTERUL DE INTERNE
SERVICIUL CULTURAL, PRESĂ ȘI EDITORIAL

Operația

„MAREA DE
CHIH LIMBAR”

107678

D 001522

SECRET DE SERVICIU

OPERATIA
„MAREA DE CHIHLIMBAR“

Nr. 572

Capitolul I

1

Seară de toamnă la Riga. În orașul împodobit în ajun de sărbătoare cu steaguri, oameni grăbiți se împulzesc pe străzi, zorind de la slujbă acasă sau spre magazine. Peste tot răsună glasuri vesele, se aud frânturi răzlețe de discuții, din care afli, vrînd-nevrînd, tot felul de lucruri.

Ianis Priede întîrzie un timp în fața ferestrei deschise, ascultînd cu nesaț vuietul sărbătoresc al străzii. Îl așteaptă pe vărul lui din Madona, care dorea să petreacă o zi de sărbătoare în Riga. Oricum, în Madona, demonstrațiile nu sînt atît de impunătoare ca în Capitală. Și apoi, îi plăcea grozav să se mîndrească cu casa în care locuia, cu soția, cu munca, mai ales acum cînd, cu o seară înainte, fusese premiat în cadrul unei adunări solemne. Fabrica de biciclete unde lucra își depășise planul, era recunoscut drept un maestru strălucit, iar muncitorii îl iubeau. Într-un cuvînt, toate îi mergeau din plin. Față de alți ani, cînd avea doar o singură cameră, cu bucătărie și baie comune, acum locuia într-un apartament confortabil, cu trei camere.

Ianis închise fereastra cu zgomot, trecu prin sufragerie, aranjînd din mers șervețelul de lingă tacîmul oaspetelui, iar apoi aruncă o privire în camera Maigăi, unde fiecare amănunt trăda prezența femeii preocupate de menținerea frumuseții ei. Imaginîndu-și-o, zîmbi cu îngăduință : într-adevăr, așa trebuie să fie o adevărată femeie !

Își aduse aminte cu nostalgie de anii pierduți — departe unul de altul. Se cunoscuseră pe vremea cînd erau încă elevi, ea — la un gimnaziu de fete, iar el — la un gimnaziu de băieți.

Și-au mărturisit dragostea la serbarea comună de adio a promoției lor, când, deodată, peste toată această fericire, a năvălit — neașteptat, înfiorător și lipsit de sens — războiul, cu tot cortegiul său de suferințe. În patruzeci și patru, chiar înainte de izgonirea nemților din Riga, a căzut prizonier și s-a întors abia după terminarea războiului. Pe Maiga a reîntilnit-o pur și simplu întâmplător, pe stradă, ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut între timp... Atîta doar că se maturizase, dar o iubea la fel ca atunci când avusese optsprezece ani. Niciodată n-a înțeles-o cum a trăit în timpul ocupației, de teamă să nu afle ceva care să-i tulbure fericirea. Ce-a fost, s-a dus! Desigur că și ea gîndea la fel și, din același motiv, n-a încercat niciodată să-l descoasă în această privință. Important era că în prezent se simțeau fericiți; restul nu conta.

Se auzi sunînd soneria. Ianis privi surprins la ceas; era prea devreme ca să sosească cel așteptat, iar Maiga îi spusese că o să întîrzie la coafor. Puțin nehotărît, dar curios, deschise totuși ușa. În fața lui stătea un tip înalt, cu alură de sportiv, îmbrăcat într-un impermeabil gri, de sub care se vedea un costum de culoare închisă. Pantalonii mototoliți erau viriți în cizme grosolane.

După ce dădu bună seara, necunoscutul spuse:

— Aș dori să-l văd pe Ianis Priede.

— Eu sînt, răspunse Ianis, cercetîndu-l din ochi pe noul venit.

Între timp, străinul făcu o mișcare ca și cum n-ar fi avut loc să treacă din cauza gazdei, intră în antreu și trase ușa după el. Priede nici nu avu timp să-și dea bine seama dacă necunoscutul intrase înăuntru fiindcă-l invitase el sau dacă, pur și simplu, pătrunsese nepoftit. În tot cazul, acum stătea în antreu, neștergîndu-și încă picioarele, de parcă nu era tocmai sigur că va fi invitat mai departe în casă. În același timp, arunca priviri agere spre ușa din sufragerie și asculta cu atenție către celelalte încăperi ale apartamentului. Priede se simți dintr-odată nesigur.

În sfîrșit, venindu-și în fire, îl întrebă cu răceală în glas:

— Cărui fapt îi datorez această vizită?

Noul venit îl privi drept în ochi, rostind cu reproș:

— Bravo, bătrîne, m-ai uitat? Doar am fost împreună în regimentul o sută douăzeci și doi din divizia a patruzeci și treia. Am luptat la eliberarea Madonei, Rîgăi, iar lîngă Dobol am stat alături în tranșee...

— Văd că sînteți bine informat în ceea ce privește serviciul meu în armată. Numai că eu nu vă cunosc! accentuă cu tărie Ianis, străduindu-se să pară liniștit, deși inima îi bătea să-i spargă pieptul, parcă presimțind o nenorocire.

— Se vede că ești demobilizat de tot, bătrîne, spuse cu un zîmbet enigmatic necunoscutul, apoi adăugă: dar comandantul nostru, spre deosebire de tine, a rămas la post, în primele linii ale luptei...

— La Balodis vă referiți? întrebă nesigur Priede și mai convins că se află la un pas de nenorocire.

— Nu, răspunse aspru interlocutorul său, eu vorbesc de un om care ți-a fost mult mai apropiat, Silais.

— Trăiește? întrebă Ianis cu desperare în glas și-și mușcă imediat buzele. „Trebuie să uit acest nume! Nici să nu-mi amintesc de el! Și nici de omul care-l poartă“.

Însă necunoscutul, ca și cum nici n-ar fi observat zăpăceala gazdei, zîmbi și-i explică binevoitor:

— Nu numai că trăiește, dar îți și transmite salutări. Apropo, n-ai putea să-mi închiriezi mie vila din Maiori?

— Care vilă? Căutați probabil alt Priede! exclamă cu ultimele puteri Ianis.

Dar noul venit spuse iarăși cu totală degajare în glas:

— Ba deloc. Pe dumneata te căutăm. Pe dumneata care, într-un moment anumit, te-ai amuzat tăind în două o fotografie și dăruind cu amabilitate o jumătate distinsului nostru comandant. El, la rîndul lui, m-a însărcinat pe mine să ți-o înapoiez, pentru a-ți reaminti cu mai multă ușurință de unele lucruri petrecute cu ani în urmă, mai spuse vizitatorul, întinzîndu-i lui Priede o jumătate de fotografie în care se distingeau clar fețele a trei persoane.

— N-am cealaltă jumătate, am ars-o! exclamă desperat Priede, agățîndu-se de această declarație ca de o ultimă speranță.

— O, dar toți ne-am maturizat prea mult ca să ne mai cramponăm de fleacurile astea! rosti cu siguranță noul venit. Importante sînt contactul personal și recunoașterea faptului că nu poți distruge puntea care te-a ajutat să-ți reîncepi traiul pașnic în patrie. Îți cerem doar să ne dai o mîină de ajutor, pînă cînd găsim alți prieteni.

Ianis încercă încă o dată să-l înduplece pe vizitator, zicînd cu voce jalnică:

— Bine, dar sînt căsătorit, am familie...

— Toți am fost însurați, sau vom fi, îl întrerupse, nu fără umor, interlocutorul său. Așa că, din punctul ăsta de vedere, n-ai nici o scuză.

— Ce trebuie să fac? întrebă Ianis, cedind, în sfârșit, și invinuindu-se tainic că a făcut-o prea ușor.

Înțelegând că orice împotrivire ar fi zadarnică, el spera să obțină măcar o ușurare în ceea ce privea partea lui de colaborare. Aștepta, fără să-și ia ochii de la fața aceasta aspră, și înțelese că nu i se va face nici o concesie. Repetă deci:

— Ce trebuie să fac?

— Iată cum s-ar fi convenit să începem de fapt, declară cu satisfacție necunoscutul. Și, cu un aer preocupat, continuă: Nu sînt singur. Mai sînt încă doi. Cu două zile în urmă am fost debarcați în zona farului Ujav, de un cutter torpilor. Toamna ne-a fost de mare folos.

„O să vă mai fie oare de folos și pe mai tîrziu?” gîndi Ianis, dar i se făcu imediat teamă. „Dacă n-o să le ajute lor, desigur că nici mie nu-mi va merge prea bine”. Apoi spuse cu glas tare:

— Din moment în moment trebuie să sosească soția, iar ceva mai tîrziu un văr de-al meu. Lor ce le voi spune în legătură cu dumneavoastră?

— Ei, doamne, spune-le că ți-au venit niște camarazi de arme! E și mai aproape de adevăr, întrucît noi, de fapt, continuăm războiul. Tu, desigur, ești un soț ideal, se vede după casă, după gospodărie.

Noul venit, în timp ce mergea înaintea lui Ianis prin apartament, deschizînd și închizînd ușile, examinînd camerele pentru a se convinge că locuința e goală, continuă ironic:

— Dealtfel, soția te iubește și te va crede pe cuvînt...

Terminînd inspectarea, se întoarse spre Priede și-i spuse cu severitate:

— Mă duc să-mi aduc colegii, așa că pregătește-te pentru o primire prietenească...

Deși străinul ieși imediat, Ianis rămase tot pe coridor, în fața ușii de la intrare, fără să se poată urni din loc. „Probabil că acesta este sentimentul pe care-l încerci înainte de moarte”, își zise.

Dar iată că din nou soneria sună scurt, prevenitor, de parcă și ei i s-ar fi transmis acea neliniște pe care o aduseseră cu sine acești oameni. Intrară în antreu toți trei, își șterseră picioarele în tăcere, iar apoi începură să se prezinte gazdei.

Unul dintre ei, solid, dar scund de tot, mormăi scurt, frecîndu-și tot timpul minile, de parcă ar fi fost ger:

— Lauva¹.

„Frumos leu”, gîndi disprețuitor Ianis. Treptat, începu să pună stăpînire pe el un fel de liniște ironică. Acum, că dăduse de necaz, trebuia cel puțin să se poarte cu demnitate. Întrebă:

— Aceasta este starea dumneavoastră socială de acum?

— Ce vreți să spuneți? întrebă Lauva, aruncîndu-i o privire bănuitoare.

— Adică „Leul”? Din cîte știu eu, într-o anume țară, leul se găsea nu numai în grădinile zoologice, ci și în stemă. Și, se pare, chiar cu o coroană pe cap...

— Cînd și-a ales pseudonimul, Lauva nu s-a gîndit la asta, spuse sec al treilea tip, care-i păruse pînă atunci lui Ianis foarte șters, în îmbrăcămintea lui cenușie, cu fața la fel de cenușie și cu o privire inexpressivă. Se recomandă scurt: Egle².

Ianis gîndi: „Într-adevăr, seamănă cu un brad. Bradul trece neobservat în pădure, dar știe să înțepe. Așa și ăsta, este greu de remarcat în mulțime, dar e, desigur, periculos...”. Deja îi și pierise cheful să mai facă glume pe seama pseudonimelor.

— Mie să-mi spui Vilks³, i-o tăie scurt cel înalt și puse brusc mîna pe receptorul telefonului care tocmai începuse să sune.

Priede făcu un pas înainte și ajunse față în față cu Vilks. Dintr-o dată își dădu seama cît se temea străinul. Deci acest „Lup” nu era chiar atît de grozav, după cum dorea să pară.

Dînd, cu un aer hotărît, la o parte palma mare a lui Vilks de pe telefon, Priede spuse:

— Fii înțelegător, Vilks! Dacă cekistii nu sînt pe urmele voastre, este foarte puțin probabil ca vreunul dintre ei să mă sune.

Vilks își retrase mîna cu încetineală. Priede ridică receptorul. Îl suna Maiga. Avea să mai întîrzie încă la coafor, unde era multă lume.

Discutînd cu ea, Ianis gîndea: „Măcar de-ar sta mai mult! Măcar! Cum să-i explic apariția acestor oameni, care s-au năpustit atît de neașteptat în viața mea? Chiar numele lor vorbesc de la sine: «Lupul», «Leul», «Bradul»... Porecelele

¹ Leul (în limba letonă — N.T.).

² Bradul (în limba letonă — N.T.).

³ Lupul (în limba letonă — N.T.).

acestea îi caracterizează într-adevăr". Îi spuse soției ceva compătitor, o anunță că vărul nu sosise încă și închise telefonul. Îl trezi din gânduri Vilks, care, după toate aparențele, era șeful grupului.

— Am înțeles din convorbire că într-adevăr ți-e greu să-ți explici soției apariția noastră. Va trebui însă să-ți spui că toți trei am fost artileriști în regimentul o sută douăzeci și doi. Tu erai reglatorul nostru de tragere. Printr-o întâmplare nefericită, în ultimele zile ale războiului, tu ai căzut prizonier. Noi am scăpat, am avut noroc. Imediat după război, ne-am întors acasă, adică la Ventspils. De câte ori ne întoarcem din larg cu năvoadele pline de pește, farul Ujav ne întâmpină cu prietenie... Ei, cum îți place legenda asta, e bună pentru soția ta?

— Păi dacă sclipirile farului Ujav vi se par prietenoase, atunci legenda poate trece cu bine încercarea..., răspunse reținut Ianis.

Intrară cu toții în cameră și se așezară care cum putură. Se vedea că erau foarte obosiți...

Ianis întrebă cu fereală:

— Ați ajuns fără mari greutăți aici?

— Două zile de oboseală prin pădure, răspunse scurt Vilks.

Și dintr-odată explodă:

— Dar înainte de asta, două zile am rătăcit pe mare. Apoi debarcarea în timpul nopții și frica de gloanțele grănicerilor. După aceea, goana din pădure, ca să ne îndepărtăm cât mai mult de țarm.

Se vedea că toți erau cu nervii la pământ, căci vorbeau de-a valma, întrerupându-se unul pe altul și așteptând parcă să fie compătimiți.

— La școală am petrecut ultimele zile ca într-o închisoare. N-aveam voie să ieșim nicăieri, n-aveam voie să vorbim cu nimeni! se plinse Lauva. Numai înainte de plecare ne-au lăsat să petrecem puțin.

— Iar pe mine m-au înmormântat cu totul! bombăni Egle. La început au hotărât să-mi anunțe părinții că am pierit într-un accident de automobil. Abia-abia l-am convins pe comandantul școlii să renunțe la ideea asta și să spună mai bine că m-am îmbolnăvit și m-au trimis în Scoția, la tratament. Căci dacă le-ar fi comunicat că am murit, cum m-aș mai fi putut întoarce la ai mei?

„Ia te uită la el! gîndea Priede. La ce se aruncă! Deși l-au trecut nădușelile de la primele încercări, tot nu se lasă. Visează la întoarcere! Se pare că e mai ușor să pătrunzi aici decît să ieși...". Nu spuse însă toate aceste lucruri cu voce tare, ci se mulțumi să întrebe:

— Cum ați reușit să dați de mine?

— O, bolșevicii au un serviciu de informații excelent, rîse cel înalt.

— Acte aveți? întrebă din nou Priede, cu o ușoară undă de neplăcere în glas.

Deșiratul strînse din umeri:

— Dracu știe ce fel de acte ne-au dat! Eu am o adeverință de muncitor la fabrica din Liepae.

— Eu și el — bondocu! arătă cu capul spre tipul în cenușiu — dacă e să judecăm după adeverințe, sîntem pescari...

— N-ar strica să bem ceva, acum că ne-am văzut înția oară, schimbă vorba Vilks. Avem bani destui. Scoase din buzunar un teanc de bancnote de cîte 5 ruble legate cu elastic și se lăudă: Am adus cu noi o sută de mii în hîrtii din astea.

— Cum, ați primit o sută de mii numai în bancnote de cîte 5 ruble? Priede rîse. Trebuia să luați bancnote de cîte o sută; acelea umflă mai puțin buzunarele.

— Avem și bancnote de cîte o sută, dar șefii ne-au prevenit că un om prost îmbrăcat poate atrage atenția asupra lui dacă scoate din buzunar asemenea bancnote, bombăni Vilks.

— Noi n-avem lorzi! i-o reteză Priede. Eu nu merg la lucru în smoching și totuși primesc o mie cinci sute, două mii de ruble¹. Și doar nu mi se dau în hîrtii de o rublă! Cel puțin cunoașteți prețurile?

— N-am cumpărat încă nimic. I-am plătit numai șoferului care ne-a adus de la Ventspils. Ne-a cerut douăzeci și cinci de ruble și i-am dat, nu ne-am tocmit.

— Asta-i bună! Să vă mai și tocmiți, spuse ironic Priede.

Acum se simțea parcă mai sigur pe el. În tot cazul, se afla în propria-i casă, iar aceștia erau pur și simplu niște oaspeți la urma urmei, fie și nepoștiți. Înțelegeau ei ceva oare din această lume în care pătrunseseră clandestin? Iată că Vilks și-a și pierdut deja tonul acela poruncitor. Cînd e vorba de

¹ Acțiunea se desfășoară la puțin ani după terminarea celui de-al doilea război mondial. (N.T.)

lucrurile mărunte de aici, este de-a dreptul neputincios. Habar n-are cum e viața acum.

Priede nu împărtăși oaspeților nimic din aceste gânduri, dar luă banii pe care îi scosese și îi rugă să stea liniștiți până se întoarce, iar dacă vine Maiga, să-i explice totul așa cum se înțeleseseră. Le mai recomandă să nu răspundă la telefon și să nu deschidă dacă sună cineva, deoarece Maiga avea cheia ei.

Se întoarse repede, aducând două sticle cu votcă.

Soția încă nu venise.

Fără să strice aranjamentul sărbătoresc al mesei, luă din frigider niște gustări, căută pahărelele și aduse totul în sufragerie.

Se așezară la masă. Musafirii nu mai puseseră în gură nimic de dimineață, de când terminaseră ultimii pesmeți pe care-i mai aveau.

Se temeau să bea. Dacă cumva acest fost radist, care căzuse cândva prizonier la nemți, se schimbase între timp și va încerca să-i otrăvească? Și n-ar fi deloc exclus să procedeze așa. Își iubește mult soția. Reușiseră să-l facă să-l asculte numai prin constrângere. A fost și la magazin. Dar dacă Priede, împreună cu acel Balodis, despre care le povestise lor Silais, căzuse prizonier la nemți din ordinul comandamentului sovietic, iar acum le pusese un somnifer puternic, pentru ca cekiștii să-i poată lua ca din oală?

Mai bine să bea pe rând, unul câte unul, ca să poată observa fiecare reacția vecinului. Primul trebuia să bea Lauva. El are cap tare și n-o să i se întâmple nimic. Așa că întâiul pahărel de votcă, împreună cu Ianis, îl bău Lauva. Ceilalți doi ridicară paharele privindu-l atât de pătrunzător pe Ianis, încât acesta se înfioră, dar se stăpini și dădu votca peste cap.

Și dintr-odată își aminti cum îl trataseră ofițerii nemți, care se folosiseră în fel și chip de lașitatea lui, punându-l să lucreze cu emițătorul, dictându-i textul, pentru a dezinforma comandamentul sovietic. Îl lăudaseră că lucrează bine și îi promisese chiar că au să-l decoreze. Și asta într-un moment cînd Germania era și așa la un pas de prăbușire...

Ianis îi văzu cu cită lăcomie se uitau la Lauva. Acesta bău la început cu încetineală, plescăind din limbă, apoi îi dădu paharul din nou lui Ianis, ca să i-l umple. Atunci Vilks și Egle nu se mai putură abține și se grăbiră să bea de parcă nici nu mai puteau de sete.

Gazda se făcu că n-a observat nimic și, umplîndu-le tuturor paharele pentru a doua oară, întrebă:

— Ce ați fi făcut dacă nu m-ați fi găsit sau dacă n-ați fi reușit să mă convingeți?

— Ar fi fost vai de noi, recunosc Vilks. Ne-am fi întors din nou în pădure. El, și arată spre Lauva, are o femeie la Pliavinas, nevastă-sa cică...

Vilks ciocnea acum pahar după pahar, fără nici o teamă, și minca zdravăn. Apoi, odihnindu-se puțin, spuse:

— Trebuie să luăm neapărat legătura cu „frații din pădure”. Nu cunoști pe nimeni care ar putea să știe cum să le dăm de urmă?

Priede nu stătu să le explice că „frații din pădure” fuseseră de mult prinși de cekiști și că aceia care mai rămăseseră se ascundeau mai ceva ca vulpile de frica lor. Va veni și vremea discuțiilor de afaceri. Mormăi numai:

— Da, da...

— E foarte important și pentru noi și pentru ei, continuă să insiste Vilks. Noi putem să le facem legătura cu șefii noștri... Din câte îmi dau seama, tu, Ianis, n-ai înțeles încă în profunzime rolul misiunii noastre. Noi va trebui să unim eforturile statelor occidentale cu acelea ale oamenilor noștri care tinjesc după eliberare și să deschidem calea grupelor ce vor veni cu alimente, automate și radiofaruri. Aceste grupe se instruiesc acum în Germania Federală, în Anglia și chiar în America. E absolut necesar să pregătim acest cap de pod pe care nu ne-a fost dat să-l creăm în o mie nouă sute patruzeci și patru. Trebuie să deschidem acest drum nu numai în Letonia, Estonia, Lituania, ci și mai departe, în zonele răsăritene ale Sovietelor. Acest lucru poate fi făcut numai cu ajutorul studenților noștri, care, după terminarea institutelor de învățămînt superior, vor fi repartizați în acele părți ale țării.

„Prin studenții noștri! A îndrăznit să-i numească ai lor! Iată ce planuri au oamenii ăștia!” gîndea Priede în timp ce Vilks continua să-și dezvăluie cu aprindere proiectele, unele mai uluitoare decît altele.

Priede recunoștea în aceste discursuri ecouri din discuțiile, de mult uitate, avute cu Silais. În timp ce Germania trosnea din toate încheieturile, clătîindu-se să cadă, Silais, propunîndu-și să-l lumineze pe Priede, pâlăvrăgea cam despre aceleași lucruri. După cum se vede, Silais nu abandonase planurile lui nebunești. Și acești naivi credeau în el!

Vilks ajunsese chiar la Silais și vorbea despre minunatul „plan de pătrundere în adâncime“. E limpede, astea erau vorbele ofițerului ambițios, fost aviator leton, apoi trădător, care luptase întâi sub conducerea nemților, apoi sub aceea a englezilor. După cum se vede, englezii nu se dau în lături de la nimic, dacă au luat sub oblăduirea lor pe acest individ setos de sânge.

Dar, afirmația lui Vilks referitoare la „frații din pădure“ i se păru ademenitoare lui Ianis. Dacă se va ivi o astfel de posibilitate, înseamnă că va scăpa de beleaua care i-a căzut pe cap. Multe se pot întâmpla în pădure. Toți acești eroi își pot pierde capetele în mlaștinile Kurlandei și atunci ar termina și el cu grijile și necazurile.

Discuția fu întreruptă de sonerie. Sosise vărul lui.

Vorbeau acum despre unele amintiri din trecut, despre sport și diverse treburi gospodărești. Vărul lui Priede era decepționat, că prietenii lui Ianis nu sînt tari în ale sportului și nici nu auziseră despre succesele lui de motociclist de performanță. Dar necazul îi pieri în timpul mesei.

Cînd se întoarse Maiga, masa era deja terminată.

Priede privea la musafiri cu groază și mirare. El nu băuse aproape deloc, dar asupra „prietenilor lui“, cu toată prevederea lor, votea „Kristall“ avusese efectul unui trăsnet. Bondocul tot încerca să se scoale, să rostească un toast, dar cădea de fiecare dată din nou pe scaun. Cînd acesta căzu alături de scaun, pe dușumea, Vilks spuse că le ajunge și îl culcă pe bondoc pe sofa. Egle își așternu pe dușumea, Vilks, pe divan, dar abia se așeză că îl apucară grețurile. Maiga se scirbi de atîta obrăznicie și mizerie și plecă să se culce în camera ei. Curînd se culcă și vărul lui Priede. Rămas singur în fața mesei neștrînse, Ianis putu să cugete în vole la ceea ce urma să facă.

2

Avusese impresia că i-a dus pe toți. Și încă cum. Iată că era viu, sănătos, se plimba prin Riga, o iubea pe Maiga, cînd atîția alții au pierit. Și el ar fi putut să piară, dar s-a descurcat. Nu oricine e în stare de așa ceva!

...În toamna anului o mie nouă sute patruzeci și patru, cînd armatele sovietice, încercuind gruparea hitleristă din Kurlanda, începuseră s-o preseze din toate părțile, radistul Ianis Priede primise ordin să pătrundă în birlogul dușmanului, pentru a asigura legătura radiofonică a reglatorului de tragere aviativ cu comandamentul sovietic.

Ca reglator de tragere fusese numit un tip pe care nu-l cunoștea, pe nume August.

Priede făcea parte din grupa de cercetași a diviziei a douăzeci și patra și în cadrul acesteia luase deja parte la astfel de acțiuni, așa că alegerea comandamentului căzuse în mod firesc asupra lui. August era mai în vîrstă decît Priede și era, probabil, ofițer de stat-major. Priede nu-l întrebasese nimic. Era foarte mulțumit de noul lui comandant.

În avion au fost însoțiți pînă la locul lansării lor cu parașuta de către un colonel tînăr, pe nume Pavel Mihailovici.

Din discuțiile lui August cu Pavel Mihailovici referitoare la ultimele detalii ale operației, Priede înțelesese că împreună cu ei zboară un cercetaș foarte experimentat, care cunoștea la perfecție locurile unde vor lucra. Asta îl liniștise pe deplin.

Gîndurile lui Priede fuseseră întrerupte de semnalele luminoase de pe peretele cabinei pilotului. Trebuia să se pregătească pentru saltul în gol.

Cînd mecanicul de bord deschisese trapa avionului și răceala aerului îl izbise în față. Priede dăduse înapoi. August îi spusese însă cu glas ferm: „Sări!“! Așa de puternică a fost forța care răzbea din vocea comandantului, că Priede a închis ochii și a sărit în hăul ce se căsca sub el.

Zburînd în prăpastia aceea uriașă, sfîșiind întunericul și neștiind ce-l așteaptă pe pămîntul încă neeliberat al patriei, Ianis crezuse că s-a sfîrșit cu datoria lui de ostaș în acest război.

Într-un tirziu atinse pămîntul, dar constată că era destul de departe de August. „Nu-i nimic, își zise spre a se liniști. Îl voi găsi repede și totul va fi mult mai bine cu comandantul alături“.

Pe August îl întîlnise însă abia la statul-major nemțesc, așa că nu află ce se întîmplase în acea noapte. În tot cazul, în dimineața cînd tot încerca să-l găsească pe August, simțise proptindu-i-se în spate un automat. Două namile de nemți îi apăruseră deodată în față, dintre tufe, și lui Priede nu-i mai rămăsese decît să ridice mîinile. Lui August nu reușise să-i dea nici un semnal prevenitor. După cîteva minute, în timp ce mergea pe șosea cu mîinile legate la spate, auzise împușcături din pădure și își dăduse seama că August nu înțelegea să se predea fără luptă.

Surprins cu un aparat de radioemisie portativ asupra sa, Priede fusese condus la centrul german de „curățare a frontului“, căruia nemții îi anexaseră un detașament de diversioniști alcătuit din naționaliști letoni.

Imediat începu să fie anchetat de către un neamț cu ochii roșii de nesomn și cu glas răgușit. Din ușă îl pîndea cu privire ațintită asupra sa un S.S.-ist mare cit un munte, înarmat cu un automat uriaș.

Anchetatorul îl întrebă în rusește, cu o așa nepăsare, de parcă l-ar fi considerat deja mort :

— Numele de familie ?

— Priede.

— Naționalitatea ?

— Leton.

Auzind aceasta, neamțul ridică enervat receptorul telefonului de pe masă și spuse unui anume Silais să vină că este treaba lor. Priede se prefăcu că nu înțelege nemțește și-l privi opac pe anchetator. La scurt timp după aceea, în încăpere intră un ofițer tânăr, de vreo 30 de ani, care, întrebându-l în letonă pentru câți bani s-a vîndut rușilor, dovedi că știe că are în fața sa un cercetaș parașutat. Priede ar fi vrut să-i răspundă că, dimpotrivă, el era cumpărat de nemți, dar preferă să tacă. Ofițerul se așază pe marginea mesei, răsucind în mînă o țigară, și întrebă :

— Comunist ?

— Nu. Soldat mobilizat.

— De unde știi radiotelegrafia ? și arată cu capul spre geamantanul cu stația de radio.

— Înainte de război am urmat un curs de radioamatori în Riga, iar apoi am lucrat în flota de pescuit.

Ofițerul chemă prin telefon încă pe cineva, pe care-l întrebă :

— Listele membrilor radioclubului din Riga sînt la dumneavoastră ? Vă rog să mi le trimiteți.

La puțin timp după aceea, în încăpere intră un soldat, care îi înmînă o carte voluminoasă. Ofițerul o răsfoi și spuse :

— Da, asta este. Apoi, întorcîndu-se spre Priede, întrebă : Adresa ?

Priede dădu adresa clubului.

— Nu asta ! Cea de acasă !

Priede îi spuse adresa de acasă.

Ofițerul verifică adresa în carte sau poate că pur și simplu se prefăcu că are în mîini lista tuturor radioamatorilor din Riga și apoi spuse :

— Herr oberst, duceți-l la detașamentul nostru.

Și din nou îl întrebă iute pe Priede :

— Cine a mai zburat cu tine ?

— Nu-l cunosc, răspunse grăbit Priede. Un leton. Ofițer superior.

— Ce sarcină ați avut ?

— Să supraveghem drumurile și să dirijăm avioanele spre ținte. Dar asta era sarcina mea. De a ofițerului nu știu nimic.

— Știe ! spuse cu convingere neamțul. Se vede că acesta înțelegea letona și ascultase cu atenție tot interogatoriul. Știe bestia, dar nu vrea să spună !

Și parcă îndemnat de propriile lui vorbe, neamțul se năpusti asupra lui Priede. Îl bătură mult timp. Întii ofițerul, apoi soldatul.

Priede își amintea numai că, atunci cînd l-au stropit cu apă și l-au rezemat de perete, la toate întrebările a răspuns invariabil :

— Nu-l cunosc pe ofițer. Eu am avut misiune separată.

Ofițerul neamț îi ordonă soldatului să-l aducă și pe celălalt parașutist. Atunci îl văzu Priede pe August, prima oară după parașutare. Și-l mai văzu de cîteva ori după aceea plin de singe, dar cu capul sus. Urmară zile grele de bătăi crîncene. De cîte ori rămîneau singuri, August îl îmbărbăta pe Priede, vorbindu-i de zilele luminoase care vor veni după eliberare.

În aer plutea o încordare generală. Se simțea tot mai mult apropierea frontului.

Într-una din zile, Priede fusese chemat în biroul ofițerului leton care luase parte la primul lui interogatoriu. De astă dată rămaseră ei singuri, între patru ochi.

— Uite ce este, începu ofițerul, nu am timp de pierdut cu convingerea dumitale. Nimic nu mă poate împiedica să te împușc pentru spionaj. Există însă o posibilitate de scăpare : să ieși dintr-un joc și să intri în altul...

Ofițerul făcu o scurtă pauză, apoi urmă tăios :

— Nemții n-au reușit să se mențină în Letonia, bolșevicii au fost mai tari. Dar războiul împotriva Sovietelor nu se va opri aici. Vor porni lupta împotriva lor și americanii, și englezii. Iar noi, naționaliștii letoni, vom lupta împotriva sovieticilor alături de oricare dintre aceștia. Germanii victoriei noastre trebuie să fie sădiți încă de pe acum, din zilele înfrîngerii. Te voi lăsa în viață. Pentru asta nu va trebui să faci mare lucru : de mîine să începi să lucrezi pentru nemți, și anume să transmiți, cu aparatul vostru de emisie, tot ce-ți vor spune ei...

Priede tăcea. Înțelese că nu mai era nici o scăpare pentru el. August probabil murise. L-ar fi omorât în orice condiții, fie și numai pentru faptul că era ofițer comunist. El, Priede, era un simplu soldat mobilizat și ar putea scăpa cu viață. Iar pentru asta trebuia doar să cedeze un pic.

— Bine, spuse cu greutate, ce anume trebuie să fac? Carnetul meu cu cifrul și orarul legăturilor se află doar în mâinile voastre. Orice radist poate face lucrul pe care mi-l cereți mie...

— Ei, băiete, să știi că ceva-ceva mă pricep și eu la treaba asta. Rușii nu-s proști! Desigur că ți-au înregistrat modul de emiteră...

— Bine, atunci voi începe transmiterea, spuse cu nepăsare Priede.

— Ești cam grăbit, îl opri ironic letonul. Pe mine mă interesează mai înainte de toate semnalele cu care ai putea eventual să le comunici sovieticilor că ești prizonier și că transmiți după dictarea noastră. Iată ce e important pentru mine, ai înțeles?

Și Priede capitulă. Se gândi că azi-măine armatele sovietice îi vor zdrobi pe nemți și că numai făcând jocul dușmanilor va mai apuca să vadă și el ziua aceea.

Pentru asta nici nu trebuia să facă mare lucru: să le divulge nemților semnalele cu care trebuiau să-l anunțe pe Pavel Mihailovici că el și August sînt în libertate și că totul e în ordine.

3

Priede știa cât de mult erau așteptate radiogramele lui dincolo de linia frontului. De aceea îl preveni pe leton că era absolut necesar să grăbească data începerii transmisiilor.

Nu știa însă un lucru: ce fel de radiograme aștepta, de fapt, de la el statul-major.

După ce explică radistului neamț semnalele și indicațiile sale, în camera în care se afla intră, împins de la spate de doi soldați, August.

Acesta înțelese totul dintr-o ochire.

Priede era deja îmbrăcat în uniformă nouă, nemțească, iar vîntăile de pe față îi fuseseră bine pudrate. Văzindu-și comandantul, Priede îngălbeni și sări de la locul său, uitînd că încetase a mai fi ostaș sovietic. Ofițerul se răsti la el:

— Așază-te la loc!

Intorcîndu-se spre August, spuse:

— N-ar fi timpul să cedați, în sfîrșit? Ajutorul dumneavoastră v-a dat un exemplu bun.

— Da, răspunse sec August.

— Verificați această radiogramă și vedeți dacă e corectă! August luă radiograma, o parcurse și spuse:

— Da.

— Eu le-am promis nemților că vă voi convinge să lucrați pentru ei, împreună cu radistul. Sînteți de acord?

— Da, văd că nu mai are nici un rost să stricăm relațiile.

— Duceți-l la statul-major! porunci soldaților, iar aceștia îl scoaseră pe August din cameră.

La data stabilită, radiograma fu recepționată de statul-major al diviziei a douăzeci și patra de infanterie. Colonelul Pavel Mihailovici aștepta cu înfrigurare această radiogramă, așa că se bucură nespus de primirea ei.

Totul în ea părea corect. Se afla în text și un anumit semnal care arăta că radistul nu lucrează din ordinul cuiva. Balodis, alias August, cerea cu insistență trimiterea avioanelor deasupra unei poziții ocupate de un regiment de tancuri, pentru a o bombarda.

Pavel Mihailovici alcătui radiograma de răspuns și o predă cifratorului. În aceasta încuviința cererea radistului, întreba dacă August ar mai putea primi încă o grupă de cercetași și cerea fixarea locului parașutării lor. Il intriga însă un lucru: că August nu și-ar fi pierdut niciodată vremea cu dirijarea avioanelor. Aceasta fusese doar legenda prezentată radistului. Însemna că radistul căzuse prizonier și divulgase nemților numai misiunea încredințată lui. Ce se întîmplase atunci cu August?

Din textul celei de-a doua radiograme, Pavel Mihailovici află răspunsul la această întrebare. Balodis trăia. Aflase asta din cel de-al treilea cuvînt al radiogramei. Dar și Balodis și radistul erau prizonieri. O confirma răspunsul prin care Balodis acceptase lansarea unei noi grupe de cercetași. Or, problema acestei lansări era doar o simplă verificare de control, care nu putea trezi bănuiala nemților, în cazul cînd Balodis și radistul lui ar fi căzut prizonieri. Dorința comandamentului sovietic de a lansa o nouă grupă, sprijinindu-se pe Balodis, era absolut firească, nu putea da naștere la bănuieli. Presați de nemți, prizonierii trebuiau să răspundă afirmativ. Numai

dacă s-ar fi aflat în libertate, Balodis ar fi trebuit să răspundă cu un refuz.

La sfârșitul radiogramei erau indicate din nou zonele pentru bombardare. Evident că nemții indicau locuri pustii, mlaștini sau câtune îndepărtate.

Dar Pavel Mihailovici răspunse iarăși afirmativ, însă în ceea ce privea lansarea cercetașilor ceru din nou specificarea locului, a semnalelor și a timpului. Jocul trebuia astfel continuat, ca să i se dea lui Balodis timp în speranța unei evadări.

Totodată, pentru a nu se crea nici un fel de suspiciuni, era necesar să se bombardeze locurile indicate.

4

Priede nu avea de unde să știe toate acestea, iar ceea ce se întâmplase îi sfârșimase voința cu totul.

Într-o zi, pe când cei doi prizonieri se pregăteau să alcătuiască radiograma următoare cu ajutorul lui Silais, August îl întrebă ironic pe ofițerul naționalist :

— Ce părere aveți despre piloții sovietici ? Credeți că vor mai bombarda mult timp mlaștinile ? Căci au, desigur, și alți reglatori de tragere. Ca să inspirăm încredere, ar trebui să mai indicați din când în când și ținte reale.

— Să omorăm de-ai noștri ?

— Dar de când v-au devenit nemții atât de dragi ?

Priede încremenise de groază. August se purta ca și cum nu el, ci ofițerul ar fi fost prizonier.

Ofițerul cedă însă :

— Să vă ia dracu ! Treceți atunci și caroul ăsta... Aici au nemții niște unități.

În aceeași zi, în timp ce lucrau la radiogramă, nemții îl anunțară pe ofițerul leton că August nu era altul decât vestitul cercetaș sovietic Balodis. August fu luat imediat sub escortă și dus nu se știe unde. Mult timp după aceea, Priede nu mai află nimic despre el. În schimb, continua să transmită radiograme, dar era evident că August avea un semnal al lui anumit, căci rușii încetară să mai răspundă la apelul său. După alte câteva zile, ascultând o discuție între Silais și șeful acestuia, își dădu seama că Balodis fugise în timpul bombardării cătunului în care era ținut sub arest.

Priede nu mai era acum de folos. Un timp fu utilizat ca radist al batalionului leton care acționa sub conducerea nem-

ților, apoi fu trimis cu un transport în Germania, unde căzu din nou prizonier, de data aceasta la englezi.

Atunci înțelese că Silais era de mult slugă vândută englezilor. Acesta îl înspăimintă, spunându-i că n-o să mai ajungă niciodată să-și vadă țara, descriindu-i în cele mai negre culori regimul celor transferați, așa că Priede trădă din nou și acceptă să devină ajutorul lui.

În adâncul sufletului, Priede sperase că Silais n-o să aibă mâini atât de lungi încât să dea de el, odată ajuns în patrie. De aceea, îi promisese că va face tot ce i se va cere și înregistrase ascultător parola pe care urma să o rețină în scopul stabilirii, cindva, a unui eventual contact cu oameni de-ai acestuia : „Nu închiriați vila din Maiori ?”. „O închiriez, dar acum e în reparație !”. Tăiașe apoi în două o fotografie în care era el, împreună cu doi camarazi. Partea de sus a fotografiei rămăsese în păstrarea englezilor, iar cea de jos i-au dat-o lui, s-o ascundă în capacul geamantanului.

După toate aceste operații, Priede a fost trimis la punctul de repatriere.

Și iată-l întors în patrie, cu sufletul greu, apăsător de gîndul fotografiei ascunse în geamantan.

Odată cu trecerea timpului însă, începuse să se mai liniștească, să-și amintească tot mai rar despre scurtul lui prizonierat și despre S.S.-istul leton Silais. Și apoi multe se puteau întâmpla și cu acest Silais... O fi pierit poate într-un lagăr sau duce o viață de mizerie pe undeva prin vreun colț de lume.

Așa gîndea Priede pînă ieri. Acum nu mai gîndea la fel. Vilks îi amintise numele acelui blestemat de Silais. Ce-o să se întâmple cu el de acum încolo ?

5

Oaspeții se sculară tîrziu.

Maiga se certase de dimineață cu soțul și plecase la maică-sa, „pentru a se odihni după enervarea pe care i-o pricinuiseră neobrăzații aceia !”.

Vărul lui Priede, dîndu-și seama că a sosit într-un moment nu tocmai potrivit, își luă și el rămas bun și plecă la gară.

Începură din nou discuțiile.

Înainte de toate se impunea găsirea unei locuințe mai ferite, apoi trebuiau procurate documente ; între timp urmau

să fie aduse din pădure stația de radioemisie și mijloacele necesare pentru realizarea corespondenței secrete. Aveau nevoie și de câteva adrese sigure, la care să poată primi de peste graniță corespondență scrisă cu cerneală simpatică. Vilks socotea că pentru asta n-ar fi rău să găsească trei-patru bătrâne sau bătrâni care corespundă cu rude din străinătate și să se înțeleagă cu ei. Priede nu-și putea da seama deloc dacă englezii erau cam ușuratici sau Silais și ceilalți credeau prea mult în steaua lor.

Încercă de câteva ori să-i prevină că lucrurile n-au să meargă chiar atât de ușor, dar nu reuși.

Deosebit de mult îl supără pe Priede cererea lor de a le face rost de acte.

— Înțelegeți că această treabă este de foarte lungă durată, dacă nu aproape imposibilă, fie chiar și pentru o sumă uriașă de bani.

Vilks începu să injure spionajul englez, care nu le făcuse rost de acte. Egle propuse :

— Să impușcăm niște sovietici într-un loc mai dosnic și gata !

— N-ați studiat modalitățile sovietice de eliberare a actelor de identitate. E cel mai ușor lucru să găsești ucigașul cuiva, dacă victimei i-au dispărut actele. Și cum o să-l alegeți pe omul care să semene cât de cât cu unul dintre voi ? Fotografia, e drept, poate fi înlocuită, însă în actul de identitate este trecută și vîrsta.

— Atunci ce ne sfătuiești ? întrebă Lauva.

— Am să rog pe cîțiva dintre cunoscuții mei să-și „piardă” actele de identitate și să anunțe miliția de pierderea lor, iar voi o să le folosiți fără a le înregistra... Numai că toate astea au să dureze foarte mult.

Ascultîndu-l pe Priede, cei trei se mai liniștiră. Păreau de acord cu așteptarea, dar își doreau o casă.

După micul dejun, Priede plecă să le caute o locuință.

Nu se întoarse prea curînd, dar cînd reveni rămase înmărmurit. Toți trei se aflau pe coridor. Lauva și Egle îi puseră pistoalele în piept. Numai Vilks părea mai liniștit, însă, după cît se părea, în mîinile vîrite adînc în buzunare avea două pistoale, nu unul.

Priede zîmbi posac și trecu în camera lui fără să vorbească cu nimeni.

Spionii mai stătură puțin pe coridor, șușotind între ei, după care Vilks bătă în ușă și intră, scuzîndu-se neîndemînic :

— Știi, numai nervii noștri sînt de vină... Ai lipsit cam mult... Egle se gîndise că...

„De la ăștia oricînd te poți aștepta la un glonte !” gîndi supărat Priede.

— Cheamă-i pe toți încoace !

Egle și Lauva se vede că erau în fața ușii, căci intrară imediat. Priede continuă :

— V-am găsit o locuință, e drept nu pentru prea multă vreme, însă foarte sigură. Gazda este un om la locul lui. Casa se află într-o margine a orașului. Totuși aveți grijă să nu povestiți despre voi nimic altceva decît că sînteți din Vent-spils. Nu aveți însă voie să ieșiți în oraș pînă cînd nu vă fac rost de acte.

— Cînd o pornim într-acolo ? întrebă Lauva.

— Chiar acum. Eu și Vilks o luăm înainte, iar voi, după noi. Aveți grijă că afară este multă lume care se plimbă !

Strada era, într-adevăr, foarte însuflețită. Numai Priede nu era deloc în apele lui. Cînd se uită spre Vilks, văzu că acesta privea în jur cu un aer foarte dezorientat. Probabil, nu se aștepta la ceea ce vedea. Priede gîndi : „Înseamnă că la școala de spionaj i-au învățat cu totul altceva decît ceea ce văd acum. Li s-o fi spus că oamenii de aici îi așteaptă cu nerăbdare pe «eliberatori»...” Făcuse deci bine că nu-i dusesese cu taxiul.

Locuința închiriată pentru ei avea trei camere mici și era absolut goală.

Vilks îi aminti că mai aveau nevoie de o a doua locuință, unde să poată lucra cu stația de radio, și aceasta cît mai repede posibil, deoarece trecuseră câteva zile de cînd se aștepta ieșirea lor în eter. Întrucît pretinseseră că din locuința în care se instalaseră nu era deloc indicat să ia legătura cu șefii lor, Priede îi sfătui să înceapă să transmită din pădure. Mîine le va spune cum trebuie să procedeze pentru transportarea echipamentului lăsat pe malul mării.

Lauva vroia să știe dacă Priede le poate face rost de cineva în stare să le furnizeze unele informații, iar acesta îi răspunse că acum, firește, el va fi acela, dar, adăugă în glumă, „fără să fie nevoie de pistol”. Toți, chiar și Egle, se bucurară. Se vede treaba că abia așteptau să se laude la prima transmisie cu succesele lor.

Egle începu din nou să atace problema „fraților din pădure”. Priede promise să se intereseze și despre această problemă. Pentru cea de-a doua zi, Vilks își propuse să pregătească prima comunicare pe care s-o expedieze prin poștă.

Se despărțiră în termeni foarte prietenești. Repetară încă o dată semnalul de recunoaștere: un anume fel de bătaie în ușă. Vilks își dădu cuvântul că nici unul dintre ei nu va ieși din casă și Priede plecă. De la el așteptau rezolvarea...

6

Descurcarea problemelor de spionaj se dovedi a fi o ocupație obositoare și de lungă durată. Ianis reuși să ajungă la ei abia a doua zi seara, târziu.

De cum intră, le văzu fețele întunecate, ochii bănuitori. Il salutară cu răceală.

Ianis se supără, așeză în mijlocul camerei o geantă grea, care-i rupsese mâinile și întrebă posomorît:

— Ați innebunit? Dar ce, credeți că aici veți fi așteptați cu cîntece și dansuri?! Chiar eu, care cunosc atîta lume, fac fiecare pas cu mare greutate.

Vilks îl întrerupse cu brutalitate.

— Dar noi am flămînzit pur și simplu!

— Atunci trebuia să plecați într-o stațiune de odihnă! Undeva pe țărmul de sud al Angliei, nu pe cel occidental al U.R.S.S.-ului! i-o tăie scurt Priede. Iată mîncarea, puteți să vi-o luați! zise el și împinse geanta cu piciorul.

Din geantă se auzi un clinchet și zgomotul acesta sună ca o invitație la împăcare.

— Fii atent să nu spargi ceva! spuse Lauva și se repezi să ridice geanta. Egle, care, după obiceiul lui, stătea ținând ușa, scoase mîna din buzunar. Vilks bombănea supărat că totuși așteptaseră prea mult.

Toți se aruncară hămesiți asupra proviziilor. Ianis rămase într-o parte, tăcut, fără să-i privească.

În sfîrșit, Vilks observă izolarea lui Ianis și se scuza vinovat:

— Iartă-ne, bătrîne! Gîndește-te numai cum ne-am simțit așteptîndu-te toată ziua!

— Crezi că eu am dus-o mai bine?

Invitat insistent de Lauva și Egle la masă, Ianis luă, fără prea mare plăcere, un pahărel de votcă din mîna lui Lauva, dar nu-l bău, ci îl așeză pe marginea mesei.

— Eu aș zice să discutăm mai întîi de treburile noastre, că dacă începem să bem...

— Dar ce s-a întîmplat? întrebă Vilks neliniștit, lăsînd pahărelul pe masă.

— Am încercat să văd cam cum aș putea face să vă aduc lucrurile și am descoperit că situația nu e atît de simplă cum credeam noi. Locul pe care l-ați ales este situat chiar în zona de graniță. Peste tot numai grăniceri! Ar fi trebuit să le mai cărați după voi încă 2—3 kilometri măcar. Acum nu știu ce-o să ne facem cu ele.

Vilks întrebă răgușit:

— Ce ne sfătuiești să facem?

— Ce să vă sfătuiesc? Puteți ajunge acolo prin Ventspils, dar fără documente e foarte primejdios. Poți da oricînd peste un punct de control. Eu zic c-ar fi mai bine să așteptați încă două-trei săptămîni, pînă fac eu rost de acte și apoi putem risca...

— Nu, așa nu merge, spuse iute Vilks.

Priede observă că exclamația lui Vilks îi trezise din amorțeală și pe ceilalți.

— Da, avem urgentă nevoie de lucrurile acelea — întări Egle. Nu ne-am închipuit că o să meargă atît de greu cu aducerea lor. Crezi că s-ar putea să dea cineva peste ele?

— S-ar putea, circulă mulți oameni pe acolo. Barem dacă v-ar fi dat prin cap să le îngropați; ar fi fost mult mai bine.

— Nu te supăra, Ianis! spuse moale Vilks. Ți-am produs multe necazuri și griji, e drept, dar nici nouă nu ne este mai ușor. După ce stătu puțin aplecat deasupra mesei, se îndreptă și spuse apăsător: Voi încerca să fac asta eu singur! Ianis, împrumută-mi motocicletă ta și mă duc...

— Cum? Fără permis de conducere și fără acte? Pentru nimic în lume! spuse cu hotărîre Ianis. Nu vreau să fiu un ucigaș! Haideți atunci s-o luăm pe jos, toți, împreună...

Lauva bombăni:

— După mine, cel mai simplu ar putea rezolva Ianis treaba asta. El are și acte, are și cunoscuți la Ventspils, iar locul o să i-l indicăm noi...

— De ce să riște? întrebă Vilks cu supărare. Noi am ales prost locul pentru bagaje, noi să răspundem pentru asta.

Priede se uita cînd la unul cînd la altul. Egle se ținea deoparte, îi lăsa pe cei mari să hotărască. Lauva își menținea

propunerea inițială. După cât se vedea, nu prea ar mai fi avut chef să meargă iar pe fișia de frontieră.

Vilks întrebă neliniștit.

— Tu ce crezi, Ianis ?

— Dracu știe cum aş putea să mă descurc. Probabil că nu e vorba de un singur geamantan, iar ajutoare pentru așa ceva nu găsești prea ușor...

Rămaseră mult timp pe gânduri. Apoi Lauva spuse cu hotărâre :

— Eu cred că numai Ianis poate să ne aducă lucrurile. Și începu să explice : Sînt numai trei geamantane și doi saci de voiaj. Dacă le scoate pe toate la drum și tocmește o mașină...

— Iar șoferul își va da imediat seama că e vorba de lucruri de contrabandă sau de furat..., îl întrerupse Priede.

— Trebuie găsit pentru treaba asta un șofer cunoscut..., insistă Lauva.

— Un șofer cunosc eu, dar ce-i spun ?

— Dacă-l cunoști, îi spui de-a dreptul că ai cumpărat niște lucruri furate de pe vasele de pescuit, ca să-ți faci un aparat sau altceva în genul ăsta, spuse Vilks, convins de vorbele lui Lauva.

Ianis se încruntă, dar nu se apucă să se certe cu ei, pentru că tot nu i-ar fi convins. Spuse doar :

— În fine, am să mă interesez, dar deocamdată nu promit nimic...

Lauva răsuflă ușurat :

— Ei, acum putem și noi să cinăm, și ridică paharul.

Mîncară în tăcere. Priede gîndea că el însuși fusese recrutat cu ajutorul bătailor și provocărilor. Țștia oare fuseseră bătuți ? Trăiau în Occidentul la care visaseră încă înainte de război ca la un rai splendid organizat, unde fiecare prost are cîte o mașină, o vilă, un restaurant și cîte un milion în ce valută îi convine. Mulți preferă dolarii. Țștia rîvneau la lire sterline. Cît primiseră oare ?...

Vilks spuse :

— Pe cuvîntul meu de onoare, chiar și în război mi s-a părut mai ușor ca acum. Eu am fost pilot de vînătoare și am trecut prin clipe foarte grele, dar asemenea încordare n-am trăit !

— De ce v-ați apucat de treaba asta ?

— Păi ce ne-a mai rămas de făcut ? Am petrecut ani de-a rîndul prin lagăre. Pînă la război am activat într-o organi-

zație al cărei șef era un oarecare Telmins, iar ca instructor îl aveam pe Silais. Cînd au sosit nemții, Telmins a căzut la înțelegere cu ei și ne-a vîndut ca „voluntari“.

În patruzeci și șapte, același Silais a ajuns comandant al lagărului în care ne găseam.

Telmins se stabilise la Roma și edita acolo ziarul „Tautas bals“ (Glasul poporului). El scria că acum, cînd Germania e distrusă, noi, letonii, trebuie să căutăm sprijin la englezi... Silais îl sprijinea în aceeași direcție. Cei care se împotriveau sau cereau repatrierea erau trimiși în minele africane. Iată totul despre noi...

După ce și-au depănat amintirile, s-au apucat de treabă. Vilks adună vasele de pe masă și apoi începu să schițeze drumul către locul unde-și lăsaseră bagajele ascunse. Fostul aviator avea un simț de orientare foarte dezvoltat. Priede urmărea mișcările creionului și parcă și vedea drumul din pădure, bradul rupt de pe promontoriu și pilcurile de ienupăr ce creșteau împrejurul bradului. Dacă drumul ar fi fost liber, nu era deloc greu să dai de lucrurile ascunse acolo. Privi îndelung desenul, socoti cam cît ar putea dura drumul de la ascunzătoare la șosea și spuse cu ușurare :

— Am să încerc !

Ei se uitară la Ianis plini de speranță, iar acesta îi îmbărbătă cu un zîmbet și le spuse la revedere.

Nu apăru cîteva zile la rînd, dar Vilks nu se mai neli-niști. Simțea că se pot baza pe el. Mîncare aveau din belșug și deci nu era nevoie să iasă singuri după cumpărături prin magazine. Stăpînul casei era foarte cumsecade. Venea rar și întotdeauna îi întreba amabil dacă n-au nevoie de vreun ajutor.

Priede sosi în oale din urmă. După cum li se păru, era mulțumit. Într-adevăr, avea vești bune. Găsise pe cineva care îi promisese că-i va face rost de legitimații de muncitori. Mai era nevoie doar de fotografii. Cu o zi în urmă nu putuse pleca la Ventpils, dar se va duce mîine. Spera ca înainte de plecare să le aducă și actele.

Fotografiile erau pregătite deja. Priede îi laudă pentru spiritul lor de prevedere. Îi sfătui apoi ca timp de 2—3 zile să recurgă la serviciile gazdei în ceea ce privește cumpărăturile.

A doua zi actele erau gata. Priede îi asigură că aceste legitimații pot înlocui actele de identitate în cazul unui control neașteptat. Trebuiau numai să aibă grijă să indice o adresă

oarecare, firește, nu aceea la care locuiau de fapt. Spionii, înveseliți, începură să întrebe cum se numesc acum unele străzi și fiecare își alese câte o adresă.

Vorbiră apoi iarăși despre „frații din pădure” și despre eventualitatea stabilirii unei viitoare legături cu aceștia. După spusele lui Vilks, un leton fugit de curînd în Apus le povestise că în pădurile Letoniei mai există încă asemenea indivizi, care, cînd și cînd, aduc pagube magazinelor și colhozurilor. Priede îi contrazise de cîteva ori, dar ei credeau cu atîta încăpăținare în existența acestora, încît le promise că se va ocupa și de găsirea lor.

7

Priede se întoarse abia după o săptămînă.

Apăru cam pe la vremea prînzului și încă din ușa le spuse :

— Totul e în ordine !

Toți răsufară ușurați. Se vedea că săptămîna nu trecuse prea ușor pentru ei.

Priede le povesti cît orbecăise pînă dăduse de acel blestemat drum de pădure. Abia a treia zi îl descoperise. După aceea, totul a mers foarte ușor. Îi mărturisise unui prieten că are nevoie de o mașină, acesta scrisese pe foaia de parcurs că va face un transport de lemne și astfel reușise să ducă lucrurile la Ventspils. A doua zi se urcase în tren, luînd cu el „comoara”, pe care o lăsase la niște prieteni, într-o vilă de iarnă, în afara orașului. Nu a vrut să riște, așa că a venit întîi să vadă dacă totul e în ordine.

Toți fură de părere că cel mai bine ar fi să le aducă seara. Apoi îl rugară ca în drum să cumpere și cîteva sticle cu băutură pentru a sărbători evenimentul.

Priede sosi seara cu un taxi. Lăsă mașina lîngă casă și intră în apartament cu mîinile goale.

Vilks îl întrebă cu mirare :

— Unde sînt lucrurile ?

— Grozavi conspiratori sînteți, n-am ce spune ! se supără Ianis. Cum era să mă car cu geamantanele, cînd încă nu văzusem dacă totul e în ordine ?

Apoi scoase sticlele de prin buzunare, le spuse să întindă masa, iar el ieși după geamantane. Cînd se întoarse, masa era pregătită.

Lauva deschise cu grijă unul dintre geamantane. În el erau cutii de conserve, brînză, unt, pește afumat. Pesemne că nu contaseră pe prea multă ospitalitate. Vilks băgă cutia cu stația de radio sub pat, fără măcar să se uite la ea. Se vede treaba că-l interesa mai mult masa.

Băură pe întrecute, ca atunci cînd se văzuseră prima oară.

Vilks era foarte încîntat de Priede și de prietenii care îl ajutaseră, dar mai ales de severele reguli de conspirativitate după care se conducea Ianis cu sfințenie. Însă după ce se ameți puțin, deveni subit bănuitor. Nu-i plăcea săpînul casei. Prea se băga în ce nu-l privea. Într-una din zile, Egle l-a și urmărit ca să vadă dacă nu cumva se întâlnea cu cineva care...

— Ei, prieteni... așa nu mai ajungeți voi departe ! rise Priede. Bătrînul e un vechi ilegalist ! Normal că dacă am lipsit eu, el a trebuit să aibă grijă de voi. N-ați băgat de seamă că niciodată nu venim în același timp împreună ? Bine faceți că sînteți atenți la ce vă înconjoară, însă trebuie să avem și noi încredere în cineva. Altfel, orice altă bănuială aveți să mi-o aduceți la cunoștință și mie numaidecît !

Toți rămaseră mulțumiți de explicațiile lui Ianis. Discuțară apoi iarăși despre viitor. Egle repeta cu încăpăținare că, în curînd va începe războiul între sovietici și Occident, care, sigur, nu va dura mult. Ei vor primi cu siguranță recompense mari. Silais îi dăduse de înțeles că pe lîngă bani li se vor acorda chiar și titluri de noblete și că toate sovhozurile și colhozurile vor fi date acelor care au luptat pentru victorie...

Lauva îl corectă însă : colhozurile trebuie desființate, iar pămîntul împărțit țăranilor. Desigur, cei care s-au vîndut sovieticilor trup și suflet vor fi nimiciți. Ianis îi asculta în tăcere. Rareori, dealtfel, îi văzuse atît de veseli și de optimiști. Alte dăți, îi surprindea gîndindu-se dacă visele lor vor putea fi realizate vreodată.

Acum, cînd stația de radio și tot echipamentul erau la ei, insistau să înceapă transmisiile, însă Ianis venea obosit, decepționat, furios chiar și, zi de zi, le spunea că nu poate găsi un loc sigur de unde să înceapă să transmită pentru șefii lor.

În cele din urmă Vilks nu se mai putu abține și îl învinui pe Ianis de incapacitate. Era gata să se iște un scandal în toată regula dacă nu se amesteca Lauva.

— De ce nu s-ar duce mai bine Ianis la Pliavinas ? îi sfătui el. O caută pe nevastă-mea și-i spune că sînt aici. E

femeie deșteaptă, n-o să spună la nimeni nimic. Poate că aranjăm să transmitem de la ea.

— Știi bine că fără să te vadă pe tine în persoană nu ne-ar crede, iar tu nu poți merge acolo fiindcă te știe toată lumea ca pe un cal breaz, se zbirli Vilks.

— Nu cred că toată lumea m-ar recunoaște. Am mai îmbătrinit și eu. Ieri, de pildă, am fost la frizer și, mergînd așa pe stradă, m-am întîlnit nas în nas cu un vecin din Plia-vinas. Eu l-am recunoscut, mai că nu l-am salutat, dar el s-a uitat cu mirare la mine și a trecut mai departe...

Ianis sări cît colo.

— Cine v-a permis să ieșiți în stradă?

— N-o să stăm închiși aici un veac! strigă Egle. Noi obișnuim să ne plimbăm zilnic o oră-două și n-am pățit încă nimic pînă acum.

— N-ați pățit nimic! îl îngînă Priede. Cînd se va întîmpla, o să fie deja prea tîrziu! Nu înțelegeți că prinderea voastră înseamnă și pieirea mea?

Vilks spuse împăciuitoare:

— Noi am scris englezilor despre felul cum ne-ai întîmpinat și despre ajutorul pe care ni-l dai. Dar să stăm închiși tot timpul în casă ni se pare de-a dreptul imposibil. Am hotărît să ne plimbăm în fiecare seară, cînd se întunecă, iar ziua să stăm în casă.

În cele din urmă și Priede fu de acord că plimbările din timpul serii nu sînt deloc periculoase. Îi sfătui însă să iasă numai unul dintre ei, ceilalți doi urmînd să rămînă în casă, pentru ca, în caz de năpastă, să nu fie înhățați toți trei odată. Vilks și tovarășii lui se încruntară la ultimele cuvinte, dar recunoscură că avea dreptate.

Vilks aduse iarăși vorba despre necesitatea stabilirii, cît mai grabnic cu putință, a legăturii prin radio cu Londra.

— Gîndește-te ce vor crede șefii dacă scrisorile noastre secrete n-au ajuns. Dacă tu nu reușești să găsești nimic, o să încerc eu singur. Am în Riga o mătușă, o soră de-a mamei mele. Am să încerc să iau de la ea legătura cu Londra.

— Păi sigur, după transmisie noi vom pleca, goniometrele vor stabili punctul din care s-a făcut transmisia ilegală și bătrîna se va trezi luată pe sus și trimisă în Siberia.

— Nu-i dracul chiar atît de negru. Chiar dacă găsesc ei locul, tot nu-i pot face nimic bătrînei fiindcă n-o să lăsăm aparatul acolo, ci o să-l luăm cu noi.

— Bine, dă-mi adresa! se hotărî, în sfîrșit, Priede. Voi încerca s-o caut pe bătrîna. Dacă o găsesc, o să-i transmit salutări din partea dumatăle și vom vedea ce-o ieși din asta...

N-au mai apucat însă să dea ochi cu bătrîna, pentru că a doua zi Priede sosi cu o veste grozavă:

— Mergem la un picnic, îi anunță el.

— Unde?

— La o vilă din Maiori. Un prieten mi-a cedat vila, pentru o întîlnire amoroasă, de sîmbătă pînă duminică.

Toți se însuflețiră, uitînd de primejdie. Se pregătiră în grabă. Egle și Lauva alergară la magazin după vin și mîncare. Priede adusese cu sine patru perachi de schiuri; fără ele călătoria lor ar fi bătut la ochi. Vilks avu grijă să verifice dacă stația de radio e în perfectă stare.

Ieșiră din casă către sfîrșitul zilei, cînd era mai ușor să se piardă în mulțime. În gară mai ales era atît de multă lume, că nimeni nu le dădu nici o atenție.

Ajunși la Maiori, aprinseră focul imediat și nu se dezbrăcară de haine pînă cînd nu se încălzi puțin. Egle trebuia pe lîngă masă, aranjînd sticlele, Lauva desfăcea cutiile de conserve, tăia piinea și cîrnații.

Priede îi făcu radistului cu ochiul: „Mă duc să verific împrejurimile” și ieși. Înconjură o dată vila, apoi ieși în stradă și făcu ocolul întregului cartier, gîndindu-se la el și la Maiga. Înainte o lua întotdeauna cu el. Avea o fire veselă și plăcută. Acum se uită la el cu mirare ori de cîte ori pleacă. Avuseră loc, la început, două-trei discuții, în timpul cărora Ianis nu reușise să-i explice nimic. Apoi Maiga nu-l mai întrebă. Într-o zi o văzuse intrînd în curtea casei în care stăteau spionii, dar nu se oprise și, din această cauză, a crezut că fusese o simplă coincidență. Dar nu! Nu fusese o simplă coincidență. Pur și simplu, Maiga se temea pentru el! Sau poate credea că iubește o altă femeie? Dacă lucrurile stăteau așa, probabil că s-a liniștit. În casa aceea locuiau numai bărbați.

N-o întrebă ce căutase acolo și nici ea nu-i spusese nimic. Era însă deseori tristă și tăcea ori de cîte ori încerca să glumească cu ea.

Oare o să-i poată povesti vreodată despre tot ce i s-a întîmplat lui în acest timp?

Trecuse deja de două ori pe lîngă vilă, fără să între. N-avea nici un chef de ei. Cu greu reuși să se stăpînească.

În casă era deja cald, dar nimeni nu îndrăznise să se dezbrace decât după ce intră Ianis.

Hotărîră să facă transmisia a doua zi, la ora cinci seara, așa cum era prevăzut în orar. După aceea trebuiau să plece imediat la gară, ca să-și piardă urma, în caz că goniometrele ar fi identificat punctul de transmisie.

A doua zi se împărțiră în două grupuri și porniră pe schiori să inspecteze împrejurimile. De fapt, ce-ar fi putut să vadă? Peste tot, schiori. Într-un cuvînt, nimic deosebit.

Începură transmisia exact la ora cinci. Egle și Lauva stăteau de pază în stradă, de o parte și de alta a vilei. Priede îl ajuta pe radist. Era interesant, mai ales că aveau aparate de ultimul tip.

Vilks scoase fără fereală un bloc-notes și, pe prima pagină a acestuia, scrisese textul radiogramei, pe care o cifră cu ajutorul unor tabele de coduri. În ea se spunea:

„Bucuros că pot, în sfîrșit, să vă dau vești, prin radio, despre noi. Nu demult, cunoscutul nostru din Riga ne-a adus echipamentul din pădure cu ajutorul unui șofer din Ventspils. După multe încercări nereușite am găsit un loc de transmisie pe litoral. Pe viitor sînt posibile o legătură radio regulată și transmitere de informații. Rog comunicați dacă recepția a fost bună! Mă îngrijorează starea acumulatorilor, fiindcă au zăcut cam mult în pădure. M-am căsătorit de curînd. Vilks”.

Ultima propoziție, despre înșurătoare, era semnalul că lucrează în libertate. Absența ei ar fi însemnat că transmit împotriva voinței lor.

După cifrarea radiogramei, Vilks rupse foile, le arse și aruncă cenușa. Apoi îl rugă pe Priede să întindă antena.

La 17,05 Vilks ieși în eter și, trecînd pe recepție, auzi răspunsul centrului englez de radio, care se afla undeva într-un cartier al Hanovrei, în Germania Federală. Frecîndu-și mîinile de încîntare, îi șopti lui Priede:

— Ne-au prins! și începu transmiterea radiogramei. Transmiterea rapid și clar. Priede își dădu seama că avea în față un excelent radist.

Terminînd transmisia și trecînd din nou pe recepție, Vilks primi confirmarea că radiograma a fost recepționată. Închise stația, strînse, împreună cu Priede, totul și ieșiră în mare grabă.

În tren și apoi în tramvai călătoriră în vagoane diferite.

Priede porni către casă, unde îl aștepta tăcuta Maiga, cu care era din ce în ce mai greu de discutat.

Iarna trecea foarte încet.

E drept, Priede făcea totul ca „prieteni” lui să nu se plictisească. Le procura cărți, îi ducea la filme, de două ori pe lună le cumpăra bilete la teatru și se plimba uneori seara împreună cu ei. Spionilor însă tot li se părea prea puțin.

Vilks spuse într-o zi că e primejdios să iasă atît de des în oraș și că mai bine le-ar lua un televizor, bani aveau doar din belșug. Priede le îndeplini și această dorință.

Transmisiile se făceau regulat, de la aceeași vilă. Aparatul de transmisie funcționa minunat, iar informațiile erau procurate de Priede, în mod foarte discret, de la cunoscuții săi.

Cînd se întîrî gerurile, Priede găsi o rudă mai îndepărtată, care se învoi să-i cedeze în fiecare sîmbătă locuința „pentru întîlniri cu prietenii”. Aceste „întîlniri” se terminau, de fiecare dată, cu un program de transmisie.

Uneori informațiile procurate de Ianis erau atît de multe, încît Vilks nu îndrăznea să le transmită prin radio și le comunica englezilor prin scrisori secrete. Englezii comunicaseră că informațiile strînse de Ianis sînt foarte prețioase pentru ei și-l rugară pe Vilks să-i transmită acestuia mulțumirile lor.

Și totuși spionii se plictiseau și le era greu. Cel mai mult bombănea Lauva. Dorința de a-și revedea soția devenise pentru el un fel de idee fixă. Într-o bună zi, dispăru.

Priede îi găsi pe Vilks și pe Egle foarte tulburați. Nu știau ce să facă: să schimbe locuința? Să aștepte? Și apoi, se va întoarce Lauva?

Lauva se întoarce după o zi și le povesti celorlalți că întrevădarea cu soția nu-i adusese nici o bucurie. Se uitase mult la casa în care locuiau ai lui. Cînd își văzu fiul în uniformă de școlar, abia se abținuse să nu alerge după el. Trebuia totuși să se lămurească mai întîi dacă nu cumva în casă era un alt bărbat. Cînd se convinsese că nu-i luase nimeni locul, se întorsese la gară, așteptă să se întunece stînd la bufet cu un pahar de votcă în față, apoi se duse din nou acasă.

Ușa i-a deschis-o nevastă-sa. Într-adevăr, îl aștepta și își crescuse fiul cu respect față de amintirea tatălui lui. Băiatul avea acum cincisprezece ani și conducea un detașament de pionieri. Primele clipe au fost sincere, atît! Apoi soția a început să-l întrebă ce-i cu el, de unde vine și cum a nimerit acasă, mai rău ca un anchetator. Lauva i-a explicat că a lucrat în Occident sub alt nume și că de aceea n-a putut să-i

serie, iar că acum s-a întors clandestin în țară, spre a participa la pregătirea terenului pentru alungarea bolșevicilor, după care se va întoarce în străinătate, împreună cu ea. Auzind acestea, primul lucru pe care l-a făcut nevastă-sa a fost să încuie ușa de la camera băiatului. Pe Lauva îl duse imediat în bucătărie și îl așeză în așa fel ca să nu fie văzut de afară, prin geam. Apoi îi ceru, pur și simplu, să se prezinte imediat la miliție și să spună totul despre el.

— Păi, au să mă aresteze, îi răspunse el.

— Nu pentru vecie, i-o retezase soția. Uite că i-au iertat pe unii care au ieșit din pădure și s-au lăsat de tâlhărie. Eu în străinătate după tine nu merg și am ambiție ca băiatul meu să aibă un tată cinstit. Dacă te apropii de el, să știi că mă duc eu singură la miliție și te denunț. Băiatul știe că taică-său a murit pe front și dacă tu ai hotărît să faci ce spui, e mai bine ca el nici să nu audă de așa un tată !

Au stat și au vorbit toată noaptea. Ea a plîns, l-a certat, l-a împins de lingă ea, din nou a plîns, iar înainte de răsăritul soarelui, pe la șase dimineța, a deschis ușa și i-a spus :

— Pleacă și să nu te mai întorci ! Singurul lucru pe care pot să ți-l promit este că n-o să mă duc să te denunț. Dar dacă te mai văd o dată prin oraș, mă duc să spun totul. Lauva se opri câteva clipe, îi privi mîhnit și apoi continuă :

— Și cu ce credeți că au cumpărat-o bolșevicii ! Au făcut-o învățătoare !

După întîlnirea cu „trădătoarea“, Lauva deveni foarte nervos.

Priede observă că spionii se certau tot mai des între ei.

Plimbările lor singuratice nu le aduceau nici o bucurie, iar treburile de spionaj nu mergeau prea bine. Nu reușiseră să recruteze pe nimeni încă, nu dăduseră nici peste tancuri și avioane de tip nou, pe care să le deseneze, pentru a trimite apoi desenele englezilor și nu depistaseră nici aerodromuri camuflate.

În plus, transmisiile începuseră să devină periculoase. Au simțit lucrul acesta pe propria lor piele, cu ocazia sedinței din martie, cînd puțin a lipsit ca să fie prinși în timp ce emiteau.

Englezii așteptau ieșirea lor în eter pe data de cinci-sprezece martie, la ora șapte seara. În timpul sedinței anterioare, Centrala îi transmisese lui Vilks un întreg program de lucru, alcătuit din zece puncte. Pe primul loc era problema luării contactului cu „frații din pădure“. Urma apoi

o serie de probleme urgente. Printre altele, interesau foarte mult care era circulația mărfurilor în portul Riga, numărul aerodromurilor din Capitală și din împrejurimi, amplasarea unităților militare din jurul Rigai și dacă există stații radar sau alte instalații de acest gen.

Cîteva informații fură furnizate de Priede. Lauva adăugă și el cîteva din observațiile făcute în timpul călătoriei la Pliavinas. Egle își notase în agendă numărul ofițerilor și soldaților întîlniți întîmplător pe stradă și se străduise să calculeze cîte școli militare sînt în Riga.

Fiindcă radiograma era destul de lungă, hotărîră s-o transmită din Maiori.

Contrar obiceiului, plecară cu trenul de dimineață cu gîndul să se întoarcă imediat după transmisie.

Abia începuseră însă transmisia, cînd, deodată, cineva bătău cu pumnul în geam. Priede privi afară. Era Egle, care rămăsese de pază în fața casei. Acesta strigă răgușit :

— Goniometrele !

Priede văzu imediat o mașină militară înaintînd încet pe lingă vile. Îi strigă lui Egle s-o ia înainte cu Lauva, iar el se apucă, împreună cu Vilks, să strîngă lucrurile.

Lui Vilks îi tremurau mîinile vizibil, dar strînse aparatul cu îndemînare și iuteală. Aruncîndu-și privirea pe fereastră, Priede văzu în urma mașinii cîteva soldați cu un cîine.

Îi propuse atunci lui Vilks să ascundă aparatul în cămară, dar acesta, temîndu-se că dacă-l vor găsi vor începe cercetările și le vor da de urmă, refuză. Luară deci cu ei toate lucrurile și părăsiră în grabă casa.

Se vede treaba însă că goniometrele nu reușiseră să stabilească exact locul transmisiei sau poate că așteptau continuarea acesteia. În tot cazul, în afară de soldații aceia cu cîinele nu mai apărău nimeni. Lauva și Egle dispăruseră deja. Vilks intră cu pași măsurați în gară.

La ora nouă seara erau cu toți acasă. Emoțiile încă nu dispăruseră.

Era limpede acum că pentru o vreme trebuiau întrerupte legăturile radio cu Centrala. Dealtfel, chiar în momentul cînd Egle semnalase apariția goniometrelor, Vilks reușise să transmită Centralei semnalul de alarmă, așa încît tăcerea lor temporară va fi înțeleasă.

Cu timpul însă simțul primejdiei se toci și, după ce săriră peste două ședințe de transmisie, ieșiră din nou în eter, de

această dată din locuința aceleiași bătrine, care le-o mai cedase și altă dată pentru „întilniri amicale“.

Terminând radiograma cu fraza convențională „M-am însurat de curind“, Vilks încercă un nemaipomenit sentiment de ușurare, ca și cum ar fi obținut o mare victorie.

Într-una din zile, Vilks avu surpriza să întâlnească, în timpul plimbării sale de seară, pe un vechi prieten, tot aviator, care luptase împreună cu el. Kampe — așa-l chema pe aviator — căzuse prizonier pe când lupta în Kurlanda, stătuse mult timp prin lagăre, iar acum lucra ca mecanic în port.

— Înțelegeți, fraților, pe ce comoară am pus mina ! exclamă el. Acest Kampe poate inaugura o „căsuță poștală“¹ chiar în inima portului ! Dacă izbutim să realizăm acest lucru, englezii vor putea să ne trimită întăriri, și în primul rând bani, cu fiecare vapor care va veni la Riga.

— Parcă el o să vrea să-și riște pielea pentru tine ! obiectă Lauva.

— Ei, bătrine ! replică Vilks, căruia întâlnirea cu prietenul său și băutura consumată împreună cu acesta îi creaseră o bună dispoziție evidentă. Kampe a zăcut mult timp prin lagăre, iar cekistii i-au mâncat zilele până acum, așa că nu există nici o îndoială că ne va ajuta. Și apoi, eu deja l-am studiat, se laudă el. Nu, asta-i omul nostru, să știți !

— Și ați hotărît să vă mai întâlniți ? se mai interesă neîncrezătorul Lauva.

— Am fost chiar și acasă la el ! Mi-a dat și telefonul de la serviciu !

— Tu ce i-ai povestit despre tine ?

— Am cam repetat povestea lui, având însă grijă să schimb locul lagărului. El mi-a povestit de Siberia, eu de Arhanghelsk.

— Dar tu nici nu știi despre ce fel de lagăr este vorba acolo !

— Aiurea ! În astfel de cazuri cel mai nimerit e să repeți cuvintele interlocutorului. Și, judecând după spusele lui, lagărele în care am stat noi nu sînt cu nimic mai bune. Acum că am trecut de primele clipe ale revederii, pot să tac din gură în ceea ce mă privește. În viitor va trebui doar să știu să ascult. Adevărat dar dumnezeiesc acest Kampe !

În cele din urmă, colegii căzură de acord cu Vilks în privința acestui „dar dumnezeiesc“. Fiecare nouă întâlnire era

¹ Prin „căsuță poștală“ se înțelege adresă conspirativă. (N.R.)

analizată în amănunțime, fiecare cuvînt al lui Kampe era întors cu grijă pe toate părțile și, treptat, ajunseră la convîngerea că, într-adevăr, fostul aviator era „omul lor“. Mecanicul le făcu impresie bună. Avură ocazia să-l vadă bînd împreună cu Vilks într-un restaurant.

Vilks înainta cu precauție, pipăind terenul cu grijă. Kampe era nemulțumit de banii pe care-i cîștiga, de organele puterii locale, care luaseră o jumătate din locuința părinților lui în timp ce el era încă în lagăr și mereu bombănea împotriva vameșilor, din cauza cărora nu era chip să facă contra-bandă.

Dar iată că sosi și ziua cînd Vilks hotărî că n-are nici un rost să mai trăgăneze lucrurile. Acum, cînd Kampe își ușurase sufletul cu totul, era momentul să-i facă cunoscute treburile care-i interesau pe ei.

Lauva, care se cam îndoia de succesul încercării lui Vilks, glumi :

— Îmbracă pe sub haină un pulover mai gros, că, la o adică, dacă prietenul nu te va înțelege, poate îți va prinde bine...

— Ptiu, mușcă-ți limba ! se zbirli Vilks. Apoi se pregăti de plecare, îndesîndu-și buzunarul cu cîteva hîrtii de cîte o sută de ruble, ca să aibă cu ce-și trata prietenul în cinstea recrutării.

După ce-l conduseră, colegii cumpărară votcă : la un păhărel, timpul trece mai repede, iar răbdarea lor era puțină și așa.

Vilks se întoarse noaptea tîrziu. Ceilalți se culcaseră. Lauva se deșteptă și aprinse lumina ca să-i ceară amănunte asupra rezultatelor întîlnirii. Cînd însă se uită la el, se sperie. Vilks avea sub ochiul stîng o vinătaie mare, nasul parcă i se strîmbase, iar buzele îi erau de-a dreptul stîlcite.

— Ce-i cu tine ?! exclamă Lauva cu mirare. Egle deschise ochii, dar îi închise imediat la loc.

— Un nemernic ! bombăni Vilks abia mișcînd din buzele zdrobite și, fără să se dezbrace, se aruncă în pat. Apoi, la fel de nedeșlășit, adăugă : Dar și eu i-am stîlcit mutra. Păcat că n-am putut să-l împușc. Se adunaseră vecinii pe coridor...

— N-a mers recrutarea ? întrebă Lauva.

Vilks nu răspunse. După cîtva timp oftă și zise dezamăgit :

— Toți s-au făcut comuniști !

După această întâmplare, îi trecu cheful de a mai recruta alte ajutoare. Își amintea mereu cum, după primele cuvinte, Kampe se ridicase dintr-o dată de la masă și îl întrebasese: „Cum, vrei să faci din mine un spion?” și imediat îl și izbise cu pumnul în obraz. Bine că Vilks reușise să-l doboare, că altfel cine știe cum s-ar fi sfârșit afacerea.

O vreme se feriră să mai iasă din casă fără Priede. El era singurul lor sprijin de nădejde.

Englezii însă le cereau tot mai stăruitor să intre în acțiune. Îi întrebau mereu când au de gând să se stabilească în pădure.

Judecând după toate aparențele, englezii se grăbeau să-și construiască un „cap de pod” în Uniunea Sovietică. Realizarea lui trebuia să rămână principala sarcină a lui Vilks și a prietenilor săi.

De aceea, începură să facă presiuni asupra lui Ianis Priede. Fără el era greu să-i găsească pe „frații din pădure”. Dar vor voi acești „frați” să primească în mijlocul lor niște necunoscuți?

La jumătatea lui aprilie, Vilks îi ceru lui Priede, fără nici un fel de ocolișuri, să facă tot posibilul, dacă nu și imposibilul, pentru a găsi o cale de apropiere față de „frați”.

— Oare nu înțelegi — spuse el — că această problemă nu-i interesează numai pe englezi? Sint amestecate aici și interesele americanilor, și ale statului-major al N.A.T.O. Toate puterile potrivnice Uniunii Sovietice doresc să afle cât mai multe despre această țară. Și, fiindcă am reușit să pătrundem aici, nouă ne revine sarcina să deschidem calea celor care vor veni după noi...

Ianis se înnegură și căută să le explice că nu a găsit încă oamenii care să-l ajute în această privință.

Pe neașteptate i se alătură Lauva, care se temea de pădure.

Precaut, acesta nu protestă deschis în fața lui Vilks, însă le aminti cât de primejdioasă ar fi viața în pădure. În oraș e ușor să te pierzi printre oameni pe când în pădure, o simplă urmă de foc te poate trăda.

Vilks nu dădu, la început, nici o atenție spuselor sale, dar apoi se supără și îl învinui de lașitate. Considera că, mai ales acum, când cekiștii s-au mai liniștit, e timpul să ia legătura cu ultimele grupe de „frați din pădure”, care se aflau în Kurlanda. Nici nu vroia să admită că aceștia nu mai existau.

La sfârșitul lui aprilie, însuși Priede confirmă existența „fraților din pădure”. El le relată că aflase acest lucru dintr-o discuție purtată într-un restaurant cu vechiul lui prieten, șoferul din Ventspils, care îl ajutase să care lucrurile spionilor. Priede îi dăduse a înțelege șoferului că un amic de-al lui, care este urmărit, ar dori să se ascundă o vreme în pădure. Firește că ar da oricât de mulți bani dacă cineva i-ar aranja treaba asta. Șoferul, după ce se gândise, îi promisese că va lua legătura cu un fost tovarăș de-al lui, cu care lucrase în timpul războiului pentru nemți și care, din câte știa el, cu doi ani în urmă, fusese mină în mină cu „frații din pădure”. Dacă va reuși să dea de acea persoană, o să-l anunțe imediat.

Priede îl sfătui pe Vilks să nu fie prea sigur de succes. Acesta îl laudă pe Priede pentru prudență, dar nu se putu abține și, în prima radiogramă, comunică englezilor că au început pregătirea acțiunii de trecere în pădure...

Englezii însă îl preveniră imediat să fie atent să nu cadă într-o cursă intrând în relații cu oameni necunoscuți și neverificați.

Vilks îl rugă pe Priede să se deplaseze el însuși la Ventspils.

Acesta plecă sîmbătă și se întoarse abia luni, direct la serviciu. Seara apăru la locuința spionilor.

Șoferul îi făcuse, într-adevăr, cunoștință cu omul despre care îi vorbise la restaurant.

Tipul părea serios și de încredere. Îi cerea însă foarte multă atenție și discreție.

Priede a fost nevoit să-i spună, fără să mai aștepte incuviințarea lui Vilks, că este vorba, de fapt, despre trei oameni care au trecut ilegal frontiera. A trebuit să-i vorbească și despre echipamentul acestora. Fără el n-ar fi avut nici o rațiune să pătrundă în pădure. Noua cunoștință a lui Priede, pe nume Budris, l-a ascultat cu atenție și, după ce s-a gândit puțin, i-a promis c-o să-i ia pe toți trei în grupul său. Se simțea că el era șeful și că dorea să ia legătura cu Occidentul, așa că interesele lor coincideau. Budris i-a promis că în cel mai scurt timp va sosi la Riga după niște treburi. Aici se va întâlni cu Priede și cu Vilks, dacă acesta va accepta. Înainte de trecerea lor în pădure, Budris dorea să-i pună lui Vilks niște condiții. Dealtfel, era absolut necesară și o întrevvedere personală.

Priede îi avertiză că Budris era foarte precaut. Ca și Vilks, se temea să nu cadă într-o cursă întinsă de cekiști. Prietenul lui Priede, șoferul, îi spusese că acesta luptase deschis de partea nemților în timpul războiului. Așa că avea tot dreptul să se teamă, mai ales acum, că trăia în libertate. Probabil că-și schimbase identitatea, așa cum au făcut mulți dintre cei care înainte lucraseră pentru nemți...

Vilks comunică englezilor toate aceste noutăți și obține aprobarea lor pentru întâlnirea cu Budris.

Acum, când posibila trecere în pădure devenise realitate, Lauva era din ce în ce mai nervos.

Priede îi spuse chiar lui Vilks că Lauva, după toate aparențele, ar fi dorit să rămână în oraș. Vilks îi răspunse nepăsător că Lauva va merge acolo unde i se va ordona.

Lucrurile s-au petrecut însă cu totul altfel.

Înainte de 1 mai, Priede îi invită pe toți la teatru. Lauva, pretextând că are dureri mari de cap, rămăsese acasă. Când se întorseseră de la teatru, Lauva nu mai era. Pe masă îi aștepta o scrisoare: „M-am hotărât să ies din ilegalitate. Plec la nevastă-mea. Ea mi-a promis că o să-mi facă rost de acte. Despre voi jur că n-o să spun nimănui nimic, fiți siguri. Nu încercați să mă căutați pentru că asta v-ar duce la pierzanie. Nu mă judecați pentru ce-am făcut: așa nu mai puteam trăi!”

Nu luase nimic cu el, în afară de brici și un rînd de schimburi.

Vilks spumega de furie, injurîndu-și într-una camaradul fugit, iar Egle se hotărî să plece la Pliavinas ca să-l pedepsească pe trădător. Priede îi preveni însă, și pe bună dreptate, că în felul ăsta îl vor obliga pe fostul lor tovarăș să ceară ajutor cekiștilor. Soluția cea mai bună era să se ascundă cît mai curînd posibil în pădure. În felul acesta trădarea lui Lauva nu va mai fi atît de primejdioasă pentru ei.

Totul depindea deci de Budris...

9

Întîlnirea cu Budris fusese fixată pentru șapte mai.

Cu puțin timp înainte, Priede îi cumpără lui Vilks un costum, un pardesiu și o șapcă nouă. Vilks dorea să facă o impresie bună acestui reprezentant al „illegalității letone”.

Cînd Vilks îl descusu pe Ianis cum arată Budris, cu ce se ocupă în „viața particulară”, acesta îi răspunse scurt:

— O să-l întîlnești și ai să vezi...

Și iată că sosi și clipa mult așteptată. Vilks și Priede plecară la întîlnire spre seară. Locul întrevederii era parcul Ziedon. Se așezară pe o bancă liberă, situată pe cea de-a treia alee a parcului. Vilks era în culmea emoției, pe care cu greu reușea s-o ascundă. După un timp, în fundul aleii apărură silueta unui tip înalt și solid, cu un pardesiu alb în mină. Se apropie fără grabă de banca lor și întrebă:

— Permiteți, vă rog?

— Cum să nu, desigur.

Acest neînsemnat schimb de cuvinte era parola.

Budris se așeză, își lăsă pardesiul pe genunchi și își aprinse o țigară. Privind apoi pe furis spre Priede, spuse:

— Acum, Ianis, dumneata poți pleca...

Ianis îi părăsi spunîndu-i lui Vilks că îl așteaptă la ieșirea din parc, pe una din băncile din stînga.

Vilks simți cum, de emoție, i se usucă gura. Abia izbuti să îngîne:

— Sper că totul e în ordine.

— Fără îndoială! răspunse Budris zîmbind. Vă ascult. Priede mi-a explicat că veniți din Apus și că aveți legături prin radio cu cei de acolo. Cu ce vă pot fi de folos?

— Noi am dori să intrăm într-unul din grupurile care acționează în pădure...

— Într-adevăr, eu am legături cu un astfel de grup. întări Budris. Pe mine însă mă interesează dacă acționați din proprie inițiativă sau aveți o sarcină precisă de îndeplinit. Cred că înțelegeți că pătrunderea într-un astfel de grup nu e cu totul lipsită de primejdii. Și apoi, acolo nu se trăiește ca într-un camping pentru turiști. Vrînd-nevrînd o să trebuiască să vă supuneți șefului grupului, să vă legați soarta de cea a celorlalți de acolo și să nu vă despărțiți de ei.

— Noi avem o misiune specială de îndeplinit, răspunse Vilks înfierbîntat. Vom rămîne cu grupul și ne vom îndeplini misiunea de acolo. Sarcina noastră de căpetenie este să facem legătura între Occident și astfel de grupuri și să creăm în pădure un cîmp de operații pentru primirea de întăriri, armament și alte lucruri care ne vor fi trimise pentru fortificarea și intensificarea acțiunilor acestor grupuri.

— Și dacă „întăririle” vor proceda la fel cum a procedat unul dintre tovarășii voștri?

Vilks răspunse supărat:

— Fiecare acțiune își are adepții și renegații ei.

— Da, dar încă nu aveți garanția că fuga lui Lauva va trece fără urmări. Dacă aduceți „o codiță” după voi? Mai bine însă povestiți-mi despre viața voastră. Și Vilks începu să-i povestească despre el, despre tovarășii lui, despre ceea ce sperau să facă, despre tot ce doreau să întreprindă, pentru a readuce vechile reguli în această țară în care se produsese atâtea schimbări nedorite de ei.

Budris îl ascultă pînă la capăt, apoi spuse cu indiferență.

— Argumentele rămîn tot argumente. La drept vorbind, nu știu dacă trebuie sau nu să mă încred numai în vorbele cuiva. Oricum, e vorba de viețile tovarășilor mei...

— Dar stația noastră de radio nu e destul de convingătoare?

— Ei, și cekiștii, la urma urmelor, știu să umble cu un aparat de transmisie. Și apoi, au mai strecurat ei în grupul nostru oameni de-ai lor. Să știți că cel mai mic semn de neîncredere din partea tovarășilor mei v-ar costa viața. Trebuie să vă spun toate astea ca să nu avem pe urmă discuții...

— Dacă-mi permiteți, eu am să vă propun un mijloc sigur de verificare. Numiți-mi un cîntec oarecare, eu voi comunica lucrul acesta englezilor, iar ei, la o anumită oră, îl vor transmite în timpul emisiunii lor de radio pentru Letonia... O să-l puteți asculta la orice aparat de radio. De acord?

— Într-adevăr, ar fi un mijloc sigur de verificare.

Budris fredonă cîteva note din două cîntece populare letone.

— Aștept deci transmiterea lor în emisiunea de duminică...

— Dar va trece o săptămînă întreagă pînă atunci! spuse Vilks decepționat.

— Nu te neliniști! Între timp veți fi duși deja în pădure. Dacă transmiterea cîntecelor va avea loc, va însemna că totul e în ordine; dacă nu, vă vom da alt termen pentru efectuarea verificării...

— Este în regulă! exclamă Vilks bucuros.

— Trebuie să știți însă un lucru: toate ordinele comandantului trebuie îndeplinite fără crîcnire; nu aveți voie să treceți mai departe de tabără; toate scrisorile către englezi mi le veți preda, prin comandantul grupului, mie, iar eu o să le expediez; de asemenea, textele radiogramelor primite le veți

arăta comandantului, pentru a menține încrederea oamenilor noștri în deplina securitate a grupului.

— De acord! răspunse Vilks cu solemnitate.

— Foarte des veți avea ocazia să auziți nemulțumiri la adresa politicii celor din Apus... Eu însumi sînt nemulțumit de politica lor fățarnică. Vor să scoată întotdeauna castanele din foc cu mîna altuia.

— Ca patriot leton sînt de acord cu dumneavoastră.

Budris răsufală ușurat.

— Și încă ceva, sînteți obligați să respectați tactica adoptată de grup: păstrarea cadrelor noastre pentru viitor. Părerile personale asupra acestei tactici, dacă nu coincid cu ale noastre, păstrați-le pentru dumneavoastră, nu le răspîndiți în detașament prin convorbiri cu oamenii noștri. Ei au avut și așa destule pierderi. Nu este cazul să-i zgîndăriți spunindu-le că nu acționează cum trebuie. Noi știm ce fac ei. Și să nu vă simțiți jigniți dacă nu vor fi sinceri în această chestiune. Voi veniți și plecați, dar ei trebuie să rămîna pe loc.

— Vai, dar eu sînt de-a dreptul fericit dacă o să nimeresc într-un detașament atît de disciplinat! Era mai prost dacă aș fi nimerit într-o bandă de derbedei fără căpății. Îmi dau seama că după fiecare acțiune încep arestări și cercetări. Și ce-ar mai rămîne pentru viitor? Nu, din punctul ăsta de vedere sînt întru totul de acord cu tactica dumneavoastră.

Parcul se golea pe nesimțite. Vilks avea muștrări de conștiință: îi răpise lui Budris aproape două ceasuri.

— Atunci, pregătiți-vă de plecare! spuse Budris. O să vă luăm cu o mașină.

Vilks sugeră grăbit:

— N-ar fi mai bine să mergem pe jos? Oricum, mașinile sînt, în general, controlate.

— Mașina va avea o foaie de parcurs, iar pe voi vă vor ascunde în încărcătură.

— Recunosc că ne-ați scăpa de o mare grijă, mai ales că pe legitimațiile noastre nu putem pune mare bază...

— N-o să aveți mult de mers, așa că totul o să fie în ordine, îl liniști Budris.

Rămăsese o singură problemă nelămurită — în legătură cu Budris. Vilks se temea să-l întrebe, dar acesta îl lămuri el însuși:

— Dacă doriți vreodată să mă vedeți, îi spuneți comandantului detașamentului. El îmi va transmite dorințele voastre.

Eu o să mă întâlnesc mâine cu Priede și o să aranjăm totul în vederea plecării. Și acum, la revedere!

Vilks îi strînse recunoscător mina. După plecarea lui Budris, mai stătu puțin, apoi se sculă și el de pe bancă și plecă să-l întâlnească pe Priede.

— Ce om, măi Ianis, ce om! Am întâlnit mulți oameni în viața mea și pot să mă laud că-i ghicesc dintr-o privire, dar n-am întâlnit nici unul care să mă farmece așa din primul moment! De cum s-a arătat pe alee, mi-am și spus: ăsta-i omul pe care-l aștept! Mi s-a luat parcă o piatră de pe inimă. Tot timpul mă gindeam cum or fi „frații aceia din pădure” către care mă mină soarta. Acum nu mă mai îndoiesc, trebuie să semene cu șeful lor, nu se poate! Hai acum într-un restaurant să bem pentru reușita acțiunii noastre!

Priede era la fel de încântat de rezultatul întrevederii, însă refuză invitația la restaurant. Era mai bine să sărbătorească evenimentul acasă, în locuința lor.

— Egle stă și așteaptă să ne întoarcem! îi aminti el.

— Da, sigur! se dezumflă Vilks. Să mergem! Trebuie să se bucure și el.

Egle îi aștepta într-adevăr, dar nu numai cu nerăbdare, ci și cu grijă. Cum îi văzu intrînd radioși pe ușă, simți o mare ușurare. După ce-i ascultă, îl apucă și pe el aceeași încintare. Începură să viseze cu glas tare la romantica viață pe care urmau s-o înceapă în pădure. În cele din urmă, Priede își luă rămas bun și plecă, promițându-le că se va întoarce imediat ce va aranja totul cu Budris pentru plecare.

Dimineața merse la întâlnirea cu Budris, iar de acolo — direct la locuința spionilor.

— Budris vă roagă să stați astăzi cît se poate de liniștiți. Ar fi primejdios să facem ceva care să bată la ochi tocmai acum, înainte de pasul hotărîtor... Mașina, spuse el, vă va aștepta pe strada Stabu, în fața casei cu numărul 12, exact la ora douăzeci.

Tonul acesta de comandă îi plăcu teribil lui Vilks; îi dădea un anume sentiment de ușurare. Din clipa aceasta, altcineva mai puternic prelua responsabilitatea care apăsă pe umerii lui.

Nu-i plăcea însă faptul că însoțitorul era un necunoscut. Priede îi explică: așa era ordinul. Ianis va veni numai să-l conducă la mașină și să-și ia rămas bun.

La ora nouăsprezece, cînd toate lucrurile erau impachetate, Ianis sosi din nou, aducîndu-le ceva de mincare.

Exact la ora douăzeci, toți trei stăteau lingă o mașină încărcată cu tot felul de lăzi. Alături de șofer stătea un tip scund. Priede se apropie de el și-l spuse:

— V-am adus pasagerii.

Omul ieși din cabină. Musculos, cu picioarele scurte, era cu un cap mai mic decît Vilks.

— Mazais! se recomandă el. Mă scuzați pentru lipsa de confort a călătoriei, dar așa o să fie mai sigur pentru toți. Șoferul transportă mărfuri pentru o cooperativă. Actele sînt în regulă. Pînă dincolo de oraș va trebui să stați ascunși sub prelată. Autocamioanele nu au voie să transporte pasageri.

Mazais îi ajută să-și bage lucrurile printre lăzi și aranjă în așa fel ca să le facă și lor loc. Își luă apoi rămas bun de la Ianis și urcă în mașină.

Capitolul II

1

Din cauza legănării mașinii, cei doi adormiră în cele din urmă. Se treziră abia cînd mașina o luă pe un drum de pădure. Dintr-o dată, aceasta opri brusc. Șoferul sări din cabină și le spuse că au ajuns. Mazais coborî primul și comandă în șoaptă:

— Repede, lucrurile!

Vilks și Egle începură să-i dea la mină geamantanele, lăzile și niște colete. Șoferul îi ajută să le tîrască pînă în pădure, lăsă prelată și îi strînse mina lui Mazais în semn de rămas bun. La ceilalți nici nu se uită.

Mașina o porni înapoi, iar cei trei rămaseră privind în urma ei. Mazais le spuse încet:

— Așteptați-mă aici!

Apoi păși către adîncul pădurii, topindu-se în ea. Vilks se gîndi cu invidie: „Umblă prin pădure ca la el acasă!”

Îndată se auzi un fluierat melodios. Vilks recunoscuse melodia unui vechi cîntec leton.

Dintr-o parte îi răspunse alt fluierat.

Vilks îl preveni pe Egle în englezește:

— Ei, Egle, acu' să te ții!

Amândoi priviră cu atenție în întuneric. De sub copaci apărură trei inși. În față mergea Mazais, după el veneau un tip înalt, îmbrăcat într-o scurtă de piele, încins cu o curea lată, ofițerească, cu pistoale, și un flăcău scund, foarte tânăr.

Mazais îi spuse încet celui înalt :

— Iată-i pe oaspeții noștri !

Vilks înțelese că acela era comandantul.

Vlăjganul aprinse un felinar, le examină o clipă fețele și se recomandă :

— Lidums ! Apoi, arătând spre însoțitor : el este Delinș.

Vilks și Egle își spuseră și ei numele. Comandantul îi rugă să-și ia lucrurile personale în mână, de rest urmînd să se ocupe oamenii lui. Vilks, privind cu indoială la cei trei din față sa și apoi la grămada mare de lăzi și colete, se oferă să le ajute. Comandantul refuză, spunînd că are destui oameni. La un fluierat al său, din pădure apărură încă doi flăcăi zdraveni, cu automatele în mîini, care se proptiră lingă cei doi oaspeți. Pe Vilks și pe Egle îi trecură fiorii.

— Vă rog să mă scuzați, prieteni, pentru această pază suplimentară, însă de spiritul nostru de prevedere depind înseși viețile noastre. Faceți acum cunoștință : aceștia sînt Graf și Iurka.

Luară lucrurile și porniră. Merseră mult prin pădure. Deodată în față se auzi un semnal. Lidums răspunse și iată că, într-un loc unde desișul era aproape de nepătruns, se deschise o ușă, luminată slab dinăuntru de o lampă cu gaz.

Lidums își invită oaspeții să intre. Vilks își dădu seama că era vorba de un detașament foarte disciplinat. Erau numai șapte. Pe cei doi pe care îi găsiră în bordei îi chema Borodaci și Koh.

Se vede că se pregătiseră pe îndelete pentru primirea oaspeților. Masa era încărcată cu mâncare și băutură : conserve, carne, pește, votcă. Lidums îi invită pe toți la masă. Vilks își desfăcu rucsacul și scoase și el o sticlă de votcă cumpărată de la Riga și câteva pachete de țigări englezești. „Frații” zîmbiră bucuroși și-și aprinseră cîte o țigară.

Nu vorbiră încă nimic despre scopul venirii lor în pădure. Se culcară apoi pe cîte un pat de scînduri. Vilks observă că făcuseră în așa fel ca să-i despartă. Între Egle și el se culcară doi, cu automatele alături.

Pentru paza taberei, Lidums trimise doi oameni. Într-adevăr, aici totul amintea de primejdiile care-i înconjurau.

Dimineața, cînd încă toți dormeau, se întîmplă un mic incident. Un șarpe de pădure se strecurase în adăpost și dacă Delinș nu s-ar fi trezit la timp și nu l-ar fi împușcat, l-ar fi mușcat sigur pe Mazais, care era cel mai aproape de el. Pe Vilks îl trecură fiori de groază la vederea șarpelui. Se vede însă că „frații” erau obișnuiți cu astfel de vizite nepoftite, căci după cele cîteva clipe de surprindere nimeni nu mai comentă faptul.

La micul dejun, se servi din nou carne și pește marin proaspăt, de unde Vilks deduse că „frații” erau în legătură cu pescarii de pe coastă.

După micul dejun, Lidums împărți sarcinile între membrii grupului său : doi fură puși de pază, iar Mazais fu trimis în pădure după lemne de foc pentru bucătărie. Oaspeților nu le dădu nici o însărcinare, dar i se adresă lui Vilks, demonstrîndu-i că știa că acesta era șeful misiunii :

— În primele zile va trebui să încercați să vă familiarizați cu viața de aici, pentru ca nu cumva să săvîrșiți vreo greșeală, din neștiință sau...

El nu termină vorba, dar Vilks înțelese că încă nu li se acorda deplină încredere. După un răstimp de tăcere Lidums întrebă brusc :

— Aveți arme la dumneavoastră ?

— Da, răspunse Vilks.

— Să i le predați lui Delinș !

Egle se încordă de parcă acum-acum era gata să scoată pistolul, dar Vilks îi făcu semn pe neobservate cu piciorul. El însuși își descheie măsurat vestonul, scoase pistolul cu surdină și-l puse pe masă. Egle, încă neconvins, mai stătu o clipă, apoi scoase și el pistolul și-l așeză alături de cel al lui Vilks. După aceea întrebă ironic :

— Să predăm și cuțitele ?

— O anumită perioadă de timp, da, răspunse liniștit Lidums.

La un semn al lui, Delinș strînse armele și cuțitele de pe masă și ieși cu ele din buncăr. Lidums își puse mîinile arse de vînt pe masă și spuse :

— Viața noastră și a voastră depinde de măsurile de prevedere pe care le luăm. Am văzut prea mulți oameni care au pierit din cauza fanfaronadei, a curajului gratuit, a lipsei de stăpînire de sine, a prostiei. Din moment ce ați venit la noi, trebuie să trăiți după legile noastre.

Lidums se ridică în semn că discuția a luat sfârșit, își luă cu sine un bloc-notes gros și plecă. Rămaseră cu Vilks și Egle numai Graf și Iurka. Cei doi se simțeau ca într-o temniță. Nimeni nu le dădea nici o atenție, fiecare își vedea în liniște de treburile sale.

Egle îi șopti lui Vilks :

— Vorbește cu comandantul și spune-i că noi trebuie să ne începem munca ! Trebuie să raportăm englezilor că am ajuns în pădure.

— Tu nu vezi că nu se poate ? Deocamdată ne verifică. Dealtfel și tu, în locul lor, ai fi procedat la fel.

Egle se muie. Când peste câteva minute ieși afară din buncăr, Vilks văzu că Iurka lăsa treaba baltă și se luă după Egle.

Vilks ieși și el din buncăr să vadă unde s-a dus Egle, dar observă că și pe urmele lui venea Graf. Într-adevăr, erau păziți cu strâșnicie.

Plimbându-se prin împrejurimile taberei, Vilks, urmat indeaproape de Graf, dădu peste Lidums care, așezat pe o buturugă la marginea unei poeni, scria ceva. La picioarele lui era o cutie cu creioane colorate. Apropiindu-se, Vilks observă cu mirare că comandantul desena ceva.

— Dar ce faceți aici, domnule Lidums ? întrebă surprins Vilks.

— Eu ? A... răspuse Lidums descumpănit și închise bloc-notesul. Sînt doar pictor de meserie !

— Pictor ? Și cum de sînteți aici ?

— Și de ce n-aș fi ?

— Bine, dar Budris mi-a spus că ați fost ofițer de aviație.

— Sigur că am fost. Mulți ani. Glasul lui Lidums deveni dintr-odată aspru. M-ați căutat desigur ca să stăm de vorbă. La dispoziția dumneavoastră.

Vilks dori foarte mult să-i admire desenele. Acestea îi reprezentau pe oamenii lui lucrînd, citind, stînd în jurul focului sau curățîndu-și armele. Toate desenele aveau însă o ciudățenie. Nimănui nu i se vedea fața. Puteau fi recunoscuți doar după liniile corpurilor. El întrebă :

— De ce i-ați desenat pe toți în așa fel încît nici unuia nu i se vede fața ?

— Dar dacă desenele mele ar cădea întîmplător în mîini străine ? întrebă cu răceală pictorul.

Vilks roși puternic și înapoie albumul.

— Vă ascult, spuse uscat Lidums.

Acum Vilks îl vedea pe comandant în cu totul altă lumină decît la început. I se părea mai presus decît toți. Pînă atunci avusese impresia că nu se deosebea prin mare lucru de oamenii săi. Încercă iarăși sentimentul acela de siguranță perfectă, ca atunci cînd îl întîlnise pe Budris.

— Ei, dragă Vilks, ce doreai să-mi spui ? îl îmbărbătă Lidums, văzînd că acesta tot mai tăcea.

— Nu știu dacă Budris v-a comunicat că noi lucrăm pentru englezi.

— Da, mi-a spus de asta.

— O parte a misiunii pe care o avem am îndeplinit-o venînd în pădure și luînd legătura cu dumneavoastră. Apoi va trebui să pregătim împreună terenul pentru pătrunderea englezilor și, dacă ei vor voi, și a americanilor. Despre asta ne-au vorbit compatriotul nostru Silais, care se află oficial în slujba Serviciului englez de spionaj, și un englez din Secția „Nord” a Intelligence Service-ului. Încercările englezilor de a-și trimite oamenii ca turiști sau ca reprezentanți ai unor firme comerciale dau deocamdată rezultate foarte slabe. Noi avem sarcina să-i strîngem în jurul nostru pe toți naționaliștii letoni sau din celelalte republici și să pătrundem adînc în răsăritul Rusiei. E vorba de o acțiune de lungă durată, ce țintește foarte departe și pentru reușita căreia avem nevoie de date exacte despre Letonia. Sper că ne veți ajuta în acest sens.

— De ce anume mai aveți nevoie ?

— Trebuie să luăm cît mai repede legătura cu Centrala. Nici nu vă imaginați cît de greu am dus-o în Riga în timpul iernii. Am comunicat Centralei că avem nevoie de bani și ni s-a promis că ni se vor trimite printr-un curier. Trebuie numai să le indicăm o „căsuță poștală” sigură. Aici am nevoie de sfatul dumitale : ce crezi, cam ce lucruri de valoare ar fi bine să ne trimită ?

— Orice vor trimite va fi bine primit. Iar în privința „căsuței poștale” o să am eu grijă...

— Dar în ceea ce privește informațiile ? întrebă Vilks cu speranță.

— Mă tem că aici nu vă putem fi de nici un folos. Cereți mai bine sfatul lui Budris. El vă va ajuta în mod sigur.

— Și transmisia cînd o voi putea efectua ?

— Din câte îmi dau seama, o să fie nevoie să faceți treaba asta cât mai departe de tabăra noastră, pentru a nu periclita soarta întregului detașament.

Cu aceste cuvinte discuția se termină și amândoi se întoarseră în tabără.

În buncăr erau adunați toți, în afară de omul de pază. Unul își curăța arma, iar ceilalți jucau șah sau citeau niște cărți ferfeniite. Lidums le ordonă să lase totul la o parte și îi prezintă din nou pe Vilks și pe Egle, spunându-le că aceștia veniseră de peste graniță și că au treburile lor în care recomandă să nu se amestece nimeni. Trecu apoi la povestirea vieții și activității grupului său.

Spionii ascultară tot timpul cu atenție. Ceea ce povestea Lidums nu era doar istoria detașamentului său, ci istoria întregii mișcări a „fraților din pădure” din Letonia. Odată povestirea terminată, fiecare trecu la locul său.

Vilks observă însă că eforturile făcute de comandant nu avură darul să schimbe atitudinea oamenilor acestuia față de ei. Nici unul nu se uita cu prietenie la cei doi spioni. Totuși, mai ales în prezența lui Lidums, nimeni nu căuta motive de ceartă. Își promisera unul altuia să fie cu băgare de seamă.

Într-una din zilele următoare începură pregătirile pentru prima transmisie. Lidums îl desemnă ca ajutor pe Delinș, care se pricepea puțin în treburile astea.

2

În șaisprezece mai, Lidums primi informația că prin împrejurimi e liniște și hotărî ca Vilks să facă prima transmisie. Pentru pază fură trimiși Mazais și Iurka. Grupul era condus de însuși Lidums. Ca loc pentru transmisie fu aleasă coasta unui deal situat nu departe de lacul Engure.

Englezii răspunseră abia după al treilea apel, cînd pe Vilks aproape că îl apucase disperarea. Începînd transmisia, el comunică :

„16 mai. Ne aflăm în pădure. Curînd vom primi noua adresă pentru curier. Vilks”.

Discutînd despre organizarea ședințelor de transmisie, Lidums îi recomandă ca acestea să fie cât mai rare și îi ordonă să nu comunice englezilor date despre componența și locul în care se găsea detașamentul. Vilks înțelese că ar fi fost o crimă să pună în primejdie securitatea celor din pădure și promise că toate transmisiile vor fi făcute în colaborare cu Lidums.

3

Reluarea legăturii, din pădure, se soldă cu o avalanșă de cereri și întrebări din partea englezilor. Ei solicitau neîntîrziat o adresă sigură pentru trimiterea de noi oameni, doreau informații despre radarele situate pe coasta mării, voiau să știe absolut totul despre aerodromurile din Letonia...

Vilks era de-a dreptul copleșit. Cum să facă rost de atîtea informații stînd în pădure? Exista însă o posibilitate: Budris. Putea, de asemenea, să afle multe din ziare, mai ales din cele raionale, sau ascultînd cu mai multă atenție emisiunile de radio. Și apoi, ceva fantezie nu strica. Delinș, căruia îi împărtășea planurile sale, se îngrozî :

— Ce te faci dacă englezii vor verifica informațiile tale confruntîndu-le cu ale altor agenți?

— N-o să fiu atît de prost încît să le transmit minciuni. Voi întocmi cu atenție materialul și ți-l voi da să-l verifici înainte de a-l transmite. Oricum, trăind de multă vreme aici, ai mai mult fler.

Delinș ăsta era un flăcău tare de treabă, isteț și harnic. Înțelegea totul dintr-o privire, îi ajuta cu sîrguință în ședințele de transmisie, scriind lungile șiruri de cifre comunicate de englezi; într-un cuvînt, promitea să ajungă un om de bază. Lui Vilks îi plăcea foarte mult tovărășia acestui flăcău tăcut, care știa să asculte cu atenție, fără să-l întrerupă și fără să-l contrazică.

Acum avea de redactat o scrisoare secretă. Delinș urmărea cu interes toate detaliile acestei munci migăloase.

Vilks așeză o hîrtie obișnuită de scris pe o placă de oțel, iar peste ea puse o altă hîrtie, îmbibată cu substanțe chimice, pe care o numi hîrtie carbon. Substanțele chimice treceau în foaia așezată dedesubt prin simpla apăsare a creionului. Peste hîrtia carbon așeză o altă filă, pe care scrise cu creionul prima sa comunicare de acest fel, expediată din pădure. După ce termină, fila de sub hîrtia carbon rămase la fel de albă și neatinșă. Pe această hîrtie imaculată, Vilks scrise cu cerneală o scrisoare obișnuită, adresată cuiva din Danemarca.

Primul text suna astfel :

„28 mai. Ne aflăm în pădure la ai noștri. E foarte riscantă o pătrundere directă aici. Dacă noi am fi procedat așa la început, am fi fost lichidați imediat, mai ales că nu aveam nici un fel de recomandăție.

Acum sîntem în perfectă siguranță. Sînt încîntat că am nimerit în acest grup.

În ceea ce privește misiunea noastră vom face tot posibilul ca s-o îndeplinim. Avem însă nevoie de bani. Amănunte despre viața de aici nu vă pot da, pentru a nu periclita conspirativitatea grupului. Cînd o să vă văd, o să vă povestesc ce reguli aspre urmează cei de aici ca să poată supraviețui, așa că veți înțelege.

Dacă ați trece prin strîmtoarea Irben, la Kolkasrag, am putea face în așa fel ca oamenii să ajungă la noi și să se întoarcă fără riscuri.

Salutați-i din partea noastră pe comandant și pe ceilalți. Noi ne aflăm în împrejurimile lacului Engure”.

Scrisoarea fu predată comandantului detașamentului, care o transmise în aceeași zi lui Budris, în vederea expedierii ei pe adresa omului de legătură al Serviciului englez de spionaj.

Vilks se lega din ce în ce mai mult de Delinș. Acesta punea mult suflet în însușirea tehnicii de transmitere, dovedind talent în cifrarea și descifrarea radiogramelor. După cum îi mărturisise lui Vilks, se pregătea de multă vreme în această direcție, pentru zilele cînd armatele N.A.T.O. vor debarca pe țărmul Letoniei. Ajutat permanent de Vilks, Delinș ajunse, în cele din urmă, să poată efectua, cu aparatul acestuia, transmisii în condiții foarte bune.

La șase iulie, Vilks transmise Centralei o radiogramă în care solicita două-trei ședințe de transmisie pentru verificarea îndemînării noului radist.

După verificare, la douăzeci iulie, Centrala răspunse :

„Noul radist, care a lucrat cu aparatul tău pe data de cincisprezece, este, după părerea noastră, excelent. Bătăile sale au fost înregistrate pe bandă de magnetofon. Vom continua transmisiile.

Comunică-i elevului că, începînd de azi, a fost înscris în evidențele serviciului nostru, că i s-a dat pseudonimul de Bars și că i-a fost deschis un cont la bancă, în care, săptămînal, vor fi vîrsate douăzeci de lire sterline. Comunică unde, cînd și cine l-a învățat...”

Vilks descifra radiograma și i-o înmînă solemn lui Delinș. Știrea despre cele douăzeci de lire sterline fu întîmpinată de toți cu entuziasm.

— Dar de ce i s-a dat un pseudonim ? întrebă Graf.

— Delinș va fi obligat să încheie ședințele de transmisie cu pseudonimul. Dacă acesta va lipsi ori va fi pus la începutul sau în cuprinsul radiogramei, englezii vor înțelege că transmisia se face sub controlul cekiștilor, explică Vilks.

La prima transmisie ce urmă, englezii primiră datele pe care le solicitaseră :

„Noul radist a făcut parte, din august 1947 pînă în martie 1949, din cercul de radioamatori organizat în Riga.”

Comunicarea era semnată de Vilks. La data de douăzeci și cinci iulie, Centrala ordonă ca transmisiile să fie făcute pe viitor numai de către Delinș. În rest însă, lucrurile mergeau destul de prost. În ciuda faptului că încă din iunie Vilks indicase englezilor o nouă „căsuță poștală” sigură, aceștia nu trimisese deocamdată nimic.

4

Viața era din ce în ce mai grea. Tot mai des „frații” se întorceau din peregrinările lor cu mîinile goale. Cekiștii începuseră iar să dea tîrcoale împrejurimilor, iar oamenii se temeau să-i mai ajute. Mai mult ca sigur că aceste vizite ale „albaștrilor”, cum le spuneau ei cekiștilor, se datorau în cea mai mare parte transmisiilor radio.

Banii pe care-i mai aveau încă de anul trecut, de cînd jefuiseră un casier, erau pe sfîrșite, iar de altă spargere nici nu putea fi vorba în asemenea condiții. Toți dădeau vina pe spioni și pe aparatul lor blestemat, pe care Graf se jură că o să-l arunce în lac.

Comandantul convocă o ședință care avea ca problemă principală pe ordinea de zi găsirea unei soluții pentru a face rost de bani. Mazais se ridică primul și spuse :

— Pescarii din colhozul Engure așteaptă plata salariilor pe data de douăzeci și cinci ale lunii. Casierul ia banii de la banca din Slok. De la Slok pînă la colhoz sînt doisprezece kilometri. Casierul e însoțit doar de un milițian înarmat.

— Cîți bani transportă de obicei ? întrebă Lidums.

— Cincizeci de mii de ruble.

— N-are rost să ne ridicăm „albaștrii” în cap pentru un fleac ca acesta, bombăni Borodaci.

— Oricum, tot va trebui să ne mutăm tabăra de aici, așa că am putea încerca, conveni Lidums. La acțiune vor lua parte Graf, Delinș, Vilks și eu. Aveți grijă să-i dați o armă lui Vilks.

Vilks primi un pistol de fabricație sovietică, o marcă necunoscută de el. Delinș trebui să-i arate cum să-l curețe și cum să-l folosească.

După ora prinzului, cînd fiecare își petrecea vremea cum îl tăia capul, se auzi un zgomot îndepărtat de ferăstrău.

Iurka și Vilks se năpustiră afară și, cu armele pregătite, se apropiară încet de locul cu pricina.

Deodată dădură cu ochii de omul care trăgea la ferăstrău. Pe spate i se bălăbănea un automat. Vilks sări cu iuteală din tufe și din trei salturi se opri în fața necunoscutului, cu pistolul în mînă.

— Miinile sus!

Omul se îndreptă din spate, lăsă ferăstrăul, dar nu ridică mîinile. Graf ajunse și el în fugă. Din tufe mai apăru încă unul cu automatul și cu un binoclu pe după gît. Era cu mîinile ridicate. Strigă tare:

— Fraților, nu ne împușcați, sîntem de-ai voștri! Eu sînt Cevers.

Auzindu-i numele, Graf îi spuse lui Vilks să-l lase în pace pe cel cu binoclu și alergă după Lidums.

...Fost comandant al unui batalion din legiunea letonă S.S., Peteris Cevers nu voise să iasă din pădure atunci cînd guvernul sovietic acordase amnistie tuturor celor care vor preda armele. Făcuse atîtea blestemății, că preferase să rămînă în pădure, alături de alți cîțiva criminali la fel de înrăiți. Pentru el, întîlnirea cu o altă bandă era un adevărat noroc. Dar și pentru grupul lui Lidums descoperirea „invizibilului” Cevers însemna tot atîta noroc.

Lidums îl cunoscuse cîndva pe Cevers, pe timpul cînd slujea în armata letonă.

La chemarea lui Graf, Lidums veni îndată, însoțit de Delinș, după ce, în prealabil, îi trimisese pe spioni, împreună cu ceilalți, într-un punct mai ferit, sub pretextul securității lor.

Văzîndu-l sosind pe Lidums, Cevers exclamă:

— Dumneata erai... dar tăcu, observînd un gest de interdicție al acestuia.

Cevers dorea mai demult să discute unele lucruri cu Lidums. În acest scop îi trimisese un om cu ferăstrăul în apropierea taberei, pentru ca astfel să atragă atenția asupra lui.

Realizîndu-i-se planul, în sensul că a reușit să dea cu ochii de Lidums, îl invită pe acesta, împreună cu Graf, la o masă copioasă. Grupul său tocmai prădase de curînd un magazin

mare din raionul Talsin și dorea neapărat să-și cîntească noii „prieteni”.

Îl invidia întrucîtva pe Lidums fiindcă reușise să-și păstreze intact detașamentul. În timpul cît stătuse ascuns și le spionase tabăra, avusese vreme să cunoască destui oameni. Lui îi rămăseseră numai patru. Dar nu aduse vorba despre asta. Dimpotrivă, se lăudă, prezentîndu-se ca un adevărat stăpin al pădurilor și mlaștinilor. Lidums era bine dispus și începu să aducă vorba de vechi isprăvi ofițerești. Cevers porni iarăși să-și laude cu însuflețire calitățile și isprăvile.

Cînd Lidums glumi că în curînd nu va mai rămîne nici un magazin neprădat în jur, Cevers se întunecă și răspunse că locuitorii au devenit din ce în ce mai înverșunați. N-ar dori Lidums să-și unească forțele cu el în vederea jefuirii unui sovhoz? Ar face rost și de bani și de vreo cîțiva porci pentru iernat.

Lidums se gîndi puțin. Da, e de acord că o provizie de carne de porc ar fi foarte bună pentru iarnă, dar trebuie ținut seama și de faptul că sovhozul se află într-un sat mare, cu miliție. Locurile trebuiau studiate cu mare grijă. De asta se puteau ocupa, dealtfel, oamenii lui, care aveau o cunoștință în satul acela.

Conveniră ca locul unei viitoare întîlniri pentru discutarea planului în amănunțime să fie desemnat de Lidums și comunicat lui Cevers printr-o ascunzătoare.

Se despărțiră buni prieteni.

Cînd ajunseră în buncăr, Lidums hotărî să fixeze cît mai iute cu putință noua întîlnire cu Cevers.

Vilks și Egle, care în tot acest timp stătuseră ascunși, împreună cu Mazais și cu ceilalți, într-un alt buncăr, fură mai apoi pe deplin mulțumiți de explicațiile referitoare la întîlnirea cu Cevers. Acum văzuseră cu propriii lor ochi încă un detașament pe care englezii s-ar putea sprijini în viitor. Vilks raportă acest lucru.

La cîteva zile după întîlnirea cu Cevers, așa după cum hotărîseră mai înainte, Lidums, Delinș, Graf și Vilks îl atacară pe casierul colhozului Engure și-i luară banii fără prea multă greutate, după care îi legară de un copac, atît pe casier cît și pe însoțitorul acestuia. După ce-și terminară treaba, șterseră urmele cu minuțiozitate, presărară pe jos tutun și gaz, iar apoi părăsiră locul. În aceeași noapte abandonară vechea tabără, îndreptîndu-se spre locuri noi, mai ferite.

Miliția nu le descoperi urmele.

Imediat după această întâmplare, Vilks îi trimise lui Silais o scrisoare lungă, în care îi descria, cu lux de amănunte, acțiunea la care luase parte.

Capitolul III

1

Înainte de plecarea la locuințele de iarnă, situate în cătune îndepărtate, Lidums organizează o vânătoare de căprioare, la care luă parte și Vilks. Totul fu cât se poate de bine, dar, avîntîndu-se după o căprioară grav rănită, care se refugiase pe un mic ostrov, Vilks avu ghinionul să cadă într-o apă rece ca gheața, care-i venea mai sus de briu. Reuși să pună mîna pe căprioară, însă drumul de întoarcere către tabără fu de-a dreptul îngrozitor.

După această nefericită aventură, Vilks se îmbolnăvi grav. Mîinile și picioarele i se umflară, suferi chiar de un gen de paralizie a membrelor inferioare, ajungînd să nu mai poată merge decît cu mari eforturi, sprijinindu-se într-un baston.

Grupul întreg se stabili pentru iarnă într-un cătun părăsit, situat departe în pădure, în care locuia doar pădurarul, tot om de-al lui Budris. Prin el primiră de la acesta răspuns la toate întrebările pe care le puseseră englezii.

În aceeași seară, Vilks îi predă lui Delins următoarea radiogramă :

„În zona strîmtorii Irben nu se observă stații de radio-locăție, dar n-aș putea să jur că nu există nici una. Cîmpuri de mine nu sînt ; nu se văd nici patrulare aeriene, totuși întreaga coastă de apus a Kurlandei e declarată zonă interzisă. Țărmul e păzit de grăniceri, care patrulează sau stau de veghe în turnurile de pază. Cînd și cînd, la intervale neregulate, prin strîmtoare patrulează vedetele grănicerilor. Alte garnizoane, în afara celor de grăniceri, n-au fost văzute“.

După primirea acestei radiograme, englezii cerură descrierea exactă a aerodromurilor din imediata lor vecinătate, capacitatea și utilizarea avioanelor. Tot acum îi mai întrebă dacă pot primi temporar doi oameni care nu cunoșteau bine limba letonă, pînă cînd li se va înlesni drumul mai departe, spre nord.

Fără să-l mai întrebe pe Budris, Vilks răspunse că poate primi oamenii.

La întii februarie, Vilks anunță Centralei starea gravă în care se găsea și ceru să fie luat înapoi, întrucît condițiile în care trăiau nu-i permiteau să se însănătoșească. În caz că nu trimiteau un elicopter după el, atunci ruga insistent să i se trimită bani, pentru a putea locui în oraș.

Răspunsul sosi la numai cîteva zile. Englezii întrebau pe cine va lăsa în loc, dacă va pleca, și-i cereau să insiste pe lîngă Budris pentru trimiterea în Anglia a unui reprezentant de-al său, de preferință Lidums. În aceste condiții, era absolut necesară o întrevvedere cu Budris, pentru fixarea punctului de debarcare a noilor spioni.

2

În noaptea de doisprezece spre treisprezece aprilie, cuterul nemțesc de tip „Larsen-S“, sub comanda căpitanului Klose, se apropie, cu luminile de semnalizare stinse, dar și cu motoarele în surdină, de țărmul leton, nu departe de zona farului Ujav.

La două mile depărtare de malul sovietic se opri. Imediat fu lăsată pe apă o barcă de cauciuc cu două vîsle, în care săriră patru oameni încărcați cu geamantane și cu cîteva rucsacuri. Apoi barca se desprînse cu iuteală de bord.

Noaptea era întunecată și umedă, iar dinspre larg adia un vînt slab, abia simțit.

Cuterul se vedea în urmă ca o siluetă întunecată, cu contururi vagi, pierdute în întuneric. Aștepta semnalul luminos, prin care cei din barcă urmau să anunțe că au ajuns cu bine la mal.

În momentul în care o luminiță clipi în depărtare de trei ori, cuterul o luă încet din loc, tot fără zgomot, iar cînd țărmul dispăru cu totul din vedere, amîndouă motoarele fură puse în funcțiune și vasul începu să înainteze cu viteză mare.

Cei patru traseră barca pe plajă, o descărcară și o îngropară în nisip. După ce cărară poverile pe malul înalt, acoperit de brădet, unde se mai aflau încă tranșee de pe vremea războiului, se întoarseră pe plajă și începură să șteargă urmele cu grijă.

Reveniți în tranșee, își unseră tălpile cu o substanță al cărei miros derutează ciinii, își luară lucrurile și porniră

prin pădure, ocolind cu grijă resturile de zăpadă, pentru a nu lăsa urme.

După două ceasuri de mers, ajunseră la un dîmb nisipos, năpădit de brădet des, de unde se vedea șoseaua mărginită de stîlpi de telegraf. Ascunseră cu grijă bagajele mai grele, luînd fiecare cite un geamantan și un rucsac, și se despărțiră.

Doi dintre ei, Tom și Adolf, care cunoșteau bine limba letonă, aveau sarcini deosebite de ale celorlalți, așa că plecară primii. Ei trebuiau să pătrundă în Riga și să încerce să verifice activitatea grupului condus de Budris. Englezii erau, după cum se vede, extrem de prevăzători. Ceilalți doi, lituanianul Peterson și estonul Gustav, erau așteptați de Budris, care fusese anunțat din timp pentru pregătirea primirii lor.

În urma ultimei radiograme rămăsese stabilit ca cei doi să se îndrepte spre cătunul Solovînii, unde îi aștepta un oarecare Kursis.

Era încă noapte cînd ajunseră la destinație.

— E mai indicat să mă duc întîi eu singur, spuse Peterson. Dumneata, neștiind limba, s-ar putea să-l sperii pe omul nostru.

Gustav se așază pe geamantan în așteptarea lui Peterson, care plecase, cu băgare de seamă, spre o casă din marginea satului, unde bătu încet în geam. Casa părea cufundată într-un somn adînc. Totuși, ușa scîrțîi încet și un glas răgușit se auzi dinăuntru :

— Cine e ?

— Aș dori să vorbesc cu Kursis...

— Kursis spui ? întrebă mirată vocea.

— Da, Kursis.

După o pauză, omul dădu parola stabilită, cu o voce tremurătoare :

— Kursis a plecat cu două zile în urmă la Riga și se întoarce abia mîine.

— Dar mie mi-a spus că se întoarce azi, răspunse Peterson. Stăpinul casei crăpă ușa mai tare, dar nu-l invită înăuntru.

— Nu intrați, e periculos.

— Atunci unde să stau ?

— Deschideți ușa de la pivniță, intrați acolo și așteptați pînă cînd o să-l aduc pe Kursis! Sînteți singur ?

— Mai e unul cu mine.

Cînd se uită însă spre marginea pădurii, unde-l lăsase pe Gustav, îl văzu pe acesta că se îndrepta spre pădure cu geamantanul și rucsacul în mină. Într-o clipă și dispăru în desîș.

Peterson se uită uluit în urma lui și nu-și putu explica în vreun fel fuga acestuia. Își zise, plin de amărăciune, că poate așa era prevăzut în vreun plan de-al șefilor săi și el nu știuse. Între timp, gospodarul ieși din casă și îl conduse în tăcere pînă la pivniță. După ce îl rugă să stea liniștit aici, îi spuse la plecare :

— În caz de ceva, la mine n-ați fost, nu m-ați văzut ; pur și simplu, tot umblînd, ați obosit și ați intrat să vă odihniți într-un loc mai ferit.

— Bine, se învoi Peterson.

În beci era destul de uscat. Oboseala drumului și emoțiile îl doborîră și Peterson adormi.

Cînd se trezi, găsi alături o farfurie cu mîncare, acoperită cu un șervet curat. Stăpinul casei veni să-l vadă aproape de miezul nopții. Budris urma să sosească din clipă în clipă, așa că trebui să se grăbească. Întîlnirea urma să aibă loc la marginea pădurii, la ora douăsprezece fix.

La douăsprezece fără cinci, Peterson o luă spre pădure, bijbiind cu greutate drumul. Cînd ajunse la locul stabilit, o voce se auzi din umbră :

— Veniți încoace !

Instinctiv se aruncă la pămînt. Nu departe, pe o buturugă, stătea liniștit un om. Peterson se ridică încet și se apropie, fără să-și scoată mîinile din buzunare.

— Doreați să vorbiți cu Kursis ? îl întrebă cu calm tipul.

— Da, aș dori să vorbesc cu Kursis ! răspunse apăsător Peterson.

— Kursis a plecat cu două zile în urmă la Riga și se întoarce abia mîine.

— Dar mie mi-a spus că se întoarce azi !

— Da, parola e corectă. Putem trece la subiect ?

— Da, răspunse încet Peterson.

— De unde veniți ? întrebă Budris.

— De dincolo... Peterson făcu un gest vag cu mîna.

— Adică, cum, de dincolo ? Nu vă înțeleg. Budris era de-a dreptul supărat.

— Coordonatele dumneavoastră și parola mi-au fost date

de Centrală. Am fost debarcați ieri, explică cu un aer vinovat Peterson.

— Adică, cine anume?

— Eu, încă doi letoni și un eston.

— Unde sînt ceilalți?

— Doi vor lucra singuri în Riga. Estonul trebuia să vină cu mine, dar nu știu ce s-a întîmplat că s-a temut să intre în cătun și, în loc să mă urmeze, a plecat singur.

— Foarte prost! spuse Budris cu asprime. Acum înțeleg de ce erau grăniceri pe șosea. După ce tăcu o clipă, rosti scurt:

— Ce anume aveți de gînd să faceți?

— Am venit special pentru a vă întîlni și pentru a coordona împreună operațiile... Peterson se opri încurcat, neștiind cum va privi Budris misiunea lui.

După ce se gîndi puțin, acesta răspunse:

— Trebuie să mai stați aici încă două-trei zile, pînă cînd voi trimite pe cineva să vă ia. Nu aveți de ce să vă temeți. Aveți răbdare, căci curînd veți putea să-i vedeți pe unii dintre amicii dumneavoastră.

Budris se ridică.

— Am o scrisoare de la Silais pentru dumneavoastră, dar e laolaltă cu alte lucruri îngropate într-un loc anumit.

— Nici o grijă, le aducem noi de acolo!

Acest Budris, de un calm imperturbabil și cu statura sa impunătoare, îi plăcu foarte mult lui Peterson. Se simți dintr-odată în siguranță.

3

La început Gustav nu intenționase să se despartă de Peterson. Dar, în timp ce aștepta la marginea pădurii, gîndindu-se că satul era prea aproape de șosea și de graniță, se hotărî să profite de privilegiul pe care i-l acordaseră englezii, de a decide singur la fața locului, dacă este mai bine să lucreze alături de Peterson sau să acționeze separat, și optă pentru a doua variantă. În consecință, intra grăbit în pădure, fără să se mai uite în urmă. Nu voia să recunoască nici în ruptul capului că îl părăsise pe Peterson de frică.

Mai avea încă mult de mers și, mai ales, trebuia să traverseze un riu ca să poată ajunge la adresa indicată de englezi, în cazul că se hotărî să treacă în Estonia.

Ocoli cu grijă un sat mare și, urmînd cursul râului, se apropie de un cătun situat chiar pe malul înalt al apei.

Oamenii se sculasera deja. Ici-colo se vedea fumul ieșind din coșuri. Gustav se apropie încet de una dintre case.

Din magazie tocmai ieșea o femeie între două vîrste, destul de prost îmbrăcată. Îl privi cu mirare, iar el, amestecînd cuvinte nemțești, estone și letone, abia reuși să încropească vreo cîteva fraze din care reieșea că avea nevoie de mîncare și că va plăti foarte bine.

— Pofțiți, intrați! îl îmbie ea. Noi tocmai ne așezăm la masă...

Era foarte bine dacă aveau și ceva votea în casă. Poate au, ea nu știe precis, dar o să-și întrebe bărbatul.

Milda Telms, așa o chema pe gospodină, o porni înainte. Tipul din urma ei era, desigur, un străin care trecuse ilegal granița. Îmbrăcămintea și felul în care vorbea îl dădeau din plin de gol. Trebuia să-și prevină bărbatul într-un anume fel, care să nu dea de bănuit.

Deschise ușa și-l pofti să treacă primul.

Străinul lăsă geamantanul jos, lepădă rucsacul de pe umeri și se apropie de soba încinsă. Milda așeză tigaia pe plită și puse în ea cîteva bucăți de costiță de porc, apoi strigă prin ușa întredeschisă către cealaltă cameră:

— Scoală, că avem oaspeți!

Ianis Telms, care tocmai se îmbrăcase, apărui în ușa.

Gustav îi povesti, poticnindu-se, că e vînător, că s-a rătăcit și că ar dori să treacă cît mai repede de cealaltă parte a râului.

Telms nu avusese încă timp să vorbească cu nevastă-sa, de fapt nici nu se uita spre ea, așa că Gustav se liniști.

Ianis îi promise că-l va trece dincolo. Într-adevăr, a lui era barca pe care Gustav o văzuse pe mal.

Discutară apoi tot felul de fleacuri. Telms își dădu seama că avea de-a face cu un străin pătruns clandestin în țară. De asta era sigur. Își făcu socoteala că n-ar putea să-l doboare; era prea puternic și apoi avea și cu vreo douăzeci de ani mai puțin decît el. Nu, așa nu era bine. Cel mai bine ar fi să-l poată preveni pe vecinul Ozols, dar cum să facă fără să bată la ochi? Și Milda și-a dat seama că e străin, dar știe că nu trebuie să arate asta. Și apoi ea nu trebuie amestecată în asemenea treburi.

Telms fumă o țigară, cu care îl servise Gustav, apoi se ridică.

— Ce facem, mergem? Eu mă duc la un vecin să-i cer cheia bărcii și mă întorc imediat. Aseară s-a întors târziu și nu mi-a adus cheia înapoi...

Fără să se uite la oaspete, își luă haina din cui și plecă.

Milda trebuia în tăcere pe lângă plită și se gîndea la ce o să facă acum străinul. Va rămîne în casă sau va pleca?

După puțin timp, în ușă apărură Ozols și Ianis. Milda simți o nemaipomenită ușurare în suflet. Deocamdată totul era în regulă.

Ozols, mucalit ca întotdeauna, spuse:

— Milda, la tine miroase întotdeauna atât de plăcut cînd gătești, că nu-i mai vine omului să plece la lucru. Cred că pînă la urmă am să i te suflu lui Ianis. Apoi, către străin: Gata, v-ați pregătit?

Milda zîmbi la glumele lui Ozols, apoi împachetă mîncarea bărbatului ei și i-o băgă în buzunarul mantalei. Totul trebuia făcut ca de obicei, pentru a nu trezi bănuielei străinului.

— Mi-am uitat țigările! strigă deodată Telms și intră din nou în cameră, lovind neîndemînic ușa cu mantaua. Ușa se închise după el. Telms luă pușca de vînătoare din cui și o încărcă iute cu cartușe de vînat urși. Deschise apoi ușa cu o lovitură de picior, păși în bucătărie și, îndreptînd pușca spre pieptul străinului, comandă scurt:

— Mîinile sus!

Gustav ridică mîinile cu încetineală.

Nu se aștepta la așa ceva. Era pregătit pentru orice fel de lupte cu cekiștii, dar nici prin cap nu-i trecuse vreodată că vor pune mîna pe el doi țărani, dintre care unul era neînarmat, iar celălalt avea o pușcă prăpădită de vînătoare, care pesemne era încărcată cu alice pentru rațe! Dar dacă este încărcată cu gloante? Va fi în stare oare acest țaran să tragă într-un om? Oricum, toate aceste presupuneri veneau prea târziu și el stătea în fața lor în continuare, cu mîinile ridicate.

Ozols trecu la perchezitiunea lui, fără să-i treacă prin minte că o armă putea fi purtată la subțioară sau legată de picior și că ar fi fost posibil ca buzunarele paltonului și pantalonului să fie tăiate pentru a se putea ajunge lesne la armele atât de ingenios ascunse.

— N-are nici o armă.

Telms porunci:

— Mergeți cu mîinile sus pînă la barcă! Iar tu, Ozols, ia-i geamantanul...

Gustav fu așezat lângă cîrmă, iar Ozols luă vislele în mîini. Aveau de mers circa o jumătate de kilometru pe apă și apoi încă un kilometru pe jos, pînă la primul cîtun în care era telefon.

Pe drum, după ce coborîră din barcă, Gustav încercă să-i corupă, spunîndu-le că are bani foarte mulți și că-i va răsplăti din belșug, dacă-l vor lăsa în libertate.

Telms îl împinse dușmănos cu patul puștii și-i comandă să meargă mai iute.

Gustav mergea din ce în ce mai încet. La un moment dat, cînd i se păru că vigilența celor doi a mai slăbit, își scoase cu o mișcare fulgerătoare pistolul. În aceeași clipă însă mîna îi fu prinsă și strînsă, ca într-o menghină, de Ozols, iar Telms îi propti țeava puștii în piept. Își dădu seama că orice mișcare l-ar fi putut costa acum viața. După ce lăsă pistolul, fără să scoată vreun cuvînt, se întoarse și își continuă drumul în fața celor doi. La un moment dat ajunseră din nou lângă rîu. În mijlocul apei se vedea un mic ostrov năpădit de tufișuri. În dreptul ostrovului, Gustav își dădu brusc jos paltonul de pe el, cu rucsac cu tot, și se aruncă de pe malul înalt în apă.

Apa era ca gheața de rece, dar el înota cu precizie și repeziciune. Surprinși de iuțeala cu care acționase prizonierul, cei doi alergau descumpăniți pe mal.

Telms îi strigă lui Ozols să alerge iute la telefon, iar el își puse pușca la ochi și ținti cu grijă în mîna dreaptă a fugărilor. Nu vroia să-l omoare, ci doar să-l rănească. Trase abia cînd Gustav ajunsese la numai zece metri de ostrov.

Străinul dispăru sub apă, dar reapăru după o clipă și urcă încet pe mal. Mîna dreaptă îi atîrna ca ruptă. Se uită de jur împrejur și văzu că pînă la celălalt mal era destul de mult de inotat. Se așeză pe pămînt chiar în dreptul lui Telms. Acesta ar fi putut să-l omoare, dacă ar fi țintit în el. Dar nu, nu era nevoie, fiindcă și așa nu avea unde să fugă.

Gustav își dădea și el seama de acest lucru. Știa și că Ozols alergase după ajutoare. Scoase atunci din buzunar un bloc-notes și începu să rupă foile din el în bucățele mici, pe care le aruncă în apă. Se apropie apoi de marginea ostrovului, strînse în dinți un capăt al gulerului de la cămașă și se aruncă în apă.

Telms privi cu mirare mișcările ciudate ale corpului fuga-

rului, care, după câteva convulsii, rămase nemișcat. Apa îl duse cu repeziciune la vale, pînă cînd trupul se întepeni în niște rădăcini.

4

În noaptea de șaptesprezece aprilie, tăcutul Kursis intră în pivniță și-l anunță pe Peterson :

— A sosit un om din partea lui Budris.

Prin deschizătura ușii, Peterson zări un tinăr cu șapcă, îmbrăcat în scurtă și cu pantalonii vîrîți în cizme.

— O să mergeți cu mine, zise acesta. Unde vă sînt lucrurile ?

Kursis aduse geamantanul și rucsacul lui Peterson. Era desigur fericit că scapă de prezența oaspetelui nedorit.

Peterson își luă rucsacul în spate, tinărul puse mîna pe geamantan și porniră.

— Drum bun ! le ură, fără prea multă tragere de inimă, Kursis.

După un timp, ajunseră la o apă și însoțitorul se opri.

— Venta ! spuse el cu glas scăzut.

Peterson se gîndi involuntar la Gustav. Cum o fi trecut oare riul ? Malul celălalt abia se distinge în întuneric.

Însoțitorul scoase o lanternă de buzunar și o fișie de lumină clipi de câteva ori în noapte.

De pe celălalt mal, ceva sclipi în semn de răspuns, se auzi un plescăit de vîsle și, după câteva minute, o barcă veche, pescărească se propti de mal.

Se urcară iute în barcă. Apele umflate de primăvară îngreuiău înaintarea bărcii. Peterson privea cu îngrijorare în jur. În sfîrșit, barca se opri. Săriră pe mal și își continuară drumul pînă dădură de șosea. Acolo îi aștepta o mașină plină de lăzi cu pește. Peterson și cel care-l însoțea se strecurară sub prelată, într-un spațiu anume lăsat între lăzi.

Merseră un ceas, două, trei. Peștele mirosea de-ți muta nasul din loc. Suportînd greu mirosul, Peterson simțea că i se învîrte capul. În cele din urmă, adormi. Se trezi abia cînd mașina se opri. Spaima îi strînse inima și, instinctiv, duse mîna la pistol. Dar însoțitorul spuse :

— Am ajuns !

Se dădură jos. Mașina o luă imediat din loc, iar ei o porniră prin pădure, pe o potecă abia vizibilă. Din întuneric se auzi un glas :

— Stați ! Cine e ?

— Din partea lui Budris ! spuse grăbit însoțitorul, lăsînd jos geamantanul.

Din desîș apărură doi oameni cu automatele în mîini, unul mai tinăr, care se prezentă, zîmbind, Delinș, și altul, mai în vîrstă, pe care îl chema Iurka. Acesta luă geamantanul lui Peterson și o porni înainte. Delinș își luă rămas bun de la însoțitorul lui Peterson, după care toți trei se cufundară în pădure. Merseră așa cale de mai multe ceasuri.

Tabăra le apăru în față pe neașteptate. La semnalul celui care stătea de pază lingă un foc, ușa buncărului se deschise și oamenii ieșiră să-i întîmpine pe noii sosiți.

Se auzi un strigăt :

— Peterson !

— Vilks !

Vilks aruncă bastonul de care se sprijinea, porni în întîmpinarea lui Peterson și-l îmbrățișă.

— Ce face Silais ? Ce fac ceilalți ? Pe Elza ai mai văzut-o ? Cine te-a adus ?

Dar își veni iute în fire, se îndepărtă de Peterson și, pe un ton oficial, făcu prezentările :

— Comandantul detașamentului, Lîdums !

— Te salut, Peterson, răspunse reținut Lîdums.

Îi ajutară să se elibereze de rucsac. Cineva îl invită la masa așezată sub cerul liber.

În acest timp ieși din buncăr și Egle, care abia se trezise din somn. Peterson îl strigă :

— Egle !

Egle tresări, aruncă de surpriză prosopul pe care-l ținea în mînă și se aruncă spre Peterson. De emoție, nu fu în stare să spună măcar două vorbe ; se repezi din nou în buncăr. Graf, care se duse după el, spuse cu mirare :

— Se rade !

Vilks îi explică jenat lui Peterson :

— Egle s-a neglijat în ultimul hal. Poate că venirea ta o să-l mai învioreze puțin.

După micul dejun, Peterson se culcă. Cînd se trezi, masa era aranjată ca de sărbătoare. Abia acum urma să-i cunoască cu adevărat pe cei din pădure și să le spună care este scoopul

vizitei sale. Scoase scrisoarea de la Silais și i-o înmână lui Lidums. Tot lui îi mai dădu un pachet cu cincizeci de mii de ruble, spunându-i că în locul în care și-a îngropat restul bagajelor mai avea încă patru sute cincizeci de mii de ruble, cincisprezece pistoale și cinci automate cu surdină, trimise în dar de englezi.

După ce Lidums citi scrisoarea de la Silais, Peterson ținu o lungă cuvîntare, în care le enumeră pregătirile pe care le face Occidentul în vederea unei lupte hotărîtoare împotriva comunismului. Oamenii primiră discursul fără prea mare entuziasm, decepționindu-l pe Peterson. Vilks îi explică însă după aceea că așa sînt ei în general și îl puse la curent cu regulile de comportament în cadrul detașamentului.

Iurka le aduse în aceeași zi vestea că pe malul Ventei a fost găsit cadavrul unui necunoscut.

Peterson se gîndi imediat la Gustav. Dacă cumva era el?

Trebuia neapărat verificat dacă Gustav s-a înecat în timpul traversării Ventei și dacă asupra inecatului s-au găsit ceva lucruri compromițătoare. Se felicita în gînd că a nimerit în mîini sigure și se liniști știind că majoritatea bagajelor lui Gustav erau îngropate într-un loc știut numai de el.

Era absolut necesar să anunțe Centrala că Gustav s-a despărțit de el și că, probabil, s-a înecat.

Vilks alcătui în grabă o radiogramă în acest sens.

Delinș era ajutat la transmisii de Graf. Acesta, după multe lecții de antrenament, promitea să ajungă un radist la fel de bun ca și Delinș. După cîteva zile urma să dea un examen de verificare în fața lui Vilks.

Rezultatele examenului au fost excelente. Vilks transmise Centralei o radiogramă solemnă:

„Următoarea comunicare va fi transmisă de un nou radist pregătit de mine”.

La douăzeci și trei aprilie, Centrala le răspunse, cerînd amănunte precise în legătură cu dispariția lui Gustav și cu încărcătura care-i fusese încredințată. Întîlnirea pe mare cu Vilks și cu cel care urma să-l însoțească din partea lui Budris era fixată la data de cincisprezece mai, căci mai tîrziu nopțile deveneau foarte scurte.

Această comunicare îl bucură foarte mult pe Vilks. Asta însemna că în cel mult două-trei săptămîni va fi în afara tuturor primejdiilor și va avea posibilitatea să se vindece și să se

odihnească în tihnă. Peterson adusese cu sine și un radiofar care putea fi fixat de catargul bărcii. În felul acesta, cutterul care va veni să-i ia va putea determina poziția bărcii chiar și pe întunericul cel mai adînc.

În aceeași zi, Graf transmise din partea lui Vilks prima sa radiogramă:

„Amănuntele despre întîlnirea noastră pe mare vi le voi da mai tîrziu. Gustav s-a înecat, în mod sigur. Asupra cadavrului nu s-a găsit nimic deosebit.”

Detaliile asupra inecării lui Gustav le fuseseră furnizate de către Budris. Întîlnirea avusese loc în cătunul care fusese ascunzișul lor în iarna trecută. Negăsind nimic asupra inecatului, miliția trăsese concluzia că era, probabil, cadavrul vreunui sinucigaș și nu mai continuase cercetările. Toate astea le aflase Budris de la un pescar din împrejurimi, care vorbise cu unul dintre milițieni.

Cu această ocazie, Peterson îl informase pe Budris că, după plecarea lui Vilks, intenționa să-l ia cu sine pe Delinș și să alcătuiască o grupă separată, care să lucreze în alt loc, de preferat în Riga, continuînd să mențină legătura cu grupul din pădure.

Englezii preconizau lărgirea rețelei de ilegaliști naționaliști prin orașe și sate, în vederea cuprinderii unui tot mai mare număr de oameni în acțiunea de pregătire a viitorului război cu Uniunea Sovietică.

Budris ascultase reținut și promisese că va reflecta asupra acestei chestiuni.

În ceea ce privea banii, Budris îi arătase un teanc de bancnote care nu puteau circula, deoarece erau înțepate într-un anumit loc. Banii aceia vor fi dați pescarului care se învoise să-i ducă pînă la cutter pe Vilks și pe reprezentantul lui Budris. Noroc că observase la timp inconvenientul.

În încheierea discuției, Budris le promisese că va trimite pe cineva la locul indicat de Peterson, pentru a transporta bagajele ascunse.

A doua întîlnire cu Budris avu loc chiar în tabără. Acesta aprobă ca Lidums să plece în Anglia odată cu Vilks și discută cu el în amănunțime toate detaliile plecării.

La data de cincisprezece mai, cutterul însă nu dădu semne de viață. Englezii erau, probabil, încă neîncrezători în ceea ce privește operația. Peterson întări această părere, mărturisind-

du-le că prezența lui în Letonia se datora, în mare parte, neîncrederii englezilor față de grupul lui Budris.

O radiogramă trimisă de englezi îi anunță că nu se știe din ce motive cuterul nu reușise să determine poziția bărcii și că, după o așteptare zadarnică, plecase.

Englezii amână luarea lui Vilks pentru toamnă. Acesta era desperat.

După câteva zile se întâmplă iarăși ceva neplăcut. Cekiștii apărură în pădure pe neașteptate. Detașamentul abia avu vreme să se retragă. Graf rămase pe loc să le acopere retragerea. Avea ordin ca atunci când apar cekiștii, să tragă întâi în ciine și apoi să fugă și el.

Graf împușcă, într-adevăr, ciinele și, după alte câteva focuri de armă, izbuti să se salveze, retrăgându-se pe căi ocolite, prin mlaștini.

Din fericire reușiseră să ia cu ei aparatele de transmisie, codurile și alte lucruri compromițătoare.

Se impunea cu necesitate transferarea lui Peterson în alt loc.

Vilks anunță imediat Centralei această întâmplare nefericită.

Foloseau acum numai aparatul de recepționare a transmisiilor „oarbe”. Și iată că, după un program de muzică de dans, prinseră o asemenea transmisie.

„Dragi prieteni! sintem zguduiți de cele ce vi s-au întâmplat și bucuroși că toate s-au terminat cu bine. Recomandăm încetarea transmisiilor pentru două luni de zile. Pentru derutarea cekiștilor, chemați-ne după trei minute, iar noi nu vă vom răspunde. În caz că ei urmăresc transmisiile, vor aștepta, desigur, răspuns din partea noastră.”

Urmară lungi zile de plictiseală. Printre altele, Peterson se lăudă cu minunile aduse de el, le arată cum foile bloc-note-sului său se topeau în apă fără să lase urme și le demonstrează cum filele altui bloc-notes se topesc imediat ce le bagi în gură, având un plăcut gust de gumă de mestecat.

Pe la sfârșitul lui iulie, Peterson insistă să-l vadă pe Budris. Când îi împliniră dorința, el îi ceru acestuia să-l transfere în Riga. Se lăuda cu adresele pe care le posedă și cu multe lui relații din trecut.

Budris îi promise că va aranja totul, dar nu fu de acord cu plecarea lui Delinș din detașament, cerându-i totodată lui Peterson să întrerupă orice relații cu detașamentul din mo-

mentul în care va ajunge în Riga. În caz că cekiștii îl vor prinde, el se angajă să susțină că a trecut singur granița, fără ajutorul nimănui.

După plecarea lui Peterson, detașamentul schimbă imediat locul taberei, pentru mai multă siguranță.

La începutul lui septembrie, Budris convocă o ședință solemnă cu toți letonii care „activau în libertate”. În pădure sosiră reprezentanți ai naționaliștilor din toate provinciile Letoniei.

Vilks și Egle fură prezentați ca trimiși ai Serviciului englez de spionaj, veniți clandestin în Letonia, pentru stabilirea contactului cu mișcarea naționalistă ilegală de aici.

La sfârșitul întrevederii, Vilks își dădu seama că delegații naționaliștilor din provincii sînt împotriva guvernului burghez leton care se alcătuisese în Anglia și trăia sub oblăduirea maiestății sale. Conducătorii Letoniei vor trebui să fie cei de aici, nu emigranții! Vilks trebui să recunoască faptul că pretențiile erau îndreptățite.

— Dumneata ce crezi, Vilks? îl întrebă Budris. Vor accepta englezii să continue operația în astfel de condiții?

— Sigur că da! Și apoi, eu v-am făcut o bună propagandă în Apus. Englezii sînt încântați că au dat de o pistă atît de bună. Veți fi rampa de lansare a spionilor pe care îi pregătesc ei pentru Rusia.

La douăzeci și cinci septembrie totul fu gata pentru plecarea lui Vilks și Lidums în Occident.

În aceeași zi, în tabără sosi Budris, care înmînă ultimele documente lui Lidums: scrisoarea către Silais și o nouă dare de seamă asupra situației din Letonia.

După ce Lidums luă în primire cele două documente, Budris își desfăcu rucsacul, scoase din el două pachete destul de mari și le așeză pe masă, spunînd solemn:

— Ai aici darurile din partea noastră. Acesta este pentru domnul Silais. Budris desfăcu pachetul și scoase o frumoasă trusă pentru scris, din granit roșu. Și acesta e pentru domnul ministru Zarinș, spuse el și mai solemn, arătîndu-le o lădiță dintr-un material foarte scump probabil, în care sclîpîră, ca niște frînturi de soare, bucățele de chihlimbar.

Seara, întregul detașament ieși să-i conducă o parte din drum pe cei doi. Comandant în locul lui Lidums rămînea Graf.

La douăzeci și opt septembrie, Lidums, Vilks și Graf se aflau pe malul mării, în punctul stabilit, așteptînd cuterul.

La ora unsprezece și jumătate se împrăștiară pe mal și începură să emită semnale luminoase cu lanternele de buzunar. Radiofarul era montat pe vârful unui pin. Vilks simți că îl apucă tremuraturul. Va reuși cuterul să-i depisteze? Într-un tirziu, o siluetă întunecată apărură din ceață. Nu se auzea nici un zgomot.

Cuterul lăsă o barcă pe apă. Încă vreo câteva minute, care-i părură lui Vilks cit un veac, și barca ajunse la mal. Graf se apropie și ceru parola:

— Cine sînteți?

— Din partea lui Gabriel.

Graf spuse:

— Lucifer vă așteaptă.

Lidums, fără să vrea, rise la auzul parolei. Așa sînt englezii, romantici.

În barcă erau șase persoane. Trei erau vișlașii, iar ceilalți trei erau spionii care urmau să rămînă cu Graf. După ce spionii coborîră din barcă, în ea săriră Vilks și Lidums. Începea călătoria spre Anglia...

Capitolul IV

1

În acea zi de șase noiembrie, cînd pașnicul locuitor al Rigăi, Ianis Priede, auzise parola rostită de un necunoscut, totul fusese pierdut pentru el.

Avea impresia că visează un vis urît, din care nu știa cum să facă să se trezească. Aștepta mereu un deznodămînt care nu venea de nicăieri.

Într-adevăr, greșise cu ani în urmă, dar de-atunci trecuse mult. Și nu avea nici un chef să greșască iar.

După ce trecu prin groaznice frămîntări, în timp ce gonea bezmetic pe străzi, se dezmetici. Cel mai bine ar fi să-i denunțe. Se simți dintr-odată extrem de ușurat. Cum nu se gîndise mai devreme? Putea să întîrzie cu întoarcerea acasă, fiindcă îl trimiseseră să caute o locuință sigură.

Se opri în dreptul clădirii pe a cărei firmă scria: „Comitetul de Stat pentru Apărare al R.S.S. Letone“. Un val de slăbiciune îl cuprinse. Frica îl țintuia locului, dar își înfrînse lașitatea și intră. Ceru să vorbească cu ofițerul de serviciu.

Cineva îl chemă prin telefon pe acesta, apoi îl rugă pe Priede să aștepte.

— Ce vi s-a întîmplat? întrebă ofițerul de serviciu, impresionat de figura răvășită a lui Priede.

— Ieri au venit la mine trei necunoscuți care au trecut granița clandestin. Au rămas la mine peste noapte. Din discuțiile lor mi-am dat seama că sînt spioni și că au venit aici cu o misiune foarte periculoasă.

— Și de ce vi s-au adresat tocmai dumneavoastră?

— Dar n-avem timp să discutăm acum despre mine, ci despre ei trebuie să vorbim! spuse Priede cu desperare. Dacă nu mă întorc repede acasă, e posibil ca ei să fugă...

— Da, aveți dreptate — răspunse ofițerul de serviciu.

Fără să-și ia ochii de la Priede, ofițerul formă un număr de telefon și-i spuse cuiva:

— Tovarășe colonel, ceva urgent! A venit la mine un tovarăș cu o chestiune care este de resortul dumneavoastră...

Așezînd receptorul în furcă, ofițerul de serviciu scoase din sertarul mesei o foaie de hîrtie și spuse:

— În ceea ce privește cele relatate de dumneavoastră, va trebui să așteptați pînă cînd va veni tovarășul cu care am vorbit la telefon. Pînă atunci vă rog să luați loc la un birou și să scrieți tot ceea ce știți despre oamenii care au apărut în casa dumneavoastră.

— Dar trebuie să-i arestați imediat! strigă Priede în culmea desperării. Vor fugi să se ascundă!

— Sub ce pretext ați ieșit din casă?

— Să le caut locuință...

— Și dumneavoastră ce credeți, cît îi ia unui om căutatul unei locuințe în Riga?

— Nu știu... îngăimă dezorientat Ianis.

— Ei, vedeți, dacă dumneavoastră nu știți, cum au să știe ei? Așa că stați liniștit și scrieți tot ce cunoașteți în privința lor.

Priede începu să scrie. Scrise timp de zece-cincisprezece minute, străduindu-se să nu uite nimic, cînd se auzi ușa deschizîndu-se și ofițerul se ridică în picioare.

— Să trăiți, tovarășe colonel! L-am pus să scrie o declarație.

Ianis își îndreptă privirea spre noul venit și înlemni. Colonelul se uită atent la el și spuse :

— Noroc, Priede !

— Bună-zuua, tovarășe Balodis... îngăimă Priede, dînd să se ridice în picioare.

Balodis era îmbrăcat civil și arăta exact ca înainte : înalt, musculos, zdravăn, cu ochii ageri.

— Te ascult, spuse Balodis, servindu-l pe Ianis cu o țigară.

O femeie intră pe nesimțite în cameră și se așază într-o margine a biroului, pregătindu-se de scris. Observînd-o, Ianis tăcu, dezorientat.

— Continuă, continuă ! îl îmbărbătă Balodis. Stenograma va înlocui declarația dumitale scrisă, care ți-ar pricinui multă pierdere de timp și ar fi păcat. De ce le-ai dat răspunsul la parolă ? continuă Balodis.

— Fiindcă m-am gîndit că poate nu numai pe mine mă au în vedere și dacă nu le-aș fi răspuns, ar fi plecat desigur. Iar eu n-aș mai fi putut să fac nimic...

— Adică n-ai mai fi putut să-i ajuți ? întrebă pe neașteptate ofițerul care asista la discuție.

— Vă rog să nu vă bateți joc de mine ! spuse întunecat Priede. Am vrut să fac exact ceea ce am și făcut : să vin la dumneavoastră.

Auzind că oaspeții au fost nevoiți să-l trimită pe Priede în căutarea unei locuințe, Balodis spuse gînditor :

— Da, să găsești în Riga o locuință pentru trei oameni nu-i lucru ușor ! Apoi îi spuse ofițerului de serviciu :

— Sunați-l pe Slutkis și întrebați-l dacă nu are la dispoziție o casă în care ar putea locui un timp cei trei !...

— Casă pentru cine ? Pentru ei ? Priede privea la Balodis cu ochii cit cepele. Dar lor nu le trebuie așa ceva, ci închisoare. V-am spus doar cît sînt de primejdioși !

Între timp, ofițerul îl sună pe Slutkis și află că exista o asemenea locuință, proprietatea unui pensionar. Bătrînul locuiește singur, lucrează cînd și cînd pe la uzină și casa este liniștită.

— Priede, eu zic să mergem să vedem viitoarea locuință a protejaților tăi.

— Eu ? Priede încă nu-și venise în fire. Nu ! Au să mă împuște !

— Dar dacă au să-ți împuște soția sau, poftim, au să mă împuște pe mine ori pe altul, o să fie mai bine ? O să-ți fie

mai ușor ? Dacă au crezut o dată în vorbele tale, fii sigur că au să te creadă și acum.

— Dar trebuie arestați ! exclamă desperat Priede.

— Dacă ar fi chiar așa de simplu, da ! Balodis dădu din cap. Dar dacă după ei au să vină alții la fel ? Și dacă aceia vor nimeri la o persoană care o să accepte să-i ajute ?

— Aici, în țară la noi ? spumegă Priede.

— Și tu, doar, ești tot de aici, din țara noastră, după cum bine ai zis, și totuși nîciodată n-ai venit să ne spui cînd te-au recrutat nemții și apoi englezii.

— Eu nu sînt spion ! strigă Priede.

— Atunci de ce „oaspeții“ au venit chiar la tine ? Din ce cauză te socotesc activ ?

— Numai Silais e de vină ! El m-a vîndut atunci englezilor.

— Ei, vezi... Și o să trebuiască să mai rămîi încă multă vreme în „activul“ lui Silais. Acesta e ajutorul pe care-l așteptăm noi de la tine...

— Am înțeles... răspunse Priede întunecat.

— Ei, atunci, să mergem ! îl îndemnă cu liniște în glas Balodis.

2

Balodis ajunse acasă tîrziu. Schimbă cîteva vorbe cu fiul său și se hotărî să cheme neapărat Moscova la telefon, pentru a-i raporta generalului Golubev pățania lui Ianis.

Pavel Mihailovici Golubev îl însoțise pe Balodis la aeroport atunci, demult, în timpul războiului, cînd a plecat în misiune cu Ianis. Apoi, aceștia căzuseră amîndoi prizonieri și intraseră în stăpînirea aceluia Silais, care acum lucra în slujba englezilor.

Generalul își aminti de întîmplarea aceea care dăduse mult de furcă comandamentului sovietic. Problema îl interesa foarte mult, fiindcă se lega perfect de alte informații ale lui în legătură cu „planul de largă pătrundere“ a spionilor englezi în țara sovietică.

Generalul-colonel Golubev sosi cu avionul la Riga în ziua de opt noiembrie. La aerodrom îl aștepta Balodis.

— Ei, ce-i cu oaspeții noștri ? îl întrebă zîmbind Pavel Mihailovici.

— Se odihnesc, răspunse scurt Balodis.

La ședința care avu loc la numai cîteva ore de la sosirea sa, Golubev, după ce ascultă părerile celorlalți, propuse :

— Eu sint de părere că cel mai bine e să începem prin a oferi condiții prielnice de lucru acestor trei spioni ajunși în Riga. Englezii, după cite știu eu din mai multe surse, doresc să alcătuiască în Letonia o rampă de lansare în țara noastră a mai multor grupe de spioni. Avându-i în mină și ținându-i mereu sub observație, vom putea să dezinformăm inamicul în problemele ce-l interesează în mod deosebit și vom putea afla care sint planurile lui privind Uniunea Sovietică. De asemenea, vom avea posibilitatea să cunoaștem utilarea tehnică a agenturii lor de spionaj. În ceea ce privește dorința englezilor ca spionii să intre în legătură cu „frații” care, cred ei, rătăcesc și acum prin pădurile Letoniei, putem să le-o satisfacem, creînd o grupă-două de astfel de „frați”, formate din oameni de-ai noștri, cu experiență. Cînd totul va fi pregătit, Priede le va spune că a găsit un cunoscut care întreține legături cu „frații din pădure”. Rolul acestui cunoscut va trebui să fie jucat de un om de-al nostru, care va lua asupra sa răspunderea întregii operații. El va organiza spionilor ieșirile în eter și le va furniza „informații”, amestecînd date false cu date reale. Iată, pe scurt, planul pe care propun să-l analizați cu toată atenția. Nu trebuie să uităm nici un moment că englezii trimit oameni foarte experimentați și abili.

Pavel Mihailovici tăcu și se așeză, sprijinindu-și miinile puternice de masă.

Începură discuțiile.

Primul luă cuvîntul generalul Egers :

— Eu cred că cel mai indicat ar fi să-i ținem pe spioni în Riga toată iarna. Să le dăm posibilitatea să transmită prin radio, dar ceva mai tîrziu, ca să nu li se pară că merg toate prea ușor și să nu creadă că cei de aici abia au așteptat venirea lor. Să încercăm să aflăm prin Priede care sint măsurile pe care intenționează englezii să le ia. Și, încetul cu încetul, vom face și pregătirile pentru trecerea lor în pădure. Asta se va întîmpla însă în primăvară, cînd traiul în pădure e mai ușor de suportat. Trebuie să avem grijă ca spionii să „obțină” cu foarte multă greutate stabilirea unei legături cu „frații din pădure”, căci cu cît va fi mai greu, cu atît vor prețui mai mult englezii pistele „descoperite” de spioni.

Pavel Mihailovici se uită spre Balodis. Acesta era un as în probleme de viață de partizani, iar după război luase parte activă la lichidarea bandelor de tilhari rămase prin păduri.

Propunerile fiind acceptate, operația fu botezată „Iantarnoe More”¹. În ziua următoare, Pavel Mihailovici plecă la Moscova, lăsînd totul în grija lui Balodis.

La sfîrșitul lui aprilie, Balodis îl anunța prin telefon pe Pavel Mihailovici că Lauva venise să se predea de bună voie. Generalul trebuia deci să facă o nouă călătorie de două zile la Riga.

3

Mult preavinovatul Lauva stătea în fața anchetatorului și se spovedea fără nici o poticnire, fără să fie silit de nimeni, fără cuvinte de prisos sau jelanii.

Pavel Mihailovici, care asista la anchetă, ascultă fără prea mare interes partea de început a povestirii lui Lauva. Dacă stătea și se gîndea bine, mai toate declarațiile spionilor prinși sau care se predau de bună voie erau alcătuite cam după același tipic. Pe el îl interesa, de fapt, felul în care își petrecuseră spionii iarna. Lauva ajunsese, în sfîrșit, și la acest capitol.

...La început, totul fusese cît se poate de simplu. Aveau la dispoziție o locuință, mincare, votcă și bani. Se odihneau, jucau cărți și făureau planuri de viitor. Apoi, Vilks ceruse cărți de citit și Priede le adusese din belșug. În toate se vorbea însă numai despre viața oamenilor simpli. Cînd Vilks i-a reproșat alegerea cărților, Priede îi replicase că, ținînd seama de regula conform căreia dacă vrei să câștigi o bătălie trebuie mai întîi să-ți cunoști dușmanul, este necesar să le citească pe toate cu atenție pentru a ști cu cine o să aibă de-a face !

De la această mică întîmplare se declanșase o adevărată furtună : începură certuri între ei cu privire la trecut, prezent și viitor. Pînă la urmă, Vilks se infuriase de-a binelea și aruncase toate cărțile. Viața lor rămăsese însă la fel de zburcumată...

Deși trăiau în propria lor țară, trebuiau veșnic să se ascundă, să se teamă... Și el simțise că nu mai poate duce o astfel de viață și-și părăsise camarazii. Se dusesese încă o dată să-și vadă soția și o rugase să-l mai aștepte pînă se va putea întoarce la ea cu sufletul curat. Apoi se prezentase la miliție...

Pavel Mihailovici îl lăsă pe Lauva să-și scrie „memoriile”, care promiteau să fie lungi. Apoi, acesta urma să redevină

¹ Marea de chihlimbar (în limba rusă — N.T.).

Teodor Kurlis, așa cum îl chemase pînă cînd fugise din Letonia. Era foarte posibil ca Lauva să fie trimis acasă, la nevastă, încă în vara aceasta. Trebuia însă verificat ce anume rol jucase acest Kurlis în conducerea poliției din Madona, unde lucrase înainte.

...Dar nu de Lauva le ardea lor acum, ci de ceilalți doi, care, la ora aceea, întorceau pe o parte și pe alta bilețul lăsat de acesta la plecare.

Înspăimîntați de gestul lui Lauva, deși acesta îi asigurase în bilet că nu-i va denunța, Vilks și Egle alergaseră direct acasă la Priede. Noroc că aveau încredere în sfaturile acestuia, pentru că altfel ar fi fugit care încotro și ar fi trebuit răscolită toată Riga, dacă nu și toată Letonia, pentru a-i prinde. Dar Priede, care le-a fost întotdeauna de mare ajutor, „i-a sprîjinit” și de astă dată...

Și apoi ce să te faci și cu Maiga Priede? Una-două, dă fuga la ei, la Ceka, pentru a se jelui că bărbatul său s-a împrietenit cu niște indivizi suspecti. Încurcată treabă...

Iar Priede... Priede îl bate toată ziua la cap pe Balodis. Îi e teamă că din cauza acestei afaceri își va distruge căminul la care ține atît. În sfîrșit, la uzină, tovarășii lui de muncă au început să-l cam ia la ochi: prea multe învoiri, prea umblă cu capul în nori de la o vreme.

Și pe capul lui Priede stă toată ziua Vilks: „Ne-ai promis că ne faci legătura cu cei din pădure? Ce mai aștepti?” Acum, cînd simțea că-i arde pămîntul sub tălpi, insista cu și mai multă tărie.

În timp ce cugeta la toate acestea, Pavel Mihailovici se îndrepta agale spre biroul lui Balodis.

— August Ianovici, îl întrebă el după ce se așeză confortabil pe un fotoliu, sub ce nume vă cunoșteau cei de la Centrul de spionaj nemțesc și, implicit, Silais?

— Balodis.

— Și sub ce nume vă cunoșteau naționaliștii?

— Budris.

— Ei, kungs¹ Budris, n-ar fi cazul să te întorci, oricît ți s-ar părea de ciudat, în pădure, pentru un timp? întrebă generalul.

Balodis oftă abia simțit. Atunci, demult, cînd se afla în birlogul dușmanului, era singur. Lîngă el nu erau nici Magda,

cu figura ei bună și dragă, și nici micul Arvid. Acum, asta ar însemna să se ascundă de ai săi, de prietenii lui cei mai apropiați. Ce vor crede ei cînd nu va mai fi de găsit nici la serviciu, nici acasă? Și ce se va întîmpla dacă într-o zi, în timp ce-și va juca rolul, va da nas în nas cu Magda sau cu Arvid, pe vreuna din străzile Rigăi?

— Vă ascult, Pavel Mihailovici, spuse el.

— Trebuie să-ți aduni foștii partizani și să vă amenajați o tabără în pădure, spuse cu glas vesel generalul. Îți amintești cum cîntai atunci?

Balodis zîmbi, dar tăcu. Înțelese că altă ieșire nu era. Începu să-i enumere în gînd pe foștii lui tovarăși de luptă, pe care va trebui să-i smulgă din sinul familiilor lor, dintr-o viață senină și neumbrită de griji, și să-i transforme, pentru nu se știe cît timp, în bandiți de pădure.

— August Ianovici, altă soluție nu este. Îți strîngi oamenii cît poți mai repede și vă apucați imediat de lucru. Nu putem amîna prea mult, fiindcă Vilks o să intre la bănuiele și, apoi, mai mult ca sigur că nu l-au crezut pe Lauva. Îți dau trei zile de răgaz ca să-ți aduni oamenii. Veți căuta un buncăr vechi, veți studia bine împrejurimile și vă veți crea legendele necesare. În clipa în care spionii vor fi aduși în pădure, tabăra va trebui să arate ca și cum ar fi de mult stabilită. Dealtfel, cred că nu e cazul să vă învăț eu ce să faceți.

Balodis tăcea. Cu mulți dintre foștii lui tovarăși nu se mai întîlnise de ani de zile. Ce s-o fi întîmplat cu ei? Au rămas oare tot oamenii aceia dîrji, dintr-o bucată?

Pavel Mihailovici îl întrebă:

— Pictorul acela, Vetra, pe unde mai e?

— Aici, în Riga. Chiar acum cîteva zile l-am văzut. Mă tem însă că numai de noi nu-i arde lui acum... Are unele neînțelegeri cu nevastă-sa.

— Eu zic să vorbești totuși cu el. Și spune-i că operația va dura toată vara. Să tot picteze la peisaje.

— Vă amintiți de bucătarul de vas, care ne gătea nouă la Madona?

— A, Koh! Dar e bătrîn!

— Cred că e mai bine dacă o să avem în detașament oameni de diverse vîrste. Dintre lucrătorii noștri i-aș lua pe Linis și pe Niedre. Linis este și un excelent radist. El ar putea ajunge cel mai bun ajutor al lui Vilks. Și l-aș mai lua încă pe

¹ Domnule (în limba letonă — N.T.).

șoferul pe care l-am convins noi s-o ia pe calea cea bună, atunci când am curățat pădurile de bandiți.

— Cine, Graf? Îmi amintesc, sigur că-mi amintesc. Așa se simte în pădure ca la el acasă. N-a ținut niciodată un compas în mână, dar știu că se orienta perfect.

— Nu mi-ar dispăcea nici Iurka, fost bandit, dacă-l mai ții minte, și l-aș mai chema și pe Mazais. Acesta locuiește aici, în oraș, și chiar ar dori să treacă iarăși în operativ...

— Ei, vezi, am și strâns câțiva oameni de nădejde, care pot forma deja un grup pe cinste. Comandant al detașamentului va fi pictorul. Grozavă treabă, ce mai calea-valea! Când vor vedea englezii cu ce oameni de elită lucrează vestitul Budris, își vor linge degetele, nu alta!

Așa fură puse bazele viitoarei operații intitulate „Marea de chihlimbar“.

4

Doi lucrători operativi, Linis și Niedre, se întâlniră nas în nas la biroul de informații al Ceka. Linis sosise cu un avion de la Ventspils, iar Niedre fusese adus cu o mașină de la Madona.

— Linis, ce-i cu tine?! exclamă mirat Niedre. Ai încuiat granița cu cheia și ai venit aici?

— Iar tu, probabil, te-ai plictisit la Madona!

— M-a chemat Balodis. Cred că o să capăt o săpuneală zdravănă fiindcă l-am scăpat pe Cevers. Acum câteva zile a prădat un colhoz și a dispărut.

— Te-a chemat Balodis? Păi și pe mine tot el m-a chemat!

Niedre fluieră a pagubă și se innegură:

— Să știi că nu-i lucru de glumă, pe-aici s-a întâmplat ceva!

Urcând scările către etajul trei, Linis îl trase ușor de mîneacă pe Niedre. Acesta ridică capul. În fața lor era un tânăr într-un costum gri, cu țigara în mînă.

— Nu-l cunoști? E finul meu, spuse Linis și apoi strigă: Iurka!

Iurka, adică Arnolds Lidoka pe numele lui adevărat, se întoarse iute, auzindu-și numele:

— Tovarășul Linis! Tovarășul Niedre! Pentru ce m-ați chemat?

— Da de unde! Și noi am fost chemați, ca și tine.

— Și dumneavoastră? Eram de-a dreptul speriat... De când lucrez cu cei din port, am o mulțime de griji. Răspund doar de încărcarea vaselor străine!

Arnolds Lidoka era cu adevărat „finul“ lui Linis. Cu câțiva ani în urmă, Iurka lăsase pădurea și se predase primului om cu petlițe albastre pe care-l întâlnise. Omul acesta era Linis, care pîndea de multe zile, cu răbdare, ultima bandă rămasă în pădurile Ventspilsului. De atunci Linis rămase tutorele lui „Iurka“, deși erau aproape de aceeași vîrstă. Lidoka era un lucrător excelent, nu prea avea de ce să se teamă, dar totuși nu se grăbea deloc să intre în biroul din fața lui. Șopti:

— Știți că și Graf e înăuntru?

— Da? Linis făcu ochii mari. Înseamnă că o s-avem serios de lucru!

De cum intrară își dădură imediat seama că nu era deloc lucru de glumă. Linis îi recunoscuse imediat pe pictorul Vetra, pe Graf și pe spătosul Mazais. Într-adevăr, ceva se întîmplase, dar ce?

După cîteva minute fură poștiți în cabinetul colonelului Balodis. Acesta păși în întîmpinarea lor și le strînse mîna, pe rînd, cu căldură. Ca de obicei, era îmbrăcat civil. Rar îl văzuseră în uniformă. Dealtfel, uniformă n-ar fi fost deloc indicată în condițiile în care lucrau. Ei își aduseră aminte mai ales de perioada aceea tulbură de după victorie, cînd avuseseră atîta de furcă cu lichidarea ultimelor rămășițe ale armatelor nemțești și cu diversele bande care împînzeau pădurile Letoniei.

Balodis îi cunoștea indeaproape pe toți cei prezenți. Unii dintre ei luptaseră de cealaltă parte și trăsese în el, și el în ei. Apoi înțeleseseră că viața asta în pădure nu-i duce la nimic bun și începuseră să iasă la lumină unul cîte unul sau grupuri întregi, după ce-și legaseră ori își impușcaseră șefii. Cîteva dintre ei rămăseseră pe lîngă Balodis și ajutaseră mai departe la curățarea pădurilor Letoniei de ultimii bandiți. Deveniseră oameni atît de devotați țării, încît alegerea lor de către Balodis pentru executarea planului stabilit împreună cu Pavel Mihailovici era cea mai potrivită.

După ce dădu mîna cu toți, Balodis le spuse:

— Vă amintiți, cu câțiva ani în urmă ne-am despărțit toți cu convingerea că s-a dus pentru totdeauna vremea campaniilor în pădure, a luptelor și a ambuscadelor... Am trecut printre cei din urmă la viața pașnică, după ce am curățat

pământul țării de ultimele plăgi ale războiului. Și iată că astăzi sînt nevoit să apelez din nou la ajutorul dumneavoastră...

— Permiteți-mi o întrebare, tovarășe colonel, se ridică nerăbdător Linis. Despre ce este vorba, de o debarcare sau de o bandă nouă?

— Există o bandă, banda lui Cevers, dar despre asta o să-l întrebăm pe Niedre. Din nou l-au scăpat din mină pe ucigașul ăla!

Niedre lăsă involuntar capul în jos.

— E vorba, într-adevăr, de o debarcare a trei spioni din Anglia, continuă colonelul. Unul s-a predat singur, iar ceilalți doi, n-o să credeți, vor neapărat să ia legătura cu o bandă și să acționeze și ei în pădure.

Toți izbucniră în ris. Rîse chiar și colonelul, deși se străduise să-și păstreze o mină serioasă.

— Așa că, vă întreb: putem să le prezentăm o bandă?

Toți se priviră în tăcere.

— Vom sta doar cîteva zile sau va trebui să-i prindem în flagrant cu radioemitorul? întrebă Linis.

— Mă tem că treaba e mult mai serioasă decît i se pare lui Linis, spuse colonelul. Aceștia trei au fost trimiși ca avangardă. Unuia dintre șefii spionajului englez i s-a năzărit să croiască prin Letonia drum larg spionilor pregătiți pentru Uniunea Sovietică. Pentru început i-a trimis pe aceștia să vadă cum stau lucrurile la fața locului. După presupunerile noastre, în cel mai scurt timp vor mai trimite și alți oameni pentru organizarea de activități subversive în Letonia. Grupul din pădure trebuie menținut nu numai pentru aflarea tuturor planurilor inamicului, ci și pentru „primirea“ celor pe care-i vor trimite englezii, eveniment ce se va întîmpla, probabil, abia la toamnă sau în primăvara anului viitor...

Un an în pădure! Acum, cînd fiecare se bucura de tihnă și liniște. „Cum rămîne cu copiii? Cu nevestele? Cu serviciul?“ Fețele tuturor se innegurară. Pesemne că aceleași întrebări îi frământau pe toți.

— Operația se complică intrucîtva din cauza lipsei de timp. Faptul că unul dintre ei s-a predat îi obligă pe ceilalți să ceară urgentarea trecerii lor în pădure. Așa că, primăvara asta o s-o petreceți în pădure. Dacă Vetra nu are nimic împotriva, eu aș propune ca el să fie comandantul detașamentului avînd pseudonimul Lidums.

Toți se întoarseră spre pictor. Îl cunoșteau foarte bine. Fiecare mai păstra cîte un desen lăsat ca amintire de Vetra: ba un portret schițat în creion, ba un mic studiu în acuarelă. Un lucru totuși nu înțelegeau: de ce tocmai el, care era pictor, să intre iar în pădure? Terminase doar institutul, iar lucrările lui erau expuse în atîtea expoziții și muzee...

Colonelul se ridică de la masă:

— Ei, prieteni, la treabă! Mîine veți veni iarăși la mine pentru instrucțiuni. Dacă Graf nu va reuși să descopere un buncăr încă în bună stare, va trebui să vă aranjați tabăra singuri. Acum sînteți liberi! În ceea ce privește păstrarea secretului acestei operații, știu că mă pot bizui pe voi. Tovarășe Vetra, pe dumneata te rog să mai rămii puțin!

Toți ieșiră în liniște, fără să-și vorbească. În ochi le scîlpeau scînteii jucăușe. Ciudat joc îi aștepta și mai ales pasionant, deși pe oricare dintre ei putea să-l coste viața.

Operația „Marea de chihlimbar“ căpătase deja contururi precise.

5

A doua zi, Balodis conduse detașamentul în pădure. În ajun, Graf dăduse o raită prin pădurile de pe malul lacului Engure și găsise, într-adevăr, un buncăr încă în bună stare, în care se păstrase pînă și soba meșterită dintr-un butoi de benzină, cu burlanul ce trecea prin acoperiș. Se potrivea de minune cu planul lor. În primul rînd era vechi, cu aspect de așezare locuită de multă vreme, cu multe cărări în jur, iar în al doilea rînd era minunat că nu mai era nevoie de o altă sobă, care, dacă ar fi fost nouă, ar fi stîrnit suspiciuni unui ochi experimentat. Pe cînd așa, spionii vor fi convinși că detașamentul trăia acolo de mult timp.

De la drumul care trecea prin pădure pînă la buncăr erau numai vreo cinci kilometri, așa că transportul lucrurilor nu ridica probleme deosebite.

Nu departe de locul unde acestea fură descărcate din camionul trimis de Balodis găsiră o scorbură care putea juca foarte bine, de acum încolo, rolul de „cutie poștală“. În felul acesta, detașamentul avea o legătură permanentă cu Balodis. Rămase stabilit ca unul dintre lucrătorii operativi să vină zilnic, dimineața și seara, ca să ridice informațiile transmise de detașament și să lase, în schimb, ordinele și instrucțiunile de la centru.

Camionul se întoarse la Riga, iar ei porniră spre adîncul pădurii, încărcăți de bagaje.

Pămîntul era uscat. Mirosea puternic a rășină și a frunze tinere. Pășeau pe o cărare abia zărită, dar Graf îi conducea cu atîta îndemînare, că era cu neputință să se rătăcească. După ce terminară cu transportul, cînară și apoi, către seară, se apucară de lucru.

Înainte de toate începură să-și legendeze trecutul. Cei care avuseseră pseudonime înainte și le reluară. Era mai ușor așa decît să inventeze alte nume noi. Cel mai greu le-a fost lui Linis și lui Niedre. Amîndoi fuseseră în armată în timpul ocupației Letoniei și nu știau nici anecdote nemțești, nici cîntece ilegale. Nu știau nici ce fel de țigări se fumau în timpul ocupației, cit costau, care erau băuturile preferate și cum se numeau restaurantele. Iar acum erau obligați să știe toate astea. „Musafirii” pe care-i așteptau fuseseră prin Riga în acele timpuri și firește că admiraseră tot ce era nemțesc.

Linis își aminti că toată lumea îi spunea „Copilul”, din cauza tinereții și staturii lui mici, și își luă pseudonimul Delinș¹. Niedre, care își lăsase barbă, se numi simplu — Borodaci².

Spionii trebuiau să vină curînd, așa că fiecare membru al grupei se străduia să-și învețe nu numai legenda sa, ci și pe ale celorlalți. Dacă au luptat împreună atîția ani, era normal să cunoască absolut totul unul despre altul. Și repetiția generală se desfășura, cu aceeași intensitate, zilnic.

— Mazais, ce fumai tu și cit costau țigările?

— „Nord-front” lungi, cu ambalajul bleu.

— Iurka, unde era restaurantul „Ungaria”?

— Pe Daugavprivas, colț cu Kalnīema.

Uneori, Lidums îi puneă să ducă discuții încrucișate, în jargon, sau „să-și amintească” diferite întîmplări din trecutul detașamentului. Tema cea mai des folosită în acest caz era „întîmplarea cu jefuirea casierului din toamna trecută”. Trebuiau doar să răspundă la întrebarea de unde își procurau mijloacele de subzistență. În legenda generală a grupei erau enumerate toate jafurile posibile, săvîrșite pînă cu un an în urmă, cînd Budris interzisese cu desăvîrșire acțiunile ce nu erau gîndite pînă în cele mai mici amănunte. Ultima oară je-

¹ Copilul (în limba letonă — N.T.).

² Bărbosul (în limba letonă — N.T.).

fuiseră un casier. Dar de atunci n-au mai atacat pe nimeni. Și-au găsit apoi două-trei gazde la care se ascundeau în caz de primejdie.

Serile, cîntau cîntece vechi de pădure.

De două ori pe zi, Lidums și ofițerul de serviciu mergeau să inspecteze „cutia poștală”. Pînă acum nu primiseră nici o veste.

Apoi începeau din nou: „Ce țigări?”, „Cit costa un bilet de cinema?”, „Ce sortiment de șnaps se vindea la restaurantul «Esplanada»?”, „Cit costa un pahărel de șnaps?”, „Cit ai băut în noaptea aceea?”. Și Borodaci, nebăutorul, trebuia să-și amintească cit costa blestematul acela de șnaps la restaurantul pe care nu-l frecventase niciodată, cum erau dispuse oglinzile și cum arătau fetele care-i așteptau pe ofițerii nemți... El citea din ziarele care apăreau înainte de 1944 în Riga anunțuri ca acesta: „Doi ofițeri germani, aflîndu-se într-un concediu de două săptămîni la Riga, vor să cunoască două fete drăguțe, de preferat una blondă și alta brunetă, și să petreacă concediul împreună cu ele. Cheltuielile vor fi, bineînțeles, suportate de către aceștia...” Dar aici era aici: nu trebuia numai să citești asemenea porcării, ci să te și prefaci că regreți acele „minunate” timpuri...

Lidums era neîndurător și exercitiile se țineau lanț. După trei zile de școală aspră, toți știau să răspundă cu ochii închiși la oricare dintre întrebările comandantului.

La 8 mai, Lidums aduse din „cutia poștală” o scurtă comunicare: „Trimiteți-l pe Mazais la adresa stabilită! Așteptați-i pe oaspeți pe data de 9 mai!”

Lecțiile luară sfîrșit. Începea un examen periculos și greu: să doarmă laolaltă cu spionii, să-i păzească, să-i hrănească, să asculte zilnic ocări la adresa puterii sovietice, pe care oricare dintre ei ar fi apărât-o cu prețul vieții, și să dea impresia că doresc din tot sufletul să schimbe Letonia, să facă să piară din ea orice suflare comunistă.

Aveau nevoie, într-adevăr, de nervi de oțel. Treaba însă merse strună...

În ceea ce privește armele spionilor, Balodis, alias Budris, trimise niște cartușe speciale, încărcate cu un praf de pușcă aproape inofensiv. Ar fi fost destul de primejdios ca spionii să aibă la îndemînă muniție adevărată.

La scurt timp după sosirea oaspeților, Delinș deveni ra-

distul spionajului englez, iar Graf făcea și el progrese serioase în minuirea cifrului.

Din cînd în cînd, pentru o zi-două, mai scăpau în cătunul cel mai apropiat ca să-și expedieze scrisorile către cei dragi sau ca să primească vești de la ei. Erau la doi pași de casă, dar nu aveau voie să meargă să-și vadă copiii, soțiile sau părinții.

Uneori răbdau și de foame, căci nu trebuiau să dea impresia că „frații din pădure” sînt ajutați prea mult din afară. Spre toamnă proviziile se subțiaseră serios. Toți tînjeau după o mîncare bună, mai ales spionii. Atunci, Lidums venise cu ideea jefuirii unui casier. Ce s-au mai însuflețit spionii! Delinș nici acum nu-și poate aminti fără să ridă de felul în care Vilks le-a relatat evenimentul englezilor. Cel mai rău au pățit-o atunci doi prieteni de-ai lui Delinș care jucaseră rolul casierului și al însoțitorului acestuia. Însoțitorul încasase la îngrămădeală un pumn în bărbie, casierul, care rămăsese legat de un copac mai mult de două ceasuri, se alesese cu dureri de șale, iar Vilks primise, ca răsplată pentru vitejia și curajul de care dăduse dovadă, o pereche de cizme noi în locul celor vechi.

6

Sosi toamna. Diminețile deveniră mai reci, iar seara, din-spre mlaștini, se tirau cețuri care culcau la pămînt fumul focului de tabără și-i goneau în buncăr pe „frați”. Cine rămînea de pază peste noapte avea acum și sarcina să arunce, din cînd în cînd, lemne în sobă. Lidums observa tot mai des priviri înciudate în spatele spionilor. Toți erau exasperați de mersul încet al operației. Englezii erau extrem de prudenți și nici gînd nu aveau să dezvăluie și alte amănunte ale planurilor lor „de largă pătrundere” în U.R.S.S.

Cei din pădure transmisese la timp adrese „sigure” pentru trimiterea de bani și instrucțiuni, dar englezii nu se grăbeau cu răspunsul. Pur și simplu le venea să le strige celor doi spioni: „Și acum, mîinile sus! Am jucat destul teatru”.

Lidums se uita însă cu asprime la ei și fiecare își vedea mai departe, oftînd, de treburile zilnice: tăiau lemne, culegeau ciuperci, îngrijeau de mica lor gospodărie.

La întîi noiembrie, Lidums primi ordin să se pregătească pentru capturarea lui Cevers.

Seara, își anunță detașamentul că vor pleca — așa după cum se înțeleseseră cu Cevers — să se întîlnească cu acesta în vederea jefuirii unui sovhoz din împrejurimi. Delinș urma să

rămîna pe loc cu spionii. Iurka plecă imediat să pună în ascunzătoarea lui Cevers invitația de a veni la întîlnire.

Dimineața, în timp ce se îndepărtau de buncăr, Lidums le spuse:

— Vom năvăli asupra lui Cevers singuri. O altă grupă, sub conducerea lui Balodis, va fi în spatele nostru, gata să ne sară în ajutor.

În timpul discutării planului de acțiune în vederea jefuirii sovhozului, Lidums propuse să se bea pentru reușita acțiunii. Oamenii lui trebuiau să-i cinstească din plin pe tovarășii lui Cevers, iar ei să bea cît mai puțin posibil. În momentul cînd aceștia se vor îmbăta, Lidums va da un semnal: „Iurka, dă-mi și mie o țigară!” Cevers nu avea de unde să știe că Iurka nu fumează de obicei. Atunci vor tăbări asupra bandiților. Pentru atac, vor trebui să se așeze în așa fel încît fiecare să-și aibă vecinul în dreapta. Oamenii lui Balodis aveau ordin să intervină numai în caz de necesitate. Avuseseră ei misiuni și mai grele de îndeplinit. Oricum, de data asta erau șase contra cinci; nu era mare lucru să-i culce iute la pămînt și să-i lege.

Totul se petrecu așa cum prevăzuseră. Numai Iurka se alesese cu un ochi învinețit, căci spre nenorocul lui, ajutorul lui Cevers avea capul tare și votca nu-și făcuse efectul asupra lui. Cum auzi semnalul și mirosi că ceva nu e în regulă, îl atacă pe Iurka, dar nu reuși să-l pocnească decît o dată. Cînd oamenii lui Balodis se apropiară, bandiții zăceau deja legați de mîini și de picioare.

Cevers, trezit de-a binelea, scrișnea din dinți, fără să scoată o vorbă. Ani de zile trăise ascuns în pădure, iar acum căzuse atît de prostește în cursă. Și doar stătuseră șase ceasuri și-i spionaseră pe oamenii aceștia, fără ca ei să știe ceva, și nu i se păruse nimic suspect.

Acum vedea înciudat cum cei șase își luau rămas bun de la cekiștii în uniformă și cu pași ușori, fără zgomot, dispăreau iar în pădure.

Lidums nu uită că le promisese spionilor carne proaspătă de porc. Plecaseră doar cu gîndul să jefuiască un sovhoz, împreună cu Cevers. În consecință, o căruță, în care erau doi porci tăiați, o luă pe drumul din pădure către tabăra de pe malul lacului Engure.

Lidums rămase în urma tovarășilor săi, pentru a mai discuta puțin cu Balodis.

- Ce vom face mai departe ?
- O să trebuiască să treceți în locurile de iernare...
- E necesar să-i mai ținem încă șase luni ?
- Trebuie.
- Dar dacă englezii nu-l cred pe Vilks ?
- Tot ce e posibil. Sînt destul de deștepți ca să se teamă

de o cursă. De aceea le și acordăm atîta vreme pentru verificare. Acum sînt furtuni pe mare, așa că timpul unor eventuale debarcări a trecut. Totul rămîne pentru la primăvară. Între timp, cei din detașament se vor împrăști pe la casele lor, iar tu și Delinș veți rămîne împreună cu spionii. Voi alege un cătun mai ferit și-ți voi comunica adresa. Cum se răcește vremea, o luați într-acolo.

- Pentru toată iarna ?!

Balodis înțelese foarte bine starea de spirit a tovarășului său, dar asta era situația. Așa că continuă ca și cum n-ar fi auzit nimic :

- Ai grijă însă ca atunci cînd le dai drumul oamenilor tăi la locuințele „de iarnă“, să nu dai nimic de bănuir spionilor. Și scrie acasă că o să treci curînd pe acolo, pentru două-trei zile...

7

Îmbolnăvit după vînătoarea de căprioare organizată înainte de sosirea iernii, Vilks nădăjduia că iernatul într-o casă țărănească bună îl va ajuta să se vindece mai repede.

De Anul nou, englezii îl întrebară pe Vilks dacă ar putea primi o grupă de doi oameni care nu știau bine limba letonă, în scopul trimiterii lor mai departe, în nord, iar acesta răspunse afirmativ.

Lidums plecă după cumpărături în oraș și cu această ocazie discută cu Balodis, prin telefon, despre radiograma englezilor și despre faptul că Vilks s-a oferit să primească noi oameni, fără să-i ceară incuviințarea.

- De ce crezi c-a făcut asta ?

— Cred că din cauza bolii, răspunse Lidums. Speră, probabil, că cei care vor veni vor putea să-l înlocuiască, iar el se va întoarce în Anglia.

După această discuție, Balodis plecă la Moscova pentru a se consulta cu Pavel Mihailovici.

În absența lui, Vilks transmise prin Delinș o radiogramă în care se plîngea că e grav bolnav și că dorește să fie readus în Anglia.

La jumătatea lui februarie, Delinș primi o radiogramă de răspuns din Londra, în care englezii îi promiteau lui Vilks că-l vor lua de acolo, dar întrebau pe cine va lăsa în loc. În plus, mai doreau ca acesta să fie însoțit în Anglia de un reprezentant de-al lui Budris.

Vilks era în culmea fericirii și-i promise lui Lidums că îl va propune pe el ca însoțitor. Dealtfel, era și omul cel mai indicat. Lidums primi cu destulă răceală propunerea lui Vilks, dar Egle, care urma să rămînă mai departe acolo, era de-a dreptul înnebunit de furie.

O a doua radiogramă le cerea să se pregătească pentru plecarea lui Vilks și a însoțitorului lui.

Treburile precipitîndu-se, trebuia cerut avizul conducerii. Lidums solicită de urgență o întrevvedere cu Balodis, alias Budris. Se întîlniră noaptea tîrziu, în casa unui sătean. A doua zi urma să sosească generalul la Riga, iar de acolo avea să vină direct la ei.

Generalul sosi abia la amiază, direct de la aerodrom. Îl luă pe Vetra de după umeri, îl scutură voinicește și apoi îl invită să vorbească. Vetra știa că Pavel Mihailovici era la curent cu toate acțiunile lor, așa că spuse doar atît :

— Spionajul englez i-a propus lui Vilks să înceapă pregătirile pentru plecarea pe mare. Acesta va trebui să ia cu el un reprezentant al „luptei ilegale“ letone.

- La ce dată a fost fixată întîlnirea ?

— Între douăzeci și patru aprilie și patrusprezece mai.

— Nu sînt prea grăbiți : remarcă generalul. Nu e cumva vorba de o festă pe care vor să ne-o joace ? Cînd sînt la noi nopțile mai întunecoase ?

Balodis scoase un calendar de buzunar și-l răsfoi.

— Lună nouă avem de la data de patru aprilie, lună în primul pătrar de la unsprezece aprilie, lună plină de la douăzeci aprilie, iar lună în ultimul pătrar de la douăzeci și șapte aprilie.

- Le-ați indicat un posibil punct de debarcare ?

— Da, acum două săptămîni.

— Ați luat măsuri pentru paza aceluia loc ?

— N-am luat măsuri deosebite, dar locul a fost indicat numai după o convorbire prealabilă cu grănicerii.

— Ați indicat și un loc favorabil unui desant aerian ?

— Da, în aceeași radiogramă și apoi într-o scrisoare. Locul a fost pus sub observație.

— Totul e în ordine. Eu cred însă că englezii pun ceva la cale, spuse generalul inciudat.

— Dar de ce, când totul merge atât de bine? Vetra se simțea parcă el vinovat de îndoielile generalului.

Acesta răspunse gânditor :

— Englezii se socoteau cîndva regii spionajului. Pentru a-și menține influența asupra imenselor teritorii pe care le aveau sub control, foloseau întotdeauna două tactici ce se completau în mod fericit : una frontală, prin care căutau să se apropie de persoane nemulțumite din cine știe ce pricină de lumea din jur, și alta lăaturalnică, prin care făceau verificarea persoanelor respective. Nu cred că și-au schimbat firea, așa că s-ar putea ca și în cazul nostru să încerce să-și verifice agentul, adică pe Vilks, și, în același timp, și detașamentul nostru din pădure.

— Ce e de făcut, atunci ? întrebă nedumerit Vetra.

— Nimic altceva decît să așteptăm pînă la douăzeci și patru aprilie cel puțin. Care dintre voi va pleca cu Vilks ?

— Eu.

Vetra privi îngrijorat spre general și spuse :

— Colonelul Balodis știe deja că Vilks ține neapărat ca eu să fiu însoțitorul lui.

— Perfect. Dar îți dai seama cîtă răspundere apasă asupra noastră ? În sfîrșit, o să avem prilejul să aruncăm o privire în birlogul lor și să vedem ce anume se pregătește acolo. Prin dumneata o să reușim să influențăm politica lor de spionaj în ceea ce ne privește. Dar ce-o să te faci dacă te descoperă ?

— O să fac ce-ar face oricare altul care-ar merge în locul meu, răspunse Vetra. Cu o singură deosebire numai : eu o să fiu verificat cu mai puțină grijă, fiindcă pe mine mă va susține Vilks, lucru pe care nu l-ar face pentru altul.

— Și ești pregătit pentru o călătorie atât de primejdioasă ? Oriicum, nu avem de unde ști cînd și cum se va termina. Și apoi, în anul acesta n-ai trecut pe acasă decît trei zile.

— În război se dau rar concedii...

Generalul privi spre Balodis și apoi spuse :

— Deocamdată cred că ne-am cam grăbit cu această discuție. Întîi să vedem ce vor mai spune englezii și apoi vom hotărî ce e de făcut.

Începu apoi un instructaj sever, foarte amănunțit. Trebuiau să se gîndească bine cu ce să ocupe timpul spionilor pînă cînd englezii își vor termina operația de verificare, să-i

facă să simtă că nu se trăiește chiar așa de ușor prin pădurile Letoniei. Trebuiau să procedeze în așa fel încît Vilks, cînd va ajunge în fața englezilor, să le povestească cu groază de condițiile nemaipomenit de grele în care a trăit în pădure. Numai așa va fi un sprijin de neprețuit pentru „conducătorul de fier al fraților din pădure“, Lidums, și pentru neasemuitul „conducător al muncii ilegale“, Budris... De asemenea, trebuiau să profite neîntîrziat de neînțelegerile ivite între spioni și ruda fostului pădurar, în casa căruia se refugiaseră acum, pe timpul iernii, și să se întoarcă imediat în pădure. Firește că nu va fi prea vesel în pădurea umedă și rece, dar situația îl va impresiona și mai mult pe Vilks și acesta va povesti în culori și mai tragice necazurile îndurate în timpul petrecut printre „frații“ din pădure. Raportul lui către Intelligence Service le va fi de mare folos.

A doua zi de dimineată, Lidums porni să inspecteze buncărul. Da, îi aștepta o viață foarte grea.

Și iată că Borodaci căzu greu bolnav, iar Vilks n-o ducea nici el mai bine. Fură nevoiți să-i ceară lui Budris scoaterea lui Borodaci din pădure. Iurka și Graf, care-și conduseră tovarășul pînă la cel mai apropiat spital, trebuiră să joace iarăși teatru și să spună că abia au scăpat din mîinile cekistilor. Din nou trebuiră să schimbe buncărul și să rătăcească prin pădurea înghețată... Nu se putea spune că Vilks și Egle nu treceau printr-o adevărată școală a vieții de pădure.

8

Dar iată că se întîmplă și lucrul cel mai important : englezii începură să-și îndeplinească promisiunile.

Dinspre mare bătea un vînt aspru. Pe la ora opt, cînd începuse deja să se întunece, numai farul Ujav își trimitea razele vii în întîmpinarea vaselor care căutau portul Ventspils.

Generalul stătea lingă o magazie în care grănicerii instalaseră un telefon. Magazia fusese transformată într-un punct provizoriu de comandă.

Pavel Mihailovici era convins că englezii vor încerca să introducă în Letonia un nou grup de spioni, dar pe neașteptate și fără să-l avertizeze pe Vilks. De aceea întărise paza în toate punctele prielnice unei debarcări sau unui desant aerian. De zece zile, grănicerii, tehnicienii și navigatorii din zona farului Ujav stăteau neconținut de pază. Oamenii mormăiau nemulțumiți, cînd în a zecea zi de pîndă, înainte de apusul soarelui, un

mic vas pescăresc, aflat în larg, semnală că a văzut un cutter sub pavilion suedez.

Generalul, după ce primi radiograma, spuse :

— S-ar părea că este „Larsen-S”. Dacă n-ar avea la bord spioni, nu văd ce-ar căuta pe aici.

Radiolocatoarele interceptară vasul. Acesta intrase în apele teritoriale. Patrulele grănicerești ar fi putut tăia calea de retragere a vasului pirat, însă acum interesa mai mult prețioasa încărcătură pe care acesta urma să o lase pe mal. Curios era însă că englezii nu-l preveniseră pe Vilks să se pregătească de plecare.

„Larsen-S” se opri la două mile de țărmul sovietic, apoi se întoarse și o luă spre larg.

— Ce credeți, Pavel Mihailovici ?

— Lucrurile sînt destul de limpezi. Cel puțin așa îmi par mie. Dacă cei lăsați de vas se vor îndrepta, după ce vor ajunge la mal, spre cătunul vostru, totul e în ordine ; dacă o vor lua pe alt drum, înseamnă că englezii nu se încred prea mult în comunicările lui Vilks.

— În barcă sînt patru oameni, îi anunță radistul. Nu semnalizează, deci nu-i întâmpină nimeni. Oamenii noștri sînt ascunși pe mal și au ordin să nu tragă, ci doar să observe.

Radistul continuă :

— Debarcă, Descarcă barca. Au adus foarte multe lucruri. Șase colete. Ba nu, opt colete. Cum le vor căra pe toate ? Acum îngroapă barca și șterg urmele.

După ce cărară totul pînă dincolo de un dîmb, se opriră, împărțiră încărcătura în două și o parte o îngropară. Apoi se despărțiră : doi o luară la stînga, spre Ventspils, iar ceilalți doi, la dreapta spre Klaiped.

După ei, se despărțiră în două grupe și urmăritorii.

Transmisia se întrerupse. Ce vor face spionii mai departe ? Afară deja se crăpa de ziuă. Cînd se lumină bine, primiră primele vești referitoare la grupul care o luase spre cătun. Odată ajunși în dreptul cătunului, unul dintre ei se răzgîndise probabil și o luase de-a lungul Ventei. Pe loc deschis, nu era posibil să fie urmărit îndeaproape, așa că, în dreptul mlaștinii Juravlinaia, îl pierdură din ochi. Al doilea ins bătuse la ușa unei case și fusese primit de stăpînul acesteia.

După încă o jumătate de oră sosi cu raportul și căpitanul care urmărise cea de-a doua grupă. Cei doi spioni opriseră primul camion și se urcaseră în el. Dar o luaseră nu spre

Klaiped, așa cum se crezuse inițial, ci spre Ventspils. Ajunși în Ventspils, coborîseră din camion și urcaseră în autobuzul de Riga.

Și astfel, rezultatul operației fu altul decît cel scontat. Către Vilks fusese îndreptat un singur om, iar ceilalți o luaseră pe căi diferite. Însemna că existau unele îndoieli în privința comportării lui Vilks în Letonia.

Acum, noii veniți trebuiau prinși cît mai urgent pentru ca Vilks să se poată lăuda că fără ajutorul lui nu este posibil să fie trimiși alți oameni.

9

În sfîrșit, fu anunțată ziua întîlnirii pe mare.

Vilks și Delinș erau ascunși în aceeași pivniță în care stătuse nu demult și Peterson. Vetra plecase să-și ia rămas bun de la soție...

Acum era la Ventspils, într-o locuință mai ferită, și discută cu oaspeții. Printre ei se aflau generalul Pavel Mihailovici, colonelul Balodis și președintele Comitetului republican de securitate națională, generalul Egers.

Instructajul se terminase deja, cînd generalul Pavel Mihailovici spuse deodată :

— Nu-mi vine să cred că englezii se vor mulțumi numai cu atît. Nu degeaba au întrebat ei într-o radiogramă dacă o barcă ar putea ajunge la peninsula Gotland și i-au și indicat lui Vilks numele sub care este așteptat acolo.

Vetra privi spre general. Pavel Mihailovici continuă :

— Acum, deși ei nu s-au ținut de cuvînt, dumneata, Vetra, ai datoria să le urmezi toate instrucțiunile, cu cea mai mare exactitate. Treaba cu peninsula Gotland să n-o accepți însă. Prea vor să facă totul cu miinile suedezilor.

Apoi, schimbînd tonul, se adresă generalului Egers :

— Ce daruri aveți de gînd să le trimiteți vechiului nostru prieten, Silais, și ministrului Zarinș ?

Egers, luat prin surprindere, rîse :

— Daruri ? Trebuie să le facem și daruri ?

— Uitați că aveți în fața dumneavoastră un sol ? El trebuie să ducă celor ce-l așteaptă cîteva daruri din partea țării. Eu, de pildă, i-aș trimite lui Zarinș o cutie sculptată, cu cîteva boabe de chihlimbar în ea, iar lui Silais... Lui Silais i-aș trimite trusa de scris de pe biroul dumneavoastră, tovarășe Egers.

— Eu o să-i dau lui Vetra câteva sticle de coniac armenesc. Am auzit că e foarte apreciat pe acolo, spuse Balodis.

Toți glumeau, zîbeau, dar în ochi le scilipea neliniștea. Această întâlnire putea fi ultima în ceea ce-l privea pe Vetra. Ar fi de ajuns ca englezii să bănuiască ceva și Vetra ar putea fi suprimat: un cuțit în spate, un glonte sau un accident de mașină l-ar face să nu se mai întoarcă niciodată, în cazul că va fi descoperit.

— Ei, Viktor Fedorovici, e timpul să ne luăm rămas bun, spuse generalul Pavel Mihailovici și se ridică.

După ce se îmbrățișară, Balodis și Vetra ieșiră din casă, transformându-se iară în Budris și Lidums. Budris trebuia să-l însoțească pînă la ascunzătoarea lui Vilks, ca să stea de vorbă cu acesta înainte de plecare.

Generalul Egers telefonă la Riga și ordonă să fie aduse cadourile.

Pavel Mihailovici rămase singur. Încercă să citească ceva, dar nu reuși. Nu-și putea lua gîndul de la operația pe care o pregăteau de atîta vreme. La ce s-au gîndit oare englezii atunci cînd l-au sfătuit pe Vilks să se îndrepte cu o barcă spre peninsula Gotland, în caz că întâlnirea pe mare cu cutterul „Larsen-S” nu va avea loc? Doreau oare să-l verifice pe solul „mișcării ilegale letone” cu ajutorul suedezilor, care adăposteau destui letoni fugiți? Nu! Pur și simplu se temeau să nu fie interceptat și capturat cutterul. Dacă e așa, atunci n-au să vină la întâlnire, obligîndu-i astfel pe Vilks și Vetra să accepte varianta cu peninsula Gotland. Au să spună că n-au reușit să găsească barca pe mare. Dacă însă cei doi se vor întoarce la mal, englezii vor fi nevoiți să renunțe la intermediarii din peninsula Gotland. Se vor împăca astfel cu gîndul că nu există altă posibilitate și, dacă nu în aceeași noapte, atunci în a doua, vor veni după neprețuitul lor Vilks și după Vetra.

Adoptînd definitiv această concluzie, generalul se îmbracă și ieși în stradă.

Pe la miezul nopții intră în sediul securității din Ventspils. Darurile pentru Anglia erau pe masă, alături de copia radiogramelor transmise de Vilks englezilor: „La data de patrușprezece mai, la ora douăzeci și trei și cincizeci de minute voi ieși din portul Ventspils și o voi lua direct spre apus. În barcă vor fi trei oameni — pescarul, eu și omul de care v-am vorbit.”

Nu le rămînea decît un singur lucru de făcut: să aștepte.

Toți erau atît de emoționați, încît nici nu se gîndeau să

plece acasă, deși vești despre desfășurarea operației nu aveau să sosească decît spre dimineață. În cele din urmă, generalul ordonă ca toată lumea să plece la culcare. A doua zi trebuiau iarăși s-o ia de la început și era nevoie de capete limpezi. Rămase de gardă numai Balodis, care stătea lingă radistul de serviciu.

Dimineața toți sosiră la lucru cu mult înainte de ora obișnuită.

Pe masă așteptau deja două radiograme: Delinș comunica Centralei ora la care barca a ieșit în larg și aceasta răspundea că vasul n-a reușit s-o întilnească. La sfîrșitul radiogramei se menționa: „Din cauza lipsei de combustibil n-o să putem reveni în noaptea următoare...”

Iată deci că englezii s-au dovedit a fi încă nepregătiți pentru întâlnirea pe mare. Balodis și generalul Egers se uitau cu admirație la Pavel Mihailovici, care prevăzuse cu atîta exactitate mersul evenimentelor. Ei erau convinși că pasagerii se aflau pe cutter.

— N-avem ce face, spuse Pavel Mihailovici. Ar fi primejdios să insistăm, fiindcă englezii sînt foarte bănuitori. Pregătiți pentru transmisie încă o radiogramă!

Balodis citi textul radiogramei pregătite: „Barca va rămîne pe mare în nopțile de cincisprezece și șasesprezece mai, ca să vă aștepte. Întoarcerea lor acum este riscantă pentru prieteni. Faceți tot posibilul ca să-i întilniți în această noapte. Bars”.

Răspunsul la radiograma lui Bars fu adus de Balodis. Englezii întrerupseseră operația.

Pavel Mihailovici sublinie ultima frază a radiogramei: „Fiți atenți, e posibil ca situația să fie primejdioasă”!

— Iată principala cauză! Au vrut să facă încă o verificare, și au făcut-o. Numai că Vetra nu va pleca în Gotland. Operația nu se scurtează, ci se prelungește probabil pînă la toamnă. Pînă atunci să trecem la treburile noastre obișnuite.

Din această zi, statul-major al operației își întrerupse activitatea pentru o vreme. Pentru observarea lui Peterson și a celorlalți rămase numai Balodis.

Statul-major se reuni din nou la data de douăzeci și cinci septembrie, în aceeași magazie de pe malul mării. De astă dată, englezii debarcară trei oameni și-i luară pe Vilks și Lidums direct de la mal. Așa plecă Lidums să îndeplinească o misiune deosebit de dificilă.

Capitolul I

1

Lidums abia reuși să-i vadă pe cei trei noi oaspeți care coborîră din barcă. El și Vilks intrară în apă, pășiră peste bordul bărcii și aceasta porni imediat.

Cuterul apăru pe neașteptate în fața lor, din întuneric. Abia se apropie barca de cuter că acesta o și porni înapoi fără zgomot. Vislașii și matrozii de pe bord le ajutară pasagerilor bărcii să treacă pe vas. Comandantul cuterului se apropie de Lidums și-i spuse solemn, întinzîndu-i mîna :

— Salut reprezentanții Letoniei libere !

Lidums se strădui atît de bine să-și exprime bucuria prin strîngerea de mînă, încît comandantul se strîmbă de durere și cînd ajunse la Vilks îl salută fără entuziasm. Apoi se prezentă :

— Helmut Klose ! Vă rog să mă iertați că nu vă pot oferi mai mult confort, dar acesta este un vas de război. La țarm însă vi se va face o primire mai frumoasă. Pofțiți în cabină !

Lidums păși sigur de sine în urma comandantului. Vilks venea din urmă, admirîndu-i pe furiș calmul și ținuta semeată. Cînd ajunseră în cabină, Lidums scoase o sticlă de coniac din rucsac și i-o dăruî căpitanului. Klose turnă coniacul în pahare și-i oferi primul pahar lui Lidums. Acesta surîse abia perceptibil ; era vorba, desigur, de o simplă măsură de prevedere a unui luptător încercat. Luă paharul din mîna lui Klose și spuse :

— Fie ca vîntul să ne fie favorabil ! Și adăugă apoi în nemțește : Bolșevicii au început să facă un coniac foarte bun.

Priviți numai la data de pe etichetă : e vechi de cincisprezece ani ! și goli în liniște paharul.

— Într-adevăr, excelent coniac, recunosc Klose, dar nu se grăbi să bea, ci întinse paharul lui Vilks.

Acesta îl dădu peste cap și începu să tușească ; se dezobișnuise de băuturile tari.

După ce îi trată și pe vislași, Klose își turnă și lui un pahar, pe care-l savură îndelung.

Îi lăsă pe ceilalți să termine sticla, iar el ieși puțin pe punte. Când se întoarse, spuse :

— Afară a început o ploaie bună. O să șteargă toate urmele care au mai rămas de la debarcarea pe mal. De data asta, totul a mers strună !

Lidums ieși împreună cu Vilks pe punte. Răsărise soarele. Klose se afla pe puntea de comandă. Cutterul înainta cu o viteză neobișnuit de mare, aproape cincizeci de mile pe oră. Klose, văzându-l pe Lidums, îl invită lângă el. De pe puntea de comandă, cutterul se vedea în întregime. La cârmă se afla un aparat care, la nevoie, producea o perdea de fum ; lângă el erau fixate două bombe fumigene. Alături, stăteau de strajă doi matrozi nemți, cu automate de marcă englezească.

Drept în fața lui Lidums se afla ecranul unui radiolocator. Acum era închis, ceea ce dovedea că se aflau departe de linia obișnuită a vaselor comerciale. Toți nemții erau îmbrăcați în uniforme negre, fără nici un fel de semne distinctive, în afară de șepcile cu cocarde, care arătau că făceau parte din forțele maritime militare engleze.

Undeva, dedesubt, se aflau cabina căpitanului și încăperile echipajului de bord, radiogoniometrul și radiosonda.

Întreg cutterul, cu tot ce se afla pe el, era vopsit într-o culoare cenușie, asemănătoare cu culoarea apei.

— Vă place ? îl întreabă Klose.

— Da, recunosc Lidums.

— Și mie, rîse ironic Klose. Am luptat cu el pînă la capitulare, iar acum fac același lucru, bineînțeles mai mascat.

— Dar sub alt steag, observă Lidums.

— Ideile și principiile pentru care lupt sînt însă aceleași, iar steaguri am cite vreți. Uitați-vă numai ! În acel moment, la cârmă, unul dintre cei doi nemți cobora steagul finlandez și arbora altul suedez. Lidums înțelese că vasul trece tocmai granița unei alte țări. Într-adevăr, pentru un vas spion pavilionul protector este absolut necesar. Probabil că vasul poseda

o colecție întreagă de asemenea steaguri, iar banii pe care Klose îi primea pentru operațiile la care participa nu aveau nici un miros, fie că erau dolari, fie că erau lire sterline...

Apoi Klose schimbă tonul și spuse cu un aer solemn :
— De locul întîlnirii cu cei care ne așteaptă o să ne apropiem după ce se va lăsa bine noaptea. Vă sfătuiesc să vă odihniți pînă atunci.

Lidums se înclină în semn de salut și se întoarse în cabină. Nu după mult timp îl urmă și Vilks.

2

Noaptea, tîrziu, cutterul „Larsen-S“ intră, cu luminile de bord stinse, într-un mic port vest-german. Lidums și Vilks se aflau în cabină și priveau portul prin luminatoarele de la care se luaseră stururile de camuflaj.

Imediat după acostarea la țărm, pe punte se auziră tro-păituri grăbite, iar în cabină pătrunse un bărbat înalt, cu o figură zîmbitoare și părul negru. Se apropie de Lidums, care tocmai se căznea să aprindă lumina, și se prezentă cu o voce foarte gravă :

— Mă numesc Marele John. Încîntat să vă salut în lumea liberă. Vorbea nemțește, dar se vedea că-i vine destul de greu. Lidums îl întrerupse :

— Vorbesc englezește. Lidums !

— O, nu ! zîmbi cu viclenie Marele John, vorbind de astă dată englezește. Acum numele dumneavoastră este Kazimir. Domnul Vilks își poate păstra în continuare numele.

— Atunci, Kazimir să fie, rîse Lidums.

— Așa vă vor numi toți prietenii dumneavoastră, rosti englezul cu solemnitate.

— La fel cum vi se spune și dumneavoastră Marele John ? îl necăji Lidums cu veselie.

— Exact, răspunse John, cu un ton mai serios decît ar fi fost cazul.

— E o instrucțiune ? încercă Lidums să glumească mai departe.

— Nu, un ordin, răspunse aspru englezul.

În cabină mai intrară încă două persoane. Erau doi bărbați îmbrăcați civil, care se recomandă într-un mod destul de ciudat. Primul, un tip cam de cincizeci de ani, înalt și slab, spuse că e amiralul flotei care se ocupase de coordonarea misiunii executate de Klose, iar cel de-al doilea, încă tînr, gras,

cu un nas lung și ascuțit, spuse simplu că se numește Mike, că servește în flota militară și că este bucuros că Klose i-a adus cu succes de dincolo pe cei doi oaspeți.

În urma lor intră și Klose, însoțit de un matroz încărcat cu sticle de șampanie și pahare. Începu un soi de banchet improvizat.

Primul toast fu rostit de amiral, care îi felicită pe Kazimir, Vilks și Klose pentru reușita acțiunii. Din cuvîntarea Marelui John, Lidums își dădu seama că spionii apelau deseori la serviciile amiralului flotei.

Klose nu uită să amintească faptul că în lupta împotriva comunismului, „lumea liberă trebuie să fie unită”. Vorbi apoi destul de mult despre faptele sale de arme din războiul trecut, cînd apăruse cu devotament „democrația occidentală”.

În tot acest timp, amiralul îl privise cu curiozitate pe Kazimir, dar nu-l întrebă nimic.

Lidums se strădui însă, atunci cînd luă și el cuvîntul, să satisfacă curiozitatea înalților vizitatori. Răspunzînd la urări, le spuse că este solul vestitului patriot leton Budris, că toți membrii grupului acestuia își riscă viața pentru fericirea poporului leton.

După ce mai băură cîte un pahar, Mike se sculă și spuse că oaspeții sînt așteptați de mașină.

Amiralul rămase pe cuter, iar Marele John, Mike, Lidums și Vilks coborîră pe chei.

Mașina o porni în noapte.

După indicatoare, Lidums își dădu seama că se îndreptau spre Hamburg. Pe la mijlocul nopții, intraseră deja în oraș.

După ce rătăci un timp pe străzi, mașina o coti pe o alee și opri în dreptul unei case. Lidums nu observă ce număr avea casa. În ciuda orei foarte tîrzii, erau așteptați. Două siluete se desprinseseră din cadrul ușii și ieșiră în întîmpinarea lor. Imediat ce coborîră toți din mașină, aceasta o și luă din loc.

Lidums se trezi că e îmbrățișat și sărutat drept pe gură de un bărbat scund, care apoi îl îndepărtă puțin, ca să-l privească în față, îl sărută iar și numai după aceea se prezentă:

— Silais! Fiți binevenit la noi și vă felicit pentru reușită!

Celălalt, Jakiavicius, reprezentantul emigranților lituanieni, îl sărută și îl îmbrățișă, de asemenea, fericit că „furaseră” un așa bărbat chiar de sub nasul bolșevicilor.

Urcară la etajul doi și intrară într-un apartament. Își lăsară lucrurile în antreu și trecură într-o cameră mare, cu două paturi, o masă de scris și mai multe fotolii joase, apoi în sufragerie, unde erau așteptați de vîslașii pe care Lidums îi cunoștea deja și de încă un domn scund, cu părul sur și dinții de sus puțin ieșiți în afară. Pe fotolii și pe scaune erau încă vreo cîțiva englezi.

Băură iarăși șampanie. După un timp, în cameră apărură o femeie înaltă, brunetă, cu ochii mari, verzi. Îl privi pe Lidums cu curiozitate, apoi se îndreptă spre el, întinzîndu-i o mînă lungă și subțire.

Marele John spuse că o cheamă Nora și îi șopti apoi lui Lidums la ureche că e secretara particulară a șefului Secției „Nord”, Mackibin. Nora îl întrerupse cu un aer glumeț:

— John, lasă-mă să-i vorbesc eu singură oaspetelui despre mine.

Lidums se înclină cu respect în fața ei, chemîndu-și în ajutor toate cunoștințele lui de limbă engleză. Dorea nespuns să-i placă Norei, dîndu-și seama că foarte multe vor depinde de prezentarea pe care i-o va face aceasta șefului ei.

Nora începu să conducă ea discuțiile mai departe. De fapt, îi puse atîtea întrebări și cu atîta repeziciune, că Lidums nici nu avea timp să răspundă la toate.

— Cu ce se hrănesc oamenii în pădure? Cum pot trăi fără femei? Ce e acela un buncăr? Ce fac cu cekiștii pe care-i prind, îi spînzură sau îi împușcă? Ea ar fi preferat ca aceștia să fie spînzurați.

Și cînd Lidums, încălzit de șampanie și de interesul tot mai crescut al Norei și al celorlalți oaspeți față de viața lui personală, începu să povestească cum s-a despărțit de soția lui înainte de intrarea în pădure, cum aceasta n-a vrut să-l lase iar apoi se împăcase cu gîndul și-l binecuvîntase pentru luptă, văzu că, dintr-o dată, din ochii verzi ai Norei începură să curgă lacrimi mari. Nu se așteptase la un asemenea efect, așa că tăcu, dar Nora îl îmboldi nerăbdătoare:

— Continuați! Continuați, vă rog!

Lidums trebui să povestească mai departe despre viața grea a oamenilor din pădure, care numai cu asentimentul comandantului își pot vedea soțiile, cîteva clipe, în vreo ascunzătoare, temîndu-se veșnic ca acestea să nu fie prinse de cekiști și trimise apoi în groaznica Siberie. Nora continua să plîngă în

tăcere, cu lacrimi mari, pe care nu și le ștergea, ci le lăsa să cadă.

Lidums era uimit de comportarea ei și se întreba dacă nu cumva era un gen de cursă la mijloc. Aruncându-și ochii din întâmplare spre Silais și observând cu câtă ură o privea letonul pe Nora, se întrebă care ar putea fi motivul acestei uri, ce interese mari se ciocneau aici.

După ce Nora își șterse ochii și-i zîmbi din nou lui Lidums cu o sclipire jucăușă în ei, Silais păru iarăși cel mai vesel și mai prietenos om.

Nora se lăudă apoi cu noua ei mașină și-i promise lui Lidums că-l va plimba „să-i arate orașul“.

Vilks îi șopti încetător :

— Nu zice da ! Ea e amanta lui Mackibin, iar colonelul nu suportă ca Nora să fie curtată de cineva...

— Încă nu mă simt în formă, se scuză Lidums, impresionat de spaima pe care o văzuse în ochii lui Vilks.

— O să avem noi grijă să vă dăm un aspect mai european, promise Nora.

Atunci când oaspeții se pregătiră de plecare, Lidums scoase din rucsac trusa de scris și i-o dăruî lui Silais. Acesta fu atât de mișcat, încît îl mai sărută o dată pe solul sosit din patrie.

— Cine s-a gândit la mine ? întrebă el.

— E darul lui Budris, răspunse modest Lidums.

— Il cunoașteți de mult pe Budris ? întrebă Silais curios.

— Din păcate, l-am cunoscut abia după sfîrșitul războiului. Trăia în libertate și, încă de pe atunci, menținea legătura cu mulți patrioți. Numele lui adevărat nu-l știu și nu știu nici unde anume locuiește. Dar nu vă neliniștiți, în ziua victoriei toate numele vor fi spuse fără teamă... Poate dumneavoastră veți avea ocazia să-l vedeți și mai repede pe comandantul nostru. El spunea că v-ați manifestat dorința de a participa la operațiile noastre...

— Da... nu... De fapt, Mackibin consideră că cel mai bine ar fi dacă aş rămîne în Londra.

Lidums se făcu că nu bagă de seamă încurcătura interlocutorului său și spuse naiv :

— Da, colonelul are dreptate. Faptul că aici există un om ce cunoaște perfect condițiile în care luptăm este de foarte mare folos pentru noi. Budris spune la fel. M-a rugat să vă transmit mulțumirile lui pentru banii pe care ni i-ați trimis. Deși în cadrul operațiilor noastre nu disprețuim astfel de „tro-

fee“, trebuie totuși să încercăm să ne abținem de a efectua acte de deposedare, pentru ca mișcarea noastră să nu degeneze într-un gen de banditism primitiv.

Lidums spuse toate astea cu o voce pătimașă, de parcă erau gînduri îndelung rumegate, dar avu răgaz să observe cum se risipește tulburarea lui Silais și cum acesta începu să se umfle în pene la auzul cuvintelor lui. La urma urmelor, era foarte natural. Solul patriei îndepărtate nu numai că îl conducea spre victorie, ci și demonstra că fără ajutorul lui, al lui Silais, lucrurile ar fi mers mult mai prost acolo.

Așa că Silais, afixînd un aer de mare șef, întrebă :

— Cît de mare este influența lui Budris în țară ?

Lidums tăcu puțin, apoi răspunse :

— La ultima noastră întrunire au participat delegați și din Latgalia și din Vidzem... Numai că ei trăiesc în legalitate.

— Să sperăm că în realitate mult mai mulți gîndesc ca voi. Probabil că încă n-au avut prilejul să vă contacteze. Apoi oftă : Da, lupta în ilegalitate pornește întotdeauna de la o mîină de oameni. Însă din această mîină de oameni, în mod absolut sigur, vor crește conducătorii de mîine...

— Dacă nu cumva sînt împușcați în drumul lor spre glorie, mormăi Lidums.

— De ce atîta pesimism ?

Silais își recăpătase complet vioiciunea obișnuită.

— Iată ce aş vrea să-ți spun, dragă Kazimir... continuă el ; apoi se opri puțin, își mușcă buzele și ascultă zgomotul dușului din baie, în care intrase mai înainte Vilks. Nu e cazul să le dezvălui englezilor numărul luptătorilor noștri, care, la drept vorbind, e foarte relativ. La primul nostru succes real, ni se vor alătura mulți alții gata de luptă, care nu așteaptă decît un semnal. Iată felul în care trebuie să apreciezi lucrurile atunci cînd englezii îți vor cere o dare de seamă amănunțită asupra activității tale.

Lidums tăcea. Atunci cînd se pregătise, împreună cu Budris, pentru elaborarea unei astfel de dări de seamă, acesta îl prevenise că nu era cazul să se încurce prea mult în cifre exacte, pe ici-colo era chiar necesar să le mai rotunjească, iar în ceea ce privea operațiile, le putea descrie cu aproximație sau în amănunțime, în funcție de condițiile existente. Dar ceea ce-i propunea Silais era cam...

Lidums răspunse cu fereală :

— Transmisiile au fost conduse de Vilks, iar radiogramele au ajuns la Mackibin, fără nici o îndoială. Eu n-am de unde să știu cum a grupat el informațiile care cuprindeau cifre.

— A, eu citeam radiogramele în aceeași zi. Vilks nu e deloc prost. Și apoi, e omul lui Mackibin, primește un salariu și știe pentru ce-l primește. N-ar fi transmis o informație care l-ar fi nemulțumit pe șef!... De aceea, toate informațiile au fost plăcute pentru noi.

— Dacă ziceți dumneavoastră așa, așa să fie, se învoi Lidums cu un aer neconvins încă. O să mă străduiesc însă să ocolesc cât pot socotelile aritmetice. Sint doar pictor, zimbi el, iar asta se apropie mai mult de psihologie decât de științele exacte.

— Ei, așa-mi placi! se bucură Silais. O prezentare psihologică, de exemplu, a stării de spirit a populației, a unora dintre păturile sociale, a stării lor economice, alături de descrierea modului cum sint dispuse obiectivele militare ale dușmanului i-ar interesa foarte mult pe englezi.

— Perfect! exclamă Lidums ușurat.

— Acum te las să te odihnești, iar mâine o vom porni prin magazine, pentru completarea garderobei duminică, ca să nu umbli prin oraș în hainele astea de luptător în ilegalitate.

3

A doua zi își pierde timpul umblind prin magazine împreună cu Marele John, care se dovedi deosebit de priceput și grijuliu în alegerea hainelor pentru Lidums.

Seara o petrecură toți trei într-un local de noapte luxos.

În ziua următoare, Lidums apăru îmbrăcat în haine noi, spre marea încântare a Norei, care nu se sfia să-i arate un interes deosebit. La masă fu invitat să stea lângă ea. Marele John îi aruncă lui Lidums o privire nemulțumită, dar acesta ridică din umeri a neputință. Oricum, n-ar fi putut s-o refuze. În timpul mesei, Silais le arătă prietenilor săi darul pe care-l primise din partea lui Budris.

În cele din urmă, Lidums le arătă și darul adus pentru ministrul Zarins. La vederea chihlimbarului din caseta frumos sculptată, toți scoaseră exclamații de surpriză. Entuziasmul general nu mai avea limite. A trebuit să dea la fiecare cite un bob mic de chihlimbar.

Într-una din zilele următoare îl rugă pe Marele John să-i facă rost de un bilet pentru opera „Aida”. La spectacol fu lăsat să meargă singur.

Sala era uriașă și aproape goală. În apropierea lui Lidums însă, multe locuri erau ocupate. Erau indivizi ce făceau parte, probabil, din garda invizibilă, care-l însoțea cînd se plimba prin muzee și pe străzi.

A doua zi după ce văzu „Aida”, Lidums, Vilks, vislașii de pe barca care-i luaseră de la țărm și un alt englez care pretinse să i se spună Micul John o porniră spre aerodromul armatei engleze de ocupație. Aici așteptară patru-cinci ore obositoare, fără să aibă voie să coboare din mașini. Seara sosi un avion în care se urcară imediat. După lăsarea întunericului, aparatul decolă și se îndreptă spre Londra.

Încă de cînd se aflau la Hamburg, Silais și Micul John îl întrebaseră pe Lidums unde ar fi preferat să locuiască pe perioada șederii lui în Anglia: la un hotel sau într-una din locuințele lor conspirative?

Lidums le răspunse că ar dori foarte mult ca totul să se petreacă în cea mai mare taină.

Pe aeroportul unde aterizară erau așteptați de cîteva mașini care-i transportă la o școală de spionaj, situată într-o clădire oarecare, dintr-un cartier destul de modest, locuit mai ales de emigranți.

În primele zile, Lidums fu lăsat să se familiarizeze cu casa și cu cei care trăiau în ea. Clădirea avea trei etaje și aparținuse înainte, probabil, unei persoane destul de înstărite. Subsolul și mansarda fuseseră locuite, desigur, de personalul de serviciu.

Acum subsolul era locuit de profesorul secției de radio, englezul George, un tip îndrăgostit pînă peste cap de meseria lui, dar de soție încă și mai mult. Aceasta din urmă, o brunetă frumoasă și încă tînără, flirta însă cu toți bărbații „romantici” ai școlii, iar soțul se răzbuna trîntindu-i la examenul de verificare a cunoștințelor pe cei ce îndrăzneau să răspundă ocheadelor soției sale. Noii colegi ai lui Lidums îl preveniră grijulii asupra acestui aspect al vieții lor din școală.

Primul etaj era ocupat de bucătărie și sufragerie, iar la al doilea locuiau comandantul școlii, mister Flower, cu soția. Aceasta, ajutată de trei femei de serviciu, se ocupa de pregătirea hranei și de alte treburi administrative ale școlii.

Împreună cu soții Flower, la etajul al doilea mai locuiau Vilks și șeful secției estone a școlii, Rebane, pe care ceilalți spioni îl cunoșteau sub numele de Robert.

Rebane îi atrase în mod deosebit atenția lui Lidums, după cum el, la rîndul lui, constituia obiectul curiozității acestuia. Era, oricum, un om care reușise să treacă „cortina de fier” și să pătrundă în „lumea liberă”. Lidums se mira că englezii foloseau în operațiile lor de spionaj un om ca Rebane, decorat în timpul războiului cu „Crucea de fier” clasa întâi pentru activitatea desfășurată în calitate de comandant al unei divizii S.S. de execuție și care figura pe lista criminalilor de război. Dealtfel, Rebane nu-și ascundea deloc trecutul, ci chiar se mîndrea cu el. Se vede treaba că englezii foloseau intenționat astfel de oameni, care, la nevoie, puteau servi la înăbușirea unor eventuale nemulțumiri interne proprii...

Intr-una din camerele de la etajul al treilea stăteau doi dintre vîslași, Albert și Jack. Albinas, al treilea vîslaș, stătea într-o cameră separată, la fel ca și Lidums.

La mansardă se aflau clasele acestei școli de viitori criminali. Silais îl informă că elevii școlii primeau șapte lire sterline pe săptămînă, iar Vilks, care trecuse deja dincolo de „cortina de fier”, zece lire sterline și se interesă dacă el, Lidums, s-ar mulțumi, pentru început, cu patruzeci de lire sterline pe săptămînă. Lidums îi răspunse cu modestie că ar fi dorit să fie considerat un elev obișnuit. Silais rămase surprins de răspuns și oarecum dezamăgit. Ar fi vrut ca Lidums să fie pătruns de admirație în fața dărnicii regești a șefilor lui. Oricum, aceeași sumă o primea el însuși, care lucra de atîția ani. Ca să-l liniștească, Lidums îl rugă să-l însoțească în plimbările sale prin Londra, gîndindu-se că cel mai indicat era să fie întovărășit chiar de cel care primise însărcinarea să organizeze supravegherea lui indeaproape.

Intr-una din zile, Silais îl duse, ca din întîmplare, în fața Ambasadei U.R.S.S. Lidums abia putu să-și ascundă emoția și surprinderea. Discutau tocmai despre metrourile din Londra și despre prostul obicei al londonezilor de a fuma în orice loc și în orice situație.

— O, așa e aici tradiția! spuse Silais. Și fiindcă statul le permite să fumeze peste tot, metrourile londoneze sînt socotite cel mai murdar metrou din lume. Prezintă însă avantajul că în cîteva minute te poate transporta în orice parte a Londrei. Apropo, știi unde ne aflăm?

— Habar n-am! răspunse Lidums. Sper însă că mă vei duce înapoi, deoarece eu, cu pronunția mea, aș trezi suspiciuni oricărui trecător pe care l-aș opri.

— A, răspunse Silais, poți suna la ușa oricărei case! Chiar și la asta, dacă vrei. După ce rosti ultimul cuvînt, atinse cu mîna plăcuța metalică de la intrarea principală a Ambasadei sovietice, se îndepărtă puțin pentru ca Lidums să poată vedea în întregime ușa și-l privi cu atenție. Lidums făcu deodată ochii mari.

— Cum! și nu-i nici un polițist în jur?

— Pentru ce?

— Păi aici e Ambasada sovietică! Nimeni nu urmărește comportarea acestora, nu patrulează nimeni prin împrejurimi? Ciudat!

— Dragă Lidums, dar dumneata ai păstrat încă simțul pădurii! răspunse Silais decepționat și ușurat în același timp. În regatul englez, toate ambasadările sînt egale și, apoi, e puțin probabil ca poliția engleză să permită cuiva să-și exprime ura față de bolșevici! Dar iată și poliștii...

Intr-adevăr, doi poliști se îndreptau alene spre ei. Silais îl luă pe Lidums de braț și o porniră încet mai departe. Intrară apoi la un film cu gangsteri. Lidums, obosit de drum, începu să caște. Silais se scuză că l-a adus la un film așa de slab și-i propuse să plece. Ajunși în stradă, Silais zîmbi și spuse:

— Cinematografele astea sînt bune fiindcă poți să intri și să ieși cînd vrei. Uite, eu zic să te răcorești puțin aici, să-ți găsești o fată și s-o duci la un film, ca să te săruți cu ea.

— Nu, mulțumesc! răspunse Lidums cu asprime.

— De ce?! se miră Silais.

— Am impresia că duc o viață cam ușoară, îi replică apăsător Lidums.

Silais tăcu incurcat. Apoi se învîioră și-i promise:

— Curînd, curînd o să ne apucăm și de treabă.

— Ar cam fi cazul, bombăni încruntat Lidums.

4

Și totuși, timpul discuțiilor serioase nu sosea atît de repede.

Silais rămase același însoțitor prevenitor și politicos în plimbările lui Lidums prin Londra și nimic mai mult.

Uneori, Lidums îl invita la plimbare și pe mister Flower. Doamna Flower nu se supăra nici dacă aceste invitații erau

făcute simbăta sau duminica. Îi cîștigase încrederea, dînd de două-trei ori mai mulți bani decît ceilalți atunci cînd aceasta le cerea o contribuție pentru aranjarea unei mese sărbătorești.

Plimbările făcute împreună cu domnul Flower îi plăceau foarte mult. Acesta era un excelent cunoscător al orașului.

Cînd se plimba însă cu Silais, tot timpul era obsedat de senzația unei primejdii apropiate.

Aproape în orice ocazie acesta se lamenta cit de trist este în Londra fără un cerc de prieteni. Într-una din zile îl invită să meargă la un știu care institut atomic, unde cîțiva amici de-ai lui realizau o lucrare „ultrasecretă”. Altă dată, spunînd că un oarecare fizician, care abia se întorsese din S.U.A., îi promisese că-i va povesti despre ultimele experiențe cu bomba atomică și despre pregătirea construcției unei super-bombe, Silais l-a rugat pe Lidums să ia parte la aceste întrevederi, deoarece se lăudase în fața prietenilor săi cu omul lui „din pădure”.

Lidums își bătu joc în fața lui Silais de acești nevolnici „atomiști”, care se lăudau atîta cu descoperirile lor, și nu dovedeau prea mult entuziasm în a-i vizita.

Silais se bucură că pe Lidums nu-l interesau „atomiștii”. Se plictisise pînă și el de atîtea verificări. Nu se putu abține să nu-i împărtășească și lui Lidums această impresie.

— Așa sînt ei, spuse el înclădat. Iar eu lucrez cu ei de mai bine de cincisprezece ani și niciodată nu pot să fiu sigur că le cunosc gîndurile și intențiile...

După această discuție, Silais îl lăsă în pace. Se pare că perioada de verificare trecuse.

Dintr-o radiogramă transmisă de Budris, prin Bars, Lidums află că englezii i-au mulțumit pentru raportul comunicat prin el și pentru că le-a trimis, în calitate de consultant, un om așa de experimentat cum era Kazimir...

Legătura cu Bars se ținea regulat. Silais îl rugă pe Lidums să-i comunice acestuia că în contul lui, la o bancă engleză, s-a strîns o sumă frumoasă. Lidums transmise neîntîrziat acest lucru, strecurînd în radiogramă și cuvîntul „iarăși”, care confirma faptul că englezii au încetat verificarea lui și îl cred pe deplin.

El însuși nu se ferea de noi cunoștințe, de discuții, de glume făcute cu spionii din școală și cu șefii lor. Se purta egal cu toată lumea, dar refuza să meargă cu Silais la întîlnirile lui cu „oameni interesanți”, fiindcă prea miroseau a verificare.

În peregrinările sale prin oraș, descoperi un mic magazin de vopsele, pensule și pinze pentru pictură. Lidums își cumpără imediat tot ce-i trebuia. Îi desenă apoi aproape pe toți cei care se aflau în școală și le dăruie portretele ca amintire. Doamna Flower era de-a dreptul încîntată de chiriașul ei...

În ultimele zile avu ocazia să stea de cîteva ori de vorbă cu Marele John, cu Micul John și cu alți „specialiști în probleme rusești”. Era vorba, desigur, de verificarea raportului trimis de Budris.

Lidums aflase deja că Vilks fusese pus să-și scrie „memoariile” cu privire la călătoria lui în Letonia și că în repetate rînduri i se puseseră întrebări de control, care-l făcuseră să spu-mege de furie. Englezii nu credeau, de pildă, că Lauva nu i-a trădat în cele din urmă. Dealtfel, se părea că și Vilks se temea în fundul sufletului de asta. Lidums nu încerca să-i liniștească, însă odată, cu un alt prilej, spuse :

— Dacă soția lui Lauva e profesoară, are, firește, acces la toate forurile superioare. Cu ajutorul rudelor și cunoscuților nu se poate să nu-i facă rost de un act de identitate „curat”. Uite că și Delinș vrea să se însoare, iar rudele fetei i-au promis că-i vor face rost de acte, ca să poată trăi în legalitate...

— Și eu le-am spus la fel. Cuvînt cu cuvînt, îl susținu Vilks.

În aceste zile, Lidums transmise prin Silais o radiogramă lui Budris prin care-l anunța că va sta în Anglia o perioadă mai lungă, deși e nerăbdător să se întoarcă iarăși acasă, printre prieteni. Îl mai informa, de asemenea, că raportul său fusese primit favorabil.

5

În dimineata zilei de optsprezece noiembrie, în camera lui Lidums apăru Silais, cu o expresie de mare bucurie înscrisă pe față. El se apropie cu brațele deschise.

— Te felicit și-ți urez să iei parte la înfrîngerea dușmanilor noștri ! exclamă el, apropiindu-și obrazul de cel al lui Lidums și bătîndu-l pe spate.

Lidums era gata să-l întrebe cu ce ocazie îl felicită, cînd își aduse deodată aminte că la data de optsprezece noiembrie Letonia burgheză serba ziua instaurării republicii. Bine că nu uitase ! Aici nu era permis, sub nici o formă, să uite ceva. Se strădui să pară cit mai emoționat. Se căută pripit prin buzu-

nare, scoase batista și-și șterse ochii, apoi îl îmbrățișă, la rându-i, pe Silais și spuse :

— Nici o grijă, o să apucăm să vedem și ziua victoriei !

— Da, da, o s-o apucăm ! exclamă Silais. Iar acum sintem invitații ministrului Zarinș ! continuă el cu patos.

— O ! Lidums înclină capul în semn de respect, micșorînd ochii ca să-și ascundă licărul de triumf care sclipa în ei.

— Domnul Zarinș ne roagă să fim la el la ora opt seara.

— Abia aștept să-i transmit urări de sănătate din partea oamenilor noștri. Ei speră că excelența sa ne va ajuta.

Karl Zarinș, diplomat de școală veche, își petrecuse aproape întreaga viață dincolo de graniță. Acum, la 80 de ani, era recunoscut de guvernul englez ca „șef al statului leton” și ducea o intensă activitate de apărare a „democrației”.

Înainte de a pleca la Zarinș, Lidums îl rugă pe Silais să-l invite și pe Vilks, care văzuse realitățile din patrie cu ochii unui occidental. Acesta va putea face multe observații interesante în timpul discuțiilor dintre Lidums și ministrul Zarinș, iar cînd se va întoarce în țară, va fi în măsură să-i confirme lui Budris tot ce-a discutat el aici...

Silais, după un moment de gîndire, îi promise că-l va lua și pe Vilks cu ei.

Lidums rămase singur în cameră, ca să se pregătească de plecare. În timp ce se îmbrăca, fredonă cîteva melodii populare letone, o parte din imnul „fraților din pădure” și cîntecul „Noi nu ne temem de cekisti”. Toate astea erau pentru eventualul microfon care ar fi fost montat pe undeva prin cameră. Cel ce va asculta apoi banda va auzi glasul unui om care se bucura sincer de întrevvedere cu „șeful statului leton”. De altfel, intrucîtva bucuria ce se simțea în glasul său era reală, deoarece verificările luaseră sfîrșit și abia acum își începea adevărata misiune. De acum înainte va lua parte la dezbaterea și pregătirea acțiunilor secrete de spionaj, va fi, în sfîrșit, privit ca unul de-ai lor.

La opt fără cinci, Silais, Vilks și Lidums se găseau în fața reședinței lui Zarinș, „reprezentantul poporului leton”. La parter se aflau birourile acestui înalt „organ de stat” aflat în exil, iar la etajul al doilea și al treilea — apartamentele ministrului. Clădirea avea un aer părăsit și trist. Lidums ar fi vrut să întrebe cine calcă pragul birourilor acestei reprezentanțe a unei țări inexistente, dar Silais sunase deja.

Întîlnirea cu Zarinș avu loc în salon. Acesta era un bătrîn chel, destul de greoi, îmbrăcat într-un costum negru. Silais fu acela care făcu prezentările. Vorbi puțin despre activitatea grupului lui Budris, care, în cele din urmă, reușise să ia legătura cu guvernul său „legal”. În același timp îl laudă și pe Vilks, pentru că descoperise grupul lui Budris și-i făcuse legătura cu „persoane și organizații interesate din lumea liberă...”

Conform protocolului, Lidums făcu cîteva pași înainte, dădu mîna cu „șeful statului”, îi ură sănătate și mulți ani fericiți, după care îi înmînă darul trimis de Budris.

Zarinș păru foarte impresionat de dar și simți nevoia să răspundă printr-o cuvîntare lungă și înflorită, în care deplîngea „suferințele poporului ce abia aștepta eliberarea” și în care își exprima bucuria pentru faptul că oameni atît de devotați și viteji sînt alături de el în greaua luptă de redobîndire a „libertății” Letoniei.

După această introducere protocolară, Zarinș începu discuțiile referitoare la starea economică, militară și politică a țării. Se vedea că unele aspecte ale raportului lui Budris îl sîcîiau foarte mult. Ar fi vrut să audă măcar din gura lui Lidums despre nemulțumirile intelectualilor, despre viața grea a muncitorilor sau a țăranilor. Dar Lidums fu fără milă și-i dărimă pe rînd toate iluziile. Intelectualii nu aveau de ce să fie nemulțumiți : toți aveau de lucru, aveau bani și viitorul asigurat. Despre asta putea spune și Vilks : Riga e plină de mașini personale. Apoi, orice absolvent are postul asigurat după terminarea studiilor. Există, desigur, și nemulțumiți. Sînt mulți care tînjesc încă după vremurile apuse. De foamete nici nu poate fi vorba. Vilks e martor că magazinele și piețele gem de mărfuri... Muncitorii și țăranii n-au de ce să se plîngă nici ei. Așa că de o revoluție pornită din interior nici nu poate fi vorba. De la prima încercare detașamentele locale ar fi imediat distruse și astfel n-ar mai rămîne nici urmă de forțe interne care să ducă mai departe lupta.

Zarinș se întuneca tot mai mult pe măsură ce discuția înainta, dar la ultimele cuvinte ale lui Lidums ridică brusc capul și spuse :

— Noi însă vom păstra aceste forțe interne. Speranța noastră este războiul.

Apoi, înainte de despărțire, Zarinș îi invită să mai vină și cu alte ocazii pe la el.

La sfârșitul lunii noiembrie, Silais îi comunică lui Lidums că „însuși“ Mackibin dorește să-l vadă. Lidums zîmbi fără să vrea: acțiunile „solului“ trimis de naționaliștii letoni creșteau mereu.

Trebuia să fie foarte atent, fiindcă, după toate probabilitățile, Mackibin era un dușman de temut.

Mackibin era cel care se ocupa de aranjarea situației persoanelor „transferate“ sau fugite din țările baltice sovietice. Era bun și generos cu ele, în măsura în care acestea erau utile Serviciului englez de spionaj și în funcție de fondul secret de care dispunea.

Mackibin urma să vină la școală ca să-l vadă pe Lidums. Doamna Flower era în culmea agitației din cauza emoției. Pînă acum, mister Mackibin nu se deranjase să viziteze la școală pe nici unul dintre elevi.

Împreună cu el sosi și Nora.

Toți elevii școlii erau deja adunați în salon. Silais strălucea de fericire. Oricum, Lidums era un rezultat al muncii lui.

Așa cum era de așteptat, primul toast fu rostit de Mackibin. El ridică paharul în cinstea și în sănătatea „credinciosului fiu al poporului leton, conducător al naționaliștilor letoni, luptătorul și eroul Budris, și a devotatului său ajutor și reprezentant, domnul Kazimir“.

Toți se ridicară și ciocniră paharele, iar apoi ținură cîte o mică cuvîntare, în care își exprimau admirația față de curajul luptătorilor letoni.

Cînd se făcu liniște și privirile tuturor se îndreptară spre el, Lidums se ridică și rosti un discurs scurt, dar emoționant, adresat lui Mackibin, în care își exprimă sincera recunoștință față de atenția acordată prietenului său Budris și apoi închină un toast în cinstea guvernului britanic, pentru primirea atît de călduroasă ce i-o făcuse.

Ochii verzi ai Norei aruncău tot timpul săgeți în direcția lui Lidums, așa încît acesta începu să nu se simtă tocmai în largul lui. Se liniști doar cînd Mackibin declară că, de fapt, îl cunoștea de mai înainte, din povestirile Norei. Desigur, gîndea Lidums, Nora îl descriesese favorabil, dar se temea ca situația să nu se complice mai mult. Spera totuși că aceasta, din cauza prezenței șefului ei, nu va încerca să-i facă prea multe avansuri.

Nora însă se plimba printre cei de față, fumînd fără înterupere, răspîndind risete și glume în toate părțile și atingînd-

du-se mereu, ca din întîmplare, de umerii lui Lidums. Credea, probabil, că Mackibin era prea prins în discuțiile lui cu Lidums despre situația din Letonia, ca să mai observe ceva.

Mackibin îi puse, în general, cam aceleași întrebări pe care i le pusese și Zarinș. Lidums nu-și „îmbunătăți“ în nici un fel răspunsurile, dar, amintindu-și spusele lui Silais, pretinse, cînd fu întrebat despre numărul „lucrătorilor activi“, că regulile conspirației nu i-au permis să-l descoase pe Budris în această direcție. În cele din urmă îi veni și Silais în ajutor, atrăgînd atenția șefului asupra sa cu darul pe care i-l trimisese Budris. Cu aceasta, discuția luă sfîrșit și Lidums scăpă de corvoada de a răspunde la întrebările minuțioase ale lui Mackibin.

În total, acesta rămase în școală cam două ore, pe care le închină în întregime sărbătoririi lui Budris și a trimisului său.

Rămas singur, Lidums cugeta la schimbarea situației sale. Dacă englezii ar mai fi avut ceva bănueli în ceea ce-l privea, nu i-ar fi permis lui Mackibin să-i facă o astfel de primire sărbătorească. „De acum înainte, gîndea el, au să urmeze o serie de întîlniri oficiale, foarte folositoare pentru mine. Cu cît voi cere mai mult englezilor și bătrînului prezident, cu atît mai mare îmi va fi prețul în ochii lor! Englezilor le plac oamenii încăpățînați și perseverenți, iar de prezident probabil că li s-a făcut lehamite și nu mai așteaptă nimic bun de la el“.

În ziua de douăzeci și șase decembrie, Lidums fu invitat iarăși la Zarinș. Urma să vină la el și Skueviț, unul dintre emigranții letoni, fost mare fabricant, care visa la portofoliul de ministru al finanțelor, în caz că Letonia ar fi ajuns iar sub vechiul regim.

După o masă sărbătorească, cei trei, împreună cu alți bărbați invitați, se retraseră în cabinetul lui Zarinș și Lidums avu prilejul să-i înmineze oficial „prezidentului“ raportul lui Budris, la care muncise, împreună cu acesta, nopți de-a rîndul și care se plimbase, desigur, prin multe mîini, fusese tradus în engleză, verificat și răsverificat pînă la ultimul cuvînt.

Zarinș deschise mapa cu raportul, își puse ochelarii și se cufundă în citirea lui. Cum termina o pagină, i-o dădea mai departe lui Skueviț. Zarinș citea în tăcere, dar Skueviț nu se mai putu abține la un moment dat și exclamă:

— De necrezut! Să poți face o astfel de lucrare în condiții ilegale! Budris e un tip de-a dreptul genial! Cîtă concizie și cîtă ascutime a minții reflectă acest raport! E o adevărată lucrare științifică! E interesant de știut cum ați reușit să alcătuiți acest material atît de bine documentat!

— Grupul nostru are multe legături cu oameni de elită. În momentul în care avem nevoie de anumite date, le obținem imediat. Firește că acest lucru nu e făcut numai de Budris. El conduce doar, iar ceilalți execută, fiind gata întotdeauna de orice jertfă. Dacă eu n-aș fi putut trece peste „cortina de fier”, ar fi trecut, oricum, altul, minat de aceeași dăruire de sine și de aceeași încredere în conducătorul său.

— Fenomenal! Și când te gîndești că se vorbește atît de mult despre atotputernicia cekiștilor! exclamă Skueviņ.

— În nici un caz nu trebuie subestimați cekiștii. Tocmai de aceea lucrăm în cea mai deplină conspirativitate. Chiar și aici, vă rog foarte mult, domnule prezident, și pe dumneavoastră, domnule Skueviņ, să aveți grijă ca numele și prezența mea în această țară să fie ținute în cea mai mare taină.

— Bineînțeles! Înțelegem perfect cererea dumneavoastră, îl asigură Zariņš.

— Noi prețuim foarte mult spiritul dumneavoastră de sacrificiu și realizările pe care le-ați obținut, rosti cu gravitate Skueviņ.

În ceea ce privea ajutoarele bănești pe care le solicita Lidums, situația era destul de grea. Din punct de vedere financiar, „guvernul leton” depindea total de englezi.

Aici interveni Marele John, întorcînd discuția pe alt făgaș:

— Nu credeți, excelență, c-ar fi bine să vă consultați, în problemele care ne interesează, cu domnul Budris și cu reprezentantul său, domnul Kazimir?

Lidums se puse în gardă. Se vede că englezii se săturaseră, într-adevăr, de activitatea neproductivă și costisitoare a grupului Zariņš. Acesta răspunse, mușcîndu-și buzele:

— Desigur, și eu mă gîndeam că lărgirea legăturilor și a cîmpului de activitate ale grupului domnului Budris ne vor fi de mare folos. Vom lua în discuție această problemă în cursul sedințelor viitoare...

Zariņš știa, mai mult ca sigur, de această întorsătură a discuției. Totul era aranjat mai dinainte, iar el nu făcea decît să repete ceea ce i se ordonase să spună.

— Se subînțelege că domnul Budris va participa la alegerea noului guvern al Letoniei, în cazul în care ar începe războiul, continuă Marele John. Bineînțeles că o parte din guvern va fi alcătuită din reprezentanții acestui grup...

„Minunat! gîndea Lidums. Eu și Budris speram doar să influențăm întrucîtva activitatea guvernului fantomă și cînd

colo englezii au hotărît că portofoliile în guvern vor fi repartizate de către Budris!”

Skueviņ făcu o strîmbătură involuntară, iar Silais se mișcă incîntat în fotoliu. Era mai mult ca sigur că Budris și Lidums nu-l vor ocoli cînd va sosi timpul împărțirii portofoliilor.

— Bine, problema aceasta va fi discutată în cel mai scurt timp cu putință, răspunse sleit Zariņš.

Englezii care erau de față zîmbiră cu satisfacție. Prima sedință a „guvernului”, la care participase și trimisul lui Budris, se desfășurase după dorința lor și se încheiase cu izbînda deplină a lui Lidums, pe care începuseră deja să pună mare bază.

7

Înainte de Anul nou, Lidums primi vești proaste din țară.

Într-una din seri, Silais veni la el, tocmai cînd începuse să se bărbierească. După obiceiul englez, se bărbierea acum și dimineața și seara. Silais se trînti în fotoliu, își luă capul în miini și apoi, fără să-l privească în ochi pe Lidums, spuse mohorît:

— Strînge-ți lucrurile! Trebuie să te muți neîntîrziat la hotel.

— De ce? se miră Lidums.

— Din mai multe pricini...

— Spune-mi măcar una dintre ele! Am timp, cel puțin, să mă rad?

Lidums continua să se radă în liniște.

Silais sări din fotoliu și strigă furios:

— Nu înțelegi că eu răspund de securitatea dumitale?!

Lidums încetă să se radă și întrebă cu răceală:

— Spune-mi totuși ce s-a întîmplat!

— Ieri a trecut termenul de control al ieșirii în eter a lui Tom și Adolf...

— Tom și Adolf? Care, cei ce au fost debarcați odată cu Peterson și apoi s-au despărțit de el? Și ce am eu cu treaba asta?

— Aici e aici. Englezii cred că aceștia au fost prinși de cekiști. Și, dacă e așa, mai mult ca sigur că vor pune Ceka pe urmele grupului lui Budris...

Lidums privi neplăcut surprins în ochii lui Silais și zise:

— Dar ei au urmat cu totul altă linie!

— Exact. Însă au fost pregătiți la aceeași școală cu Gustav și cu Peterson, au fost debarcați împreună și deci puteau afla că aceștia s-au îndreptat spre un anumit cătun. Mackibin se teme ca nu cumva Gustav și Peterson să le fi povestit acestora unde și la cine se duc... De aceea, am primit ordin să evacuez neîntârziat școala și, în primul rînd, pe dumneata.

— Nu e cam tirziu? întrebă cu ironie Lidums. V-ați gândit că acești domni au putut fi prinși chiar din prima zi petrecută în Letonia și că încă de atunci cekiștii ar putea cunoaște adresa școlii?

Lidums termină, în sfîrșit, cu rasul, își fricționă fața cu apă de colonie și întrebă deodată cu asprime:

— L-ați anunțat pe Budris de presupusa cădere a celor doi?

— La asta nu s-a mai gândit nimeni... răspunse dezorientat Silais.

— Aha, deci iată cum acționează conducerea voastră! rise cu răutate Lidums. Tremurați pentru cițiva spioni englezi, ucenici în meserie, dar la cei care sînt la posturile de luptă nici nu vă gândiți! Dumneata însuși spuneai că Mackibin se teme ca spionii prinși să nu-l denunțe pe Budris. Voi cere imediat ca Budris să fie anunțat de urgență despre eventuala prindere a lui Tom și a lui Adolf și să i se comunice adresa la care s-au dus aceștia, pentru ca el să verifice și să limpezească povestea, prin ajutoarele sale...

— Da, da, ai dreptate, Kazimir! Voi comunica de îndată englezilor acest lucru. Dar acum, grăbește-te! Mașina e jos. Am să-ți ajut eu să-ți duci lucrurile.

Lidums se apucă să-și strîngă lucrurile în tăcere. Silais îl urmări cu atenție un timp, apoi exclamă inciudat:

— Nu pot să înțeleg ce fel de om ești dumneata, Kazimir! Cum poți avea atît sînge rece? Știi că s-ar putea ca la poarta școlii să fie un om însărcinat să te fotografieze și apoi să te împuște?

— O să mă ascund în spatele dumatăle, glumi mașinal Lidums, gîndindu-se cum să-și așeze costumul de seară în geamantan ca să nu se șifoneze.

Apoi întrebă:

— Acolo unde mergem voi găsi un fier de călcat?

— Desigur, mergem la un hotel de mîna întîi, răspunse agasat Silais.

— Atunci pot să-l pun cum o fi în geamantan. Imediat sînt gata, șefule.

Silais răsufală ușurat, apoi spuse cu admirație:

— Aș vrea să am nervii tăi!

— Foarte simplu. Trăiește un an-doi în pădure! Are un efect mai bun decît orice clinică de psihiatrie din lume.

Privi încă o dată camera, trase sertarele mesei de scris, mai deschise o dată ușile șifonierului și apoi ieșiră împreună.

Jos aștepta o mașină. Silais tot încerca să-l mascheze cu trupul său pe Lidums, de parcă ar fi fost pe deplin incredințat că la ieșire trebuie să aștepte, ascuns pe undeva, un ins pregătit să-i fotografieze pe toți cei care ar fi ieșit din școală. Dar cum Lidums, cu statura lui uriașă, cu greu putea fi protejat de micul Silais, acesta bombăni supărat:

— Intră mai repede în mașină!

Se vede treaba că instrucțiunile primite de la englezi erau destul de severe.

Merseră pînă la „Royal Hotel“, nu departe de o stație de metrou. Lidums se interesă:

— De ce crezi că e mai puțin periculos să locuiesc la un hotel?

— E un hotel mare, cu o mie, o mie și ceva de locuri. Să-ți pierzi urma în așa o masă de oameni nu e deloc greu.

— Ai dreptate. Cel mai bine te poți ascunde în pădure sau într-o aglomerație de oameni.

Ajunși în cameră, Silais comandă gheață și o sticlă de whisky.

După ce-și turnară cîte un pahar, Lidums întrebă:

— Acum poți să-mi povestești mai amănunțit cum s-au întîmplat lucrurile?

— A! Silais dădu din mină a lehamite. Așa se întîmplă cînd treburile se fac fără judecată! Eu i-am prevenit că cel mai bine ar fi ca toți patru să fie îndrumați către detașamentul vostru, dar Mackibin n-a vrut să mă asculte. El pregătise pentru Adolf și Tom o altă pistă. Și la ce au dus toate astea? Gustav s-a înecat în Venta — bine că cel puțin n-au găsit nimic asupra lui —, iar Adolf și Tom și-au pierdut urma în Riga. Se pare că numai Peterson, care a mers direct la Budris, continuă să lucreze. Dar dracu mai știe ce se întîmplă acum acolo...

— Ei, Budris e un om prevăzător...

— Dar dacă cei doi au mărturisit că împreună cu ei au mai fost debarcați și alții? Înseamnă că cekiștii se dau de ceasul morții căutându-l pe Budris. Mai grav este că, dacă lucrurile stau așa, acum cekiștii cunosc secretul nostru cu debarcarea. Nu sînt deloc proști, așa că-i vor scutura pe Tom și Adolf de tot ce știu... Trebuie să ne gîndim repede cum să reinnoim legăturile noastre cu Baltica...

Lidums întrebă cu fereală:

— O să trebuiască să-l văd din nou pe Mackibin, nu-i așa?

După prima întîlnire cu Mackibin, Lidums îi ceruse lui Silais să transmită lucrătorilor Intelligence Service-ului dorința lui de a asculta o expunere despre victoriile obținute de mișcarea de rezistență din țările Europei occidentale în timpul celui de-al doilea război mondial și despre planurile activității de subminare într-un eventual război dus pe teritoriul U.R.S.S. Ar fi dorit foarte mult, spunea Lidums, ca această experiență să poată fi transmisă grupului condus de Budris...

Ideea îi plăcuse foarte mult lui Mackibin. Întrebarea era însă dacă acum mai putea sau nu să reinnoiască o astfel de cerere.

— A, crezi că englezilor le pasă prea mult de Tom și de Adolf? Nici vorbă. Ei catapultează pentru astfel de treburi nemți sau oameni ca de-alde noi, spuse cu amărăciune Silais. Și cînd o operație eșuează, tot noi suferim consecințele, căci ne fac incapabili. Eu cred că am putea trage unele învățăminte din căderea celor doi. Durata instructajului elevilor ar trebui să fie prelungită. Dacă ar fi fost mai bine pregătiți, n-ar fi căzut așa de ușor, iar acum am fi putut și noi serba ca lumea Anul nou, se jelui el.

— Nu-i nimic, mie îmi place singurătatea, spuse Lidums.

8

După Anul nou, Silais îl anunță pe Lidums că va avea oaspeți, dar nu-i spuse cine anume va veni. Oaspetele se dovedi a fi doar Marele John, însoțit, bineînțeles, de Silais.

Discutară la început cîteva fleacuri, în special despre obiceiurile de la curtea de azi a Angliei. Lidums însă pricepu că Marele John nu venise doar de dragul lui, așa că întrebă la un moment dat:

— Nu credeți că de cînd am venit aici mîncîm de pomană banii din visteria regală?

— O, nu cred eu că visteria regală o să sărăcească din cauza dumatăle, rîse Marele John.

— Mă tem că lui Budris n-o să-i placă pierderea asta de vreme, replică Lidums cu seriozitate. N-am fost trimis în Anglia pentru o veșnicie. Eu stau aici degeaba, iar acolo oamenii mei luptă.

— S-ar părea că asta e o piatră aruncată în grădina noastră, Silais, nu? continuă Marele John să glumească.

— Kazimir are dreptate, spuse moale Silais, nerăspunzînd la gluma englezului.

Marele John se îndreptă, ținînd paharul cu cocteil în mînă, și, privindu-l drept în ochi pe Lidums, spuse cu același zîmbet:

— Pînă acum, noi n-avem nici o garanție cum că domnul Kazimir ar fi drept cel care se dă. Dar dacă e trimis la noi de faimoșii cekiști sovietici? Atunci interesul lui față de activitatea engleză de spionaj ar fi lesne de înțeles.

Silais pări și sări în picioare de parcă l-ar fi palmuit cineva, dar Lidums îi făcu semn cu mîna să se așeze la loc și spuse în liniște:

— Dacă vreți să știți, în timpul războiului trecut am fost trimis să lucrez în tabăra dușmană, incredințîndu-mi-se funcții mai înalte decît acelea care îți sînt incredințate dumatăle, John.

După ce termină, bău o înghițitură de vin, constatînd cu mulțumire că nervii nu-i jucaseră nici o festă. Cîtă dreptate avusese Budris cînd îl prevenise că provocările vor fi numeroase și în cele mai neașteptate momente: la un chef prietenesc, în timpul unei întîlniri cu o femeie care va căuta să-l convingă de faptul că-l iubește, cu prilejul comunicării știrii referitoare la condamnarea sa la moarte etc.

Asemenea capcane vor mai fi încă multe și uneori va trebui să pornească la luptă chiar și pe teren minat.

Silais își lăsă capul în jos. Marele John fu nevoit să zîmbească. Zimbi și Lidums.

— A fost numai o glumă, Kazimir, spuse Marele John cu stîngăcie.

— Proastă glumă, dragă John, observă supărat Silais.

Și era, pe bună dreptate, supărat. Cu „gluma” lui, Marele John pune sub semnul întrebării toată munca Secției „Nord” care ținea de Serviciul de spionaj englez.

Lidums izbucni deodată în rîs. Silais și Marele John îl priviră cu mirare.

— Mi-a venit o idee nostimă. Mă gândesc cât de mult ar fi pierdut englezii dacă eu aş fi fost trimis, într-adevăr, de cekişti. În primul rînd, m-au adus pe propria lor cheltuială, şi încă cu cîte riscuri, iar în al doilea rînd, mi-au creat în timpul şederii mele aici condiţii de viaţă cît se poate de bune. Dar şi mai caraghios ar fi dacă, pe urmă, cekiştii ar face cunoscută în toată lumea această acţiune compromiţătoare a spionajului englez. După aceste vorbe, din nou izbuoni în ris, ridicîndu-şi paharul.

Silais îl urmă şi el înveselit de-a binelea.

Marele John spuse cu necaz :

— Duci gluma cam departe, Kazimir. Să ştii că, într-adevăr, avem încredere în tine. Zilele astea vom începe să ne ocupăm de lucruri serioase.

— Ei, aşa mai merge ! exclamă vesel Silais, pregătind noi cocteiluri.

Discutară apoi mai relaxat despre calitatea băuturilor şi despre multe alte fleacuri.

Nu după mult timp, Marele John îl vizită iarăşi pe Lidums. De această dată era însoţit de un alt „specialist“, maior în Serviciul englez de spionaj, ce se ocupa de studiul problemelor referitoare la activitatea ilegală pe teritoriul duşmanului încă din perioada războiului trecut şi care făcea acum acelaşi lucru pe pămîntul unui „inamic potenţial“.

Maiorul adusese cu sine schemele după care fuseseră organizate unele mişcări de rezistenţă în raioanele ocupate de nemţi. El considera că aceste scheme, verificate de timp şi de experienţă, sînt cele mai bune şi vor fi cele mai utile într-un nou război.

Lidums observă că Marele John se aşezase în aşa fel, încît să-i poată urmări expresia feţei, pentru a-i surprinde în orice moment o eventuală reacţie deosebită.

Ascultă expunerea cu interes, deşi bănuia cam ce avea să audă.

Din toată experienţa ultimului război mondial, englezii preluaseră doar propriile lor scheme. În asta se reflectau pe deplin proverbiul lor conservatorism, opacitatea faţă de experienţele altora şi sentimentul propriei superiorităţi.

— Iată principalele noastre teze, spuse cu un ton profesoral maiorul. În ţara vizată vor fi răspîndiţi, dacă e posi-

bil, cu mulţi ani înainte de declanşarea războiului, oameni cu pregătire specială. Fiecare dintre ei se va ocupa de organizarea unei singure linii din programul mişcării de rezistenţă. Fiecare îşi va alege, la locul respectiv, două-trei ajutoare şi, împreună cu ele, va organiza reţeaua ce va îndeplini sarcinile trasate de noi. Fiecare dintre ei va avea cu el un radist şi o staţie de radio, pentru primirea ordinelor şi instrucţiunilor şi pentru menţinerea legăturii cu Centrala. Toţi aceşti specialiştii nu vor şti nimic unul despre altul, vor lucra absolut separat, fiecare fiind coordonat direct de centru. Iată schemele organizaţiilor care au funcţionat în Belgia, Franţa, Norvegia...

— Dar eu nu văd cum ar putea fi traduse în viaţă aceste scheme ! spuse Lidums, aplecîndu-se asupra lor. Toţi aceşti specialiştii trebuie aruncaţi în primul rînd pe teritoriul inamic. Or, ştiţi ce s-a întimplat cînd Centrala i-a debarcat pe Tom şi Adolf fără să-l anunţe pe Budris. Orice cădere a spionilor dumneavoastră e periculoasă şi pentru grupul lui Budris. De aceea, el are tot dreptul să ştie unde şi cînd veţi debarca spioni în Letonia. Va trebui să vă sfătuiţi intîi cu el cînd veţi mai avea de gînd să trimiteţi alţi oameni. În caz contrar, grupul lui Budris vă va refuza orice cerere de sprijin. Mai mult decît atît, dacă în împrejurimile detaşamentului vor apărea persoane necunoscute care vor susţine că fac parte din Serviciul englez de spionaj, oamenii noştri le vor impuşa fără multe discuţii, fiindcă securitatea detaşamentului e mai presus de toate, iar cazuri cu indivizi veniţi în scopuri provocatoare au fost destule...

— Bine, dar paralelismul în munca de spionaj e absolut necesar ! spuse nemulţumit Marele John.

— Iar noi îl considerăm foarte periculos. Vă rog să mă credeţi ! Cunosc mai bine decît dumneavoastră condiţiile locale.

— Bine, o să ne mai gîndim ! răspunse indispus Marele John.

Prima lecţie fusese total nereuşită.

Grupul lui Budris refuza cu încăpătînire să se supună regulilor impuse de englezi. Lucrul ăsta îl scotea din fire pe Marele John, dar îl obliga, în acelaşi timp, să privească acest grup ca pe o mare forţă reală, de-sine-stătătoare şi bine organizată.

Lidums deveni curind „consilier în probleme sociale“ al „guvernului naționalist leton“ și „consilier în probleme orientale“ al Secției „Nord“, funcții foarte propice pentru sarcina pe care o avea de îndeplinit : de a studia sistemul secret de pătrundere a spionilor englezi în Uniunea Sovietică.

Pe la jumătatea lui ianuarie, locuința lui Lidums fu din nou schimbată, din motive de securitate. De astă dată participară la mutare Nora, Marele John și „specialistul“ în materie de muncă ilegală, care îi dăduse mai înainte lecții despre lupta dusă pe teritoriul unui inamic potențial.

Noua locuință se afla undeva într-un modest și liniștit cartier londonez, într-o casă mică, cu grădină și garaj.

La primul etaj se aflau sufrageria, bufetul și bucătăria, la al doilea biblioteca, care slujea în același timp și de fumuar, dotată cu un bar mare, plin cu tot felul de băuturi scumpe și cu un mic frigider. Tot aici se aflau două dormitoare, un cabinet de lucru și baia. Șifonierul era plin cu ru-fărie de schimb.

Portarul Morris îndeplinea și funcția de șofer, iar soția acestuia se ocupa de treburile gospodărești ale casei. O mașină stătea în garaj la dispoziția lui.

Cînd veni vorba de mașină, Nora se oferă imediat să-i predea cîteva lecții de șoferie, pentru a-i reîmprospăta cunoștințele.

— Dar Kazimir știe foarte bine să conducă, Nora, rosti Marele John. Cînd avea șaisprezece ani plimba fetele din Riga pe litoral, cu mașina tatălui său. Deprinderile de genul ăsta nu se uită, zîmbi el, privindu-l fix pe Kazimir.

Lidums izbucni în ris :

— Uite că despre asta n-am spus, într-adevăr, la nici o anchetă, nici chiar la ruși.

— Să știi că noi n-avem nevoie de anchetele rușilor dacă vrem neapărat să aflăm ceva, răspunse tot rîzînd Marele John.

Lidums oftă și spuse cu un aer prefăcut :

— Ce să-i faci, va trebui totuși să iau cîteva lecții de la mister Morris. Mașina tatălui meu a fost rechiziționată de ruși încă din patruzeci, pentru „nevoile apărării“...

Nora își reinnoi oferta, dar Marele John spuse :

— Nu, nu, Nora ! Deocamdată Kazimir va trebui să ducă o viață mai liniștită !

— La ce se referă această remarcă, John ? întrebă Lidums.

— Mă gîndesc, în primul rînd, la sănătatea dumitale.

— Seara însă am voie să ies puțin, nu ?

Marele John îi măsură cu atenție statura vînjoasă, pumnii masivi și-l întrebă :

— Știi să te bați ?

— Am învățat multe din luptele cu cekiștii. Știu să mă lupt destul de bine și fără arme. Credeam însă că într-o țară civilizată ca Anglia...

— În Londra sînt tot felul de spioni. Îți amintești de cei doi, Tom și Adolf, și de probabila lor cădere în mîinile cekiștilor ? Dacă au fost prinși cu adevărat, mai mult ca sigur că ești căutat de spionii sovietici prin toate cotloanele Londrei...

— Jur că nu voi frecventa nici un fel de baruri sau cluburi de noapte. Puțin aer însă va trebui să iau din cînd în cînd...

— Bine, încearcă ! se milostivi Marele John. Dacă observi însă ceva cît de cît suspect, anunță-ne imediat. Și îi dădu două numere de telefon la care Lidums putea să sune la orice oră din zi și din noapte.

Timp de cîteva zile, Lidums făcu cunoștință cu casa și cu cei doi îngrijitori ai ei : mister Morris și soția sa, Peggy. Împreună cu mister Morris făcu cîteva plimbări cu mașina, iar serile ieșea uneori să ia aer în grădina din jurul casei.

Dealtfel, nu stătea deloc degeaba. Începuse să lucreze la raportul adresat „guvernului“ despre starea de spirit a populației din Letonia, neînfrumusețînd nimic, în ciuda rugămintelor lui Silais de a nu-l indispuce prea mult pe prezident cu sincerități supărătoare. De asemenea, începuse un raport asupra „muncii ilegale“ din Letonia, destinat Secției „Nord“. Aici puse foarte mult accent pe activitatea conducătorului „mișcării naționaliste“, Budris, care nu precupețea nimic în lupta sa pentru viitorul „Letoniei libere“.

În una din zile, Lidums primi din partea lui Zarinș o scrisoare din care află că fusese numit oficial în funcția de „consilier al prezidentului în probleme sociale“. În afară de

sfaturi privind organizarea socială, Lidums era obligat să elaboreze statutul unui nou ordin al republicii pentru „decorarea persoanelor ce se vor distinge prin merite deosebite în munca din ilegalitate”. Lidums gândi cu ironie: „Tare mă tem că nimeni nu va apuca să primească acest ordin...”.

Deocamdată nu era invitat nicăieri, fiindcă, după cum îi transmisese Skueviņ, s-ar fi putut ca spionii sovietici să fie pe urmele lui și probabil că și reședința prezidentului Zarinș se afla sub observația acestora.

În primele zile ale lunii februarie, Lidums fu vizitat de Nora, care îi aduse în dar câteva sticle de whisky. Aceasta îi spuse că venise din proprie inițiativă. Marele John era deocamdată extrem de ocupat. Tom, care de mult nu dăduse semne de viață și pe care îl credeau arestat de cekiști, ieșise pe neașteptate în eter. Rebane era în culmea fericirii. Nora nu-l avea deloc la inimă pe acest fost slugoi al nemților, așa că era foarte nemulțumită de succesul lui.

În ceea ce-l privea pe Kazimir, Marele John spunea că de-acum încolo va fi liber să viziteze reședința prezidentului, fiindcă nu mai există nici un pericol.

— Asta mi-a transmis Marele John? întrebă viclean Lidums.

— El nu știe de vizita mea, se necăji, plină de farmec, Nora. Dacă ar ști unde sînt, l-ar anunța neîntîrziat pe Mackibin...

— Și șeful Secției „Nord” nu i-ar fi pe plac vizita dumitale la mine?

— Sigur. Și n-aș avea nici un interes să aflu ceva. Îmi face niște cadouri prea frumoase, așa că n-aș vrea să-l supăr...

Băură cite un pahar de whisky, apoi Nora spuse:

— Să știi că am un dar pentru dumneata, Kazimir.

— Mi-ai adus deja un dar, glumi Kazimir, arătînd sticlele de pe masă.

— Nu asta, altceva. Și văzînd că Lidums e, într-adevăr, mirat, îl anunță solemn: o scrisoare de la prietenii tăi din Letonia.

Lidums nu-și ascunse deloc bucuria la vederea radiogramei descifrate: era dictată de Budris.

— Ei, acum te las cu amintirile tale. Să știi însă că deja sînt geloasă pe nevasta dumitale, îl amenință ea în glumă și apoi îl invită s-o conducă la mașină.

După ce plecă Nora, Lidums intră în casă și se apucă să citească radiograma. În prima parte, Budris se adresa lui

Silais și îl ruga să nu dea coordonatele detașamentului său vreunei persoane nesigure.

Această parte a radiogramei îl neliniști și-l supără pe Lidums: se vede treaba că Secția „Nord” încercase să-i plaseze lui Budris încă vreo cîțiva dintre spionii săi, fără să ceară mai întîi avizul lui. Fie că era vorba de o verificare suplimentară, fie că pur și simplu căutau să scape cu orice preț de cekiști, situația era deosebit de periculoasă atît pentru el cît și pentru Budris. Noroc că acesta spusese într-o radiogramă că în cazul apariției unor persoane necunoscute în împrejurimile taberei detașamentului său nu le garantează securitatea.

A doua parte a radiogramei, care se referea la treburile sale personale, îl intrigă foarte mult:

„Acasă la prietenul nostru toate sînt bune. Mirdza primește cu regularitate scrisorile pe care le pregătește Ianko; e drept că-i imită destul de stîngaci scrisul, dar în prima scrisoare Ianko a avut grijă să spună că a pășit ceva la mîna dreaptă...”

Ce însemna oare asta? Îl cunoștea prea bine pe Budris și știa că fiecare cuvînt al lui era mai scump decît aurul. În aceste câteva cuvinte se ascundea un avertisment adresat lui, avertisment pe care trebuia să-l citească printre rînduri. Ce vroia oare Budris să-i spună?

În prima parte a radiogramei, Budris se referea desigur la Tom și la Adolf. Se vede treaba că vulpea aceea bătrînă de Rebane încercă cu tot dinadinsul să-i transfere în grupul lui Budris pe cei doi, înviați peste noapte, după aproape două luni de totală tăcere. Dar dacă Budris i-a scăpat de sub supraveghere pe Tom și pe Adolf, de ce refuză acum să-i ia în grupul său, măcar și numai pentru a-i face inofensivi? Iar dacă Tom și Adolf se află totuși sub controlul său, de ce-o fi creat Budris legenda cum că aceștia primesc tot timpul materiale „interesante”, cu care se mîndrește atît de mult Rebane?

Și apoi fraza aceea: „Mirdza primește cu regularitate scrisorile pe care le pregătește Ianko; e drept că-i imită destul de stîngaci scrisul...”

Mirdza și Ianko! Ce vrea să spună cu asta? De unde poate să știe Mirdza care e scrisul lui Lidums cînd el nu corespundase niciodată cu ea? Dar Ianko? Acesta e probabil Delinș, alias Bars. Dar el n-o văzuse niciodată pe Mirdza și nu știa nimic despre ea. Numai Budris își mai amintește de tabloul „Așteptare” pe care pictorul Viktor Vetra, devenit apoi Li-

dums, iar mai târziu Kazimir, îl pictase avînd-o ca model pe Mirdza, romantica studentă de la Facultatea de litere.

Scena se întîmplase cu trei ani în urmă, pe malul Balticii, la Maiori. Urmase apoi cearta cu soția, și ea pictoriță, geloasă pe Mirdza și pe tabloul deosebit de reușit.

Mai mult, rezultă că scrisorile sînt alcătuite de Ianko, care-i „îmită destul de stîngaci scrisul, dar...”.

Cum să lege toate astea de Tom? Scrisori în Anglia nu scrie, deși un canal de legătură avusese, neîndoielnic, la început. Și de ce oare Robert Rebane, care de obicei e foarte scîrbos cu cei mai mici în grad decît el, îi lingusește acum pe operatorii radio? De ce luptă atît pentru micșorarea autorității lui Lidums în cadrul Secției „Nord”? N-o fi aici hiba pe care i-o indică discret Budris?

Mai devreme sau mai târziu însă, cu puțină băgare de seamă, tot va reuși să pună mîna pe toate elementele șaradei.

3

În una din zilele următoare, Lidums fu invitat de Marele John la Secția „Nord”.

În cabinetul Marelui John, strălucea de fericire Rebane.

— Ce zici de asta, Kazimir? îl întîmpină el zgomotos pe Lidums. Flăcării mei au reușit să forțeze „cortina de fier” și fără ajutorul mult-lăudatului dumitale Budris!

— Încîntat! răspunse Lidums zîbind larg, în timp ce le strîngea mîna.

Apoi continuă cu veselie:

— Cu cît croim mai multe drumuri, cu atît mai mulți oameni vor aștepta ziua pentru care cu toți ne zbatem atît!

— Kazimir are dreptate! exclamă John. E colosal că băieții dumitale au făcut o nouă spărtură! Acum vom avea mai multe porțițe pentru lansarea oamenilor noștri...

„Și pentru controlarea mea!” gîndi Lidums. Apoi spuse cu glas tare:

— Laudă-te, laudă-te, Robert! În locul dumitale și eu m-aș lăuda la fel. Ce vești ai mai primit de la ei?

— Sînt tocmai pe cale să ne trimită niște materiale foarte interesante. Nu degeaba am avut eu încredere în ei. Au luat mai întîi legătura cu cîteva persoane cunoscute de noi dinainte de război. Trebuie să recunoști, Kazimir, că niște prieteni vechi fac mai mult decît tovarășii tăi care se bălăcesc

prin mlaștinile Kurlandei. Aceștia sînt intelectuali de primă mînă și cunosc cel mai bine situația țării.

— Uite, vezi, eu n-am împins ironiile atît de departe ca dumneata. În timp ce intelectualii dumitale cloceau în apartamentele lor confortabile, ai mei luptau în adevăratul sens al cuvîntului. Nu degeaba Secția „Nord” l-a înrolat în rîndurile sale pe Delinș, în ciuda tinereții lui, și i-a încredințat paza spionilor trimiși de ea.

Marele John urmărea cu mult interes înțepăturile celor doi. Lidums nu-și dădea seama dacă era vorba de un simplu amuzament din partea șefului sau dacă în dosul acestui amuzament se ascundea veșnica dorință a Marelui John de a-și verifica colaboratorii. De astă dată era posibil ca obiectul verificării sale să fie tocmai problema celor doi eroi, Tom și Adolf, pe care Rebane îi ridica neconținut în slăvi.

Vilks, care tocmai îl sunase la telefon pe Marele John, fu invitat să vină și el. Cînd sosi, acesta îl întrebă:

— Vilks, dumneata ai stat în Riga aproape o jumătate de an. Din punctul dumitale de vedere, în condițiile de acolo e posibilă trecerea la luptă în legalitate?

— Noi am avut la îndemînă niște legitimații de electricieni și așa a fost de ajuns. Am avut însă mare grijă să evităm situațiile complicate.

— De unde ați efectuat transmisiile radio?

— Și din Riga, și din Maiori...

— Vedeți?! se adresă grăbit Rebane Marelui John. Deci se poate lucra acolo.

Vilks se simți ofensat. Asta însemna că el, Vilks, nu știuse să se descurce în Riga și de aceea se refugiase în pădure, în timp ce alții, adică Tom și Adolf, și-au făcut imediat un rost și transmiteau prin radio, din Riga, ca de la ei de acasă, fără să-i deranjeze nimeni. În consecință, adăugă veninos:

— Am omis să vă spun că, în timp ce efectuiam o transmisie din Maiori, după numai cinci minute de lucru, ne-au trecut goniometrele chiar pe sub ferestre. Abia am izbutit s-o ștergem din loc fără să fim prinși.

— Înseamnă, pur și simplu, că n-ați avut noroc, îl întrerupse Rebane. Băieții mei, în schimb, mi-au transmis încă din prima ședință niște date excepționale despre portul din Riga.

— Dă-mi voie să te felicit pentru succese, spuse Vilks,

însă eu cred că cel mai bine ar fi fost dacă băieții ar fi luat totuși legătura cu Budris.

Lidums îl privi pe Rebane, apoi spuse precaut :

— N-ar fi mai bine dacă l-am ruga pe Budris să trimită pe cineva, pentru un timp, în port ?

— De ce, că să-mi verifice oamenii ? se zburli Rebane.

— Sarcina noastră este să verificăm și să răsverificăm, i-o reteză Marele John.

— Dar e foarte bine așa, mister John ! Dacă Budris îi va trimite în port pe Iurka, n-o să se întâmple nimic ! îl susținu Vilks.

— Cine e acest Iurka ? se interesă Marele John.

— Unul care a lucrat înainte în portul Ventspils. Mi-a povestit mie odată că Budris îi propusese mai demult să se legalizeze și îi și făcuse rost de acte de lucrător în port. N-avusese însă inima să-și lase tovarășii și să plece...

— E vorba de un om de-al dumitale, Kazimir ?

— Da, spuse fără chef Lidums. Atunci când l-a propus Budris să se legalizeze, maică-sa era grav bolnavă.

— Uite c-am pus mina pe un fir interesant, spuse Marele John înviorat. Mister Kazimir, fii te rog bun și așteaptă-mă ! O să avem ceva de discutat. Vă las pentru un minut.

El ieși, iar Vilks și Rebane îl priviră pe Lidums, unul cu mirare, celălalt cu o supărare greu ascunsă. Lidums cugeța însă la cu totul altceva : dacă cumva Tom și Adolf au fost arestați imediat după ieșirea lor în eter, atunci de ce Budris îl redă pe Tom englezilor după două luni de tăcere ? Trebuia să mai aștepte și să fie cu ochii în patru. Probabil însă că Budris urmărea un scop foarte precis, dar care ?

Când se întoarse, Marele John își luă rămas bun de la Vilks și de la Rebane, iar pe Lidums îl invită în cabinetul colonelului Scott.

— Ulte de ce te-am chemat, mister Kazimir, zise acesta. Din spusele lui John am aflat că în detașamentul dumitale sînt și foști marinari.

— Șeful nostru, el însuși, e un excelent marinar. Și mai sînt încă doi, în afară de el.

— Vilks a amintit de un oarecare Iurka. Ce-i cu el ?

— Iurka a fost lucrător în portul Ventspils.

— Ar putea ieși din ilegalitate ?

— Numai în caz de necesitate extremă. Îi urăște fantastic pe bolșevici. Doi dintre frații lui mai mari au pierit în luptele din pădure.

Scott tăcu o vreme, apoi întrebă :

— Ofițerul nostru care v-a predat câteva lecții de strategie și tactică ale luptei în ilegalitate v-a vorbit de noile posibilități de trecere dincolo de „cortina de fier“ ?

— Mi-a spus doar despre folosirea în acest scop a turiștilor, a studenților și a actorilor cu care au început să facă schimb Uniunea Sovietică și țările occidentale.

— Exact ! spuse colonelul. În legătură cu această stare de lucru s-au ivit o serie întreagă de probleme. Mulți au fost tentați să creadă că, folosindu-i pe acești profani în materie de spionaj, vor reuși să facă minuni. Americanii au înregistrat deja destule insuccese pe acest plan. Normal că rușii nu le permit turiștilor să-și bage nasul acolo unde ne-ar interesa pe noi. De unele date pot face rost, dar de cele mai importante nu. Așa că, avem nevoie de oameni anume pregătiți, experți într-o profesie sau alta, care să ne dea informații utile. Crezi că acest Iurka ar putea fi aranjat într-un post convenabil nouă în portul Ventspils ?

— Cred că da, răspunse Lidums. Dealtfel, Budris îi propusese de mult acest lucru. Pe atunci însă ne aflam într-o situație foarte dificilă : stația lui Vilks fusese reperată de cekiști și un timp a trebuit să ne mutăm mereu tabăra ca să ne pierdem urma, iar Iurka n-a vrut să plece tocmai când ne era mai greu. E drept că maică-sa era grav bolnavă, dar după un timp s-a însănătoșit. Budris făcuse totuși rost, între timp, de acte. Cît despre Iurka tot ce vă pot spune este că e un ilegalist excelent și un foarte bun trăgător. În schimb, nu se pricepe în transmisii radio sau cifrări și nici n-a arătat vreodată că l-ar interesa așa ceva. Este un soldat prin excelență, un executant de ordine înăscut...

— Crezi că ar fi potrivit să-l folosim drept „căsuță poștală“ ?

— Excelent ! E un om pe care te poți bizui și care n-o să trădeze niciodată o taină. Dealtfel, e omul cel mai potrivit în legăturile noastre cu populația. Cunoaște toate dialectele letone, vorbește curent limba germană și o rupe puțin și pe englezește. În plus, are o fire extrem de plăcută, intră ușor în relații cu oricine...

— E o adevărată descoperire ! exclamă colonelul John, ia legătura imediat cu Budris și roagă-l ca neîntîrziat să-l aranjeze pe Iurka în Ventspils !

Lidums plecă îngîndurat. Nu-i va fi deloc ușor lui Budris să-l readucă în port pe Iurka, alias Arnold Lidoka. Când îl

luase din port pentru operația „Marea de chihlimbar“, lansase legenda trimeriei lui la un scurt curs de specializare în Leningrad. Or, de atunci trecuseră aproape doi ani.

4

Într-una din seri, Marele John îl invită iarăși pe Lidums la el. Rebane tocmai povestea ceva cu însuflețire în momentul intrării lui Lidums în cabinet.

— Mister Kazimir, Tom al meu e, într-adevăr, un băiat de ispravă! Mi-a transmis informații complete despre aproape toate întreprinderile de seamă din Riga!

— Grozav! Cum a reușit?

Vilks se încruntă. E drept că Tom nu dăduse date despre toate întreprinderile mari, însă promisese solemn că în curând va trimite materiale și despre acestea. Printre altele amintise că Adolf va fi peste puțin timp în posesia unor prețioase informații despre apărarea antiaeriană a Rigăi, dar că pentru aceasta ar mai avea nevoie de bani.

Se părea că, într-adevăr, Tom și Adolf au dat de o pistă bună. Lidums era de-a dreptul necăjit că Budris îi scăpase din mână. Să-l anunțe nu avea cum, așa că singura posibilitate de salvare a situației era de a semăna cât mai multă neîncredere față de protejării lui Rebane.

Marele John era reținut de șefi, așa că trebuia să-l aștepte destul de mult. Când apărură, nu avea o mină tocmai veselă: suportase, probabil, o strașnică săpuneală.

Lidums se făcu că nu observă nimic și-l întrebă, ca din întâmplare, pe Rebane:

— Spune-mi, mister Rebane, Tom a dat vreo explicație referitoare la pauza de două luni dintre prima și a doua ieșire în eter?

— Au trebuit să schimbe locul, răspunse scurt Rebane.

„Ah, tu, vulpe ce-mi ești!“ gândi Lidums.

— Mister John, continuă acesta, Tom are o propunere interesantă. El și Adolf au luat legătura cu doi naționaliști letoni. Normal că le-au făcut mai întâi o verificare atentă și au stabilit că în timpul ocupației naziste aceștia au lucrat în poliția nemțească. În momentul de față se tem că vor fi descoperiți, deoarece unul dintre ei s-a întâlnit întâmplător prin Riga cu cineva care a avut de suferit de pe urma lor la vremea respectivă. Arestarea lor e iminentă în aceste condiții.

Tom ne roagă să mijlocim transferarea lor în detașamentul lui Budris, în pădure. Consideră că sînt niște oameni profund devotați cauzei noastre și că ne vor fi de un real folos. Ne cer să le comunicăm coordonatele lui Peterson, pentru a cîștiga încrederea persoanelor respective și a prietenilor lor.

Marele John îl privi o clipă cu atenție pe Rebane, apoi i se adresă lui Lidums:

— Care e părerea dumitale, Kazimir?

— Eu cred că mister Rebane mai are și alte motive, nu-i așa?

— Ei, ce zici, mister Rebane?

— Tom presupune că grupul din Kurlanda are legături directe cu noi, pe mare. În timpul unei operații maritime obișnuite ar putea fi și ei evacuați, obținându-se astfel două lucruri: salvarea a doi oameni valoroși urmăriți de cekişti și preluarea unui material foarte interesant, care nu poate fi transmis prin radio.

— Într-adevăr, interesantă propunere. Dumneata ce crezi, Kazimir?

— Deocamdată pe mine mă preocupă o singură problemă. Mister Rebane s-a luptat nemaipomenit pentru ca Tom și Adolf să lucreze singuri și le-a interzis să facă apel la ajutorul lui Budris. Iar acum, chiar lucrătorii lui cer acest lucru. Eu consider că pătrunderea unor persoane neverificate în grupul lui Budris este extrem de periculoasă. Aceasta nu pentru că m-aș îndoi de sinceritatea lor. Detașamentul nostru trăiește însă în condiții grele, de veșnică pîndă și urmărire. Ce se va întâmpla dacă viața în pădure nu va fi pe placul acestor oameni deprinși pînă acum cu confortul și tihna? Va trebui să-i lăsăm, dacă vor voi, să plece. Nu putem ține oamenii cu forța. Și apoi, ce se va întâmpla dacă totuși vor cădea în mâinile cekiştilor?

— Putem să-i aducem în Anglia, protestă Rebane.

— Vilks, cit timp ai așteptat dumneata pînă cînd ai reușit să fii readus în Anglia? întrebă aspru Lidums.

— Un an și zece luni, răspunse scurt Vilks.

— Dar ce facem cu informațiile? aminti Marele John. Poate e vorba de niște documente importante sau de fotografii.

— Personal sînt total împotriva acestei experiențe riscante. Dar dacă mister Rebane insistă ca să-și impună punctul lui de vedere, eu cred că ar fi bine să cereți și părerea lui Budris în acest sens, întrucît el cunoaște mai bine situația de-

tașamentului. În sfârșit, Budris ar putea să-i dea sfaturi lui Tom, însă nu direct, ci prin Londra. Poate că va reuși să găsească niște adrese sigure pentru cele două persoane sau să le schimbe identitatea. Până când vom obține răspunsul lui Budris, îi vom comunica lui Tom doar atât: problema va fi luată în discuție.

— Vorbești așa de parcă grupul lui Budris ar fi proprietatea dumitale personală! spuse supărat Rebane.

— Iartă-mă, mister Rebane, dar eu răspund de securitatea lui, deși mă aflu departe de țară. Și încă ceva: dacă vei transmite totuși coordonatele detașamentului, atunci eu nu pot garanta securitatea celor care se vor folosi de ele. Budris v-a avertizat, dealtfel, într-o radiogramă, asupra acestui aspect. Lupta în ilegalitate e mai crudă decât în condițiile unui război deschis și în pădure nu se iau prizonieri.

Fața lui Lidums exprima atîta asprime, încît atât Rebane cît și Marele John tăcură un timp. După o pauză, Marele John spuse cu glas împăciuitor:

— Mister Kazimîr are multă dreptate. Și eu sînt de părere să cerem avizul lui Budris în această privință. Mister Rebane, pregătește, te rog, expunerea situației lui Tom și cererea acestuia!...

— Bine, se învoi Rebane fără prea multă plăcere.

— Colonelul Scott vă invită, domnilor, pentru joi, la ora două după-amiază, anunță apoi oficial Marele John și încheie ședința.

Seara, Marele John îi făcu o vizită lui Lidums, recomandîndu-i să fie foarte atent.

Discutară pînă noaptea tîrziu despre condițiile muncii ilegale în Letonia. Marele John părea foarte neliniștit. Dorea să știe dacă cekiștii sînt, într-adevăr, atît de perspicace cum rezultă din relatările celor fugiți de acolo, cum se comportă populația din orașele și satele mici față de persoanele străine, dacă se poate locui în Riga sau în alte orașe mari fără a fi înregistrat oficial și încă multe alte lucruri asemănătoare. Lidums înțelese că toate aceste întrebări erau puse numai fiindcă englezii nu aveau deloc încredere în afacerea cu Tom și Adolf. De aceea răspunse calm:

— Da, este greu pentru străini în Letonia.

Cu un an în urmă, Gustav a pierit tocmai fiindcă era de unul singur... Detașamentul lui avusese de înfruntat multe ciocniri cu cekiștii. Vilks gustase și el din greutățile luptei în ilegalitate.

5

La ședința de joi luară parte, în afară de englezi, estonul Rebane, lituanianul Iakiavicius și letonii Lidums, Vilks și Silais. Nora făcea oficiile de gazdă; amesteca cocteilurile și aranja sandvișurile minuscule pe farfurii.

Nimeni încă nu îndrăznise să se atingă de pahare. Rebane se învîrtea, mulțumit de sine, printre cei prezenți, făcînd, ca de obicei, glume proaste. Lîngă colonelul Scott se afla un tip îmbrăcat în pulover, care, din cînd în cînd, îl fixa pe Lidums cu o privire cercetătoare.

— Mister Rebane! spuse Mackibin. Puteți începe!

Toți se așezară la masa pe care erau expuse documentele aduse de Rebane.

Acesta își începuse expunerea cu o voce sigură, însă mina îi tremura ușor cînd întorcea paginile, trădîndu-i emoția.

— Cei doi elevi ai mei, Tom și Adolf, au sosit dincolo de „cortina de fier” în primăvara anului trecut. Au ieșit în eter după o perioadă de aclimatizare. Transmisiile au fost efectuate de Tom. În ultimele trei luni activitatea lor a înregistrat o serie de succese remarcabile. Aveți aici raportul principalelor lor comunicări! spuse el și puse pe masă un teanc de hîrtii. Am primit de la ei date importante despre capacitatea de mobilizare a portului Riga, lista și schemele de dispunere a întreprinderilor din oraș și date despre noua utilare tehnică a aerodromurilor din Letonia. În cel mai scurt timp, Tom ne va trimite și modul de repartizare a garnizoanelor pe teritoriul țării, precum și componența lor. Menționez că toate aceste date au fost culese de elevii mei într-un timp record.

Rebane îi îmbrățișă pe toți cu privirea. Tipul în pulover îi zîmbi în chip de răspuns; Mackibin și Scott schimbă priviri între ei.

Lidums gîndi: „Mackibin va fi răsplătit serios pentru un așa succes. Ah, Budris, Budris, ce s-a întîmplat oare cu tine?”

Rebane privi răzbunător spre Lidums, apoi continuă:

— După cum vedeți, domnilor, unu sau doi oameni întreprinzători pot lucra foarte bine în condițiile de acolo. Dar iată și reversul medaliei: în aceeași Letonie există un detașament

foarte bine echipat și înarmat de englezi, detașamentul lui Budris, al cărui reprezentant, mister Kazimir, se află în mijlocul nostru. Ce a reușit să facă acest detașament până acum? Nu mare lucru. Cu toate astea, Budris și ai lui susțin cu tărie ca toate legăturile noastre cu Letonia să se afle sub controlul lor. Nu cer prea mult în raport cu puținele servicii pe care ni le-au adus? Domnul Kazimir susține că acțiunile de spionaj în paralel sînt periculoase, totuși experiența celor doi arată că...

— Nu periculoase, ci chiar foarte periculoase! îl întrerupse Lidums. Iar poziția lui Budris nu este aceea pe care ați expus-o. El n-a avut niciodată pretenția de a controla toate legăturile Occidentului cu cei din Letonia. În primul rînd, asta n-ar coincide cu interesele noastre, din cauza creșterii gradului de pericolozitate, iar în al doilea rînd, orice grup de-sine-stătător poate aduce mari faloase cauzei noastre comune...

— Vă rog să nu mă întrerupeți! spuse enervat Rebane.

— Continuați, mister Robert! îl îndemnă binevoitor Mackibin.

În acest timp, ușa se deschise și cineva îi întinse Norei un teanc de radiograme. Ea le răsfoi în fugă și i le dădu lui Mackibin. Lidums se gîndi puțin, apoi îi trimise Norei un bilețel prin care îi ceru radiogramele lui Tom. Colonelul citi biletul, încuviință din cap și iată că raportul transmis de Tom, scris pe treizeci de pagini, se afla în fața lui Lidums.

Rebane, care își terminase expunerea, privi nemulțumit spre Lidums, dar nu protestă.

Lidums citea pagină după pagină, avînd mereu în minte cuvintele lui Budris din cea de-a doua parte a radiogramei primite cu cîteva zile în urmă: „Mirdza primește cu regularitate scrisorile pe care le pregătește Ianko; e drept că-i imită cam stîngaci scrisul...”

Acum avea în față acele scrisori și putea să le studieze în amănunțime.

După Rebane luă cuvîntul Mackibin, care, după ce se referi, destul de elogios, la activitatea lui Tom, anunță pe un ton oficial căderea în Letonia a unui grup de spioni americani, conduși de un oarecare Bromberg. Aminti, printre altele, că americanii nu doriseră să lege activitatea lui Bromberg de cea a spionilor Secției „Nord” și refuzaseră să comunice englezilor informațiile primite de la acesta.

Mackibin continuă apoi cerînd studierea în amănunțime a cauzelor care duceau la căderea spionilor străini trimiși în

țările socialiste și a greșelilor tipice făcute de aceștia. În cazul Bromberg, deși americanii cheltuiseră foarte mulți bani pentru pregătirea acestuia, operația dăduse greș.

În timp ce ceilalți discutau în amănunțime cazul americanului Bromberg, Lidums studia cu atenție materialele transmise de Tom. Multe dintre ele păreau a fi date exacte, altele puteau fi pur și simplu inventate. Iată, de pildă, datele despre existența unor bombardiere grele pe aerodromurile Letoniei. Nu mai încăpea nici o îndoială că materialele erau întregesute cu date false. Deci la aceste scrisori se referea Budris cînd spunea că sînt false. Adevăratul Tom de mult nu mai putea ieși în eter!

Acum Lidums știa cum să-și întărească poziția. Firește că Rebane nu-i va ierta lovitura, însă în spatele lui Lidums vor sta colonelul Scott, Mackibin și cei doi John, căci îi va ajuta să iasă cu fața curată dintr-o grea situație, care le-ar știrbi mult reputația...

Silais tocmai se străduia să analizeze una din cauzele prăbușirii spionului american.

— Eu cred că marea greșală a lui Bromberg constă în faptul că americanii au subestimat capacitatea de apărare a rușilor. Experiența lui Vilks arată că organele de securitate rusești sînt înzestrate cu radiogoniometre excelente. Nu trebuie să uităm că rușii se pun zi de zi la punct cu cele mai noi descoperiri ale științei și tehnicii. Succesele lui Vilks și ale lui Tom, ca și întreaga activitate a grupului lui Budris atestă că oamenii noștri sînt mult mai bine instruiți în ceea ce privește spiritul de prevedere. Terminînd, tăcu și se așeză solemn în fotoliu.

Mackibin îl privi întrebător pe Lidums. Sosise iarăși timpul să dea un examen; al cîtelea oare și cite vor mai fi încă de aici înainte?

— Eu nu cunosc condițiile în care a lucrat mister Bromberg în Letonia, începu el, de aceea n-am să discut cauzele căderii lui. Totuși, experiența mea de ani de zile dovedește că grupuri mici de oameni pot foarte bine să lucreze în ilegalitate, nu numai în pădure, ci și în cătune mai mici sau în orașe. Altfel, mișcarea noastră s-ar fi destrămat de mult. Mai știu însă un lucru: localnicii îi privesc cu neîncredere pe străinii care vin în mijlocul lor fără să aibă dovada apartenenței la o profesie sau alta. Îmi amintesc că Vilks și oamenii lui au fost înzestrați la început cu legitimații de monitori. Pe baza acestora au locuit în Riga fără nici o dificultate

timp de o jumătate de an. Că e periculos să te aventurezi de unul singur prin câțunele îndepărtate, a dovedit-o soarta tristă pe care a avut-o Gustav.

Acum voi trece la analiza activității lui Tom. Sint convins că și Tom și Adolf au fost niște elevi destoinici și că, în cazul în care, să zicem, ar cădea în mâinile cekiştilor, i-ar înfrunța cu bărbăție și curaj, ca și mister Rebane, dealtfel. Am însă de pus câteva întrebări: Lui mister Rebane nu i s-a părut deloc curios faptul că Tom și Adolf n-au dat absolut nici un semn de viață în toată această perioadă lungă de două luni, a aclimatizării lor? Cum poate explica mister Rebane miraculoasa lor capacitate de strângere a informațiilor după „înviere”? De ce se străduiește Tom să găsească cu orice preț o porțiță de intrare în grupul lui Budris? Dar, în treacăt fie zis, v-ați interesat oare, mister Rebane, unde au stat ascunși aceștia în răstimpul celor două luni de tăcere?

Eu sint convins că ei lucrează la ordinele cekiştilor. Sper însă că n-au trădat pe nimeni și că Budris nu e vinat deja prin toate colțurile Letoniei. Probabil însă că cekiştii, punând mîna pe stația de radio, încearcă să-l găsească pe Budris prin... Londra! Și, în acest binecuvîntat scop, i-au trimis lui mister Rebane o copleșitoare cantitate de informații.

Se auzi un murmur general de dezaprobare, iar Rebane sări ca ars în picioare. Mackibin îl privi sîngeros pe Lidums, de parcă acum-acum ar fi fost gata să scoată pistolul și să-l împuște. Dar Lidums nu dădu nici o atenție zarvei pe care o stîrnise și începu să răsfoiască în grabă foile radiogramelor.

În sfîrșit, găsind ceea ce căuta, continuă:

— Iată una dintre informațiile trimise de Tom. După spusele lui mister Rebane, datele au fost foarte mult prețuite de amiralitate și de Ministerul de Război. În această radiogramă, Tom transmite că pe unul din aerodromurile din Letonia se află o bază de bombardiere strategice sovietice. Dar asta este o informație cutremurătoare. Ministerul de Război cred că i-a înmînat pentru asta lui mister Rebane un premiu însemnat în bani. Însă nimeni nu s-a gîndit să întrebe măcar un singur turist, care a fost de curînd la Riga, dacă a văzut sau nu așa ceva. În mod categoric, acesta ar fi spus nu. Iar referitor la felul în care s-au instalat, ați văzut ce ne-a comunicat Tom: fostul bibliotecar din Riga numai că nu l-a luat la bătaie cu bastonul cînd a auzit parola, iar din mîinile țăranelor dintr-un sat de lingă Riga abia a scăpat, fugind cît îl țineau picioarele. După propriile lor cuvinte, Tom și Adolf

au închiriat singuri o cameră în Riga. Nu m-aș mira să aflu că gazda lor a fost chemată la miliție, fiindcă primise în casă oameni suspecti...

— Minciună! izbucni Rebane, sărind iar în picioare. Îmi ponegrești oamenii cu bună știință, mister Kazimir, dar n-o să-ți meargă!

— Aș avea de pus o singură întrebare lui mister Rebane, continuă Lidums cu singe rece, fără să-l privească pe acesta. Ați cerut specialiștilor noștri să compare ritmul de-acum al bătailor lui Tom cu cel înregistrat pentru control de Secția „Nord”?

Rebane se așeză imediat la loc. Lidums deveni dintr-odată furios.

— Idiotule! șuieră el în letonă. Ca să obțină coordonatele detașamentului lui Budris, bolșevicii ar fi fost în stare să-ți transmită prin Tom că în pădurile Kurlandei a fost construită o rampă de lansare a rachetelor intercontinentale!

Scott se întoarse către Silais și-i ordonă:

— Traduceți imediat în englezește, cu voce tare, ce a spus!

Silais traduse. Înjurătura scăpată pe neașteptate și cuvintele despre rampa de lansare a rachetelor îi înveseliră pe mulți dintre ei. Atmosfera se mai destinse puțin. Mackibin însă puse imediat mîna pe telefon și ordonă compararea ritmului transmisiilor făcute de Tom, înregistrate în timpul cît stătuse la Londra, cu cele ale radistului care transmitea din Letonia sub același pseudonim. Apoi ordonă intreruperea ședinței.

6

Dacă la începutul ședinței nimeni nu îndrăznise să se atingă de pahare, acum toți se îngrămădiră în jurul măsuței prezidate de Nora. Fiecare gîndea că dacă Kazimir are dreptate, toată munca Secției „Nord” în Riga se duce dracului.

Marele John se apropie de Lidums și-l întrebă:

— Ești, într-adevăr, convins că Tom nu există în realitate?

— Există în realitate, oftă Lidums, întrebarea e însă, unde: în Siberia sau în Letonia? Dar cel mai mult mă neliniștește faptul că Rebane n-a cerut verificarea lui.

— Dar poate că l-a verificat!

— Nu cred! N-ai văzut cum a căzut pe scaun de surpriză cînd l-am întrebat de asta?

Marele John rise la auzul expresiei „a căzut pe scaun”, apoi se duse să-și umple iar paharul. După ce plecă el, de Lidums se apropie Micul John, care-l întrebă cu asprime în glas :

— Ce ți-a venit să-i dai în cap estonului ?

Lidums întârzie cu răspunsul, sorbindu-și încet whisky-ul și privind în direcția lui Rebane.

„Tipul e deștept. Trebuie să gădesc ceva care să-i distragă atenția și să nu stea să-mi cîntărească fiecare cuvînt !”

Luînd trei pahare pline de pe tava întinsă de Nora, Lidums îl chemă pe Rebane să bea un pahar împreună cu el și cu Micul John.

— Și așa m-ai otrăvit de tot, bombăni Rebane, dar se apropie și luă paharul din mina lui Lidums.

Micul John îl privi cu uimire pe Lidums și luă și el paharul oferit de acesta.

— Sper că n-a fost mortală otrava ! rise sincer Lidums. Dar poate că găsim un antidot împotriva ei !

— Privește numai cum au fugit toți de mine, spuse Rebane rănit profund în binecunoscutul lui orgoliu.

— Lasă, nu-i nimic, nu pieri nimeni din asta, se mai întîmplă. Tocmai mă gîndeam că ai fost atît de încîntat de comunicările lui Tom, încît nici nu ți-a mai trecut prin cap să-l verifici. Așa e, nu ?

— Eu și acum sînt convins că Tom e cel care folosește stația de radio !... răspunse tăios Rebane.

— Înțeleg asta ! La altceva mă refeream însă. Nimeni nu te învinuiește că ai fi încercat să ne dezinformezi în mod conștient. Te-ai bucurat doar de ieșirea lui Tom în eter, nu-i așa ? sublinie Lidums.

— Sigur că da ! Rebane înțelese că i se întinde o mină salvatoare și se agăță de ea. Vă mai amintesc că verificarea radiștilor e sarcina șefului centrului de radio, eu primesc doar radiogramele descifrate.

— Ei, vezi ? exclamă Lidums și-l privi nedumerit pe Micul John. Uită-te și dumneata cît de straniu s-au încurcat ițele. Dumneata conduci și grupul meu și pe cel al lui Tom. Nu ți s-a părut suspect faptul că, deși se lăudaseră că și-au creat o bază serioasă, Tom și Adolf cereau în același timp cu insistență să ia legătura cu grupul lui Budris ? Ce nevoie au ei de o legătură periculoasă cu un grup care lucrează în ilegalitate ? Pentru salvarea celor doi naționaliști urmăriți de

cekiști ? Bine, dar din Riga puteau fi transferați mult mai simplu în Finlanda sau în Elveția, decît să-i înmormînteze în pădure, unde sînt atîtea riscuri și cine știe dacă ar mai exista posibilitatea să fie luați vreodată de acolo. Și încă o curiozitate : acum, în detașamentul lui Budris se află și doi estoni, Otto și Ants. Normal ar fi fost ca Tom și Adolf să se intereseze de deschiderea unei căi de pătrundere a acestora în Estonia. În loc de asta, ei ne propun altceva : să preluăm încă doi oameni, de parcă pădurea ar fi o casă de odihnă în care se găsesc de toate din belșug. Mai întîi ar fi trebuit să întrebe de soarta celor doi estoni, Otto și Ants ; dar nu, ei se interesează de Budris, iar despre amicii lor nu scot nici un cuvînt măcar.

— Mister Mackibin, îl strigă Lidums, cînd acesta trecu pe lîngă el, vreți să veniți puțin ? Cum a fost posibil să ne țineți departe de afacerea lui Tom pe mister John, pe Robert și pe mine ? Mister Robert, după cîte văd, primea de la Tom numai radiogramele descifrate. Cît despre mine, eu le-am văzut abia azi ! Bine că am trăit mulți ani în Riga și cunosc orașul și împrejurimile lui ! În ceea ce-l privește pe mister John, care răspunde de ambele grupe, n-a fost informat de faptul că Tom se pregătește să-i plaseze lui Budris alți doi oameni, pe lîngă cei șapte sau opt pe care-i are deja în grijă ! Oare e permis așa ceva într-o muncă de spionaj bine organizată ?

Domnul în pulover deveni atent. Mackibin îl privi mirat pe Lidums, apoi își luă iar o atitudine șefească.

— Așa e, John ?

John ridică din umeri, uitîndu-se la Lidums.

— Nici eu, nici Kazimir n-am știut că Tom se orientează spre grupul lui Budris.

— Dar dumneata, mister Rebane ?

— Eu am aflat de asta abia ieri, cînd am fost invitat la ședință. Recunosc însă că m-am bucurat foarte mult. În ultima radiogramă, Tom transmitea că e în posesia a foarte multe informații — planuri, hărți, cărți, manuscrise — și speră să le predea lui Budris, pentru ca acesta să le poată trimite mai departe, în Anglia.

— De unde știe Tom că noi avem legături directe cu Budris ? întrebă deodată domnul în pulover.

Rebane răspunse că Tom și Adolf fuseseră colegi cu Peterson și cu Gustav, fiind, dealtfel, debarcați în Letonia la aceeași dată. Probabil că pe drum își împărtășiseră planurile.

— Cum, dar elevii sînt în legătură unul cu altul? continuă necunoscutul.

— Erau doar compatrioți, mister...

Lidums se amestecă și el în vorbă.

— Sînt și eu la fel de mirat. La Londra am auzit vorbindu-se de Budris ca despre cel mai banal vecin, iar pe mine m-au ascuns cu o grijă nemaipomenită.

— Nu e de glumă, mister Kazimir. Trebuia să avem grijă de dumneavoastră! îl intrerupse Mackibin.

— Bine, dar și eu trebuie să am grijă de prietenii mei din Letonia, răspunse cu asprime Lidums.

— Da, asta a fost una din scăpările noastre, recunoseu Rebane.

Scott le ordonă să-și ocupe locurile la masă, așa că discuția se opri aici.

În încăperea intră șeful centrului de radio, care îi comunică ceva cu voce scăzută lui Scott. După plecarea acestuia, Scott îi anunță, fără să-și ascundă enervarea, că centrul de radio cere un răgaz de o zi pentru executarea verificării transmisiilor efectuate de Tom.

Ședința fu continuată vineri. Tipul în pulover asistă și de astă dată. Mackibin avea o înfățișare de om nedormit de două zile. Luă cuvîntul Scott:

— Trebuie să vă comunic că problema care ne interesa a fost clarificată: Tom a ieșit în eter o singură dată, la douăzeci și cinci decembrie, anul trecut. După aceea, de aparatul lui de transmisie s-a folosit alt radist... Făcu o pauză, așteptînd să treacă valul de indignare din sală, apoi continuă, fără să privească la nimeni: Această concluzie, împreună cu rezultatul analizei informațiilor transmise de ei, duce la presupunerea faptului că oamenii noștri au fost prinși de cekiști, care, folosind aparatul lui Tom, încearcă să descopere grupul lui Budris, prin Londra. Țin să-i mulțumesc lui mister Kazimir, care a reușit să descopere în potopul informațiilor transmise cu ajutorul radioului lui Tom datele false întretinute cu iscusință de inamic, dejucîndu-i în felul acesta planurile.

Se așeză apoi cu fața impietrită, neîndrăznind parcă să privească în ochii dezamăgiți ai colaboratorilor săi.

Rebane vorbi primul:

— Permiteți-mi, mister Scott, să transmit o radiogramă usturătoare cekiștilor. Să știe că spionajul englez nu poate fi dus de nas!

Scott se încruntă. Nici o radiogramă din lume n-ar mai fi putut șterge rușinea pătită. Lidums ceru cuvîntul și spuse:

— Eu aș menține mai departe legătura cu „Tom”. Dacă vom continua jocul început atît de fin de cekiști, vom reuși bine că spionajul englez are și oameni buni și multă experiență. Așa că, vrînd-nevrînd, vor trebui ca alături de informațiile false să furnizeze și o cantitate destul de mare de informații reale; cum ar putea altfel să-l mențină pe așa-zisul Tom? Iar noi avem în Secția „Nord” destui specialiști capabili să distîngă o informație reală de una falsă. Ați văzut doar ce prețioasă a fost radiograma despre capacitatea de mobilizare a portului Riga! La fel și cele în care se comunicau date despre repartizarea întreprinderilor industriale în Riga. Dacă alături de date militare vom cere lui „Tom” și date economice, cekiștii vor cădea în propria lor capcană.

Lidums continuă mulțumit, observînd că fețele tuturor începuseră să se însenineze.

— Iar acum să ne întoarcem la scopul urmărit de cekiști. Ei vor să pună mîna pe grupul lui Budris. Înseamnă că unul din cei doi, Tom sau Adolf, le-a povestit că împreună cu ei a fost debarcat Peterson, care avea sarcina să ia legătura cu acest grup. Dacă noi vom rupe veriga ce ne leagă de falsul Tom, cekiștii vor începe imediat să-l caute singuri pe Budris și numai Dumnezeu știe cum se vor sfîrși toate astea. Eu aș propune să continuăm jocul și într-una din radiogramele viitoare să comunicăm că am pierdut urma lui Peterson pe undeva prin Latgalia, să zicem. Latgalia e atît de departe de Kurlanda încît cekiștilor le-ar trebui luni de zile ca să-și dea seama că au fost păcăliți. Mai mult, să-l rugăm pe „Tom” să meargă în Latgalia să-l caute pe Peterson... În felul ăsta, cekiștii vor crede că „adresa” dată de noi e corectă...

Rebane, care la un moment dat se înnegurase la față, acum se liniștește. Kazimir îi întinsese o mîna de ajutor, deci nu luptase să-l distrugă și apoi, dacă jocul continuă, el, Rebane, va fi din nou în prim plan, fiindcă totul va trebui să se facă prin el. Iar jocul se anunța a fi foarte interesant...

Lidums își terminase expunerea, dar toți tăceau, gîndind încă la cele propuse. Mackibin se ridică în picioare, cu o mîna ceva mai veselă, și anunță că ședința a luat sfîrșit și că propunerea lui mister Kazimir va fi studiată în amănunțime.

La sfârșitul lui februarie, Nora și Marele John veniră într-o zi să-l ia la plimbare pe Kazimir, aducându-i din partea lui Mackibin patruzeci de lire. De acum înainte urma să primească pentru serviciile aduse maiestății sale, regina Angliei, patruzeci de lire pe săptămână, iar în scriptele financiare ale Secției „Nord” avea gradul de inspector șef.

Petrecură o seară foarte plăcută într-un mic restaurant leton din cartierul Soho, apoi Nora se plinse că o doare capul și dori să facă o scurtă plimbare la marginea Londrei. Opriră mașina în dreptul unui parc părăginit și Lidums coborî împreună cu Nora, lăsându-l pe Marele John în mașină. Se plimbară puțin pe alei și acolo, în spatele unor tufe, Nora îl sărută pe Lidums. Acesta rupse, pe întuneric, niște crenguțe verzi și i le dădu. Ar fi fost periculos să respingă avansurile ei insistente, căci o femeie refuzată devine extrem de răzbunătoare și n-avea nici un interes să și-o facă dușman.

Goniră apoi iarăși cu o viteză nebună prin oraș. După aceea, Nora se duse să se schimbe și-i anunță că au locuri rezervate la un bar de noapte.

Lidums avu grijă în tot timpul nopții să bea cât mai puțin, și, de aceea, o invita mereu pe Nora la dans.

Spre ziuă părăsiră localul și-l duseră întâi pe John acasă.

Lidums se întreba dacă Nora va veni la el sau pur și simplu îl va invita acasă la ea. Aceasta însă prevăzuse totul. Acasă la ea nu era nimeni; slugile aveau liber, așa că totul era în ordine.

După o oră petrecută la Nora, Lidums se duse acasă și dormi tun pînă la prînz. Se sculă, făcu o baie și o sună pe Nora. Aceasta îl anunță, cu o voce oficială (probabil că de astă dată nu mai era singură) că mister Mackibin îl roagă să vină la el pentru o scurtă discuție, însă nu cu mașina, ci cu mijloacele de transport în comun. Însemna că — gîndea Lidums — ședința are un caracter strict secret și el trebuia să facă în așa fel ca să intre cât mai neobservat.

În anticamera lui Mackibin așteptau Silais și cei doi John-i. Marele John se simțea, vizibil, destul de rău după o noapte de petrecere.

Nora le zîmbi cu dragălașenie și-i invită în cabinetul șefului. Prima întrebare pe care l-o puse Mackibin lui Lidums fu dacă luna martie și începutul lui aprilie oferă condiții bune pentru o debarcare în Letonia.

Lidums răspunse că timpul nu era tocmai propice, deoarece soarele apunea în jurul orei nouă, iar de ziuă se lumina încă de pe la ora patru. Rămînea timp prea puțin pentru debarcare. Dacă oamenii însă nu aveau încărcătura prea mare, debarcarea era totuși posibilă.

Ministerul Marinei dorea să debarce șase-șapte oameni care, după ce ar fi fost preluați de Budris pentru un timp, ar fi urmat să se îndrepte spre porturile rusești din nord și spre orașele dispuse de-a lungul Volgăi. Era vorba de descoperirea portului în care sovieticii urmau să încerce un nou submarin atomic.

Budris nu fusese încă anunțat de acest proiect. Marele John va urmări aplicarea acestui plan, iar Micul John urma să se deplaseze, împreună cu Lidums, în Germania, deoarece americanii ceruseră prin Ministerul de Război să aibă o întrevedere cu mister Kazimir, în vederea unei discuții referitoare la spionajul desfășurat în Uniunea Sovietică în condițiile actuale.

Înainte de plecarea lui Lidums în Germania, Nora veni să-și ia rămas bun de la el și să-i facă instructajul necesar. Părea foarte afectată de faptul că trebuiau să se despartă pentru un timp.

Lidums se pregăti cu multă grijă pentru primirea ei. Terminase tocmai de pictat în acuarelă un portret al Norei, care-i ieșise foarte bine. Avea nevoie de prieteni, așa că dorea să-i facă o impresie cât mai bună.

Așeză portretul pe masa lui de scris, alături de un vas cu flori artistice aranjate și destupă o sticlă cu vin.

Nora rămase de-a dreptul încîntată de portret, dar și el fu surprins cînd Nora îl sărută și-i băgă în deget un inel masiv de aur, cu piatră azurie, rugîndu-l să-l poarte mereu, în numele dragostei lor.

Lidums înțelese că Nora era sincer atașată de el și se bucură ca și cum ar fi scăpat de o mare grijă.

În timpul mesei, Nora îi dădu cîteva lămuriri în legătură cu scopul călătoriei lui în Germania. Americanii erau curioși să afle modul cum acționau oamenii lui Budris, mai ales că în ultimul timp înregistraseră cîteva insuccese destul de serioase, care culminaseră cu căderea lui Bromberg.

— Dragă Kazimir, îl preveni ea, nimeni n-ar dori ca acești regi ai dolarului, care se visează de pe acum stăpîni ai întregii lumi, să-și bage prea mult nasul în treburile noastre. Ar fi foarte bine dacă le-ai indica niște adrese cît mai departe de raza de acțiune a lui Budris. Cred că înțelegi însă că adresele trebuie să fie exacte și corecte. Nu știu cum s-a întîmplat, dar Budris a ajuns în centrul atenției americanilor. S-ar putea ca aceștia să ne controleze transmisiile, deși nu prea cred. În orice caz, ai grijă ca atunci cînd le vorbești de Budris să faci în așa fel ca să-i încurci urmele cît poți mai bine.

— Crezi că aș putea să le arăt raportul lui Budris? spuse el. Dacă îți amintești, acolo scrie clar despre dorința lui Budris de a nu-și extinde prea mult legăturile și hotărîrea lui de a împușca pe oricine s-ar apropia de detașament fără să fie anunțat în prealabil de Secția „Nord“.

— Asta o s-o hotărâști la fața locului, spuse ea.

Plecarea era fixată pentru a doua zi la ora șase dimineața, cînd urma să vină o mașină să-l ia. Își va spune numele, iar șoferul îl va duce la unul din aerodromuri. Acolo va fi și Micul John, pe care va trebui să simuleze că nu-l cunoaște. Pe aerodromul din Germania Federală îl va aștepta, de asemenea, o mașină care-l va duce la hotelul „Aldon“, unde va avea rezervată o cameră. Între șase și șapte seara, Kazimir va sta în bar și-l va aștepta pe Micul John. Documentele necesare și banii sînt în păstrare la acesta. Nu va lua cu el bani englezești.

— Dar dacă n-o să ne întîlnim?

— El se va opri la același hotel, îl liniști Nora. Și apoi, tu ai adresa mea de acasă. În orice moment îmi poți scrie sau telefona. O să mă plictisesc îngrozitor fără tine!

9

Călătoria cu avionul decurse în cele mai bune condiții. Lidums, îmbrăcat cu o sobră eleganță, cu inelul de aur în deget, avînd alura unui bogat om de afaceri, nu-i dădu nici o atenție Micului John, aflat la cîteva scaune de el.

După ce aterizară, Lidums se pregăti de coborîre. În momentul în care apărură în ușa avionului, cineva îl strigă pe nume. Cobori lute, fără să se uite în jur, și urcă într-o mașină militară, care staționa alături. Mașina porni cu viteză mare și nu opri decît în fața hotelului „Aldon“. Șoferul des-

chise portiera, îi dădu geamantanul și dispăru. Portarul îl întrebă: „Herr Kazimir?“ și-i întinse o cheie. Camera se afla la al doisprezecelea etaj.

După cîteva ore de odihnă, îl sună pe valet și-i transmise Norei o telegramă în care-i comunica că a ajuns cu bine la destinație. Micul John nu trebuia să știe oficial că Herr Kazimir corespundea cu Nora, însă Lidums era convins că acesta era totuși la curent cu toate.

Cînd coborî în bar, Micul John era deja la o masă și bea, cu un aer plictisit, un pahar de bere müncheneză. Lidums se apropie de masa acestuia și-i ceru permisiunea să stea.

Americanii nu erau încă pregătiți să-i primească în următoarele două zile și, ca atare, acest timp îl aveau la dispoziție. Micul John îi propuse să-l însoțească într-o vizită la o prietenă de-a lui. Mackibin le dăduse destui bani, așa că aveau cu ce să se distreze.

Îl sfătui să fie atent cînd iese din hotel și să-l aștepte în fața chioșcului de țigări.

La ora opt seara se aflau amîndoi în gară și luau trenul de Minden. Ajunși la destinație, o luară încet spre centrul orașului. Micul John sună la o ușă. Femeia care le deschise îl cunoștea de mult pe John, căci scoase o exclamație de surpriză. După ce-i pofti înăuntru, îi ceru imediat lui John bani. Acesta îi întinse cincizeci de mărci.

Începu un chef de pomînă. După ce se ameți bine, Micul John se retrase cu femeia aceea care îi întîmpinase. Văzînd că pe Lidums nu-l atrăgea nici una dintre fete, îl trimise, bombănînd, la dracu. Lidums spuse că vrea să se plimbe și ieși, promîțîndu-i lui John că la trei dimineața se va întoarce să-l ia.

Se întoarse la gară, cumpără cîteva vederi, scrise pe ele cîteva fraze, după care le strecură în vagonul poștal al unui tren ce tocmai trecea prin gară. Prietenii lui aveau să afle astfel că se găsea în Germania Federală, nu departe de ei. Pentru un străin, ceea ce scrisese el pe vederi era absolut nevinovat și inofensiv.

La ora trei dimineața se duse să-l ia pe Micul John. Acesta era atît de beat, încît abia se ținea pe picioare.

A doua zi, Micul John veni la el să-l anunțe că a cheltuit toți banii dați de Mackibin. Situația era deosebit de delicată. Nu mai aveau bani nici măcar pentru masă. Lidums

fi sfătui să încerce să vîndă ceasul și inelul primit în dar de la Nora. Procurară în felul ăsta o sută și șaiszeci de mărci. Lidums îl rugă însă pe cumpărător să-i trimită inelul prin poștă la Londra, la adresa indicată de el, promițîndu-i că va plăti pentru acest gest de două ori mai mult decît banii primiți.

Neamțul îi promise că va face așa, însă îi ceru pentru asta un preț întreit, adică în total trei sute de mărci. Lidums acceptă, deoarece știa că nu putea apărea în fața Norei fără inel. Banii obținuți fiind totuși insuficienți, John apelă la ajutorul unui vechi cunoscut, care-i împrumută două sute de mărci.

Mai trecu o zi fără ca americanii să dea semne de viață. Micul John era foarte nervos și injura tot timpul. Lidums înțelese că acesta se temea ca nu cumva americanii să fi aflat de petrecerea lui de la Minden.

Aproape de opt seara, sună la ușa camerei lui John mult așteptatul mister Earl. Lidums tocmai citea un ziar nemțesc, iar Micul John stătea posomorît în pat, cugetînd la nefericita lui aventură.

După ce făcură cunoștință, coborîră în fața hotelului, unde aștepta o mașină, care îi duse la aeroport. De aici luară avionul spre o mică localitate, situată în centrul zonei americane, nu departe de München. În afară de Earl, cu ei mai erau încă doi bărbați, care le fură prezentați sub numele de Bill și Alviras.

Hublourile avionului aveau storurile trase, iar călătorii fură avertizați că nu au voie să privească afară. Cînd avionul ajunse la destinație și ușa se deschise pentru coborîre, în fața trapei era deja postată o mașină. Trecerea în mașină se făcu rapid, pentru ca cei doi să nu poată zări deloc aerodromul. Mașina nu avea șofer, așa că sarcina aceasta îi reveni maiorului Earl. De la aerodrom o luară spre Kaufbeiren, unde se afla cea mai mare școală americană de spionaj. Mașina opri în fața școlii. Earl îi conduse în camerele pregătite pentru ei și îi preveni că prima discuție va avea loc a doua zi, dis-de-dimineată.

10

A doua zi, Earl veni după ei abia la ora nouă. Mașina îi aștepta deja în fața clădirii. Luară micul dejun într-un cafe-bar miniatural, iar apoi intrară în ședință. Aceasta era

condusă de colonelul Ross, șeful tuturor școlilor americane de spionaj de pe teritoriul Germaniei Federale. Ceilalți erau, desigur, persoane cu grade mari și funcții importante, deoarece mister Ross se purta foarte atent cu ei.

Întîlnirea nu avea un caracter prea rigid. Americanii se plimbau de colo-colo, în grupuri mici, și se îngrămădeau în jurul barului, la care maiorul Earl pregătea cocteilurile. Cei interesați de Letonia se apropiară de John și de Lidums, care discutau deja cu colonelul Ross. Lidums se adresă zîmbind colonelului :

— Presupun că această discuție se va lega și de insuccesele pe care le-au înregistrat prietenii noștri americani, mai ales în ceea ce privește cazul Bromberg. Ieri tocmai am citit despre el în presa germană...

Americanii deveniră atenți, iar colonelul Ross întrebă direct :

— Credeți că ați putea găsi o rețetă tămăduitoare în acest sens, mister Kazimir ?

— Chiar o rețetă nu știu dacă aș putea prescrie, însă un diagnostic cred că aș fi capabil să pun, răspunse sec Lidums.

Își dădea seama că trebuie să se poarte cu americanii cu aceeași aroganță cu care se poartă și ei, de obicei, ca să se poată impune.

— Cînd am plecat din Letonia, continuă el cu dezinvoltură, cekiștii tocmai puseseră mina pe doi lucrători ai spionajului englez, care abia pătrunseseră acolo. Din păcate, am aflat cu întîrziere de asta, dealtfel, ca și dumneavoastră despre Bromberg...

— Ați fost în Letonia ?

— Doar am venit de acolo în toamnă.

— Englezii mi-au promis că vom afla de la dumneavoastră multe lucruri noi, spuse unul dintre americani și apoi îi invită pe ceilalți să se apropie de ei. Toți se grăbiră să-l înconjoare pe Lidums și-l copleșiră cu întrebările :

— Cum vă explicați toate aceste nereușite, mister Kazimir ?

— Cum de v-ați dat seama de căderea englezilor Tom și Adolf în mîinile cekiștilor ?

— În ce fel e organizată lupta ilegală în Letonia ?

— Domnilor, domnilor ! Lidums ridică mina în semn de protest. Îmi puneți prea multe întrebări deodată.

— Într-adevăr, interveni colonelul Ross, puneți, vă rog, întrebările pe rînd ! Vă ascultăm, mister Kazimir !

Micul John îl privi pe Lidums cu neliniște. Se temea ca nu cumva acesta să dea în vileag vreunul din secretele muncii Secției „Nord”. Trebui însă să recunoască în sinea lui, mai tirziu, că acesta se descurcase minunat.

— Din experiența căpătată de mine în ilegalitate mi-am dat seama că marea majoritate a eșecurilor suferite de spionii străini care pătrund în Uniunea Sovietică se datorează faptului că aceștia nu-și dau seama că oamenii s-au săturat de război și refuză pur și simplu să se mai lase antrenați în acțiuni periculoase. Și încă ceva, spionii noștri nu știu că în această țară s-au schimbat foarte multe lucruri: au dispărut foametea, mizeria și fiecare și-a găsit cît de cît un post în această nouă lume care se ridică. Mulți dintre cei care au avut păcate pe suflet au scăpat de pedeapsă în urma amnistiei date după încetarea războiului. Se pedepsesc acum doar mari crime de război. Așa că mulți dintre cei ale căror nume se aflau în cartotecile noastre s-au prezentat în fața organelor de securitate. Vă spun asta nu numai din experiența personală, ci și din radiogramele trimise de Tom și Adolf, în care aceștia se plîngeau că n-au fost deloc bine primiți de către cei la care s-au dus trimiși de noi, iar pe alții a fost imposibil să-i găsească. Era foarte greu ca aceștia să reușească în astfel de condiții, mai ales că nu cunoșteau noile obiceiuri, noii termeni administrativi, prețurile mărfurilor, costul билетelor în mijloacele de transport, adică tot ceea ce face ca un om să pară obișnuit și să nu trezească suspiciuni în jurul său. Englezul Gustav, care era foarte bine pregătit, a pierit înecat într-un riu în primăvara anului trecut, mai mult ca sigur tocmai din aceste cauze; bănuiesc că moartea lui s-a petrecut pe cînd încerca să scape de urmărirea vreunor săteni care au vrut să-l prindă. Dealtfel, așa i-au și spus lui Budris oamenii din cătunul unde s-a întîmplat nenorocirea și cu care acesta are legături.

Lidums păstră un moment de reculegere în amintirea celui mort.

Toată lumea îl asculta cu atenție. Pînă și Earl își întrerupsese îndeletnicirile în colțul său de la bar. Cîneva rupse tăcerea:

— Continuați, mister Kazimir!

— Asta e o întîmplare tragică. Există însă și întîmplări nostime. De pildă, Vilks, un strălucit colaborator al nostru, a ajuns cu prietenii săi în Riga. Erau căpușiți cu o mare sumă de bani sovietici, dar numai în bancnote de cîte... cinci

ruble, pentru că nu știuseră exact corelația dintre bani și prețuri. Gîndiți-vă ce uimit a fost omul la care s-au dus în Riga, cînd i-au arătat o sută de mii de ruble în asemenea bancnote. O sticlă de votcă costă de pildă treizeci de ruble, iar un palton — cinci sute de ruble. Vilks fusese prevenit că dacă va folosi hîrtii de o sută de ruble va trezi suspiciuni. Omul le-a răspuns însă că el primește lunar un salariu de două mii de ruble, numărat de obicei în hîrtii de o sută de ruble. Deci pentru Vilks, cu hîrțiile lui de cinci ruble, ar fi fost foarte dificil dacă ar fi dorit să-și cumpere haine, de pildă!

Din nou se făcu tăcere. Deși Lidums îi avertizase că va povesti ceva nostim, nimănui nu-i venea totuși să rîdă.

În sfîrșit, cel care îl îndemnase mai înainte să continue și care, probabil, era cel mai mare în grad, se ridică și, privindu-i pe toți cei prezenți, întrebă:

— Mister Kazimir, cum vă explicați eșecul agenturii engleze?

— În cazul lui Tom și a lui Adolf nu e prea greu de explicat acest lucru. După primele transmisii, a urmat o perioadă destul de mare de tăcere totală. Apoi, Tom a început să transmită niște informații nemaipomenite. În afară de asta cerea insistent să i se mijlocească o legătură directă cu grupul lui Budris, pe care am cîntea să-l reprezint. În timpul acesta, în grupul lui Budris se aflau șase spioni englezi, care lucrau cu aparatele lor de transmisie din diverse puncte. Deja acest lucru începuse să ne neliniștească. L-am luat totuși pe Tom în serios, pînă în clipa în care i-am văzut radiograma. Tom s-a grăbit să comunice în una din ele că un anumit aerodrom din Letonia e pregătit pentru decolarea bombardierelor grele, înzestrate cu bombe cu hidrogen. O simplă verificare cu ajutorul turiștilor, arăta că aceasta era o dezinformare.

Convorbirea se mai prelungi încă vreo cîteva ore, timp în care Lidums avu deseori prilejul să strecoare și destule informații false, în folosul organelor de securitate sovietice.

După ședință, Lidums și John fură invitați la masă. Cel care părea a fi șeful îl rugă cu amabilitate pe Lidums să-l viziteze, pentru o scurtă discuție, după ce va trece în prealabil pe la cîteva din punctele de antrenament al spionilor americani. Cît despre mister John, spuse el cu tîlc, acestuia i se va crea posibilitatea să se distreze după plac.

„Înseamnă că au aflat despre trecerea noastră prin Minden, gîndi Lidums. Bine că m-am purtat ca un gentleman. În

privința vederilor pe care le-am pus în vagonul poștal, acestea erau cit se poate de nevinovate, așa că n-am de ce mă teme".

Luindu-și rămas bun de la cei doi, șeful spuse că Lidums și John vor fi tratați în școală ca niște oaspeți. Lidums îl uimi încă o dată cu răspunsul său :

— Eu aș prefera rolul de simplu cursant, replică el.

— Bine, dar asta ar atrage niște obligații suplimentare și destul de plictisitoare !

— A, într-o meserie ca a mea trebuie să mă antrenez cit mai des, răspunse Lidums. Când spun asta, mă refer numai la mine. Mister John e liber să facă ce crede.

— Bine, atunci am să dau dispoziții în acest sens, se învoi șeful. Și adăugă îngândurat : Aș fi dorit ca toți subalternii mei să gândească la fel ca dumneavoastră ! N-aveți impresia că și din cauza antrenării insuficiente se produc atâtea eșecuri ?

— Cred că vina o poartă, înainte de toate, lipsa unui echilibru sufleteșc. Superficiala cunoaștere a condițiilor locale trezește în mulți neîncrederea în forțele proprii, iar de la asta pînă la prăbușire nu e decît un pas.

— Acestea sînt presupunerile dumneavoastră ?

— Nu presupuneri, ci experiență, răspunse prompt Lidums.

11

Ziua următoare fu rezervată odihnei. John luă cincizeci de mărci din ultimii bani și plecă să se plimbe. Lidums rămase în cameră să picteze peisajul care se vedea în fața lui pe fereastră. Priveliștea era, într-adevăr, foarte frumoasă.

Începu să deseneze, cu mișcări sigure și precise, pe o carte poștală, toate figurile celor pe care-i întâlnise la ședința de ieri. Portretele erau executate minuțios, ca să redea cit mai bine realitatea. Apoi, acoperi portretele cu lac și peste el se apucă să picteze peisajul.

Lăsă apoi foaia să se usuce și, luînd o pagină mare de album, se apucă din nou să picteze peisajul de astă dată cu mai multă atenție. Când John se întoarse, rămase uluit de frumusețea tabloului pe care îl găsi. Lidums i-l dăruie ceremonios, spunîndu-i că îl pictase anume pentru el. Pentru sine oprise ca amintire doar mica schiță, despre care oricine ar fi putut spune că a făcut-o după o ilustrată și nicidecum după natură.

A doua zi, înainte de a pleca cu Earl la baza-școală, Lidums scrisese pe dosul cărții poștale pictate de el cîteva cuvinte

adresate unei femei din Danemarca și-l rugă pe John s-o pună la cutie cînd va pleca să se plimbe. Textul era următorul : „Încă trăiesc. Te iubesc. Te sărut". Urma apoi adresa ei.

— De ce nu treci și adresa dumitale ? se interesă John.

— Ilegalitatea te învață să nu-ți treci niciodată adresa, răspunse cu o oarecare melancolie în glas Lidums. Marta mea știe că am rămas de cealaltă parte a graniței. Acum își va da seama că am reușit să trec dincoace. Cînd împrejurările au să-mi permită, am să încerc să o vizitez. Deocamdată va ști că sînt la München...

— Dar dacă între timp s-a măritat ? se interesă John.

— În cazul ăsta, scrisoarea va fi primită de părinții ei, care, în mod sigur, nu i-o vor da.

Capitolul III

1

Ciudați oameni erau și ciudate destine aveau cei din jurul lui Lidums.

Mulți dintre ei erau foști soldați și ofițeri ai „marii" armate germane, originari din republicile baltice, care își legaseră soarta de aceea a fascismului, fie din ură față de soviete, fie din spirit de aventură, iar uneori fiindcă se întîmplase să fie astfel : lucraseră mai întîi în poliția germană, apoi, odată cu prăbușirea Germaniei, ajunseseră în lagărele de transferare din zona americană sau engleză. Aceștia erau acum oameni trecuți deja de prima tinerețe și alcătuiau cadrele mai vechi ale școlilor de spionaj.

Tot aici se aflau însă și tineri care făceau parte din cea de-a doua generație de familii distruse de război. Unii fuseseră aduși de nemți, alții ajunseseră aici odată cu părinții fugiți din țară. Aceștia crescuseră cea mai mare parte a timpului în lagăre. Știau bine germana și puțin limba engleză, dar atît ei, cit și părinții lor nu-și găsiseră vreo ocupație și nu aveau nici un fel de speranțe în viitor. Singura cale liberă de urmat pentru ei era spionajul. După terminarea școlii de spionaj, fiecare primea fiola cu cianură de potasiu, cu care, în caz de eșec, se transforma în sinucigaș.

Oameni ca aceștia erau pregătiți pentru „eliberarea" Letoniei...

Lidums gîndi involuntar la propria lui soartă.

Tatăl său, un cunoscut armator leton, fusese expropriat, dar preferase să rămână totuși cu familia în țară. Noul guvern îi oferî un post de conducere în secția de export-import a portului Ventspils și el acceptă. Nu se împotrivi nici cînd îi fu rechiziționată mașina și nici cînd trebui să primească în locuința-i încăpătoare încă două familii. Cînd naționaliștii încercaseră să-l atragă în lupta lor ilegală împotriva puterii sovietice, le răspunsese răsplat că nu intenționează să se apuce de politică. Lucrul acesta nu-i fu iertat și, în ziua intrării nemților în Riga, cineva îl împușcă în plină stradă.

Lidums își terminase facultatea încă înainte de război și se căsătorise cu o fată pe care o iubea.

Apoi izbucnise războiul și, odată cu el, își pierduse tatăl.

La cîtva timp după aceea îi murise și soția, rămînînd singur cu fetița, Anita. Din cauză că se menținea pe poziția tatălui său și refuza să conlucreze cu nemții, fu lăsat fără lucru și, astfel, ajunsese simplu hamal în port.

În ziua înmormîntării soției lui, nemții veniseră să-l ridice. Tot cartierul era răscolit pentru descoperirea unor „diversioniști”. Lidums reușise să scape și fugise în port, lăsînd copilul în grija surorii lui. Docherii l-au ajutat apoi să treacă în pădure, la partizani.

Partizanii din pădurile Kurlandei erau conduși de Balodis. Atunci a făcut Lidums prima dată cunoștință cu el. Înainte de război, Balodis lucrase ca șef al sectorului orășenesc de securitate din Ventspils, iar după izbucnirea războiului promise ordin să treacă în ilegalitate și să conducă mișcarea de partizani.

După ce luptă o vară întregă alături de partizani, pictorul Viktor Vetra, cu pseudonimul Lidums, fu înzestrat de Balodis cu acte potrivite, din care reieșea că își petrecuse vara într-un cătun la un unchi al său și fu trimis la Riga. Atunci intră în școala militară înființată de armata de ocupație. Cu biografia ce-i fusese creată fără să se recurgă la prea multe invenții și cu actele pe care le poseda, Lidums reuși să facă o impresie foarte bună.

Balodis credea cu tărie în înfrîngerea fascismului, dar mai știa un lucru, și anume că nemții se străduiau să pregătească tot mai multe cadre pentru un eventual război secret, în cazul în care Germania ar fi pierdut războiul. Lidums urma să fie unul dintre pionii pe care sovieticii doreau să-i infiltreze discret în tabăra dușmană.

În școala militară, Vetra avu ocazia să cunoască mulți oameni, printre care și pe acel Cever, pe care avea să-l întâlnească mai apoi în pădure, pe cînd juca rolul de comandant al detașamentului de falși frați din pădure. Aici, Lidums făcu portretele multor colegi, păstrînd întotdeauna pentru sine o copie cît mai exactă.

Vetra termină strălucit școala în anul în care armatele sovietice înregistrau succese la Stalingrad și sfărîmau blocada Leningradului. La început servi în garnizoana din Riga, apoi, în ajunul plecării pe front a legiunilor letone „de voluntari”, „se îmbolnăvi grav” și reuși, ajutat de Balodis, să lucreze în continuare în garnizoana din Riga. Rămase în oraș pînă în anul 1944. Frontul se apropia cu repeziciune. Balodis se afla de mult în primele linii.

Urmară zile grele: nemții împușcau mulți letoni, învinuindu-i de dezertare. Atunci apărură iară Balodis, care-l sfătui să-și strîngă lucrurile, să ia cu sine două pistoale și un cuțit, să-și ascundă hîrțiile de valoare și desenele și să meargă cu el...

Lidums fu lăsat în orașul Madona și sfătuit să nu se prea arate la față. Organele de securitate aveau anumite planuri în legătură cu el, după cucerirea Letoniei. Lidums rămase în Madona pînă la sfîrșitul războiului. Anita implinise patru ani deja și se afla tot la sora lui. Lidums se recăsătorise cu o tînară pictoriță, care se atașă mult de fetiță și aceasta începu chiar să-i spună mamă.

Vetra lucra ca profesor de desen și picta mult. Uitase cu totul de război, cînd apărură iarăși Balodis, antrenîndu-l de astă dată în acțiunea de curățare a pădurilor Kurlandei de bandele rămase din timpul războiului.

— M-am gîndit să te infiltrez într-o bandă, spuse Balodis. Tu ai fost ofițer în armata germană, iar tatăl tău a avut de suferit de pe urma bolșevicilor, cunoști trei sau patru limbi și poți trece cu ușurință drept omul lor. E foarte important să nu trezești suspiciuni, fiindcă de la o vreme orice membru nou al unei bande e verificat și răsverificat de o sută de ori. Crezi că o să poți face față?

— Da, răspunse hotărît Lidums.

— Nu te grăbi. Poate ți se pare romantică acțiunea, dar să știi că o să curgă mult sînge!

— Uiți un lucru, Balodis: eu am de răzbunat un tată...

Așa se făcu că într-o primăvară Lidums fu transportat pe un catir pînă în dreptul farului Ujav și lăsat într-o barcă cu motor, la cîțiva kilometri în larg. Totul se întîmplă într-o noapte, pe o mare răscolită de vînt. Lidums ajunse la mal cu greu, descărcă barca, scoase un cep din fundul ei și, dînd drumul motorului, îi făcu vînt pe mare. Barca înaintă cu viteză, iar apoi, luînd apă, se duse încet la fund.

Lidums își puse rucsacul pe umeri, luă geamantanul cu stația de radio în mînă și o porni încet la drum.

Trei zile trecură ca un coșmar. Rătăci îndelung prin pădure, intră în sate în care nimeni nu vroia să stea de vorbă cu el, să-l lase să înnopteze sau să-i dea ceva de mîncare. Dormea în stoguri de fin, în bordeie părăsite, făcute de vînători în trecere sau poate chiar de cei pe care îi căuta. Nu-și ascundea urmele, fie din neștiință, fie din nepăsare, își aprindea focul cu stîngăcie, făcînd fum mult, dar nu reuși să dea de nimeni.

A patra zi dădu de un pădurar, care îl primi cu o sinceră bunăvoință. Lidums făcu o baie pe cinste, se bărbieri, în sfîrșit, după atîta vreme, iar după ce mîncă, povesti fără ocolișuri că a slujit în armata germană, că a căzut prizonier la ruși, iar apoi, pe cînd se afla în lagăr, a reușit să scape și să fugă în Elveția. Cu cîteva zile în urmă se întorsese în Letonia, cu gîndul să-și caute foștii prieteni, despre care auzise că se stabiliseră în Kurlanda.

Pădurarul, fără să-i spună nimic, îi pregăti așternutul în finărie. Pe la miezul nopții fu trezit de doi inși cu automate în mîini, care îi ordonară să-și ia lucrurile și să-i urmeze. Ce erau oare? Bandiți sau cekiști?

După ce-l legară la ochi, o luară prin pădure. Drumul fu peste măsură de lung. Din discuțiile celor doi, Lidums înțelese că îl bănuiau a fi un cekist trimis să descopere tabăra bandiților...

În cele din urmă ajunseră la un buncăr dărăpănat și murdar, în care mirosea a trupuri nespălate, a votcă și mîncare proastă. Îi luară legătura de la ochi, dar îl lăsară cu mîinile legate. În fața lui se aflau trei bărbați, dintre care unul era șeful bandeii.

La învinuirea că ar fi cekist și nu cel care se dă, negă înfuriat totul, afirmînd că ei sînt cekiști, dar că nu se teme de ei, cu toate că au găsit asupra lui documente și obiecte foarte compromițătoare. Printre altele, avea asupra lui o im-

puternicire din partea „Consiliului central leton”, ce își avea sediul în Elveția, în care scria clar că era trimis în Letonia pentru unirea și coordonarea acțiunilor desfășurate de detașamentele răzlețite ale „fraților din pădure”.

Bandiții îl lăsară în pace, sub pretextul că trebuie să mănînce, dar nu dădură nici un semn că l-ar crede. Așteptau, probabil, pe cineva. Ceva mai tîrziu sosi un altul, care se miră că nu l-au împușcat încă pe cekist și apoi povesti, în culmea veseliei, că a fost martorul uciderii lui Balodis în timpul unei lupte scurte pe șoseaua Ventspils-Riga. În mapa lui Balodis fusese găsit un document din care aflaseră că tipul de față era un cekist cunoscut, Lidums, trimis de Balodis cu o misiune secretă în pădure.

Toți scoaseră adevărate țipete de bucurie cînd auziră de moartea lui Balodis, apoi se repeziră spre Lidums și-l tîriră afară din buncăr ca să-l împuște.

Lidums jucă ultima carte. Dacă tot au să-l împuște, atunci le va spune scopul sosirii lui la ei. Le povesti cum fusese adus de cuter și cum scufundase barca pentru a-și pierde urma. Apoi mărturisi sarcina care-i fusese încredințată, și anume aceea de a lega toate detașamentele de „frați din pădure” cu centrele de spionaj din Anglia, America și Elveția, pentru crearea unei căi ilegale de trîmțire de ajutoare pentru aceștia și de pătrundere a unor noi spioni în Uniunea Sovietică. Îi părea rău că n-a reușit să-și îndeplinească misiunea. Nîmerise prost: în loc să dea de niște oameni îndrăzneți, de niște adevărați „lupi de pădure”, dăduse peste niște iepuri fricoși.

Șeful bandiților rise cu vulgaritate, iar apoi se retrase împreună cu ceilalți ca să-i hotărască soarta.

După cîteva minute, îl tîriră, cale de o jumătate de oră, departe de tabără, opriră, îi dădură o lopată în mînă și-l puseră să-și sape groapa.

Lidums își mișcă cu greu degetele umflate din cauza legăturilor, marcă cu lopata conturul gropii și începu să sape mecanic. Amintiri fugare, din copilărie pînă la maturitate, îi treceau ca un vis prin minte. Îi părea rău că o să piară prosteste, fără să se fi răzbunat pe cei care-i omoriseră tatăl.

Șeful îi porunci să se întoarcă cu spatele la călăi și să aștepte la marginea gropii săpate de el.

I se ordonă încă o dată să recunoască faptul că e trimis de cekiști.

— Duceți-vă dracului! șuieră printre dinți Lidums.

— Foc! comandă același glas.

Se auzi un răpăit sec de automate, dar nu-l atinse nici un glonț. Lidums se întoarse brusc și strigă:

— Canalii ce sînteți! Nici să trageți cu arma nu știți! Dați-mi un pistol să-mi zbor singur creierii. Merit, pentru că am fost atît de prost și-am vrut să-mi leg soarta de a voastră!

Șeful se aruncă spre Lidums:

— Iartă-ne, domnule Lidums!

Lidums îl izbi însă din toate puterile cu cizma. Ceilalți alergară și ei către el și începură să-l îmbrățișeze.

— A fost o simplă verificare. Am găsit și barca cu motor cu care ați venit. Condițiile de aici sînt însă de așa natură, că luptăm toți împotriva tuturor...

În felul acesta fusese primit Lidums în bandă. Luni de zile se străduise apoi să facă cunoștință cu șefii diferitelor bande, pentru ca abia în toamnă să reușească să-i întrunească pe toți la o ședință, în care urma să le dezvăluie pe larg planurile ce le aveau cu ei serviciile străine de spionaj. La ședință veniră toți fără arme, ca să nu se ajungă la încăierare. La momentul potrivit au apărut însă cekistii, care i-au luat ca din oală...

Și iată că acum se afla din nou printre astfel de oameni, purtînd iarăși vechea mască.

2

În dimineața următoare, Earl îl invită pe Lidums să participe la desfășurarea unor interesante lecții militare, ținute la școala de spioni parașutiști. Aici erau transferați, pentru ultima instruire, spionii care absolviseră toate celelalte cursuri de pregătire și urmau să fie parașutați în diferite țări pentru a desfășura activitate de spionaj.

Lidums și Earl erau întovărășiți tot de cei doi, Bill și Alviras. Earl îi rugă să nu scoată nici un cuvînt, deoarece paznicii bazei nu trebuiau să știe că nu sînt americani. În școală, dealtfel, era interzis să te plimbi sau să faci cunoștință cu cineva. De Lidums, Bill și Alviras urmau să se ocupe doi instructori: un locotenent și un sergent, care nu-și spuseră numele.

Ambii se purtau grosolan cu elevii și-i tratau foarte de sus. În ceea ce-l privea pe Lidums, îl lăsară în pace, fiind avertizați de Earl că acesta are o misiune specială.

Cursurile începură în dimineața zilei următoare.

Fură învățați să stringă și să împacheteze o parașută, să o dirijeze după lansarea din avion, să ascundă parașuta pe teritoriul „inamicului” în așa fel încît să nu poată fi descoperită ș.a.

După aceea, fură introduși în clasa următoare, unde se efectua pregătirea pentru săritură.

Lidums făcu uz de toată răbdarea și de tot zelul său ca să intre în grațiile locotenentului. În cele din urmă, gheața se sparse și, într-o seară, locotenentul îl invită la el în cameră. Lidums se pregătise din vreme pentru această vizită mult așteptată. Făcuse rost, cu multe sacrificii bănești, de un sfert de kilogram de whisky foarte bun, pe care i-l duse în dar.

Locotenentul se bucură sincer de venirea lui Lidums și pregăti în grabă paharele și cuburile de gheață pentru whisky.

Îi spuse că se numește Herbert, iar apoi îl întrebă dacă școala i-a făcut o impresie bună. Lidums îi răspunse că în comparație cu ceea ce făcea el, aici totul părea mai interesant, iar perspectivele erau mai mari. Toți, auzise el, erau foarte bine plătiți și aveau dreptul, după expirarea contractului, la cetățenie americană.

— Dacă nu cumva sînt împușcați într-una din operații, completă cinic locotenentul.

— Bine, dar și eu pot fi împușcat în munca mea! răspunse Lidums. Diferența este că unul de teapa mea nu are prea mari perspective, în timp ce ai voștri cîștigă bani buni.

— E drept că la noi se plătește mult mai bine, dar un contract se încheie pe o perioadă de zece ani, iar limita de vîrstă pentru încheierea lui este de treizeci și șase de ani...

— Eu am treizeci și cinci de ani, minți Lidums, am slujit în armata germană, cu gradul de căpitan, am fost pregătit în școala engleză de spionaj și mare lucru de capul meu tot nu e.

— Dar nu se compară școlile voastre de spioni singuratici cu școala noastră, prin care trec sute și sute de soldați pregătiți pentru desantări aeriene masive. Acești soldați sînt antrenați pentru traiul în mlaștini, în păduri, în pustii, să știe să obțină apă potabilă din mare, să se hrănească cu șerpi și cu melci, să lupte de unul singur sau într-un corp de armată,

să semene panică și să cucerească orașe. Poate fi comparată o misiune atât de măreață cu acțiunile spionilor voștri?

Whisky-ul își făcea efectul și Lidums nu trebui să pună prea multe întrebări ca să afle tot ce-l putea interesa.

Lidums continuă să frecventeze cursurile școlii cu regularitate și conștiinciozitate. La o serie de exerciții îi uimi pe instructori cu sprinteneala și agilitatea de care dădu dovadă, lăsându-i în urmă pe Bill și Alviras, deși aceștia erau mult mai tineri.

Intr-o zi, îl vizită Micul John, care avea de astă dată o înfățișare foarte prosperă. După cum se lăudă el, dăduse o lovitură bună într-o afacere. Împreună cu câțiva ofițeri de marină se ocupa de vânzarea vapoarelor scufundate în timpul războiului. În acest scop exploatase hărțile maritime folosite de marina militară. Ceea ce comercializau ei erau coordonatele vaselor, operația de scoatere la suprafață a epavelor revenind cumpărătorilor.

Cu această ocazie, Lidums îi destăinuie Micului John că și tatăl său a avut, pînă la venirea bolșevicilor la putere, multe vase. În timpul războiului, unele fuseseră scufundate, iar altele capturate de diferite state.

Micul John era în culmea extazului. În cariera lui întâlnise scriitori, ziariști, artiști, dar armatori nu avusese cîntea să vadă. Deși Lidums îi recomandă să nu ducă vestea mai departe, el abia aștepta să-i spună lucrul ăsta lui Mackibin. Lidums era sigur că această mărturisire îi va întări și mai mult poziția în ochii englezilor.

Micul John venise de fapt să-l avertizeze că a doua zi vor începe săriturile cu parașuta. Deși Mackibin îl sfătuisese să se abțină de la această parte a lecțiilor, totuși Lidums stăruia să termine cursurile trecînd absolut toate probele.

Și, într-adevăr, trecu foarte bine și probele de perspicacitate și cele de sărit cu parașuta în diferite condiții.

Șeful școlii engleze de spionaj din Londra, care venise să supravegheze activitatea celor doi elevi ai săi, Bill și Alviras, îl anunță pe Lidums că Secția „Nord” intenționează să-i lanseze pe cei doi deasupra Letoniei, împreună cu două încărcături serioase de muniții și provizii pentru detașamentul lui Budris. Urma ca Lidums să studieze în amănunt operațiile, ca să-și poată da seama dacă Budris va reuși să preia și să ascundă o cantitate atât de mare de material.

Se gîndiseră să trimită lucruri în greutate de o tonă, repartizate în patru colete mari, și încă două colete a câte două sute cincizeci de kilograme pentru Bill și Alviras.

În timpul unei învoiri în oraș, Lidums mai expedie o scrisoare de dragoste „iubitei” lui din Danemarca. În cuvinte absolut nevinovate, el strecură vestea lansării unui viitor desant aerian deasupra Letoniei.

3

Ori de cîte ori generalul Ian Ianovici Egers primea cîte o veste de la Lidums, îi convoca de îndată pe toți cei angrenați în acest joc periculos cu englezii.

Pînă acum, tot ceea ce îi anunțase Lidums se adevărase. De pildă, penultima oară le scrisese că Helmut Klose va face o nouă incursiune în apele letone și va debarca încă șase oameni. Imediat ce barca cu cei șase spioni s-a îndepărtat de cuter, au intervenit grănicerii. Klose și-a minat vasul înapoi cu cea mai mare viteză și a scăpat doar cu cîteva gloanțe în bord. Trei spioni fură culeși de cekîști, iar ceilalți trei reușiră să atingă țărmul. Budris transmise imediat o radiogramă în care îl bruftului, chipurile, pe Lidums pentru proasta organizare a debarcării.

Oficial, spunea el în aceeași radiogramă, cekîștii anunțaseră prin sate că încercarea vasului străin de a debarca trei spioni dăduse greș, spionii fiind prinși. Deci oficialitățile nu știau că vasul debarcase șase persoane.

În acest timp, Egle zăcea bolnav în unul din satele Kurlan-deze. În afară de el, detașamentul îi mai avea sub supraveghere pe Peterson și pe un al doilea radist sosit de curînd, Bertulis, cu cele două ajutoare ale sale. Peterson fusese cel mai greu de ținut în friu, deoarece insistă mereu să lucreze de unul singur. Situația devenea, în felul acesta, foarte complicată pentru cekîști.

Despre asta și începu Egers să discute în noua ședință convocată cu prilejul primirii ultimei vești de la Lidums.

— După cum știți, am reușit, după multe eforturi, să ținem sub control activitatea unui însemnat număr de reprezentanți ai agenturii dușmane, debarcați în Letonia, care, după ce au primit semnalul de declanșare a acțiunii, au început să lucreze, furnizîndu-ne astfel destule mărturii pentru a-i putea aduce în fața tribunalului.

Apoi, generalul Egers se referi la activitatea lui Lidums, care, ajutat de ideea lui Budris de a folosi aparatul lui Tom, reușise să „demaște” jocul cekiștilor, consolidându-și astfel serios reputația în ochii Serviciului englez de spionaj. Egers îi anunță, de asemenea, că englezii îi ceruseră lui Peterson să confirme dacă datele transmise de Tom în privința aerodromurilor destinate bombardierelor încărcate cu bombe cu hidrogen erau false. Peterson răspunse afirmativ, așa că acțiunile lui Lidums crescuseră simțitor.

În ultima radiogramă pe care o primise Peterson, englezii cereau date amănunțite despre aerodromurile letone: cum și din ce fel de material erau construite pistele de zbor, care era lungimea lor, câte și ce fel de avioane se aflau pe ele, dacă în regiunea Libava se afla vreun aerodrom etc.

Peterson răspunsese urgent că aerodromul din Libava nu prezenta mare interes și nu avea hangar. Personalul însuși locuiește în niște barăci de lemn. El însă nu știa că acolo se aflau chiar avioanele americane, cumpărate încă din primii ani ai războiului.

Din ultima radiogramă trimisă de englezi lui Tom rezulta că ei erau de acum convinși că acesta și ajutorul său, Adolf, fuseseră prinși.

Lidums le sugerase, desigur, ideea că cekiștii caută să afle coordonatele detașamentului lui Budris prin mijlocirea lui „Tom” și-i sfătuiseră să se angreneze în jocul respectiv, simulând în continuare că cred în datele trimise de acesta, dar prefăcându-se că au pierdut urma lui Budris.

Problema cea mai grea rămânea tot Peterson. Acesta se plînsese deja, într-una din radiograme, că Budris caută să-i îngrădească activitatea și că încă nu i-a făcut rost de acte care să-i permită șederea lipsită de pericol în Riga.

Balodis aduse câteva completări referitoare la cazul Peterson. În cursul unei întâlniri pe care o avusese cu acesta, Peterson se plînsese de faptul că cei ale căror adrese le primise din Londra se temeau să țină legătura cu el și că, de altfel, mijloacele lor de obținere a unor informații prețioase sînt foarte limitate. Ceruse, în acest sens, ajutorul „fraților din pădure”.

Budris îi dăduse cinci mii de ruble din banii trimiși de englezi, dar refuzase să-i dea ajutor în ceea ce privea strîngerea de informații.

La ultima întâlnire care avusese loc în una din locuințele conspirative ale lui Peterson, Budris întirziase dinadins cu o oră. În momentul în care intrase, Peterson se pregătea să fugă pe fereastră, cu aparatul de transmisie și cifrul asupra sa, crezînd că Budris fusese surprins și arestat de cekiști. Bine că gazda, care cunoștea parola, îl avertizase la timp că sosește Budris.

Starea lui Peterson era deci foarte proastă. Activitatea lui ca spion nu-l satisfăcea. Din cauza lipsei de acte era nevoit să stea mai mult închis în casă. Unul dintre informatorii lui refuzase mai zilele trecute să vină la întâlnire.

Într-una din scrisorile trimise la Hamburg, Peterson cerea să fie adus înapoi în Anglia, iar la 25 ianuarie își reînnoia cererea prin radio, pretextînd că-i este imposibil să-și îndeplinească misiunea dacă nu are acte.

Generalul Egers ceru să fie analizată situația lui Peterson și să se stabilească de urgență modalitatea de a-l izola fără a trezi suspiciuni englezilor. Dacă Peterson va fi arestat, Secția „Nord” va fi convinsă că acesta va spune totul despre Budris încă de la primul interogatoriu, or grupul din pădure trebuie să lucreze în continuare. Nu era posibilă nici arestarea agenților conservați de englezi dinainte sau în timpul războiului, deoarece aceștia puteau fi de folos în viitor.

Colonelul Balodis se ridică și spuse:

— Există o singură cale de ieșire din această situație: să înscenăm moartea eroică a spionului. Spionii englezi adoră situațiile romantice. Ce poate fi mai presus decît o moarte eroică în serviciul reginei? Pentru englezi, Peterson va muri în timpul unei ședințe obișnuite de transmisie. O astfel de transmisie va avea loc, după spusele lui Peterson, vinerea viitoare, dintr-o vilă din Dzintari, a cărei cheie a primit-o de la noi în momentul plecării la Riga. Acolo își păstrează el stația de radio. O să-l arestăm înainte de a părăsi vila. Transmisia e fixată pentru ora douăzeci și unu și treizeci de minute. La ora douăzeci și unu și cincizeci de minute, cekiștii vor înconjura vila și vor înscena lupta cu Peterson și cu ajutorul său. În timpul luptei, aceștia vor fi „uciși”. Cekiștii le vor transporta „cadavrele” cu o mașină a Crucii Roșii. Vecinii vor auzi că cei doi au fost omorîți, dar că au pierit și doi-trei cekiști, pentru ca versiunea să fie mai pe placul englezilor, care trebuie să creadă că lupta a fost deosebit de grea. Pentru ca totul să pară cît mai veridic, va trebui ca pereții vilei să prezinte

numeroase urme de gloante, ușile să fie deteriorate, iar ferestrele sparte. Când englezii mă vor întreba pe mine, Budris, despre dispariția lui Peterson, după un timp oarecare de cercetări, le voi comunica moartea acestuia și a ajutorului său.

Trecură apoi la analizarea situației lui Egle. Acesta zăcuse iarna într-unul din satele Kurlandei. Din ce în ce mai des făcea crize de schizofrenie. În timpul unei asemenea crize, încercase să se sinucidă. Din când în când mai trimitea câte o scrisoare la Londra, cerind să fie rechemat pentru a-și putea restabili sănătatea.

Generalul Egers, care discutase cu procuratura cazul lui Egle, arată că acesta nu săvârșise alte acte dușmănoase față de țară în afară de transmiterea radiogramelor alcătuite de ceilalți. În rest, tînjise tot timpul după familia lăsată în Anglia și nu arătase nici un fel de interes față de munca propriu-zisă de spionaj. În halul în care ajunsese, numai reîntoarcerea la ai săi l-ar fi putut salva. Așa că hotărîră să se folosească de autoritatea lui Budris, pentru a-i determina pe englezi să-l ia înapoi în Anglia și să-l ajute să-și refacă sănătatea.

4

Lidums gonia, împreună cu Earl, pe o șosea din sudul Germaniei Federale, pe undeva pe aproape de granița cu Austria, printre mlaștini și păduri răzlețe. Aici urmau să aibă loc săriturile cu parașuta. Lidums se oferise să ia și el parte la manevre. Acestea urmau să țină zece zile în total.

În timpul manevrelor, Lidums fu ținut oarecum la distanță de cei care participau în mod efectiv la operații. Avu însă prilejul să observe, alături de colonelul Ross, întregul ansamblu al manevrelor.

Avioanele lansau zeci de parașutiști deodată. Jos, aceștia erau obligați să-și ascundă parașutele și încărcătura și să facă tot posibilul ca să scape de urmărirea „inamicului”. Lidums avu neplăcuta surpriză să constate că „prizonierii” erau supuși la cazne adevărate, care erau efectuate în trei etape, pentru verificarea curajului și puterii de rezistență ale viitorilor spioni.

Pedepsele erau executate cu cruzime, pentru ca „prizonierilor” să le piară cheful de a se mai lăsa prinși cu altă ocazie.

Într-una din zile, colonelul îi expuse tabloul general al creării armatei cu destinație specială de sub conducerea Pentagonului.

În ianuarie 1951, Senatul american a aprobat proiectul de lege, înaintat de Pentagon, prin care acesta cerea înrolarea în armata americană a zece mii de străini între optsprezece și treizeci și șase de ani. Într-un articol intitulat „O armată cu destinație specială se pregătește pentru război și panică”, generalul american Hamlet scria astfel despre detașamentele diversioniste:

„Pregătirea făcută în timp de pace și exersarea cunoștințelor în această perioadă vor permite armatei cu destinație specială să-și îndeplinească perfect misiunea în cazul izbucnirii unui război. Acești oameni vor trebui să învețe să fie capabili de a suporta orice gen de lipsuri și să acționeze în cele mai grele condiții”.

În această aventură a Pentagonului a fost antrenată înainte de toate „Asociația internațională a persoanelor emigrate”. Încă din octombrie 1951, această organizație avea la dispoziție douăzeci și cinci de mii de emigranți din diverse țări. Cei mai mulți dintre aceștia au fost incluși în detașamentele cu destinație specială care se formau. Dar... pofta vine mîncînd și Pentagonul se hotărî să-și lărgească aceste noi subdiviziuni militare.

Lidums știa deja multe lucruri despre detașamentele respective și fără să-i povestească colonelul... Dar, repetiția este mama învățăturii!

Aceste formațiuni plătite aduceau foarte mult cu gladiatorii din Roma antică. Congresmanii se gîndiseră, probabil, că e mult mai cuminte să lupte folosind mîini străine. Dar „gladiatorii” contemporani nu se grăbiră deloc să-și pună capul pe tăietor... Unii căutară să-și ia cît mai repede tîlpășița din noile lagăre militare. Alții însă deveniră, încet-încet, niște ucigași profesioniști.

Educarea și ucenicia acestora din urmă erau puse pe baze științifice. În programul de pregătire era prevăzută studiarea nu numai a inamicului probabil, ci și a modului de viață, a obiceiurilor și moravurilor acelor popoare și țări în care aceștia urmau să acționeze. O deosebită atenție se acorda pregătirii fizice, științei și deprinderii de a trăi în cele mai grele condiții. Erau învățați să se ascundă pe orice gen de teren, să-și facă rost de hrană singuri, să-și construiască as-

cunzători exploatând la maximum mijloacele locale existente ș.a.

Pregătirea cursanților se făcea pe mai multe profiluri.

De la bun început fiecare era instruit în direcția viitoarei sale specializări. Cei ce urmau să se ocupe de armament studiau armele ușoare și grele, de la pistol până la arma de o sută de milimetri, fără recul, și apoi armele folosite de armatele țărilor socialiste. Transmisioniștii erau pregătiți în trei luni de zile. După această perioadă, trebuiau executate în condiții bune comunicări prin telefon și prin radio, interceptarea transmisiilor dușmanului, depistarea mijloacelor de legătură ale acestuia, cifrarea și descifrarea unui text etc.

Diversioniștii artificieri erau instruiți în patru săptămâni. În tot acest timp erau obligați să-și însușească nu numai metodele și mijloacele de aruncare în aer a diverselor obiective, ci și metodele de folosire a materialelor medicale și chimice locale pentru fabricarea de explozivi.

Școlarizarea diversioniștilor medici dura două luni de zile. Aceștia trebuiau să știe să acorde primul ajutor în timpul unei lupte, să facă operații simple, să determine gradul de iradiere cu substanțe radioactive a unui mediu, să verifice alimentele și să îngrijească oamenii.

Specialiștii din diferite instituții de cercetări în probleme militare creaseră pentru dotarea formațiunilor cu destinație specială zeci de feluri de arme. Printre acestea se număra și elicopterul cu un singur loc „HOE-1“, care poate fi strâns și băgat într-o ladă ce nu cântărește decât 115 kilograme și ale cărui montare și pregătire pentru zbor nu iau în total mai mult de zece minute.

Se mai impunea atenției „jeep-ul zburător“ — automobilul cu pernă de aer — care putea transporta o încărcătură de 450 kilograme, deplasându-se cu o viteză de optzeci de kilometri pe oră, indiferent dacă existau sau nu drumuri.

Colonelul enumeră apoi o listă întreagă de alte mijloace folosite de spionajul american, de la minele radioteleghidate, grenadele bacteriologice și aparatele minuscule de ascultare care se puteau ascunde cu ușurință în îmbrăcăminte sau în rama ochelarilor, până la aparatul electronic portativ de depistare a stațiilor de transmisie.

Lidums era încântat că reușise să trimită deja din Germania o scrisoare în care indica cu exactitate amplasamentele,

mijloacele de pregătire și starea de spirit ale detașamentelor destinate să pătrundă ilegal în toate țările lumii.

Reîntors la școală, Lidums s-a întâlnit cu Micul John care îl aștepta cu nerăbdare. Acesta nu avea o mină prea veselă. Merșeră în oraș și poposiră într-o cârciumioară cunoscută. În fața unui pahar, Micul John îi arată motivul vizitei sale: copia unei radiograme trimise de Budris. Acesta comunica: „Operația a fost foarte nereușită. Am preluat numai trei oameni. Comunicați imediat dacă vasul s-a întors la bază și dacă la bordul lui se află cei trei colegi ai noștri și cei doi însoțitori ai lor...!“. Lidums întreabă:

— Cîți au fost debarcați?

— Șase oameni, imbarcați în două bărci cu câte doi vîslași fiecare...

— Restul s-au întors în Anglia? Cuterul a fost lovit?

— Cuterul e în reparație. Una dintre bărci a dispărut. Dar, citește mai departe!

Lidums se cufundă din nou în citirea radiogramei.

Budris îl dojenea „cu asprime“ pentru proasta pregătire a operației. Lidums îi arată în tăcere lui John aceste rînduri.

— Nu te neliniști. Mackibin a fost nevoit să-i explice lui Budris că operația a fost pregătită fără participarea dumatăle.

În radiograma următoare, Budris comunica faptul că cekiștii prelucraseră populația pentru mărirea vigilenței și că puseseră mîna pe o barcă de cauciuc cu o capacitate de trei pînă la cinci oameni, dar că nici în ea, nici pe fundul apei nu descoperiseră cadavre sau vreun gen de încărcătură.

Cekiștii cred că oamenii au reușit să se salveze la bordul cutterului, dar că acesta fusese lovit serios și se scufundase, probabil, în cele din urmă. În apropiere fuseseră descoperite pete de păcură și ulei...

Deci Budris fusese prevenit la timp. Firește că prima barcă fusese capturată și apoi avusese loc înscenarea înecării spionilor. Nu degeaba Budris îl acuza cu atîta înverșunare pe Lidums pentru nereușita operației. Așadar Lidums își consolida și mai mult poziția; el îi prevenise doar pe englezi că în această perioadă a anului e periculos să organizeze o operație maritimă și Micul John știa asta. De aceea și fusese însărcinat să-l anunțe de nereușita operației și de faptul că nu are nici o vină.

— Și acum, trebuie să plecăm neîntârziat la Londra, nu? întrebă Lidums.

— Nu, șeful a ordonat să termini antrenamentele începute. Speră, probabil, că între timp vei uita de povestea asta și nu-i vei face reproșuri.

Către seară, se întoarseră la hotelul „Aldon”, unde continua să locuiască John. Lidums alcătui o radiogramă scurtă, dar aspră, pentru Mackibin, în care muștra conducerea Secției „Nord” pentru defectuoasa organizare a operației, pretinzând totodată să i se trimită urgent lui Budris o radiogramă, în care el, Lidums, să fie dezvinovățit, deoarece nu luase parte la organizarea ei. De asemenea, cerea să fie rechemat cât mai repede la Londra, pentru analizarea situației nou create.

După ce citi radiograma, John îi spuse că, de fapt, ordinul de rechemare e la el în buzunar, dar americanii considerau că era absolut necesar să asiste și la programul lecțiilor medicale.

După alte două săptămâni, Lidums parcursese toată programa școlii americane de spionaj. Reîntors în Anglia, împreună cu Bill și Alviras, începu antrenamentul de pregătire a desantului aerian, sub directă conducere a șefului școlii. Toți trei umpleau saci cu nisip, pe care îi puneau apoi în coșuri mari de sirmă, învelite în pânză de cort. Obținură astfel o tonă și jumătate de încărcătură: cîte două sute cincizeci de kilograme pentru Bill și Alviras și o tonă pentru Lidums. Repetiția generală urma să se facă nu departe de o școală de spionaj din afara orașului de reședință.

Plecarea fu fixată pentru ziua de întii aprilie, dar timpul era nefavorabil, așa că se amînă pentru a doua zi.

În dimineața zilei de două aprilie, încărcară în avion coșurile cu parașutele deja fixate de ele și decolară. Aterizară nu departe de Londra, pe un aerodrom. Acolo fură întâmpinați de Micul John, care luă lucrurile lui Lidums, Bill și Alviras, le făcu vesel cu mîna și le promise că-i așteaptă la școală.

Repetiția începu la ora douăzeci și unu. Avionul se ridică în văzduh, deși bătea un vînt puternic. Bill făcu observația că e primejdios să sări cu parașuta pe o astfel de vreme, dar comandantul școlii replică tăios că nu e treaba lui să aleagă nici timpul pentru antrenament și nici pe cel pentru adevărata săritură cu parașuta în birlogul dușmanului. Bill tăcu, dar se uită cu teamă prin hubloul întunecat.

Acțiunea avu loc în condiții cît mai asemănătoare cu cele ale unui desant. Fiecare primi o armă, o stație de radio și instrumente de săpat. După aterizare, Bill și Alviras erau obligați să îngroape parașutele, să caute încărcătura pe întuneric, să marcheze locul în care o găseau, să o ascundă, să facă apoi un marș de douăzeci de kilometri către locul întîlnirii, marcat pe hartă, și să stabilească în timpul marșului, prin radio, legătura cu Centrula.

Sarcina lui Lidums era ceva mai ușoară: trebuia să supravegheze aruncarea încărcăturii pentru Budris, să se arunce și el cu parașuta la al doilea ocol al avionului, să caute încărcătura, iar apoi să se îndrepte direct spre școala de spionaj.

Lidums ateriză destul de aproape de coșurile sale, așa că le găsi repede. Încărcătura era întreagă, deși suferise o izbitură destul de puternică la aterizare. După ce strînse parașuta și se orientă asupra locului, Lidums se îndreptă repede spre bază. Acolo îl întâmpinară șeful școlii, Micul John, doi specialiști în probleme de luptă în ilegalitate și încă vreo cîțiva oameni pe care nu-i cunoștea. Șeful îi comunică faptul că desantarea s-a desfășurat în condiții bune. Bill și Alviras se întîlniseră și transmisese la bază primele radiograme. Urmău să se întoarcă spre ziuă. Mașina îi aștepta deja într-un loc anumit.

Dimineața, Micul John plecă la Londra, promițîndu-i lui Lidums că-l va chema și pe el acolo cît de curînd. Dar șeful școlii avea alte gînduri cu Lidums. Imediat după plecarea Micului John îl luă pe acesta la poligonul de tragere, unde îi puse în față zece tipuri diferite de pistoale. Trebuia să învețe cum se curăță și se minuiesc, pentru ca să-și poată da seama care tip este mai potrivit pentru condițiile de viață din pădurile letone. În tot timpul șederii lui Lidums în poligon, șeful școlii și șeful poligonului avură grijă ca acesta să nu poată vedea pe nici unul dintre spionii care se antrenau acolo.

Lidums fu încîntat că scapă și de această a doua cazarmă, atunci cînd, seara tîrziu, Micul John veni să-l ia.

— Miss Nora te așteaptă cu multă nerăbdare, glumi el cînd intră în camera în care se antrena Lidums.

— Ah, lua-m-ar dracu! Am uitat cu totul de ea și nu i-am cumpărat nici un cadou! Și doar m-a condus cu atîta amabilitate la plecare!

— Eu însă mi-am amintit ! se lăudă Micul John și-i arată mîna stîngă pe care strălucea inelul amanetat în Germania Federală.

— Cum ai reușit să pui mîna pe el ?

— Inelul ne aștepta deja la bijutierul englez a cărui adresă am indicat-o noi. M-am temut ca nu cumva bijutierul să se lase înduplecat de vreun cumpărător și să-l vîndă, așa că l-am luat.

Scoase inelul din deget și i-l dădu lui Lidums.

Lidums își îmbracă în grabă costumul civil... Avea în față zile grele, dar spera într-o apropiată reîntoarcere în patrie.

Capitolul IV

1

La Londra, pe Lidums îl așteptau noi încercări.

Abia reuși să-și facă dușul de dimineată, că și sună telefonul. Marele John îl anunță că peste o jumătate de ceas îl va vizita, împreună cu Vilks. Lidums nu apucă să protesteze că nu e lăsat măcar cît de cît să se odihnească după atîtea zile grele, fiindcă Marele John și pusese receptorul în furcă. Însemna că iar era ceva în neregulă în Secția „Nord”.

Lidums se bărbieri în grabă, se îmbracă și coboară în holul de la parter. Toate erau în ordine și la locul lor, ca întotdeauna ; barul era plin, micul dejun aștepta pe masă și mirosea plăcut a cafea proaspăt rîșnită. Abia apucă să-și bea cafeaua că oaspeții și sosiră.

Marele John avea un aer posomorît, cel puțin așa i se păru lui Lidums, iar Vilks, după ce-l salută în tăcere, se îndreptă spre bar, pentru a nu-și tulbura șeful, care venise, desigur, cu vești proaste.

Dealtfel, Marele John nu se grăbea. Îl salută cordial pe Lidums, îl lăudă pentru înfățișarea lui sportivă și începu să-l întrebe apoi cum îi plăcuse în Germania, ce văzuse mai interesant la americani, cum se purtasera Bill și Alviras... În acest timp, Vilks pregăti pentru toți trei whisky cu gheață.

Lidums stătea nestingherit în fotoliu și fuma, deși abia se abțînea să nu întrebe ce s-a mai întîmplat în lipsa lui.

Dar iată că Marele John puse paharul gol la o parte și, privindu-l pe Lidums drept în ochi, spuse :

— Prietenul nostru Peterson a fost ucis în Riga...

Lidums tresări și lăsă și el paharul din mînă. Apoi, lăsîndu-se iarăși în fotoliu, privi fără să clipească spre Marele John. Acesta înțelese că Lidums aștepta explicații, dar dădu a lehamite din mînă, ca și cum n-ar fi știut ce să răspundă, și-l rugă pe Vilks :

— Toarnă-ne cîte un whisky sec, Vilks...

Toți trei băură în tăcere, ca la un praznic. Marele John spuse :

— L-am rugat pe Silais să-ți dea vestea asta tristă, dar el e total distrus.

Vilks adăugă inciudat :

— E și normal. Silais doar a condus pregătirea lui Peterson. Și nu degeaba : Peterson promitea foarte mult. Era liniștit, hotărît și îndrăzneț. După doi ani ar fi putut să se întoarcă la Londra... Ce nenorocire !

— Nu vă înșelați totuși cumva ? Intrebă neîncrezător Lidums.

— Din nefericire nu, spuse Marele John. După orar, Peterson trebuia să iasă în eter de două ori pe săptămînă. Cu o lună în urmă, legătura cu el s-a întrerupt. L-am întrebat pe Delinș și Budris despre soarta lui. Ne temeam ca nu cumva acesta să fi căzut în mîinile cekiștilor, căci știa foarte multe despre Budris și grupul lui. Iată care a fost răspunsul lui Budris, mai spuse acesta, scoțînd din portofel o foaie de hîrtie pe care i-o dădu lui Lidums.

Budris povestea că Peterson pierise într-o luptă foarte aprigă cu cekiștii, care îl surprinseseră în momentul cînd voia să plece din casa de unde efectuase transmisia.

După cum spunea Budris, în luptă pieriseră și trei cekiști. Toate informațiile fuseseră culese de la vecinii din jurul vilei, care auziseră împușcăturile și văzuseră mașina Crucii Roșii venită să ia morții și răniții. Probabil că cekiștii reperaseră stația de transmisie și de aceea năvăliseră asupra lui Peterson și a ajutorului său. Aceștia n-au vrut să se lase prinși cu nici un preț, așa că au luptat pînă la ultima suflare.

Lidums privi cu asprime către cei doi :

— N-aveți impresia că în ultimul timp s-au întîmplat prea multe nenorociri ? Părerea mea este că folosim exagerat legăturile prin radio. Peterson ieșea în eter cu aceeași regularitate ca și americanul Bromberg, iar în grupul lui Budris lucrează nici mai mult nici mai puțin decît patru stații de

radio. În felul ăsta, la un moment dat, întreg detașamentul ar putea fi luat ca din oală...

— Și noi ne-am gândit la asta, răspunse mohorit Marele John. Budris propune să se folosească pentru transmisii o mașină, pentru a putea schimba mereu locul. După insuccesul lui Klose și după moartea lui Peterson, i-am dat indicații stricte, conform cărora Budris va trebui să întrerupă imediat transmisiile, pentru două luni de zile. Legătura prin radio îi va fi permisă doar în cazuri de necesitate extremă.

Lidums se bucură în sinea lui pentru vacanța de două luni a lui Budris care, pe toată această perioadă, va fi izbăvit de grija de a mai pregăti pentru englezi date de dezinformare.

— Deocamdată și asta e o ieșire, spuse el gânditor. Va trebui să folosim totuși una dintre stații pentru pregătirea desantului aerian.

Marele John îl trimise iar pe Vilks să umple paharele și apoi spuse :

— Mă tem, dragul meu Kazimir, că te-am chinuit degeaba cu antrenamentele.

— De ce ? întrebă mirat Lidums.

— Ministerul de Război e categoric împotriva acestei operații. Dealtfel, noi ne-am consultat și cu Budris în această privință și nici el nu este de acord, motivând că o operație aeriană implică mult mai mari riscuri decât una maritimă. În plus, oamenii lui au mult mai multă experiență când e vorba de o debarcare. Așa că, părerea prietenului nostru Budris a coincis întru totul cu părerea Ministerului de Război.

Lidums se gândi cu ușurare că a scăpat de tovarășia acelei periculoase tone de încărcătură, pe care urma să i-o ducă plocon lui Budris. Apoi întrebă :

— Și ce aveți de gând să faceți acum ?

— Noi ne-am gândit la altă variantă. Ce-ai zice dacă ți-am propune să treci clandestin granița finlandezo-sovietică ? Ai putea crea o legendă acceptabilă, care să explice prezența dumitale în raionul de lângă granița finlandeză ?

— Mda ! Ar fi destul de greu ! Și apoi, tare mă tem că trecerea graniței n-o să fie chiar așa de ușoară, având în vedere că Finlanda și U.R.S.S. sînt în relații foarte bune...

— La asta nu te gîndi. Avem noi oamenii noștri, care au să aranjeze totul.

— Mai există însă un „dar“, continuă liniștit Lidums. În partea de sud, granița trece prin ținuturi dens populate,

iar la est, prin păduri greu de străbătut, situate departe de calea ferată. Orice străin văzut pe aceste meleaguri poate fi privit cu neîncredere.

Marele John promise să se mai gîndească și la alte căi de rezolvare a situației, apoi își luă rămas bun de la el și plecă împreună cu Vilks.

Lidums nici nu apucă să se dezmeticească bine că soneria sună iarăși. În ușa era Micul John, care venea cu altă propunere, și anume trimiterea lui Lidums acasă, prin Ucraina de vest.

— Cu fiecare oaspete primesc o veste rea. Am impresia că v-ați săturat de mine. Cu cunoștințele mele de limbă ucraineană o să fiu dus la primul post de miliție întîlnit în cale.

— Ei, nu fi așa de pesimist, spuse neliniștit Micul John. Mackibin, care știe de la mine că ești fiul unui fost armator foarte bogat, a cerut imediat informații de la societatea Lloyd, care se ocupă cu recuperarea vaselor pierdute sau distruse în timpul războiului și a primit deja fotografia dumitale drept confirmare.

— Mersi ! Nu văd însă ce legătură are aceasta cu întoarcerea mea acasă.

— Bine, dar după spusele lui Mackibin ești acum o persoană care costă nu mai puțin de o jumătate de milion de lire. Nu m-aș mira dacă al treilea vizitator o să fie tocmai Mackibin sau, dacă nu el, colonelul Scott. Ce să-i faci, banii au întotdeauna greutate. Cît despre versiunea cu Ucraina, nu te neliniști, o să rămîna și asta baltă ! M-au trimis să ți-o sugerez numai ca să ai cu ce să-ți bați capul pînă cînd găsesc ei altă soluție mai acceptabilă.

În cele din urmă plecă și Micul John. Din ultimele lui cuvinte, Lidums rămase cu speranța că poate vor recurge tot la ajutorul căpitanului Klose. În acest caz însă, șederea lui în Londra urma să se prelungească pînă toamna tîrziu, cînd nopțile vor fi iarăși lungi.

Dealtfel, el mai avea încă multe lucruri de rezolvat aici. Trebuia să facă inofensiv acest cuib de emigranți, condus de Zarinș și Skueviț, prin trimiterea unui șir de propuneri și de cerințe lui Budris. De pe poziția pe care o avea acum, putea pretinde acest lucru.

Așa că, se așază la masa de lucru și alcătui o scrisoare către Skueviț, în care îi cerea acestuia o întâlnire, amintind că atât raportul ce-i fusese cerut, cât și proiectul de reorganizare a cabinetului emigranților sînt deja întocmite.

2

În aceeași zi, Nora îl anunță prin telefon că Mackibin dorește să-l viziteze.

Lidums răspunse că e, desigur, nerăbdător să-și vadă șeful. Era, oricum, o mare cinste, cu care nu se întâlnea prea des.

Deși în ultima vreme colonelul Scott, care era sprijinit atât de Ministerul de Război cât și de Ministerul de Externe, îl umbrea tot mai mult pe Mackibin, acesta continua să rămână o persoană importantă.

În timpul vizitei, Mackibin se purtă cu foarte multă prietenie față de Lidums, remarcînd cu plăcere, printre altele, că acesta nu pierdea timpul de pomană. Se referea la scrisoarea adresată lui Skueviț, care zăcea desfăcută alături de mașina de scris. Apoi îi făcu, pe neașteptate, o nouă propunere :

— Din fișa dumitale de caracterizare, făcută de specialiștii noștri, reiese că ești un excelent înotător. Mă gîndeam că dacă te-am lăsa într-o barcă de cauciuc cu motor, la o distanță de cincizeci de kilometri de coasta letonă, îmbrăcat într-un costum ușor de pescuit submarin și dotat cu o rezervă bună de oxigen, ai putea ajunge lesne la țărm, pe sub apă, după ce, în prealabil, ai scufunda barca în larg.

Lidums se încruntă nemulțumit.

— Noaptele pe Baltica sînt acum din ce în ce mai luminoase și mai scurte...

— E drept...

— Mai e și altceva. Incepe fluorescența de primăvară a apei. Dacă noaptea mai e și cu lună, nu mai poate fi vorba de nici o siguranță. Orice obiect plutitor poate fi văzut de la distanță. Apoi sînt și pescarii care pleacă cu noaptea în cap la pescuitul de primăvară...

— Da, da, întări dezorientat Mackibin. O să expun părerea dumitale în fața amiralului pe care ai avut plăcerea să-l cunoști la venire. Acum o să trecem la discutarea altor probleme legate de întoarcerea dumitale în Letonia. Normal că mă interesează foarte mult felul în care vezi dumneata viitorul. Noi am dori foarte mult să te întorci și să trăiești în

legalitate. De aceea, va trebui să-ți alcătuiesti o legendă foaie solidă pentru perioada de timp petrecută în pădure și aici re, Anglia. Eu am o listă de cărți recent apărute, pe care aș să ți-o trimit. Dacă vreuna dintre ele îți va fi necesară la alcătuirea legendei, o să-ți facem rost de ea. În afară de asta, am putea să-ți înlesnim o întâlnire cu trei inși care, cu trei ani în urmă, au stat în Caucaz. Ai putea, de pildă, să spui că în toată această perioadă ai fost în Caucaz. Îmi închipui că și în Rusia pictorii sînt liberi să meargă unde vor, pentru a-și căuta muza.

Lidums răspunse rar, cîntărind fiecare cuvînt :

— După întoarcerea în Letonia, un timp nu voi apărea în societate. Voi merge mai întîi la Moscova, unde am mulți prieteni pictori. Nici în pădure și nici aici n-am putut lucra mare lucru, însă acasă am destule tablouri pe care publicul nu le cunoaște. Pe acestea le voi expune într-o expoziție pe care o voi deschide la Moscova. Prietenii mei îmi vor face publicitate în presă. După aceea, voi apărea la Riga. Întîlnirea cu cei trei caucazieni nu este necesară, deoarece am trăit în Caucaz cam tot în aceeași perioadă, unde, dealtfel, am și pictat cîteva tablouri.

— Minunat ! exclamă cu veselie Mackibin. Văd că te-ai gîndit la toate. Dar cum își explică familia această îndelungată absență ?

— Înainte de a pleca în pădure, am luat o delegație pe termen lung de la Uniunea Artiștilor Plastici. Prin urmare, aceasta va comunica oricui s-ar interesa de mine că sînt plecat pentru a picta. Dacă voi picta sau nu, asta nu contează. Cîteodată și pictorii cei mai buni au perioade neproductive. Fiica mea, care e în clasa a opta, știe că sînt plecat într-o delegație...

— Acum să trecem la treburile noastre de aici. În ceea ce privește componența viitorului guvern leton, pe care dintre emigranții cunoscuți aici crezi c-am putea să ne sprijinim ?

— Dacă-mi permiteți, am să vă răspund la întrebare numai după ce mă voi fi consultat cu Budris...

— Firește că da, nu-i nici o grabă dealtfel ! se învoi Mackibin. Apoi trecu să vorbească despre un viitor mai îndepărtat : Eu aș dori ca cei din grupul vostru, ca și ceilalți prieteni ai noștri, să meargă cu pași mari înainte și să urce cît mai sus pe scara ierarhică a societății. Va trebui să-i trimiteți și în celelalte republici, înzestrați cu materialele necesare menținerii

unei corespondențe secrete cu voi, și prin voi, cu noi. Oamenii vor fi sprijiniți materialicește cu bani primiți de la noi prin „căsuțele poștale”. În activitatea voastră va trebui să vă sprijiniți mai mult pe persoane care trăiesc în legalitate. Am o rugămintă personală către dumneata: încearcă să-ți consolidezi poziția în viața legală, străduiește-te să ajungi cât mai sus. Comunicările ni le vei transmite prin ceilalți, nu direct. Vei avea în mod deosebit în vedere schimbările care apar în societatea sovietică, structura ei psihologică și mai ales contradicțiile, fie ele cât de mici, existente între diferitele pături sociale ale populației, precum și cele dintre diferitele naționalități. Vei nota toate acestea și mi le vei comunica prin scrisori.

— Dar nu credeți că în cazul încheierii unui eventual tratat între Anglia și Uniunea Sovietică, englezii vor înceta să ne mai ajute și ne vor întoarce spatele?

— La această întrebare nu-ți pot răspunde nici da, nici nu. Presupun că guvernul o să interzică operațiile maritime... E posibil să întrerupă pentru un timp chiar sprijinirea voastră materială. Eu însă voi căuta să găsesc alte căi, astfel că nu vom pierde niciodată legătura cu voi, oricare ar fi politica. Altfel, ar trebui să ne punem întrebarea: va mai exista sau nu Imperiul Britanic? Deocamdată n-o să-ți cer mare lucru, dragă Kazimir. Dacă va izbucni însă războiul, atunci voi avea foarte mari pretenții de la dumneata. Una dintre pretențiile mele de acum ar putea suna cam așa: într-unul din orașele letone locuiește un om care ar putea să ne furnizeze niște informații foarte prețioase. Ar fi de acord oamenii noștri să încerce să-l atragă de partea lor?

— Presupun că nimeni n-ar da înapoi de la așa ceva, răspunse Lidums. Dar ca să faci o asemenea treabă ai nevoie de mult timp și e și foarte periculos.

— Chiar dacă e periculos, noi vom insista totuși să ne ajutați în această direcție. Eu o să vă dau niște scrisori, pe care va trebui să le arătați unor oameni care ne-ar interesa pe noi. Pentru mai mare siguranță, în vederea discuțiilor puteți să-i invitați la detașament, în pădure. Scrisorile nu vor avea nici adresele, nici numele destinatarilor. Adresele și numele le vom transmite prin radio, atunci când o să-ți reîncepi munca în Letonia. Te sfătuiesc, de asemenea, să te gîndești la mijloacele de propagare a ideilor noastre.

Lidums umplu iarăși paharele, ca o gazdă primitoare, dar Mackibin nu se grăbi să bea... După câteva minute de gîndire, îi dădu lui Lidums să citească o radiogramă foarte ciudată și dezlinată, primită de Silais de la Egle. După ce citi radiograma, Lidums fu și el de părere că Budris a avut dreptate cînd le-a scris că Egle nu mai este în toate mințile.

Mackibin spuse că refuzase cererea lui Budris de a-l aduce pe Egle în Anglia și-i ceruse să termine în mod discret cu el, dar acesta nu fusese de acord. Lidums era de aceeași părere cu Budris. O atare comportare față de un om care nu era cu nimic vinovat de soarta sa ar fi scăzut simțitor moralul celorlalți. Și apoi, spuse Lidums, Egle avea în Anglia o familie care îl aștepta și a cărei revedere s-ar putea să-i redea sănătatea.

În concluzie, Lidums ticlui o radiogramă de răspuns, în care îl anunța pe Budris de o apropiată reîntoarcere a lui Egle în Anglia și i-o dădu lui Mackibin, spre aprobare. Acesta o aprobă, strîngînd nemulțumit din buze. Egle complica prea mult lucrurile cu boala lui!

Vizita se apropia de sfîrșit. În încheiere, Mackibin îl întrebă pe Lidums dacă și-a ales deja însoțitorii pentru plecare. Și-i alesese, desigur, era vorba chiar de cei doi tineri, Bill și Alviras, cu care trecuse probele la școala americană de spionaj. Mackibin fu de acord cu alegerea lui și abia acum, cînd discuțiile de afaceri luaseră sfîrșit cu totul, ridică paharul și, cu el în mînă, începu să treacă încet prin fața tablourilor și schițelor lui Lidums.

— Astea toate o să trebuiască să le lași aici... păcat...

— De-asta le-am și pictat, ca să le las prietenilor de aici.

— Atunci, eu o să fiu primul pretendent.

— Alegeți, vă rog!

Mackibin alese un peisaj care înfățișa un oraș cu clădirile pierdute în ceață. Lidums îi făcu un compliment măgulitor în privința gustului de care dăduse dovadă.

După plecarea lui Mackibin, sună Nora. Îl rugă insistent să nu plece de acasă, deoarece, cum va scăpa de la serviciu, va zbura să-l viziteze.

3

Lidums se întîlni cu Skueviț, pentru discutarea problemelor care-i interesau, de șapte ori. Era convins că după fiecare întîlnire Skueviț alerga la Mackibin, pentru a-i da ra-

portul; la urma urmelor, din mîna cui mînceau și emigranții o piine? Iar Zarins era sfîntul paravan în spatele căruia se juca toată această comedie.

Intr-una din zile îl vizită din nou Nora. Ea îl descusu în ceea ce privea noua lui calitate de proprietar de vapoare. După spusele ei, Mackibin, care obținuse dosarul lui de proprietar de la societatea Lloyd, pentru a-i apăra interesele și drepturile, ar fi fost foarte dispus să-l oprească în Anglia și să trimită pe altul în locul lui, în Letonia. Lidums nu se arătă deloc entuziasmat de perspectivă. Era soldat și avea încă de luptat, dar mai ales nu-și putea trăda prietenii din țară, care-l așteptau. Nora plecă profund dezamăgită.

Lidums fusese chemat la Mackibin, așa că se pregăti și el de plecare.

Mackibin îi propuse personal să rămînă în Anglia, argumentînd că putea să-și facă o situație frumoasă. Lidums refuză însă hotărît, remarcînd că această romantică istorie, al cărei erou fericit era, putea, dealtfel, să se sfîrșească foarte tragic în momentul cînd rușii ar afla cum stau lucrurile. Și cum ziariștii sînt foarte indiscreți, ar bate toba numaidecît. Mai bine să trăiască sărac decît să moară bogat. Cekiștii atît ar aștepta, căci, lua-i-ar dracu, citesc cu o atenție nebună toate ziarele lumii.

Deci afacerea cu moștenirea vapoarelor pierdute de tatăl său căzu baltă, spre dezamăgirea lui Mackibin, care se și pregătise să facă demersurile necesare pentru protejatul lui.

Plecarea lui Lidums fu hotărîtă tot pentru toamnă. Helmut Klose nu se mai încumeta, într-adevăr, să se mai aventureze spre țărmurile letone în nopțile scurte de sfîrșit de primăvară.

Lidums putea pleca liniștit, dealtfel. Budris se impusese în așa măsură guvernului lui Zarins, încît era consultat acum în toate problemele legate de „soarta poporului leton”. Era informat de toate manifestările din Occident legate de „mișcarea naționalistă” letonă. Proiectul de organizare a „noului stat leton” îi fusese transmis deja. Printre alte puncte figura și pedeapsa cu moartea pentru cei ce nu se vor supune guvernului și vor instiga la comunism. Lui Lidums îi venise pur și simplu să rîdă cînd votase punctele proiectului viitorului guvern. Acesta fusese scris în două exemplare, amîndouă avînd „valoare juridică”. Un exemplar trebuia păstrat de grupul lui Budris, iar celălalt de „guvernul leton” al emigranților de la Londra.

În virtutea acestei strînse colaborări, englezii cereau tot mai multe informații. Budris trebuia acum să alerge prin portul Ventspils, pentru a vedea ce vapoare militare intrau și care era orarul lor. Scăpă destul de ieftin de această însărcinare, susținînd că vasele militare intrau în port, de obicei, noaptea, că datorită întunericului erau greu de identificat și că din această cauză nu-și puteau da seama de regularitatea curselor făcute de un vas sau altul.

4

Toamna veni destul de repede. Plecarea fu fixată pentru septembrie. Debarcarea urma să se facă după tipicul știut. În cazul în care barca cu oameni ar fi ajuns cu cîtiva metri mai jos sau mai sus de punctul stabilit, urma ca cei din barcă să imite unul sau două țipete de becață, pentru a fi mai ușor găsiți de Budris.

Pînă la plecare mai rămăseseră doar două săptămîni. Bill, Alviras și alți trei însoțitori ai lui Lidums părăsiseră deja școala de spionaj, unde se antrenaseră cu stația de radio, și se mutaseră în Londra. Uneori, seara, Lidums îi ducea cu mașina la un restaurant sau la cinema. Altădată îi vizita Vilks, care mai înviora puțin atmosfera cu povestirile sale despre viața petrecută în pădurile letone. Vilks, oricum, era unul dintre cei care se întorseseră „de dincolo”...

Sosi și ziua despărțirilor. Mackibin rosti o cuvîntare de salut și-i strînse mîna. Nora avea ochii plînși și se tot ascundea în spatele colonelului Scott, ca să nu vadă ceilalți în ce hal era.

Mai întîi parcurseră ruta pe care veniseră Lidums și Vilks: Londra — Hamburg. Îi însoțea o întregă suită: Silais, Rebane și cei doi Johni.

La Hamburg se întîlniră cu englezul Boot, mare specialist în transmisiuni radio, care ținea legătura cu vasul lui Klose în timpul operațiilor lui maritime. După spusele radistului, englezii se foloseau foarte mult de nemți, deoarece nu era deloc bine să intre direct în conflict cu țările ale căror interese erau atinse. Boot îi povesti că lucrase în cadrul mai multor ambasade engleze și de fiecare dată se ocupase cu transmiterea informațiilor de spionaj în țară sau în alt punct dinainte stabilit.

În sfârșit, Lidums fu vizitat de un viceamiral al flotei engleze. La început, acesta discută cu însoțitorii lui Lidums, iar după aceea îl chemă și pe el și-l rugă să nu se neliniștească din cauza întârzierii plecării, deoarece timpul nu era deloc favorabil pe Baltica, deocamdată.

În ziua următoare fură vizitați de un oaspete și mai înalt, amiralul flotei regale engleze, care răspundea de desfășurarea întregii operații. Era un tip mai mult scund decât înalt, complet cărunț, în vîrstă de șaiszeci și cinci de ani. Pe veston se vedeau însemnele a numeroase decorații.

Lidums rosti în fața amiralului un emoționant discurs de mulțumire, prin care își exprima recunoștința față de ajutorul dat de englezi și promitea ca el și cei din grupul lui Budris să fie la înălțimea acestui gest, să se arate demni de încrederea pe care le-a acordat-o guvernul britanic.

În aceeași zi, la ora cincisprezece fix, Marele John fu anunțat că plecarea din Hamburg a fost hotărîtă pentru ora nouăsprezece și jumătate și că timpul a devenit prielnic pe Marea Baltică.

Toți începură să se agite. Micul John împărți în grabă bagajele fiecăruia, codurile, hărțile, banii și tot ce ținuse pînă atunci la el în cameră, sub cheie. Armele și fiolele cu cianură de potasiu urmau să le primească pe vas.

Cînd toate fură împachetate, Sūlais făcu din nou o verificare atentă a actelor și bagajelor. Lidums însă nu fu verificat: el știa ce anume trebuia să ia sau să nu ia pentru traiul în pădurile Letoniei.

Apoi își luară rămas bun de la cei care îi însoțiseră, mai precis de la Rebane, Jakiavicius și Marele John, fiindcă Micul John continua să rămînă cu el pînă la urcarea pe vasul lui Klose. Urcară în mașină și parcurseră cu cea mai mare viteză drumul pînă la Elba. De-a lungul malului se înșirau case înconjurate de grădini înțesate de pomi fructiferi și decorativi. Lîngă una din case, ce avea poarta grădinii deschisă, stătea un om care le făcu celor din mașină un gest abia observat. Mașina lunecă iute în grădina întunecată. Șoferul îi avertizase din timp că trebuie să acționeze rapid și fără zgomet.

Din umbra copacilor se desprinseră două siluete. Erau doi englezi; unul de vreo patruzeci de ani, celălalt foarte tînăr. Le ajutară să-și scoată lucrurile din mașină, iar apoi îi conduseră pe o potecă îngustă, pînă la malul fluviului, unde îi aștepta

deja o barcă cu visle, de pe „Larsen-S”. Se suiră în barcă și porniră în cea mai mare tăcere către vas.

Cînd grupul urcă pe cuter, viceamiralul îi prezentă căpitanului Klose. Acesta îi făcu un semn prietenesc de salut lui Lidums.

Micul John înmînă fiecărui membru al operației cîte două fiole cu cianură de potasiu și cîte un pistol. Viceamiralul rosti o cuvîntare de bun-rămas, recomandîndu-le să se supună necondiționat tuturor ordinelor căpitanului Klose și urîndu-le succes.

După această scurtă cuvîntare, Micul John și viceamiralul părăsiră cuterul. Imediat ce barca ce-i ducea la țarm se îndepărtă de vas, Helmut Klose ordonă pornirea motoarelor.

A doua zi dimineața, la ora zece, Klose îi chemă pe Lidums, Alviras și Bill să-și încerce armele. Timp de două ore traseră cu pistoalele în cutii goale de conserve aruncate în valuri, apoi curățară și unseră armele din nou.

La orizont se arătă silueta unui vas și Klose ordonă să fie schimbat steagul englez cu unul suedez. Vasul se dovedi a fi suedez. Puțin mai tîrziu, apăru din valuri umbra albăstruie a ostrovului Bornholm.

Cînd ajunse la aproximativ un kilometru distanță de ostrov, cuterul aruncă ancora.

Operația urma să înceapă seara, așa că toată ziua executanții acesteia rămaseră la bord. Lidums le ordonă însoțitorilor săi, Bill și Alviras, să verifice ambalajul echipamentului și armele. Klose le arătă cum să conducă mica barcă de cauciuc și cum să se servească de radiofarul montat pe ea.

Către seară, primiră o radiogramă din care aflară că operația se amîna cu douăzeci și patru de ore: pe Baltica vremea era iar neliniștită. Klose propuse ca în acea zi să se facă o repetiție generală a desantării. În timpul repetiției, se puse mult accent pe iuțea cu care se succedau diversele etape ale debarcării.

Timpul însă se înrăutățea tot mai mult. Klose fu nevoit să adăpostească cuterul într-un mic golf al ostrovului, unde rămaseră cîteva zile.

În tot timpul acestei șederi, Lidums avu surpriza să constate că Klose încerca să-l atragă de partea nemților. După ce îi aminti de vechile legături istorice care au existat între nemți și letoni, el își exprimă speranța că, în cel mai scurt timp,

grupul lui Budris îi va abandona pe englezi și se va orienta spre Germania Federală.

— Dar dumneavoastră sinteți în slujba Angliei! răspunse Lidums.

— Dacă vă imaginați că toate cheltuielile acestei operații, inclusiv riscul legat de ea, sînt suportate de englezi, vă înșelați, răspunse Klose cu un fel de obidă, dar și cu mîndrie în același timp.

— Trebuie să recunosc că n-am știut asta, spuse Lidums.

— Vedeti! Englezii caută tot timpul să scoată castanele din foc cu mîna altuia. Va sosi însă vremea cînd tocmai această tactică le va veni de hac...

— V-ați gîndit, desigur, să vă orientați spre americani?

— De ce? Și unii și ceilalți sînt la fel; aleargă după o pradă ușoară. Noi ne-am păstrat cadrele noastre și acum știm că nu este prea departe ziua cînd steagul noii Germanii se va ridica deasupra Reichstag-ului.

— Dacă aș fi știut asta mai devreme, v-aș fi acordat toată atenția, spuse Lidums. Destăinuirea lui Klose i se păru de-a dreptul monstruoasă.

— Aș putea să știu cam cîți bani i-au dat englezii lui Budris? Întrebă Klose.

— Din păcate, eu sînt comandantul lor militar și nu mă amestec în treburile administrative și politice ale grupului, răspunse Lidums cu regret.

— Păcat! Curînd însă fi vom înlocui pe englezi!

Apoi, Lidums întrebă curios dacă nu li se pare suspectă autorităților de pe ostrov șederea îndelungată a cuterului în apele daneze.

— A, toată lumea e unsă cu aceeași alifie: N.A.T.O. Deși Serviciul secret danez nu știe nimic, își închipuie totuși că mă aflu aici într-o misiune secretă a Serviciului englez de spionaj, răspunse el cu supărare.

La unsprezece septembrie, Klose primi ordinul să ridice ancora. Timpul era din nou frumos.

5

Se apropiau de țărmul Kurlandei. Klose ordonă montarea pe cuter a antenei-radar, iar în față, la proră, instală două aparate radio pentru recepționarea semnalelor emise de radiofarul de pe țărm.

Se lăsă întunericul. Klose ordonă să nu se fumeze și să se vorbească în șoaptă. La un moment dat, vasul coti brusc. Un matroz îi explică lui Lidums că pe mare apăruse un vas militar sovietic, fapt care-l determinase pe Klose să schimbe brusc direcția.

După un timp, Klose opri motoarele. Lidums își dădu seama că se apropiau de țărmul leton. Nu putea să piardă această clipă, așa că se urcă pe punte și intră în cabina de comandă a căpitanului.

Țărmul se vedea la orizont ca o dungă întunecată. La fiecare cinci minute, timonierul anunța adîncimea.

— Unsprezece! Zece! Nouă! șoptea el monoton, iar cuterul își micșora tot mai mult viteza.

La „șapte”, cuterul opri. Mai înainte, în virtutea inerției, încă două-trei minute spre pămîntul din zare.

Matrozii începură să pregătească barca de lansare. După zece minute se întunecă de tot. Se auzea doar zumzetul monoton al radiofarului care transmitea semnale. Și, deodată, pe țărm sclipi o rază îngustă de lumină.

Barca fu lăsată la apă. Lidums, după ce-și luă rămas bun de la căpitanul Klose, sări primul în barcă. După el săriră Bill, Alviras și ceilalți.

După ce se așezară toți pe locurile stabilite mai dinainte, Lidums făcu un semn, barca fu eliberată din sripeți și se îndepărtă fără zgomot de bord.

Țărmul se apropia, luna se iveau cînd și cînd printre nori, iar Lidums gîndea la faptul că, în sfîrșit, pentru el „războiul nervilor” se termina și începea adevărata viață în patrie.

Cînd mai rămaseră doar cincizeci de metri pînă la mal, valurile, liniștite pînă atunci, se transformară într-un munte de apă plin de spumă, care ridică brusc barca și o aruncă pe nisipul ud al plajei. Săriră din barcă și duseră geamantanele și sacii cît mai departe de apă. De pe malul abrupt coborau iute oamenii lui Budris.

Graf, care ajunsese primul, aruncă în barcă un sac plin, probabil cu cărți, iar ceilalți îl împinseră de la spate pe Egle, care mergea cu capul în jos, fără să se uite la nimeni.

Lidums își luă rămas bun de la vislași și barca porni spre larg.

Vremea trecea. Englezii mai trimisese în Letonia încă vreo cîteva zeci de spioni, o mare cantitate de arme și sume

mari de bani. Treaba mergea însă din ce în ce mai prost. Numărul informațiilor scădea în loc să crească. Colonelul Scott, care îl înlocuise pe Mackibin, pur și simplu nu știa cum să explice șefilor săi toată această stare de lucruri.

Printre altele, ori de câte ori cereau informații lui Budris sau lui Lidums, primeau răspunsuri echivoce. Așa se născu în capul englezilor prima bănuială în legătură cu grupul lui Budris. Bănuielile lor se întăriră și mai mult când observară că, ori de câte ori un spion era trimis cu acte în regulă, pregătite de expertul lor, în altă republică unională, acesta, după ce dădea semnalul că a ajuns, dispărea ca și cum l-ar fi înghițit pământul. „Probabil că oamenii noștri, gîndeau englezii, cum scapă de sub controlul cekiștilor din Letonia sînt arestați. Altă explicație nu există.”

În consecință, aceștia începură să-și restrîngă acțiunile.

Venise vremea arestării spionilor din grupul lui Budris. Generalul Egers dădu ordin să fie încheiată operația.

CUPRINSUL

Partea întâi

Gazde primitoare 3

Partea a doua

Consilierul 93

Redactor : Cpt. GHEORGHE VARGA
Corector : Serg. maj. COSTEL CRIȘAN

Comanda nr. II/S/502 134 Dat la cules : 02.10.1973
R. M. nr. 0163 Bun de tipar : 16.12.1974

Lucrarea conține 180 pagini.

La câțiva ani după ce zgomotul armelor s-a stins total și cetățenii Letoniei sovietice lucrau cu sîrg la ștergerea nefastelor urme lăsate de război, Ianis Priede, pașnic locuitor al orașului Riga, recrutat pe vremea cînd fusese prizonier și lăsat în conservare, este obligat, împotriva voinței sale, să sprijine activitatea a trei spioni englezi, de naționalitate letonă, pătrunși clandestin în U.R.S.S. în vederea pregătirii și organizării unei vaste operații contrarevoluționare.

Atașamentul față de țară, curajul și spiritul de orientare de care a dat dovadă Ianis Priede, precum și priceperea și operativitatea cu care au acționat organele de securitate sovietice au făcut posibile anihilarea spionilor englezi infiltrați și organizarea unei acțiuni contrainformative foarte eficace.

Cartea Operația „Marea de chihlimbar” este de fapt relatarea, într-o formă adevăată, a unui joc operativ încununat de succes. Redînd ilustrativ multitudinea și varietatea metodelor de lucru specifice muncii informative și contrainformative care au fost folosite, adevărata investiție de gîndire și înțeligență ce a însoțit fiecare măsură și, în ansamblu, jocul operativ, precum și înaltele calități politice și moral-volitve ale cetățenilor sovietici participanți la acțiune, cartea prezintă un real interes pentru cultura profesională și activitatea practică a cadrelor de securitate.